

ยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้
ในทศวรรษหน้า (พุทธศักราช 2558 - 2567)

Strategic Management of Vocational Education of Special
Administrative Development Zone in Southern Border Provinces
in the Next Decade (2015 - 2024)

สุมาวดี พวงจันทร์

Sumawadee Phuangchan

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree of
Doctor of Education in Educational Administration

Prince of Songkla University

2558

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ชื่อวิทยานิพนธ์ ยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจ
จังหวัดชายแดนภาคใต้ในทศวรรษหน้า (พุทธศักราช 2558-2567)
ผู้เขียน นางสาวสุมาวดี พวงจันทร์
สาขาวิชา การบริหารการศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

คณะกรรมการสอบ

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอกรินทร์ สังข์ทอง)

.....ประธานกรรมการ
(ดร.ณรงค์ศักดิ์ ครอบคอบ)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอกรินทร์ สังข์ทอง)

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.ผ่องศรี วาณิชย์ศุภวงศ์)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ผ่องศรี วาณิชย์ศุภวงศ์)

.....
(ดร.เรชา ชูสุวรรณ)

.....กรรมการ
(ดร.เรชา ชูสุวรรณ)

.....กรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย กาญจนวาสี)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อนุมัติให้บัณฑิตวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.ธีระพล ศรีชนะ)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ขอรับรองว่า ผลงานวิจัยนี้มาจากการศึกษาวิจัยของนักศึกษาเอง และได้แสดงความขอบคุณบุคคลที่มี
ส่วนช่วยเหลือแล้ว

ลงชื่อ.....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอกรินทร์ สังข์ทอง)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ลงชื่อ.....

(นางสาวสุมาวดี พวงจันทร์)

นักศึกษา

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ข้าพเจ้าขอรับรองว่า ผลงานวิจัยนี้ไม่เคยเป็นส่วนหนึ่งในการอนุมัติในระดับใดมาก่อนและไม่ได้ถูกใช้
ในการยื่นขออนุมัติปริญญาในขณะนี้

ลงชื่อ.....

(นางสาวสุมาวดี พวงจันทร์)

นักศึกษา

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ชื่อวิทยานิพนธ์	ยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจ จังหวัดชายแดนภาคใต้ในทศวรรษหน้า (พุทธศักราช 2558-2567)
ผู้เขียน	สุมาวดี พวงจันทร์
สาขาวิชา	การบริหารการศึกษา
ปีการศึกษา	2557

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดการอาชีวศึกษาในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา (พุทธศักราช 2547-2556) โดยเฉพาะจุดเน้นทางยุทธศาสตร์ของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ และนำเสนอยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษาในทศวรรษหน้าของ (พุทธศักราช 2558-2567) การวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ระยะที่ 1 การวิจัยเอกสาร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบวิเคราะห์เนื้อหา และเอกสารที่ใช้สำหรับการวิจัย ได้แก่ หนังสือ หนังสือพิมพ์ วารสาร บทความ บทสัมภาษณ์ เอกสารรายงานวิจัย คำรับรองปฏิบัติราชการสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา แผนปฏิบัติการการพัฒนาอาชีวศึกษาภาคใต้ และรายงานผลการดำเนินโครงการที่เกี่ยวข้องกับอาชีวศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ระหว่างปี พ.ศ. 2547-2556 รวมทั้งสิ้น 154 ฉบับ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา และสร้างความน่าเชื่อถือของข้อมูลด้วยการตรวจสอบสามเส้า ระยะที่ 2 ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงอนาคตด้วยเทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุง ซึ่งมีผู้เชี่ยวชาญรวมทั้งสิ้นจำนวน 19 คน ในการให้ข้อมูลประกอบการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า (1) จุดเน้นยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ 10 ปีที่ผ่านมา แบ่งออกเป็น 3 ช่วง โดยช่วงที่ 1 เน้นมิติการปฏิรูปการจัดการศึกษาอาชีวศึกษากับมิติการเติมปัญญาให้สังคม ช่วงที่ 2 เน้นมิติการจัดอาชีวศึกษาเพื่อสร้างความมั่นคงโดยใช้การศึกษาเป็นแกนนำ และช่วงที่ 3 เน้นมิติการจัดการศึกษาเชิงรุกเพื่อมวลชน ซึ่งทั้งสามช่วงมีจุดเน้นที่เหมือนกันคือยุทธศาสตร์ด้านความปลอดภัยและยุทธศาสตร์เสริมสร้างเครือข่ายเพื่อการอยู่ดีมีสุขของสังคม ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่ายุทธศาสตร์เหล่านั้นซึ่งประกอบด้วยมาตรการและโครงการที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ของผู้คนในพื้นที่มีส่วนช่วยในการพัฒนาความมั่นคงและด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้คนได้ดีในระดับหนึ่ง ถึงแม้ว่าจะมีข้อจำกัดด้านการบริหารงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรก็ตาม และ (2) ยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ในทศวรรษหน้า (พุทธศักราช 2558-2567) ประกอบด้วย 5 ยุทธศาสตร์สำคัญ คือ 1) จัดการศึกษาให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชนจังหวัดชายแดนภาคใต้ 2) ฝึกทักษะและอบรมวิชาชีพเพื่อส่งเสริมความเสมอภาคทางสังคม 3) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาและฝึกอาชีพทุกภาคส่วน 4) สร้างความร่วมมือกับต่างประเทศในภูมิภาคอาเซียนและนานาชาติ และ 5) อนุรักษ์ทรัพยากรทางธรรมชาติตามแนวพระราชดำริเพื่อสร้างอาชีพอย่างยั่งยืน

Thesis Title	Strategic Management of Vocational Education of Special Administrative Development Zone in Southern Border Provinces in the Next Decade (2015-2024)
Author	Miss.Sumavadee Phuangchan
Major Program	Educational Administration
Academic Year	2014

ABSTRACT

The objectives of this research were to 1) examine the vocational education management in the past decade (2004-2013) especially its strategies applied in Special Separate Development Zone in Southern border provinces and 2) propose strategies of vocational education management for the next decade (2015-2024). The research was divided into 2 phases. In Phase 1, the researcher employed the documentary research. The research instruments included related documents, for instance, books, newspapers, journals, articles, interviews, research reports, official performance agreement of the Office of Vocational Education, administrative plans of Southern vocational education development, project reports related to vocational education in Special Separate Development Zone in Southern border provinces between 2004-2013. The total related documents were 154 pieces. Another research instrument was a documentary analysis form. Data were analyzed by using content analysis and its trustworthiness was promoted by using triangulation. In phase II, the researcher employed the modified delphi technique in proposing strategies of vocational education management for the next decade (2015-2024). The total experts in this phase numbered 19 persons.

The findings of this study revealed as follows: (1) The main emphasis of vocational education management strategies in Special Separate Development Zone in Southern border provinces was divided into 3 periods. The first period emphasized vocational education reform and social intellectual fulfillment. The second period focused on vocational education management for stability building led by education. The last and third period emphasized proactive education management for the mass. The findings revealed that those strategies of which procedures and projects were appropriate with identities of people in the region helped develop stability and quality of life of people despite limited budget allocation to vocational institutions; (2) The vocational education management strategies in Special Separate Development Zone in Southern border provinces for

the next decade included 1) managing education in accordance with community lifestyle in the Southern border provinces, 2) skill training and vocation education for social equality, 3) promoting participation in vocational education management and job training in all sectors, 4) creating cooperation with regional Asean countries and others, and 5) preserving natural resources following His Majesty the King's principle for creating sustainable occupation.

Prince of Songkla University
Pattani Campus

กิตติกรรมประกาศ

ในการวิจัยยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ในทศวรรษหน้า (พุทธศักราช 2558–2567) ผู้วิจัยได้รับความเมตตาจากครูณาจากอาจารย์และบุคลากรหลายท่าน ซึ่งผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ผศ.ดร.เอกรินทร์ สังข์ทอง ที่ทุ่มเทเวลาดูแลวิทยานิพนธ์ตั้งแต่เริ่มต้นจนวินาทีสุดท้ายเพื่อให้งานออกมามีคุณภาพดีที่สุดในระดับที่ปรึกษา รศ.ดร.ผ่องศรี วณิชย์-ศุภวงศ์ และดร.เรชา ชูสุวรรณ ที่คอยเอาใจใส่ให้คำแนะนำ ชี้แนะแนวทางการทำวิทยานิพนธ์อย่างสม่ำเสมอ ดร.ณรงค์ศักดิ์ รอบคอบ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และ ศ.ดร.ศิริชัย กาญจนวาสี ที่ให้ความกรุณาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการสอบวิทยานิพนธ์เพื่อความสมบูรณ์แบบมากขึ้น

ขอขอบพระคุณ ผศ.ดร.นอ.สรายุทธ กันหลง ดร.จาร์วรรณ พลอยดวงรัตน์ และ ผศ.จุฑา ธรรมชาติ ที่ให้ความกรุณาช่วยเหลือในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทั้ง 19 ท่านเป็นอย่างสูงที่เสียสละเวลาและอำนวยความสะดวกถึง 3 รอบในการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยอย่างมาก อีกทั้งคอยจุดประกายความคิดเสริมสร้างกำลังใจ ให้ผู้วิจัยดำเนินการทำวิทยานิพนธ์จนสำเร็จ ทั้งผู้บริหารระดับสูง ผู้บริหารสถานศึกษา และนักวิชาการศึกษา โดยเฉพาะท่านวณิชย์ อ่วมศรี ที่สอนผู้วิจัยให้เห็นถึงความสำคัญและความมุ่งมั่นในการทำวิจัย ท่านประดิษฐ์ ระสิตานนท์ สอนผู้วิจัยให้รู้จักอาชีวศึกษามากขึ้น ดร.อกนิษฐ์ คลังแสง ท่านประเสริฐ แก้วเพชร ท่านเจียง วิริยะวงศ์สวัสดิ์ คุณวิวัฒน์ ปัญจมะวัต คุณสุรีพร สังข์อ่อน คอยจุดประกายความคิดการวิจัยในมุมมองต่างๆ ท่านธีระ มินทรศักดิ์ สอนผู้วิจัยให้นำผลการวิจัยครั้งนี้ช่วยเหลือประชาชนชายแดนใต้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ผศ.ดร.ศรีสมภพ จิตรภิมย์ศรี ดร.สมภพ สุวรรณรัฐ ดร.พีรศักดิ์ รัตนะ และที่สำคัญ ผศ.ปิยะ กิจถาวร รองเลขาธิการ ศอ.บต. และท่านอดิพันธ์ ปากบารา ผู้ตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญที่มาช่วยเติมเต็มการวิจัยให้มีคุณค่ามากยิ่งขึ้น

สุดท้าย ผู้วิจัยขอขอบพระคุณมารดา คุณลำภู พวงจันทร์ ที่ให้การสนับสนุนทุนการศึกษาและคอยอยู่เคียงข้างและเป็นกำลังใจอย่างดีเยี่ยม ขอขอบพระคุณคุณคุณรุจิรา จันทร์รังสรรค์ และคุณสุรัชย์ จันทร์รังสรรค์ ที่คอยสร้างกำลังใจและโอกาสทางการศึกษามาโดยตลอด ขอขอบพระคุณ ดร.ปรีชา เวชศาสตร์ ผู้บังคับบัญชา ที่ให้โอกาสผู้วิจัยได้รับการพัฒนาทั้งด้านการงานและการศึกษา ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการสถานศึกษาทั้ง 18 วิทยาลัยที่เสียสละเวลาร่วมกันระดมความคิดเพื่อวิทยานิพนธ์ของผู้วิจัย ตลอดจนบุคลากรทุกท่านที่ปฏิบัติในศูนย์พัฒนาการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ที่ให้บริการและอำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูลวิจัยจนผ่านไปได้ด้วยดี นอกจากนี้ ขอขอบคุณคณะกรรมการสถานีวิจัยพัฒนาธรรมศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน และบัณฑิตวิทยาลัย ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ที่สนับสนุนทุนวิจัยเพื่อการศึกษา

คุณประโยชน์แห่งการวิจัยในครั้งนี้ ขอบูชาพระคุณมารดา บิดา และครูบาอาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสพวิชาการและประสบการณ์ให้กับผู้วิจัย ซึ่งเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจมาตลอด และที่สำคัญที่สุดของการวิจัยครั้งนี้ คือ ถือว่าเป็นพระมหากรุณาธิคุณแก่ผู้วิจัยอย่างหาที่สุคติมิได้ ที่ได้

น้อมนำ พระบรมราโชวาทยุทธศาสตร์พระราชทานเข้าใจ เข้าถึง พัฒนา พระราชดำริมาสังเคราะห์
เพื่องานวิจัยและเอื้ออำนวยในทุกๆด้านแก่ผู้วิจัยตั้งแต่เริ่มต้นของการทำวิจัย

สุมาวดี พวงจันทร์

Prince of Songkla University
Pattani Campus

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ.....	(5)
Abstract.....	(6)
กิตติกรรมประกาศ.....	(8)
สารบัญ.....	(10)
รายการตาราง.....	(12)
รายการภาพ.....	(13)
บทที่	
1 บทนำ.....	
ความเป็นมาของปัญหาและปัญหา.....	1
คำถามการวิจัย.....	5
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
ความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัย.....	6
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	7
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	9
2 เอกสารและแนวคิดงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	
หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับยุทธศาสตร์.....	11
นโยบายและยุทธศาสตร์จังหวัดชายแดนภาคใต้.....	17
การศึกษาอาชีวศึกษา.....	24
ยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษา.....	31
แนวคิดการวิจัยอนาคตกับเทคนิคเดลฟาย.....	45
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	
วิธีดำเนินการวิจัย.....	66
วิธีดำเนินการวิจัยระยะที่ 1.....	67
วิธีดำเนินการวิจัยระยะที่ 2.....	69
4 ผลการวิจัย.....	
ผลการวิจัยระยะที่ 1.....	74
ผลการวิจัยระยะที่ 2.....	98
5 สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	
สรุปผลการวิจัย.....	129
อภิปรายผลการวิจัย.....	139
ข้อเสนอแนะ.....	156

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บรรณานุกรม	158
ภาคผนวก	
ก รายนามผู้เชี่ยวชาญให้ข้อมูลเพื่อการวิจัย	172
ข รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย.....	174
ค หนังสือขอความอนุเคราะห์.....	176
ง หนังสือขอบคุณในความอนุเคราะห์.....	181
จ เครื่องมือการวิจัย.....	183
ฉ คุณภาพเครื่องมือวิจัย.....	209
ประวัติผู้เขียน	217

Prince of Songkla University
Pattani Campus

รายการตาราง

		หน้า
	ตาราง	
1	แนวคิดการเตรียมพร้อมด้านกำลังแรงงานของประเทศในอาเซียนแนวคิดการเตรียมพร้อมด้านกำลังแรงงานของประเทศในอาเซียน.....	40
2	จุดร่วมและจุดต่างของวิธีการศึกษานาคนตแต่ละวิธีของ Glenn (1994).....	53
3	ผลการวิจัยเกี่ยวกับผู้เชี่ยวชาญที่จะใช้ในการประชุมประจำปีของสมาคมโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นรัฐแคลิฟอร์เนีย.....	60
4	วิธีการดำเนินการวิจัย.....	66
5	จำนวน ร้อยละ ของผู้เชี่ยวชาญจำแนกตามเพศและกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ.....	99
6	ค่าสถิติและความเหมาะสมของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ในทศวรรษหน้า (พุทธศักราช 2558-2567) จำแนกตามยุทธศาสตร์ (เดลฟาย รอบที่ 2).....	105
7	ค่าสถิติและความเหมาะสมของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ในทศวรรษหน้า (พุทธศักราช 2558-2567) จำแนกตามยุทธศาสตร์ (เดลฟาย รอบที่ 3).....	116

Prince of Songkhla University
Pattani Campus

รายการภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	8
2 การจัดการอาชีวศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (ส่วนกลาง) พุทธศักราช 2547-2549.....	76
3 การจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ปีพุทธศักราช 2547-2549.....	84
4 ยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดน ภาคใต้ พุทธศักราช 2550.....	87
5 งบประมาณที่ได้รับการจัดสรรเพื่อการจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษ เฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ (2551-2556).....	88
6 จุดเน้นยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัด ชายแดนภาคใต้ พุทธศักราช 2551-2556.....	89
7 ยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดน ภาคใต้ในทศวรรษหน้า (พุทธศักราช 2558-2567).....	135

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหาและปัญหา

การจัดการศึกษาของประเทศไทยมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญคือ เพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้อันก่อให้เกิดความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคมการเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (กระทรวงศึกษาธิการ, 2554 ก) ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษาอาชีวศึกษา หรือการศึกษาตลอดชีวิต ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ก็มีจุดมุ่งหมายเดียวกันในมาตรา 6 คือ การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจ และมาตรา 7 กระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิหน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาคและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ ส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายถึงรวมถึงบทบาทหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ต้องส่งเสริมในการฝึกวิชาชีพและการประกอบอาชีพ ให้ผู้เรียน เยาวชน ประชาชน รู้จักพึ่งตนเอง มีความริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2550) รวมทั้งรัฐบาลต้องดำเนินนโยบายการศึกษาเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน องค์กรศาสนาและองค์กรเอกชน ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนามาตรฐานคุณภาพการศึกษาให้เท่าเทียมและสอดคล้องกับแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐตามมาตรา 80 (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2554) แต่ด้วยสถานการณ์ความไม่สงบของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้เมื่อปีพุทธศักราช 2547 ได้ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจทำให้เกิดสภาวะการณ์การผลิตหดตัว ผู้ประกอบการจังหวัดชายแดนภาคใต้ขาดความมั่นใจในการลงทุน มีการเลิกกิจการทำให้เกิดปัญหาการว่างงานสูงซึ่งเป็นการซ้ำเติมปัญหาความยากจนของประชาชนในพื้นที่ ทำให้รัฐบาลฝ่ายความมั่นคงเข้ามามีบทบาทหน้าที่ในการกำกับ

ควบคุม ดูแล ป้องกันเหตุการณ์ร้ายต่างๆ โดยจัดตั้งกองอำนวยการเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ (กอ.สสส.จชต.) ขึ้นมา (สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ, 2547) แก้ไขปัญหาความไม่สงบและพัฒนาเศรษฐกิจสังคมในพื้นที่ และระดมสรรพกำลังจากองค์กร หน่วยงานต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการช่วยแก้ไขปัญหาดังกล่าวเชิงโครงสร้างทางเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา กฎหมาย และระบบราชการที่สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพปัญหาในพื้นที่ ดังนั้น กระทรวงศึกษาธิการจึงมีหน้าที่นำการศึกษามาให้ความรู้ความเข้าใจต่อประชาชนในพื้นที่ ตลอดจนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชนในพื้นที่อย่างยั่งยืน (ชิตชัย วรรณสถิตย์, 2548) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ จึงเป็นหน่วยงานหนึ่งที่มีบทบาทในการยกระดับคุณภาพชีวิตให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของประชาชนในสังคมพหุวัฒนธรรมเพื่อเสริมสร้างสันติสุขและแก้ไขปัญหาอย่างยั่งยืนให้ควบคู่กับการเสริมสร้างความมั่นคงของรัฐ (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2547) โดยส่งเสริมการเรียนรู้แบบบูรณาการวิชาชีพกับหลักศาสนา เช่น มิติการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีมาตรฐานเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต การศึกษาต่อและการมีงานทำของเยาวชน การขยายโอกาสการศึกษาไปยังกลุ่มเป้าหมายต่างๆ การส่งเสริมการเรียนรู้อาชีพและการเป็นผู้ประกอบการ โดยจัดการศึกษาเชิงบูรณาการกับวิถีชีวิตอัตลักษณ์บนความหลากหลายทางวัฒนธรรม ความต้องการของท้องถิ่น ขยายโอกาสการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพและการมีงานทำ ตลอดจนการยกระดับคุณภาพการศึกษาอาชีพเพื่อรองรับประชาคมอาเซียนในปีพุทธศักราช 2558 (ศูนย์พัฒนาการศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้, 2557) ตามยุทธศาสตร์การผลิตและพัฒนากำลังคนของไทย (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2554)

อย่างไรก็ตามภายใต้บทบาทและหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กับการจัดการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ นั้น สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจึงได้จัดตั้งศูนย์พัฒนาการศึกษาพิเศษเฉพาะกิจชายแดนภาคใต้ขึ้นมาเพื่อเป็นหน่วยปฏิบัติการรับผิดชอบประเด็นยุทธศาสตร์การจัดอาชีวศึกษาในการเสริมสร้างความมั่นคงของพื้นที่ให้มากยิ่งขึ้น โดยมีเป้าหมายที่จะผลิตและพัฒนากำลังคนในเขตพื้นที่ให้เป็นฐานสำคัญในการเสริมสร้างขีดความสามารถการแข่งขันกับหลายๆ ประเทศในระดับภูมิภาคอาเซียนและประเทศโลกมุสลิม โดยมีมาตรฐานคุณวุฒิวิชาชีพ (Qualification standard) เป็นเครื่องมือในการกำหนดสมรรถนะยกระดับคุณภาพแรงงานไทยให้ได้มาตรฐานที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน และการอาศัยหลักการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา องค์กรต่างๆ ในการจัดการศึกษาและยกระดับคุณภาพการศึกษาอาชีพของประชาชนชาวไทยชายแดนภาคใต้ให้อยู่ในระดับฝีมือกับการรองรับของประชาคมอาเซียนในปีพุทธศักราช 2558 เพื่อให้เป็นไปตามนโยบายการศึกษาของ นางสาวนริศรา ชวาลตันพิพัทธ์ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ปี 2553 แต่จากรายงานผลการดำเนินงานในรอบปี นายเลิศเกียรติ วงศ์โพธิพันธ์ รองผู้ว่าราชการจังหวัดปัตตานี ปี 2554 ได้ให้ข้อคิดแก่

ผู้บริหารและคณะครู ณ วิทยาลัยเทคโนโลยีการเกษตรและประมงปัตตานี ระบุว่าปัญหาที่พบต่อการพัฒนาอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ อันดับแรก คือ ความมั่นคงและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารและการจัดการศึกษา ดังนั้น สถานศึกษาอาชีวศึกษาชายแดนใต้จึงควรวหาแนวทางป้องกัน เช่น การดึงผู้นำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาวิชาชีพ นอกจากนี้ อุปสรรคอีกประการหนึ่งต่อการพัฒนาการศึกษาในพื้นที่ คือ ปัญหาความยากจนที่เกิดจากการแบ่งแยกชนชั้นตามอาชีพหรือระดับรายได้ของสังคม และความพยายามในการต่อสู้กับปรัชญาอื่นๆ กับสังคมที่ต้องทำงานเพื่อแลกกับปัจจัยการดำรงชีพให้รับรู้และเข้าใจในความเสมอภาค (ศศิธรา พิชัยชาญณรงค์, 2552) ซึ่งนางสาวนริศรา ชาวลาตันพิพัทธ์ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ในขณะนั้น ได้ออกมาตอกย้ำการปฏิรูปการศึกษาหลักสูตรทวิภาคี โดยมอบหมายให้ ดร.ศศิธรา พิชัยชาญณรงค์ เลขาธิการคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) เร่งแสวงหาความร่วมมือจากผู้ประกอบการเอกชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในหลักสูตรการเรียนอาชีวะภายใต้นโยบาย “อาชีวะเรียนฟรีระหว่างเรียนมีเงินใช้ จบแล้วมีงานทำอย่างแน่นอน” แต่เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลเกิดขึ้น นโยบายอาชีวะเรียนฟรีจึงยังไม่ตอบสนองการปฏิรูปการศึกษาของประเทศเท่าที่ควร จึงเป็นเหตุผลที่สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาต้องคิดแสวงหารูปแบบใหม่โดยมีนโยบายในการเน้นประเด็นยุทธศาสตร์ “อาชีวะสร้างชาติ” (ชัยพฤกษ์ เสรีรักษ์, 2556) และ “ผู้เรียนอาชีวศึกษาคือผู้ทรงคุณค่าของสังคม” (ประยุทธ์ จันทร์โอชา, 2557 ข) ให้แก่เยาวชนสำหรับวิถีการดำรงชีวิต การทำมาหากิน การประกอบการงานอาชีพของคนในประเทศและคนในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนใต้ให้เกิดการเปลี่ยนแปลง เนื่องจากเป็นเรื่องที่สำคัญของการอาชีวศึกษาที่ต้องจัดการในช่วงเวลาที่ยุควิทยาศาสตร์เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทในวิถีชีวิตมากขึ้น แต่อย่างไรก็ตามความเป็นไปได้ของอาชีวศึกษาก็ยังคงมีอยู่ เมื่อดูจากตัวเลขประชากรในแต่ละกลุ่มอาชีพแล้ว (ยงยุทธ แฉล้มวงษ์, 2557 และศรีวิการ์ เมฆธวัชชัยกุล, 2554) พบว่า อาชีพช่างและพาณิชยกรรมมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว แต่ขาดกำลังฝีมือที่จะเข้ามาทำงานและปัญหาความซับซ้อนของการทำงานอาชีพที่มากขึ้นในปัจจุบัน และจากผลการสำรวจอาชีพเกษตรกรรมจะลดจำนวนลงค่อนข้างรวดเร็ว อย่างไรก็ตาม เป็นเพียง 1-2 เปอร์เซ็นต์ สำหรับประเทศไทยเมื่อเทียบกับประเทศที่ก้าวหน้าแล้วอย่างสหรัฐอเมริกา (กลุ่มติดตามและรายงาน สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2553) ประเด็นปัญหาสำคัญที่เป็นข้อจำกัดของอาชีวศึกษาอีกประการหนึ่ง คือ ประเทศไทยเน้นการศึกษาในสายสามัญมากเกินไป ซึ่งคนไทยมักปลูกฝังค่านิยมให้ลูกหลานเรียนสามัญศึกษาจนทำให้เกิดสภาวะขาดแคลนแรงงานฝีมือ (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2556) ทำให้เป็นปัญหาซ้ำซากที่ไม่เคยได้รับการแก้ไขด้วยเหตุการณ์เช่นนี้จึงทำให้อาชีวศึกษาเป็นพวกชั้นสองของสังคม เช่นเดียวกับที่เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ถูกมองว่าเป็นพื้นที่ชายขอบ

(ศูนย์พัฒนาการศึกษาอาชีวศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้, 2551) สอดคล้องกับเกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2551) ที่มองว่า การศึกษาของเยาวชนยังมีคุณภาพต่ำ ถึงแม้ยุทธศาสตร์ของภาครัฐในพื้นที่ชายแดนใต้จะมีหลายหน่วยงานเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาแต่ก็ยิ่งขาดความเป็นเอกภาพทำให้เกิดปัญหาสถานการณ์ความไม่สงบที่มีมาอย่างต่อเนื่องจนเกือบ 10 ปี อันเป็นผลกระทบต่อการศึกษา ทั้งนี้เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2553) มีข้อเสนอแนะว่า หากต้องการแก้ไขปัญหาคความไม่สงบจังหวัดชายแดนใต้ รัฐควรจัดตั้งศูนย์ยุทธศาสตร์สันติสุขในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ประสานงานระหว่างตัวแทนของส่วนราชการในพื้นที่ ทั้งตัวแทนกระทรวงมหาดไทย กระทรวงศึกษาธิการ ผู้นำท้องถิ่นให้ร่วมกันกำหนดนโยบาย เน้นการสร้างเครือข่ายของภาคประชาชนเพื่อสะท้อนมุมมองความเห็นของคนนอกภาครัฐอย่างแท้จริง

จากปัญหาคความมั่นคงและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของข้าราชการครูบุคลากรทางการศึกษา ปัญหาคความยากจนที่เกิดการแบ่งแยกชนชั้นตามอาชีพหรือระดับรายได้ของสังคม ปัญหาขาดแคลนแรงงานระดับฝีมือ และปัญหาคความเป็นเอกภาพนั้น เพื่อให้มีการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาโดยเฉพาะในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ตอบโจทย์นโยบายรัฐบาลและปัญหาสังคมในพื้นที่ อาชีวศึกษาชายแดนใต้จึงมีความจำเป็นที่ต้องเข้าใจจุดเน้นยุทธศาสตร์ที่สำคัญ กรอบการจัดการศึกษาวิชาชีพ และนโยบายการบริหารจัดการในพื้นที่ เนื่องจากยุทธศาสตร์เป็นทิศทางหรือแนวทางปฏิบัติตามพันธกิจและภารกิจ (Mission) ให้สัมฤทธิ์ผลตามวิสัยทัศน์ (Vision) และเป้าประสงค์ขององค์กร (Corporate goal) (Massie และ Douglas, 1981 ; White, 2004 ; และอธิปัทย์ คลี่สุนทร, 2547) ทั้งนี้แต่ละองค์กรสามารถใช้แผนยุทธศาสตร์เป็นกรอบในการประเมินผลงานประจำปีงบประมาณ ยิ่งไปกว่านั้นองค์กรยังสามารถใช้แผนยุทธศาสตร์เป็นกรอบในการจัดทำแผนปฏิบัติการ (Action plan) ได้เช่นกัน (วิโรจน์ สารรัตน์, 2542 ; ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ, 2542) เพราะแนวคิดที่สำคัญของกระบวนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ภาครัฐในพื้นที่เฉพาะกิจในที่นี้คือ กระบวนการตัดสินใจอย่างเป็นระบบในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัด รวมถึงการกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติ เพื่อบรรลุเป้าประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ อันเป็นผลประโยชน์ของส่วนรวมหรือประโยชน์สาธารณะ (Public interest) ทั้งยังเป็นการสนองตอบต่อปัญหาและความต้องการของประชาชน ดังนั้น แผนยุทธศาสตร์รูปแบบนวัตกรรมการบริหารจัดการและการเสนอทางเลือกในการบริหารจัดการแบบใหม่ๆ ที่หลุดพ้นจากกรอบพันธนาการทางความคิดอันเกี่ยวข้องกับระเบียบปฏิบัติราชการที่ล้าสมัย (Mintzberg และคณะ, 1998) จึงมีความสำคัญและจำเป็นต้องศึกษาการดำเนินงานในรอบปีที่ผ่านมาว่ามีจุดเน้นยุทธศาสตร์ โครงการ/กิจกรรมอะไรบ้าง อันจะช่วยเป็นข้อมูลพื้นฐานให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้มากขึ้น นอกเหนือจากการให้ความสำคัญกับจุดเน้นหรือยุทธศาสตร์ในอดีตแล้ว การศึกษาเพื่อให้ได้มาซึ่งยุทธศาสตร์ในเชิงอนาคตก็เป็นปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งที่มองภาพอนาคต

เพื่อเตรียมความพร้อมรองรับกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมและโลกที่เกิดขึ้นทุกวันโดยไม่ล้ม
วิถีชีวิต ภูมิปัญญาดั้งเดิมที่เป็นอัตลักษณ์ (Identity) ของพื้นที่ และการเปลี่ยนแปลงหนึ่งที่สำคัญใน
บริบทของจังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ การเปลี่ยนแปลงด้านนโยบาย การศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม และ
เศรษฐกิจ สังคม ที่มีความเด่นชัด รวมทั้งประเด็นของประชาคมอาเซียนที่เข้ามาเยือน ทำให้สำนักงาน
คณะกรรมการการอาชีวศึกษา ไม่สามารถปฏิเสธได้ว่าพื้นที่ของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัด
ชายแดนภาคใต้ต้องให้ความสำคัญกับการจัดการอาชีวศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรมชายแดนใต้ในอดีต
ปัจจุบัน อนาคต เพื่อเตรียมความพร้อมต่อกระแสสังคม Socialization ที่กำลังเกิดขึ้น

ดังนั้น ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นผู้ปฏิบัติงานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การอาชีวศึกษาและได้รับโอกาสให้มีส่วนร่วมกับการจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจ
จังหวัดชายแดนภาคใต้ จึงมีความสนใจที่จะศึกษาการจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษ
เฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา (พุทธศักราช 2547-2556) ว่ามีจุดเน้น
ยุทธศาสตร์อะไร ควบคู่กับการนำเสนอยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษ
เฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ในทศวรรษหน้า (พุทธศักราช 2558-2567) เพื่อให้ได้มาซึ่ง
ยุทธศาสตร์อาชีวศึกษาที่เป็นแนวทางสำหรับเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้และ
สามารถนำไปแก้ปัญหอนาคตในพื้นที่ได้จริง

คำถามการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีคำถามการวิจัย 2 ข้อ คือ

1. การจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้
ในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา (พุทธศักราช 2547-2556) มีจุดเน้นยุทธศาสตร์อะไรบ้าง
2. ยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดน
ภาคใต้ในทศวรรษหน้า (พุทธศักราช 2558-2567) ควรมียุทธศาสตร์อะไรบ้างและมีมาตรการอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ

1. ศึกษาการจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดน
ภาคใต้ในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา (พุทธศักราช 2547-2556)
2. นำเสนอยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัด
ชายแดนภาคใต้ในทศวรรษหน้า (พุทธศักราช 2558-2567)

ความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัย

ผลการวิจัยยุทธศาสตร์ครั้งนี้คาดว่าผู้กำหนดนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาตลอดจนผู้สนใจข้อเสนอเชิงนโยบายเกี่ยวกับการศึกษาอนาคตจะได้รับประโยชน์ ดังนี้

1. นำผลการวิจัยไปใช้เป็นฐานองค์ความรู้ต่อการพัฒนางานวิจัยที่เกี่ยวข้องด้านการจัดการอาชีวศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้

2. ผลการวิจัย ยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ในทศวรรษหน้า (พุทธศักราช 2558-2567) สามารถใช้เป็นข้อเสนอเชิงนโยบายต่อผู้บริหารระดับสูงในการกำหนดแผนยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ในอนาคตได้อย่างเหมาะสม

ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีขอบเขตการวิจัย 3 ด้าน ได้แก่ ขอบเขตด้านเวลา ขอบเขตด้านสถานที่และขอบเขตด้านเนื้อหา ดังต่อไปนี้

ขอบเขตด้านเวลา มี 2 ช่วง คือ ช่วงแรก เป็นช่วงระยะ 10 ปีที่ผ่านมา ตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2547 จนถึง ปีพุทธศักราช 2556 และช่วงที่สอง เป็นช่วงทศวรรษหน้า คือ ปีพุทธศักราช 2558 จนถึง ปีพุทธศักราช 2567 โดยการศึกษาระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2547-2556) เป็นการวิจัยอดีตของการจัดการอาชีวศึกษาว่ามีจุดเน้นยุทธศาสตร์อะไรบ้าง ส่วนช่วงที่สองเป็นการวิจัยอนาคต (พ.ศ. 2558-2567) เพื่อนำเสนอยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษาในทศวรรษหน้าของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ว่าควรเป็นไปในทิศทางใด คือ ควรมียุทธศาสตร์อะไรบ้าง แต่ละยุทธศาสตร์ประกอบด้วยกี่มาตรการ จากฉันทามติของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 19 คน จากนั้นผู้วิจัยจึงนำผลไปสู่การอภิปรายผลต่อไป

ขอบเขตด้านสถานที่ ในการวิจัยยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ในทศวรรษหน้า (พุทธศักราช 2558-2567) นี้ สามารถนำไปใช้กับสถานศึกษาอาชีวศึกษาที่ตั้งอยู่ในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ทั้ง 18 วิทยาลัย ได้แก่ วิทยาลัยสารพัดช่างนราธิวาส วิทยาลัยการอาชีพสุโขทัย-โก-ลก วิทยาลัยเทคนิคยะลา วิทยาลัยอาชีวศึกษายะลา วิทยาลัยสารพัดช่างยะลา วิทยาลัยการอาชีพเบตง วิทยาลัยการอาชีพรามัน วิทยาลัยเทคนิคปัตตานี วิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษกปัตตานี วิทยาลัยอาชีวศึกษาปัตตานี วิทยาลัยการอาชีพปัตตานี วิทยาลัยการอาชีพสายบุรี วิทยาลัยเทคโนโลยีการเกษตรและประมงปัตตานี วิทยาลัยเทคนิคสตูล วิทยาลัยเกษตรและ

เทคโนโลยีสตูล วิทยาลัยการอาชีพละงู วิทยาลัยเทคนิคจะนะ และวิทยาลัยการอาชีพนาทวี ดังนั้น เอกสารที่นำมาประกอบการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงเลือกใช้เอกสารที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับอาชีวศึกษาของ เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

ขอบเขตด้านเนื้อหา ผู้วิจัยศึกษาจุดเน้นยุทธศาสตร์ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับนโยบาย การอาชีวศึกษาในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา จากนโยบายรัฐบาล หนังสือพิมพ์ หนังสือ วารสาร บทความ บทสัมภาษณ์ เอกสารงานวิจัย คำรับรองปฏิบัติราชการสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา แผนปฏิบัติการการพัฒนาอาชีวศึกษาภาคใต้ และรายงานผลการดำเนินโครงการที่เกี่ยวข้องกับ อาชีวศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ระหว่างปี พ.ศ. 2547 – 2556 มาใช้ สำหรับงานวิจัย

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยนี้มุ่งศึกษาการจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัด ชายแดนภาคใต้ในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา (พุทธศักราช 2547-2556) รวมถึงการนำเสนอยุทธศาสตร์ การจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ในทศวรรษหน้า (พุทธศักราช 2558-2567) ผู้วิจัยทำการศึกษาสังเคราะห์แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องยุทธศาสตร์ (Anderson, 2003 ; Beatrice, 2007 ; Certo และ Peter, 1991 ; Dye, 2002 ; Greenwood, 1965 ; Haimann และคณะ, 1978 ; Laswell และ Kaplan, 1950 ; Massie และ Douglass, 1981 ; Mintzberg และคณะ, 1998 ; Quinn และคณะ, 1988 ; Terry, 1977 ; White, 2004 ; กลุ่มนักวิชาการบริหารธุรกิจ, 2544 ; โกวิท วงศ์สุรวัฒน์, 2547 ; ธงชัย สันติวงษ์, 2539 ; ธีรนนท์ นันทขว้าง, 2552 ; ประชุม รอดประเสริฐ, 2547 ; พสุ เดชะรินทร์, 2547 ; วิโรจน์ สารรัตน์, 2546 ; ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ, 2542 ; ศิริอร ชันธหัตถ์, 2539 ; สมชาย ภคภาสน์วิวัฒน์, 2547 ; สราวุธ กันหลง, 2554 ; เสนาะ ดีเยาว์, 2546 ; อธิปัตย์ คลี่สุนทร, 2547 และอุทิศ ขาวเขียว, 2549)

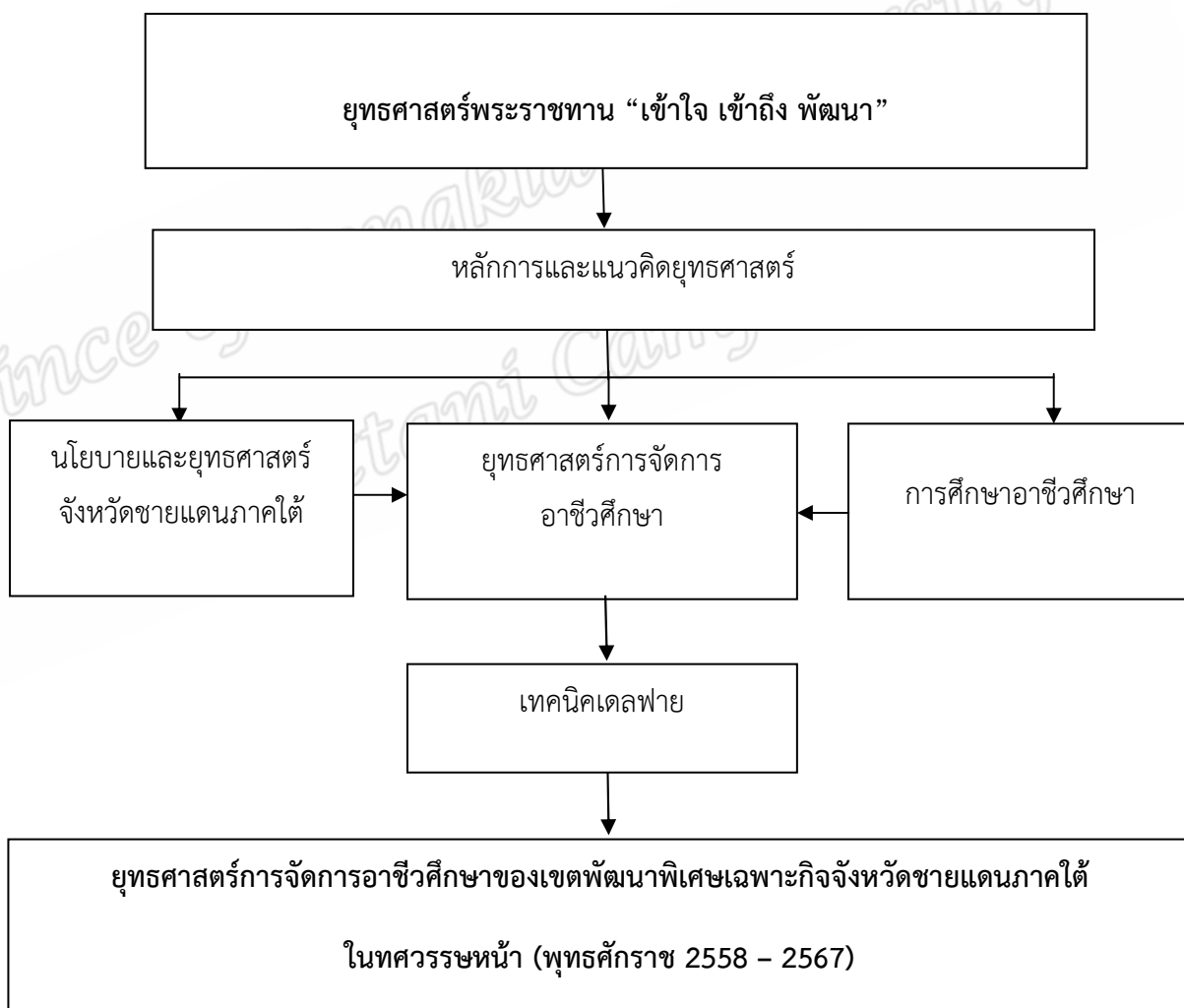
นโยบายและยุทธศาสตร์ชายแดนภาคใต้ (กองอำนวยการเสริมสร้างสันติสุขจังหวัด ชายแดนภาคใต้, 2548 ; 2555 ; ชิดชัย วรรณสถิตย์, 2548 ; สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2555 ; สำนักนายกรัฐมนตรี, 2547 ; 2549 ; 2553 และศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้, 2550)

ยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2557 ค ; กองวิจัย ทางการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ : 2534 ; ชัยพฤกษ์ เสรีรักษ์, 2557 ; ณรงค์ พิพัฒนาภัย, 2557 ; ยงยุทธ แฉล้มวงษ์, 2554 ; ศูนย์พัฒนาการศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้, 2552 ; 2556 ; ศรีวิการ์ เมฆธวัชชัยกุล, 2554 ; ศศิธรา พิชัยชาญณรงค์, 2554 ; สิริรักษ์ รัชชชานติ,

2554 ; สุบิน แพทย์รัตน์, 2552 ; สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550 ; สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2552 ; 2553 ข ; 2556 ; 2557 ก และ เอื้อน ปิ่นเงิน, 2552)

การศึกษาอาชีวศึกษา (David, S., 1920 ; กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 ; กรุงเทพมหานครออนไลน์, 2557 ; ชินวรรณ บุญเกียรติ, 2553 ; สุมณ อมรวิวัฒน์, 2554 ; สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2552 ; 2553 ; 2557 และเอเอสทีวีผู้จัดการออนไลน์, 2557)

รวมถึงยุทธศาสตร์พระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” (ศูนย์พัฒนาการศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้, 2551 ; สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2552 และสำนักนายกรัฐมนตรี, 2547) ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัยยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ในทศวรรษหน้า (พุทธศักราช 2558 – 2567)

นิยามศัพท์เฉพาะ

ยุทธศาสตร์ หมายถึง หลักหรือวิธีปฏิบัติเพื่อเป็นแนวทางการดำเนินงานที่ผู้บริหารหรือผู้เกี่ยวข้องใช้ในการตัดสินใจเพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปด้วยความถูกต้องและบรรลุวัตถุประสงค์ ทั้งนี้ยุทธศาสตร์เกิดจากกระบวนการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ โดยผ่านการตัดสินใจพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้ได้กรอบแนวคิดในการตัดสินใจที่เหมาะสม

การจัดการอาชีวศึกษา หมายถึง การดำเนินงานเพื่อขับเคลื่อนการบริหารจัดการโดยอาศัยวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย และยุทธศาสตร์ รวมถึงมาตรการและโครงการของสถานศึกษาอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ทั้ง 18 แห่งในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้ไปสู่เป้าหมายตามที่ได้กำหนด

การจัดการศึกษาในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา หมายถึง กลไกการดำเนินงานขับเคลื่อนยุทธศาสตร์และมุมมองที่สะท้อนถึงจุดเน้นการจัดการอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ระหว่างปีพุทธศักราช 2547-2556

ยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษา หมายถึง การนำเสนอแนวทางการดำเนินงานทางอาชีวศึกษาด้วยวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย และประเด็นยุทธศาสตร์ต่างๆ โดยมีมาตรการที่นำไปสู่การปฏิบัติในระยะยาวในสังคมพหุวัฒนธรรม ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชนจังหวัดชายแดนภาคใต้

ทศวรรษหน้า หมายถึง ยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษาปีพุทธศักราช 2558-2567 ของสถานศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ในอนาคต

มาตรการ หมายถึง สิ่งที่ยังประสงค์หรือความเหมาะสมของยุทธศาสตร์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ในอนาคต

เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ หมายถึง สถานศึกษาอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) จำนวน 18 วิทยาลัย ที่ตั้งอยู่ในพื้นที่จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส สตูลและ 4 อำเภอในจังหวัดสงขลา ได้แก่ วิทยาลัยสารพัดช่างนราธิวาส วิทยาลัยการอาชีพสุไหงโก-ลก วิทยาลัยเทคนิคยะลา วิทยาลัยอาชีวศึกษายะลา วิทยาลัยสารพัดช่างยะลา วิทยาลัยการอาชีพเบตง วิทยาลัยการอาชีพรามัน วิทยาลัยเทคนิคปัตตานี วิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษกปัตตานี วิทยาลัยอาชีวศึกษาปัตตานี วิทยาลัยการอาชีพปัตตานี วิทยาลัยการอาชีพสายบุรี วิทยาลัยเทคโนโลยีการเกษตรและประมงปัตตานี วิทยาลัยเทคนิคสตูล วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีสตูล วิทยาลัยการอาชีพละงู วิทยาลัยเทคนิคจะนะ และวิทยาลัยการอาชีพนาทวี

บทที่ 2

เอกสารและแนวคิดงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ในทศวรรษหน้า (พุทธศักราช 2558-2567) เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์การวิจัย ผู้วิจัยจึงได้ค้นคว้าเอกสาร สืบค้นข้อมูล แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและนำมาสังเคราะห์ได้ 6 ประเด็น โดยนำเสนอตามลำดับความสำคัญและรายละเอียดดังต่อไปนี้

หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับยุทธศาสตร์

หลักการของยุทธศาสตร์

แนวคิดของยุทธศาสตร์การศึกษา

การพัฒนายุทธศาสตร์การจัดการศึกษา

เทคนิคการพัฒนายุทธศาสตร์การจัดการศึกษา

นโยบายและยุทธศาสตร์จังหวัดชายแดนภาคใต้

นโยบายและยุทธศาสตร์เสริมสร้างสันติสุข

ยุทธศาสตร์เสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้

ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้

การศึกษาอาชีวศึกษา

วิวัฒนาการการศึกษาอาชีวศึกษา

หลักการและแนวคิดการศึกษาอาชีวศึกษา

ระบบการศึกษาอาชีวศึกษา

ยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษา

การจัดการอาชีวศึกษาในประเทศ

การจัดการอาชีวศึกษาในประเทศอาเซียน

การจัดการอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้

แนวคิดการวิจัยอนาคตกับเทคนิคเดลฟาย

การวิจัยอนาคต

เทคนิคการวิจัยอนาคต

การวิจัยอนาคตด้วยเทคนิคเดลฟาย

หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับยุทธศาสตร์

หลักการของยุทธศาสตร์

คำว่ายุทธศาสตร์ (Strategy) หรือกลยุทธ์ (Strategy) มีรากศัพท์มาจากภาษากรีก คือ Strategia แปลว่า "การเป็นนายทัพ" ซึ่งเป็นเรื่องของการทหารเรื่องศึกสงครามโดยแท้ ถ้าใช้ในทางทหารจะใช้คู่กับคำว่ายุทธวิธี ต่อมาคำว่ายุทธศาสตร์นี้ได้นำมาใช้ในทางสังคมศาสตร์คือ "ศาสตร์และศิลป์ของการพัฒนาและการใช้อำนาจทางการเมือง เศรษฐกิจ จิตวิทยา และกำลังรบทางทหารตามความจำเป็นทั้งยามสงบยามสงคราม" (Beatrice, 2007) จึงทำให้การทหารเป็นส่วนหนึ่งของการเมือง และเกิดการสอนวิชาการบริหาร การบริหารรัฐกิจ การบริหารเศรษฐกิจและตามมหาวิทยาลัยจึงได้หยิบยืมแนวคิดยุทธศาสตร์ไปใช้แต่เปลี่ยนเป็นคำว่า "กลยุทธ์" แทนแต่ใช้ในความหมายที่แคบลง อย่างไรก็ตาม หลักการสำคัญของยุทธศาสตร์ คือ "นโยบายของประเทศต้องกำหนดยุทธศาสตร์ กล่าวคือ ต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์ของประเทศให้ชัดเจนเสียก่อนแล้วจึงกำหนดเป็นนโยบายสาธารณะ แล้วจึงเริ่มกำหนดยุทธศาสตร์ได้" (โกวิท วงศ์สุรวัฒน์, 2547)

ดังนั้น คำว่ายุทธศาสตร์จึงใช้กับเรื่องใหญ่ๆ เป็นระดับชาติ ส่วนกลยุทธ์นั้นใช้กับเรื่องเล็กๆ หรือองค์กรย่อยๆ เช่น บริษัทห้างร้านหรือหน่วยงานต่างๆ ของรัฐ เป็นต้น ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบหลักๆ 3 องค์ประกอบ คือ 1) เป้าหมาย (Ends) 2) วิธีการไปสู่เป้าหมาย (Ways) และ 3) เครื่องมือ (Means) ที่จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ โดยเป้าหมายของยุทธศาสตร์นั้นจะมีความสอดคล้องและมีห้วงระยะเวลาที่เหมาะสมไม่ไกลเกินไป และที่สำคัญคือมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ ดังนั้น "ยุทธศาสตร์เป็นศาสตร์และศิลป์ในการนำพาองค์กรไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์โดยใช้ทรัพยากรทั้งหมดที่มี" ตามลำดับขั้น ได้แก่ วิสัยทัศน์ (Vision) พันธกิจ (Mission) เป้าหมายเพื่อการพัฒนา (Goal) ยุทธศาสตร์ (Strategy) และกลยุทธ์หรือแนวทางการพัฒนาหรือแผนปฏิบัติการ (Action plan) (ธีรนนท์ นันทขว้าง, 2552 ; เสนาะ ตีเยาว์, 2546) โดยมีหลักการดังนี้

1. การวางแผนงานสู่การปฏิบัติเพื่อบรรลุเป้าหมายภายใต้การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมที่เหมาะสม เพื่อประกอบการวางแผนการในการใช้วิธีการและทรัพยากรเพื่อให้บรรลุเป้าหมายสูงสุด
2. การทำแผนปฏิบัติการ โดยกระบวนการตัดสินใจอันซับซ้อนซึ่งเชื่อมโยงวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายสุดท้าย (Ends) เข้ากับวิถีหรือหนทาง (Ways) และวิธีการหรือเครื่องมือ (Means) ให้บรรลุวัตถุประสงค์นั้น
3. ทำรูปแบบของเครื่องมือที่ได้รับการชี้แนะ เริ่มจากการวางแผน การใช้ และการประสานการปฏิบัติเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์

4. การทำแผนปฏิบัติงานระยะยาวที่นำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ “Long term action plan for achieving a goal”

5. การวางกรอบและทิศทางระยะยาวขององค์การ โดยมีการจัดสรรทรัพยากรท่ามกลางภาวะแวดล้อมที่ท้าทายเพื่อให้เกิดประโยชน์กับองค์การ รวมถึงมีความสอดคล้องกับความต้องการทางการตลาดและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียขององค์การ

ดังนั้น หลักการของยุทธศาสตร์จึงหมายถึง การนำนโยบายของประเทศมาวางกรอบทิศทางในการกำหนดยุทธศาสตร์ โดยมีเป้าหมาย วิธีการ และเครื่องมือ ที่นำวิสัยทัศน์ให้บรรลุวัตถุประสงค์

แนวคิดของยุทธศาสตร์ทางการศึกษา

Mintzberg และคณะ (1998) ศาสตราจารย์ชาวแคนาดา หรือ White (2004) หรือนักวิชาการหลายๆท่านโดยเฉพาะทางการศึกษาได้มีการเสนอแนวคิดยุทธศาสตร์ทางการศึกษาในรูปแบบต่างๆดังต่อไปนี้ (อ้างถึงใน สรายุทธ กันหลง, 2554)

แนวคิดการศึกษายุทธศาสตร์แบ่งเป็นสองกลุ่มใหญ่ คือ กลุ่มเสนอหนทางปฏิบัติและกลุ่มให้คำอธิบาย โดย 1) **กลุ่มเสนอหนทางปฏิบัติ** (Prescriptive schools) สามารถแบ่งเป็นกลุ่มย่อย ได้แก่ ศึกษาเรื่องการออกแบบ (Design) กลุ่มศึกษาเรื่องการวางแผน (Planning) และกลุ่มศึกษาเรื่องการวางตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ (Positioning) ทั้งสามกลุ่มย่อยเป็นที่นิยมกันมากในช่วงทศวรรษที่ 70 และทศวรรษที่ 80 และก็ยังมิใช่อยู่ในปัจจุบัน 2) **กลุ่มให้คำอธิบาย** (Descriptive schools) สามารถแบ่งเป็นกลุ่มย่อย ได้แก่ กลุ่มศึกษาเรื่องแนวคิดผู้ประกอบการ (Entrepreneurial) กลุ่มศึกษาเรื่องความคิด (Cognitive) กลุ่มศึกษาเรื่องการเรียนรู้ (Learning) กลุ่มศึกษาเรื่องอำนาจ (Power) กลุ่มศึกษาเรื่องวัฒนธรรม (Cultural) กลุ่มศึกษาเรื่องสภาพแวดล้อม (Environmental) และกลุ่มศึกษาเรื่องโมเดล (Configuration) ศึกษาว่ายุทธศาสตร์เป็นอย่างไรและถูกมองว่าเป็นอย่างไร ซึ่งได้มีการศึกษาอย่างแพร่หลายตั้งแต่เมื่อ 20 ปีที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน ทำให้การตีความยุทธศาสตร์และการนำไปใช้จึงขึ้นอยู่กับแนวความคิดส่วนบุคคลของนักคิดยุทธศาสตร์ (Strategists) และผลจากการใช้เครื่องมือ (Tools) และโมเดล (Model) หรือโมเดลที่ใช้ในการวิเคราะห์ ซึ่งตรงกับมุมมองของ Greenwood (1965) Haimann และคณะ (1978) Anderson (2003) Terry (1977) และ Dye (2002) ที่กล่าวว่า ยุทธศาสตร์ คือ หลักและวิธีการปฏิบัติซึ่งถือเป็นแนวทางดำเนินการที่ผู้บริหารใช้ในการตัดสินใจเพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปโดยถูกต้องและบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ และสุดท้ายยุทธศาสตร์จะเป็นแบบใดก็ขึ้นอยู่กับสำนักที่ศึกษาหรือปรัชญาพื้นฐานของแนวความคิดยุทธศาสตร์ด้านนั้นๆ

ตามแนวคิดของ White (2004) ได้พัฒนางานของ Mintzberg และคณะ (1998) มาสร้างยุทธศาสตร์ตามวัตถุประสงค์ของการนำไปใช้งาน ได้ 14 ชนิด คือ

1. ยุทธศาสตร์ที่เป็นการออกแบบ (Strategy as design) สำคัญนี้ต้องการให้ยุทธศาสตร์สอดคล้องกับสมรรถนะขององค์กรและโอกาสในสภาพแวดล้อมนั้น เป็นแนวคิดที่เชื่อมโยงกับ SWOT analysis และการใช้กรณีศึกษาที่พัฒนาจาก Harvard business school เป็นการออกแบบยุทธศาสตร์ที่ดีที่สุดเหมาะสมกับองค์กรเป็นแนวคิดหลักในต้นทศวรรษ 70
2. ยุทธศาสตร์ที่เป็นการวางแผน (Planning) เพื่อวางแผนการใช้ทรัพยากรที่เหมาะสมที่สุดเพื่อบรรลุเป้าหมายในกรอบเวลาที่กำหนด เป็นแนวคิดหลักจนถึงกลางศตวรรษที่ 70
3. ยุทธศาสตร์ที่เป็นการวางตำแหน่ง (Positioning) เป็นการหาตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมในภาคส่วนของอุตสาหกรรม ธุรกิจ หรือสังคม และเน้นกิจกรรมที่สร้างมูลค่าเพิ่มเป็นแนวคิดหลักในทศวรรษ 80 ซึ่งก็คือรูปแบบ Porter's 5 Forces นั้นเอง
4. ยุทธศาสตร์ที่เป็นการผู้ประกอบการ (Entrepreneurship) มองว่ายุทธศาสตร์เป็นผลลัพธ์ของผู้นำ หรือผู้วางแผนยุทธศาสตร์ที่ควบคุมหรือสร้างแรงบันดาลใจให้เกิดวิสัยทัศน์แม่ไปในองค์กร ใช้ความคิดลึกซึ้งและให้ภาพในอนาคต ซึ่งแนวคิดสำคัญนี้มีการนำเสนอในการศึกษาการบริหารจัดการยุทธศาสตร์ที่นำมาใช้หรือหายไปบางครั้ง
5. ยุทธศาสตร์ที่เป็นการสะท้อนถึงวัฒนธรรมองค์กรหรือเครือข่ายสังคม (Organization culture or social web) เป็นแนวคิดยุทธศาสตร์ที่มองว่าเป็นกระบวนการทางสังคม (Social process) และพัฒนาปรับปรุงด้วยธรรมชาติของวัฒนธรรมในองค์กรนั้น แนวคิดนี้มีมาตั้งแต่ทศวรรษที่ 60 ที่เป็นการท้าทายแนวคิดเศรษฐศาสตร์ของธุรกิจนำมาพัฒนาขึ้นในปี 1980 ที่ญี่ปุ่น และปัจจุบันก็คือ การให้น้ำหนักเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ (Corporate Social Responsibility: CSR) ที่ได้รับการยอมรับสูงในปัจจุบัน
6. ยุทธศาสตร์ที่เป็นกระบวนการทางการเมือง (Political process) ผู้มีอำนาจทางการเมืองเป็นผู้กำหนดยุทธศาสตร์ การบริหารอำนาจจึงเป็นการกำหนดยุทธศาสตร์เป็นผลจากการเจรจาต่อรองระหว่างกลุ่มผลประโยชน์ที่แตกต่างระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) จากการสร้างเครือข่ายและการสร้างพันธมิตร
7. ยุทธศาสตร์ที่เป็นการเรียนรู้ (Learning process) ยุทธศาสตร์เป็นผลที่มาจากกระบวนการค้นพบและการเรียนรู้ ทุกคนในองค์กรก็เป็นนักยุทธศาสตร์ให้ความคิดเห็นต่อการสร้างยุทธศาสตร์โดยรวม แต่การกำหนดยุทธศาสตร์และการนำไปปฏิบัติไม่ได้เสนอแนะอย่างชัดเจน
8. ยุทธศาสตร์เป็นเรื่องราวของกระบวนการเปลี่ยนแปลง (Episodic or transformative process) เกิดการพัฒนายุทธศาสตร์เมื่อมีเหตุการณ์เกิดขึ้น มีแนวคิดหลากหลายในการสร้างยุทธศาสตร์เพื่อให้เหมาะสมกับเหตุการณ์เฉพาะเรื่องซึ่งเป็นแนวคิดทางด้านเศรษฐศาสตร์

9. ยุทธศาสตร์เป็นการแสดงออกถึงจิตวิทยาการเรียนรู้ (Expression of cognitive psychology) ศึกษาว่ามีการกำหนดยุทธศาสตร์อย่างไรจากมุมมองทางจิตวิทยา เป็นการศึกษาคติความของปัจเจกชนต่อสภาพภายนอกที่เป็นกำหนดแนวทางยุทธศาสตร์ต่างๆ

10. ยุทธศาสตร์เป็นเรื่องของการใช้สำนวนหรือภาษา (Rhetoric or a language game) เป็นการศึกษาว่าคนในองค์กรพูดถึงยุทธศาสตร์อย่างไร

11. ยุทธศาสตร์เป็นการปรับตัวเพื่อตอบสนองต่อสภาพแวดล้อม (Reactive adaptation to environmental circumstances) เป็นการพัฒนายุทธศาสตร์ที่ตอบสนองต่อสภาพแวดล้อม การปรับตัวเป็นกฎเกณฑ์สำคัญสู่ความสำเร็จ เป็นแนวคิดที่อยู่ในทฤษฎีทางด้านยุทธศาสตร์

12. ยุทธศาสตร์เป็นการแสดงออกถึงปรัชญาทางจรรยาบรรณหรือศีลธรรม (Expression of ethics or as moral philosophy) เป็นการแสดงออกตามธรรมชาติของค่านิยมของนักยุทธศาสตร์ที่ต้องการสร้างความพอใจต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เป็นเรื่องของพฤติกรรมที่มีจรรยาบรรณและสร้างภาพพจน์ที่ดีต่อองค์กร

13. ยุทธศาสตร์ที่เป็นการประยุกต์ใช้จากความคิดที่เป็นระบบ (Systematic application of rationality) เป็นการใช้แนวคิดที่มีเหตุผลในองค์กรลดการใช้ความคิดที่แตกต่างออกไป

14. ยุทธศาสตร์เป็นการใช้กฎง่ายๆ (Use of simple rules) ยุทธศาสตร์มาจากประสบการณ์และการปฏิบัติและเป็นการนำกฎง่ายๆมาใช้ที่ได้ใช้กันมาสม่ำเสมอมาใช้ในองค์กรที่มีการเปลี่ยนแปลงไม่แน่นอนไม่มีเวลาที่จะใช้กระบวนการสร้างยุทธศาสตร์ที่ยาวนาน

นอกจากนี้ยุทธศาสตร์ยังเป็นกรอบสำหรับการตัดสินใจที่เหมาะสมเพื่อเป็นแนวทางไปปฏิบัติการกิจและกระบวนการที่เลือกสรรเพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาระยะยาวขององค์กร (Long range goals) และการเลือกวิถีทาง (Means) ให้บรรลุจุดหมาย เปรียบเสมือนแนวทางกำหนดกลยุทธ์ที่พยายามพาองค์กรไปสู่กระบวนการแก้ปัญหาและตอบสนองต่อความต้องการของบุคคล ตลอดจนการจัดสรรทรัพยากรและการพัฒนาแผนระยะยาวขององค์กร (Massie และ Douglas, 1981 ; Jamson, 1994 ; ทวีป ศิริรัศมี, 2545 ; ประชุม รอดประเสริฐ, 2547 ; ศิริอร ชันธหัตถ์, 2539 ; ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ, 2542 ; Lasswell และ Kaplan, 1950) แต่การมองของ วิโรจน์ สารรัตน์ (2546) และอธิปตย์ คลีสุนทร (2547) ให้แนวคิดว่ายุทธศาสตร์การบริหารในยุคโลกาภิวัตน์ คือ วิธีการช่วยให้งานสำเร็จเร็วในยุคโลกาภิวัตน์ที่โลกเสมือนเล็กกลง (Global village) ในขณะที่ทรัพยากรธรรมชาติ และทรัพยากรการผลิตลดลง นักบริหารพึงใช้ยุทธศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อมุ่งบรรลุเป้าหมาย 3 เรื่อง คือ ใช้คนเท่าเดิมทำงานได้มากขึ้น, งานเท่าเดิมแต่ใช้คนน้อยลง และคุณภาพของงานต้องดีเท่าเดิมหรือดีกว่าเดิม ซึ่งบอกให้ทราบถึงทิศทางของการเปลี่ยนแปลงองค์กร

หรือของสังคม ทิศทางดังกล่าวอาจจะอธิบายถึงเรื่องอะไร เพื่ออะไร อย่างไร และเพียงใดของการเปลี่ยนแปลงนั้นๆ

การพัฒนายุทธศาสตร์การจัดการศึกษา

จากหลักการและแนวคิดยุทธศาสตร์ศึกษาต่างๆของ Massie และ Douglas (1981) หรือ White (2004) จึงทำให้นักทฤษฎีและนักวิชาการหลายๆท่านเสนอมุมมองการพัฒนา ยุทธศาสตร์ในรูปแบบที่แตกต่างกันไป ทั้ง Certo และ Peter (1991), Quinn และคณะ (1988), ธงชัย สันติวงษ์ (2539), สมชาย ภคภาสน์วิวัฒน์ (2547) หรืออุทิศ ขาวเอียร (2549) ได้นำเสนอ วิธีการพัฒนายุทธศาสตร์การจัดการการศึกษา ดังต่อไปนี้

Certo และ Peter (1991) กล่าวว่า การพัฒนายุทธศาสตร์เป็นกระบวนการจัดการเชิงยุทธศาสตร์ (Strategy process) มี 5 ขั้นตอน คือ

1. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม คือ การพิจารณาจุดแข็ง จุดอ่อนภายในองค์กร และปัจจัยภายนอกที่เป็นโอกาสและอุปสรรคต่อองค์กร ซึ่งเป็นเงื่อนไขต่อความสำเร็จขององค์กร
2. การกำหนดทิศทางขององค์กร คือ การนำพันธกิจและวัตถุประสงค์ขององค์กร มาพิจารณาโดยเน้นประโยชน์ที่จะได้รับ
3. การกำหนดยุทธศาสตร์ คือ การพิจารณาออกแบบและเลือกยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมเพื่อนำไปปฏิบัติแล้วทำให้องค์กรบรรลุวัตถุประสงค์
4. การปฏิบัติตามยุทธศาสตร์ คือ การนำยุทธศาสตร์ไปปฏิบัติ โดยคำนึงถึงโครงสร้างองค์กรและวัฒนธรรมองค์กรเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จ
5. การควบคุมยุทธศาสตร์ คือ การติดตามผลการปฏิบัติงาน และประเมินผลกระบวนการดำเนินการ

Quinn และคณะ (1988) มองว่าการพัฒนายุทธศาสตร์ คือ กระบวนการจัดทำยุทธศาสตร์ประกอบด้วยกิจกรรมหลัก 3 ขั้นตอน คือ

1. การจัดทำยุทธศาสตร์ (Strategy formulation)
2. การปฏิบัติตามยุทธศาสตร์ (Strategy implementation)
3. การประเมินยุทธศาสตร์ (Strategy evaluation) ซึ่งเป็นส่วนสำคัญของการบริหารระดับสูงและเป็นงานที่ต้องทำอย่างต่อเนื่อง

ธงชัย สันติวงษ์ (2539) กล่าวว่า การพัฒนายุทธศาสตร์เป็นกระบวนการยุทธศาสตร์ เช่นเดียวกันกับ Quinn และคณะ (1988) แต่ประกอบด้วยส่วนสำคัญ 2 ส่วน คือ การจัดทำยุทธศาสตร์ และ การปฏิบัติตามยุทธศาสตร์

สมชาย ภคภาสน์วิวัฒน์ (2547) กล่าวว่า การพัฒนายุทธศาสตร์เป็นการนำกระบวนการเชิงยุทธศาสตร์มาดำเนินการให้เป็นผลสำเร็จนั้น ต้องประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่

1. ขั้นตอนการวิเคราะห์เชิงยุทธศาสตร์ (Strategic analysis)
2. ขั้นตอนในการกำหนดทางเลือกเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic choice)
3. ขั้นตอนในการนำแผนยุทธศาสตร์ไปปฏิบัติ (Strategic implementation)

อุทิศ ขาวเขียว (2549) ได้กล่าวถึงการพัฒนายุทธศาสตร์ว่าเป็นการวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ให้ประสบความสำเร็จ ซึ่งมีองค์ประกอบหลัก 3 ส่วน ได้แก่

1. องค์ประกอบหลักส่วน “เป้าประสงค์ร่วม” ซึ่งประกอบด้วยวิสัยทัศน์ พันธกิจ และวัตถุประสงค์หลัก องค์ประกอบส่วนนี้หากชัดเจนจะทำหน้าที่เสริมการประสานงานแก่องค์การ และหรือเป็นส่วนชี้้นำให้เห็นทิศทางการพัฒนาเป็น “วิสัยทัศน์” ที่องค์การประสงค์ และเป็นสิ่งที่พึงปรารถนาในการพัฒนาที่สมเหตุสมผล ส่วน “พันธกิจ” จะชี้้นำให้เกิดความชัดเจนในบทบาทหน้าที่ที่สำคัญที่สุดขององค์การ โดยดำเนินการอย่างมีบูรณาการภายใต้แผนต่างๆ ส่วน “วัตถุประสงค์หลัก” เป็นเกณฑ์ที่ต้องบรรลุ หรือระดับความสำเร็จ (ผลกระทบ/ผลลัพธ์) ที่ต้องถูกประเมินเพื่อเป็นหลักประกันว่า องค์การได้ดำเนินการตามแผนไปสู่ทิศทางที่ก่อให้เกิดวิสัยทัศน์ที่คาดหวังไว้

2. องค์ประกอบด้าน “ทางเลือกการดำเนินการ” ได้แก่ ยุทธศาสตร์และหรือยุทธวิธีที่กำหนดอย่างชัดเจนขึ้น เป็นกรอบความคิดที่ชี้้นำแก่การปฏิบัติของแผนว่า แนวทางที่เหมาะสมเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของแผนมีอย่างไรบ้าง กรอบความคิดนี้ได้มาจากการผนวกประเด็นชี้้นำที่ได้จากการวิเคราะห์และการจัดลำดับความสำคัญของสภาวะแวดล้อม ทั้งด้านจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค นอกจากนี้ยังต้องคำนึงถึงความสอดคล้องกับพันธกิจขององค์การอีกด้วย

3. องค์ประกอบหลักด้าน “เครื่องมือกลไกเร่งรัดการพัฒนา” คือ สามารถชี้แนะแนวทางการเร่งรัดกระบวนการดำเนินงาน มีรูปแบบการปรับกระบวนการทำงานขององค์การ การปรับระเบียบตลอดจนค่านิยม วัฒนธรรม และความเชื่อต่างๆภายในองค์การให้สนับสนุนแผนงานโครงการ เพื่อเพิ่มประสิทธิผลของยุทธศาสตร์และยุทธวิธีที่กำหนดไว้

เทคนิคการพัฒนายุทธศาสตร์การจัดการศึกษา

เทคนิคที่นิยมใช้พัฒนายุทธศาสตร์มีอยู่ด้วยกันหลายวิธี เช่น เทคนิคการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมมหภาค (PEST analysis) เทคนิคการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและศักยภาพ (SWOT analysis) เทคนิคการวางแผนด้วยสถานการณ์ (Scenario planning) เทคนิคलिขิตสมดุล (Balanced Scorecard : BSC) และเทคนิคการวิจัยอนาคตแบบเดลฟาย (Delphi technique) ซึ่งแต่ละเทคนิคมีข้อจำกัดที่แตกต่างกัน ซึ่งในฐานะที่ผู้วิจัยสนใจศึกษายุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษาของเขต

พัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ในทศวรรษหน้า (พุทธศักราช 2558-2567) เห็นว่าเทคนิคเดลฟายมีความเหมาะสมสำหรับการวิจัยอนาคตโดยมีเหตุผลดังนี้

เทคนิคเดลฟาย (Delphi technique) เป็นเทคนิคที่ได้รับการยอมรับในหมู่นักวิชาการทางการศึกษาอย่างมากในปัจจุบัน และเป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยอนาคตสำหรับทำนายการเกิดแนวโน้มด้านต่างๆ เพื่อประกอบการวางแผนหรือพัฒนานโยบาย มี 2 รูปแบบ คือ รูปแบบดั้งเดิมและรูปแบบปรับปรุง โดยรูปแบบดั้งเดิมเป็นกระบวนการหนึ่งของการเก็บรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นไปได้ในอนาคตในเรื่องที่เกี่ยวกับ เวลา ปริมาณ และหรือสภาพการณ์ที่ต้องการจะให้เป็นจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่กระจัดกระจายกันให้สอดคล้องกันอย่างมีระบบ โดยใช้วิธีการเสาะหาความคิดเห็นจากการตอบแบบสอบถามของผู้เชี่ยวชาญแทนการเรียกประชุม ส่วนรูปแบบปรับปรุง เป็นกระบวนการลดข้อจำกัดเกี่ยวกับเวลาในการเก็บข้อมูล เช่น การใช้วิธีระดมความคิด การใช้วิธีการสัมภาษณ์ การประชุมแบบเดลฟาย เดลฟายใช้คอมพิวเตอร์เป็นฐาน และเดลฟายกลุ่ม เป็นต้น

ดังนั้น หลักการและแนวคิดการเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ จึงเป็นการเสนอมุมมองหนทางปฏิบัติหรือการให้คำอธิบายประกอบการวางแผนหรือพัฒนานโยบายของประเทศในระยะยาวมาวางกรอบทิศทางในการกำหนดยุทธศาสตร์ขององค์กร ตรงต่อความต้องการของบุคคล ตลอดจนการจัดสรรทรัพยากร โดยมีเป้าหมาย วิธีการ และเครื่องมือที่นำวิสัยทัศน์ให้บรรลุวัตถุประสงค์ในมิติต่างๆ ทางสังคม วัฒนธรรม การศึกษา และเศรษฐกิจ

นโยบายและยุทธศาสตร์จังหวัดชายแดนภาคใต้

นโยบายและยุทธศาสตร์จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่จะกล่าวต่อไปนี้ ประกอบด้วย 3 หัวข้อ 1) นโยบายและยุทธศาสตร์เสริมสร้างสันติสุข 2) ยุทธศาสตร์เสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ 3) ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ และความรวมถึงองค์กรต่างๆ ที่เข้ามามีบทบาทในการแก้ไขความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ดังนโยบายและยุทธศาสตร์ต่อไปนี้

นโยบายและยุทธศาสตร์เสริมสร้างสันติสุข

ด้วยปีพุทธศักราช 2547 สถานการณ์ความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ทวีความรุนแรงขึ้น ได้ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทำให้เกิดสภาพการณ์การผลิตหดตัว ผู้ประกอบการขาดความมั่นใจในการลงทุน มีการเลิกกิจการอย่างต่อเนื่อง เกิดปัญหาการว่างงานสูง ซึ่งซ้ำเติมปัญหาความยากจนของประชาชนในพื้นที่ และทำให้ประชาชนลดความเชื่อมั่นในอำนาจรัฐ ดังนั้น รัฐบาลจึงอาศัยหลักการบริหารในพื้นที่พิเศษโดยน้อมนำ

ยุทธศาสตร์พระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทานแก่พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2547 และ พระราชดำรัสของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ “คนได้ส่วนใหญ่เป็นคนดี น่ารัก มีความเป็นธรรม เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นควรสร้างความเข้าใจและพยายามสื่อสารให้เข้าใจปัญหาที่แท้จริง” ทรงพระราชทานแก่ พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2547 ทำให้เกิดนโยบายและยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งนโยบายของรัฐบาลที่สำคัญมี 4 ประการ ดังต่อไปนี้ (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2547)

1. นายยุทธศาสตร์พระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” และ “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” รวมทั้งยึดมั่นแนวทางสันติวิธีเป็นบรรทัดฐานการจัดการความขัดแย้ง สร้างความรัก ความสามัคคี ความสมานฉันท์และความสงบสุข
2. ยึดถือความเป็นธรรมและกระบวนการยุติธรรม ตามหลักนิติธรรมเป็นปัจจัยหลักที่สำคัญในการฟื้นฟูอำนาจรัฐ
3. ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เป็นพลังในการเข้าถึงประชาชน เพื่อเสริมสร้างสันติสุขและการพัฒนาอย่างยั่งยืน
4. สร้างความเข้าใจต่อสถานการณ์ความเป็นจริงเกิดขึ้นต่อสังคม ทั้งภายในและภายนอกประเทศเพื่อสร้างความตระหนักของการอยู่ร่วมกันในชาติอย่างสันติสุขบนพื้นฐานของความหลากหลายในวิถีคิด วิถีชีวิตและวัฒนธรรม และเพื่อให้การดำเนินนโยบายการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นไปตามเป้าประสงค์ หน่วยงานภาครัฐต่างๆ จึงได้ให้ความสำคัญในการวางนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนปฏิบัติการไม่ว่าจะเป็นนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. 2550-2554 และแผนการพัฒนาการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2557-2558 ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ อาศัยพัฒนาการใช้สันติวิธีและความร่วมมือของกลุ่มวัฒนธรรม เพื่อลดความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้, 2550 ; สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ, 2555 ; กระทรวงศึกษาธิการ, 2557 ก) โดย
 1. ส่งเสริมการบังคับใช้กฎหมายตามหลักนิติธรรม และไม่มีการเลือกปฏิบัติ
 2. ยึดมั่นหลักการสร้างความสมานฉันท์ เป็นหลักฐานที่สำคัญในอันที่จะทำให้การบังคับใช้กฎหมายไม่ย้อนกลับมาเป็นเงื่อนไข ข้ออ้างการใช้ความรุนแรง
 3. ยึดมั่นในหลักการ เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา เป็นแนวทางในการเสริมสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆ
 4. กำหนดรูปแบบการจัดระบบรักษาความปลอดภัยใหม่ โดยให้มีการวางแผนร่วมกับชุมชน
 5. ให้มีการจัดการด้านการศึกษาที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่น

6. สร้างความรู้ ความเข้าใจและพัฒนาทักษะการเผชิญหน้าความขัดแย้งสันติวิธี
 7. ส่งเสริมโครงการและกิจกรรมที่นำไปสู่การทำงานร่วมกันในชุมชนของกลุ่มพลังวัฒนธรรม
 8. ส่งเสริมการพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับทุกฝ่ายที่มีความเห็น หรืออุดมการณ์แตกต่างจากรัฐ
 9. เพิ่มระดับและความต่อเนื่องของการติดต่อสัมพันธ์กับประเทศโลกมุสลิม
- ในช่วงปี พ.ศ. 2547 – 2548 มีการกำกับการบริหารจัดการโดยกองอำนวยการเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ (กอ.สสส.จชต.) ที่มีนโยบายและแนวทางการบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างสันติสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และมี "ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ปัตตานี ยะลา นราธิวาส) ปีพ.ศ. 2547 – 2548 ที่คณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบเมื่อ 16 มีนาคม พ.ศ. 2547 เป็นกรอบในการแก้ไขปัญหาความไม่สงบและพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นหลัก ต่อมาช่วงปลายปีพ.ศ. 2548 ต่อเนื่องในปีพ.ศ. 2549 มีการกำกับการบริหารจัดการพัฒนา โดยคณะกรรมการนโยบายเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ (กสชต.) มี "นโยบายและยุทธศาสตร์เสริมสร้างสันติสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้" เป็นกรอบให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องยึดถือปฏิบัติภารกิจในด้านความมั่นคง ด้านเศรษฐกิจและสังคม โดยมีสาระสำคัญตามหัวข้อนโยบายและยุทธศาสตร์เสริมสร้างสันติสุข ดังนี้ (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2547 ; 2548 ; 2549 ; 2553 ; กองอำนวยการเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้, 2555)

นโยบายและยุทธศาสตร์เสริมสร้างสันติสุข

ตามคำสั่งคณะกรรมการนโยบายเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ 33/2548 เรื่อง ยุทธศาสตร์และแนวทางการปฏิบัติตามนโยบายเสริมสร้างสันติสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ว่าด้วยคณะรัฐมนตรีได้แถลงนโยบายต่อที่ประชุมรัฐสภา เมื่อวันที่ 23 มีนาคม พ.ศ.2548 ไว้ว่า “รัฐบาลจะแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยระดมทรัพยากรและปรับปรุงการบริหารจัดการทั้งปวงตามหลักการ เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา และใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด เพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อย และความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินขึ้นในพื้นที่โดยเร็วที่สุด รวมทั้งมุ่งส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชนในพื้นที่อย่างยั่งยืน” โดยนโยบายเสริมสร้างสันติสุขในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) ตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ 206/2549 (ชิตชัย วรณสฤตย์, 2548 ; สำนักนายกรัฐมนตรี, 2549 ; กระทรวงศึกษาธิการ, 2557 ก) มีแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

1. ดำเนินการทางการเมืองเชิงรุก สร้างความเป็นธรรมในสังคม บังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพตามหลักนิติธรรม จัดระบบงานข่าวกรองสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยให้ประชาชน ศรัทธาและไว้วางใจ
2. เสริมสร้างความเข้าใจ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันกับทุกภาคส่วน เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการแก้ปัญหา
3. ขจัดเงื่อนไขและสาเหตุที่ส่งผลให้ประชาชนในพื้นที่เกิดความรู้สึกแตกแยกหรือความไม่เท่าเทียมกัน
4. สร้างความเข้าใจด้วยการเผยแพร่ข่าวสารที่ถูกต้องทันเวลา
5. ส่งเสริมให้มีช่องทางสร้างความเข้าใจกับกลุ่มที่มีความเห็นแตกต่างที่เลือกใช้ความรุนแรง
6. สร้างความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรมให้เป็นที่พึงของประชาชนในพื้นที่
7. พัฒนาคนและสังคมบนพื้นฐานความหลากหลายของวิถีชีวิตและวัฒนธรรม ส่งเสริมศาสนสัมพันธ์ สร้างความเข้าใจที่ถูกต้องตามหลักศาสนา เสริมสร้างความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัวและชุมชน เปิดโอกาสให้ผู้เห็นต่างร่วมสร้างสันติสุข
8. พัฒนาการศึกษให้สอดคล้องกับความต้องการ วิถีชีวิตและวัฒนธรรม เปิดโอกาสให้ผู้นำศาสนา ผู้ทรงคุณวุฒิมีส่วนร่วม
9. พัฒนาและเสริมสร้างเศรษฐกิจในพื้นที่อย่างยั่งยืนด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงยกระดับมาตรฐานการครองชีพของประชาชนและแก้ปัญหาความยากจน
10. ใช้งานมวลชนสัมพันธ์ผ่านสื่อ องค์กรและกิจกรรมต่างๆ เพื่อสร้างความเข้าใจและนอกพื้นที่
11. สร้างความเข้าใจอันดี ความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านและองค์กรสากลต่างๆ
12. สร้างความเข้าใจและพัฒนาประสิทธิภาพเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ดังนั้น คณะกรรมการนโยบายเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ (กสขต.) จึงแบ่งเป้าหมายดำเนินงาน 3 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 ปีพ.ศ. 2548-2549 เป็นห้วงเวลาคลี่คลายสถานการณ์การก่อเหตุร้ายแรง รายวันให้ยุติลงโดยเร็ว ควบคู่ไปกับการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนจำเป็นของประชาชนและสร้างความเชื่อมั่นแก่ประชาชน โดยการบูรณาการความคิด แผนงาน โครงการ งบประมาณและการปฏิบัติ เน้นการบังคับใช้กฎหมายด้วยความโปร่งใส เป็นธรรมและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม

ระยะที่ 2 ปีพ.ศ. 2550-2551 เป็นการขยายผลการดำเนินงานในระยะแรก ควบคู่ไปกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนการวางรากฐาน

การแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างทางเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา กฎหมาย และระบบราชการที่สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพปัญหาในพื้นที่

ระยะที่ 3 ปีพ.ศ. 2552 เป็นต้นไป เป็นการขยายผลการดำเนินงานในระยะที่สองอย่างต่อเนื่องเพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาอย่างยั่งยืนและเป็นการพัฒนาที่มีความสมดุลสอดคล้องกันในทุกๆด้าน

ยุทธศาสตร์เสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้

ยุทธศาสตร์เสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ของคณะกรรมการนโยบายเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ มี 10 ยุทธศาสตร์หลัก ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 ยุทธศาสตร์ด้านการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

ยุทธศาสตร์ที่ 2 ยุทธศาสตร์ด้านการข่าวกรองและต่อต้านข่าวกรอง

ยุทธศาสตร์ที่ 3 ยุทธศาสตร์ด้านการปรับความคิดและความเชื่อ

ยุทธศาสตร์ที่ 4 ยุทธศาสตร์ด้านปฏิบัติการจิตวิทยาและประชาสัมพันธ์

ยุทธศาสตร์ที่ 5 ยุทธศาสตร์ด้านการต่างประเทศ

ยุทธศาสตร์ที่ 6 ยุทธศาสตร์ด้านพลังประชาชนและการจัดระเบียบชุมชน

ยุทธศาสตร์ที่ 7 ยุทธศาสตร์ด้านการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

ยุทธศาสตร์ที่ 8 ยุทธศาสตร์ด้านพัฒนาการศึกษา

ยุทธศาสตร์ที่ 9 ยุทธศาสตร์ด้านการแก้ไขปัญหาความยากจนและพัฒนาคุณภาพชีวิต

ยุทธศาสตร์ที่ 10 ยุทธศาสตร์ด้านการบริหารจัดการ

เมื่อมองประเด็นด้านการศึกษาแล้ว พบว่า มาตรการหรือกิจกรรมสำคัญในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ คือ ยุทธศาสตร์ที่ 8 ยุทธศาสตร์ด้านพัฒนาการศึกษา มีใจความว่า “เน้นการจัดการศึกษาในพื้นที่ทุกระดับเพื่อเสริมสร้างสันติสุขและแก้ไขปัญหาอย่างยั่งยืน ให้เอื้อต่อการเสริมสร้างความมั่นคง ควบคู่ไปกับการพัฒนาการศึกษาให้มีมาตรฐานสูงขึ้นและสอดคล้องกับวิถีชีวิตของประชาชนในพื้นที่ ส่งเสริมการเรียนรู้แบบบูรณาการทั้งวิชาสามัญ วิชาชีพ และศาสนา ในสถานศึกษาทุกระดับทั้งในพื้นที่และนอกพื้นที่ทั่วประเทศ” (คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ 220/2548 ลงวันที่ 31 พฤษภาคม พ.ศ.2548) ซึ่งประกอบด้วย 10 โครงการ เช่น โครงการดังต่อไปนี้ (ชิตชัยวรรณสถิตย์, 2548)

1. การดูแลรักษาความปลอดภัย เสริมสร้างขวัญกำลังใจและให้สิทธิประโยชน์แก่ครูที่ปฏิบัติงานในพื้นที่

2. การปรับปรุงโครงสร้างและระบบการบริหารจัดการศึกษาในพื้นที่เพื่อเสริมสร้างสันติสุขและแก้ไขปัญหาอย่างยั่งยืน

3. การปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาทุกระดับให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของประชาชนในพื้นที่ มีการเรียนรู้แบบบูรณาการทั้งวิชาสามัญ วิชาชีพและศาสนา

4. การพัฒนาการจัดการศึกษาในสถาบันการศึกษาเอกชนและโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เพื่อเสริมสร้างสันติสุขในพื้นที่

5. การปรับปรุงการจัดการศึกษา ให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถในการใช้ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ ภาษาท้องถิ่น เพื่อเป็นเครื่องมือประกอบอาชีพและเพิ่มรายได้

6. การจัดการให้มีการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์อิสลามศึกษา พระพุทธศาสนาให้สามารถเข้าศึกษาในระบบได้

7. การส่งเสริมนักเรียนไทยมุสลิมให้มีโอกาสเข้ารับการศึกษาในสถานศึกษาต่างประเทศที่มีมาตรฐานเป็นแหล่งความรู้ทางวิชาการและศาสนาที่ถูกต้อง

8. การส่งเสริมสถาบันการศึกษาในพื้นที่ จัดกิจกรรมเสริมสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในคุณค่าของความหลากหลายของเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม

9. การส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน สถาบันการศึกษาและสถาบันอื่นๆ ให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างสันติสุขในพื้นที่

10. การส่งเสริมสถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่ให้เป็นศูนย์กลางทางวิชาการและการศาสนา เป็นต้น

อย่างไรก็ตามการแก้ไขปัญหาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ผ่านมา แม้รัฐบาลจะกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ และมาตรการดำเนินการแก้ไขปัญหาในแต่ละช่วงเวลาอย่างชัดเจน แต่การดำเนินงานไม่ต่อเนื่องและขาดการบูรณาการ ส่งผลให้การพัฒนาเศรษฐกิจไม่บรรลุตามเป้าหมาย ประชาชนได้รับผลจากการพัฒนาไม่ทั่วถึง โดยเฉพาะกลุ่มประชาชนในพื้นที่ชนบทยากจน จึงทำให้จำนวนประชากรที่อยู่ในข่ายความยากจนมีสัดส่วนสูงขึ้น ทั้งยังต้องเผชิญกับปัญหาความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ในระยะต่อไปจึงจำเป็นต้องเร่งดำเนินการพัฒนาและแก้ไขให้ตรงจุด เพื่อให้ปัญหาความไม่สงบในพื้นที่คลี่คลายโดยเร็วและประชาชนสามารถดำเนินชีวิตอย่างปกติสุข ดังนั้น ในช่วงปีพ.ศ. 2550 - 2551 ภายหลังจากเปลี่ยนแปลงรัฐบาล เมื่อเดือนกันยายน พ.ศ. 2549 รัฐบาลจึงได้ปรับปรุงกลไกการดำเนินงานแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยได้จัดตั้งกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.) เป็นหน่วยงานรับผิดชอบการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ทั้งระบบ สำหรับในพื้นที่มี กอ.รมน. ภาค 4 รับผิดชอบ มีกองบัญชาการผสมพลเรือนตำรวจทหาร (พตท.) เป็นองค์กรรับผิดชอบแก้ไขปัญหาด้านความมั่นคงและศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) เป็นองค์กรรับผิดชอบด้านการพัฒนา นอกจากนี้ ได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ (กพต.)

ทำหน้าที่ในการกำหนดนโยบายเร่งรัดการพัฒนาและติดตามผลการพัฒนาในพื้นที่ปัตตานี ยะลา นราธิวาส สตูล และ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา คือ อำเภอจะนะ เทพา นาทวี และสะบ้าย้อย

ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้

ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีวัตถุประสงค์เพื่อการแก้ไขปัญหา จังหวัดชายแดนภาคใต้ทั้งระบบ โดยเน้น 2 ประเด็นสำคัญ คือ

1. สถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงและความสงบสุขของประชาชนในพื้นที่และโดยรวม รัฐบาลจึงให้ความสำคัญสูงสุดในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวเป็นลำดับแรก โดยกำหนดเป็นนโยบายเร่งด่วนที่เริ่มดำเนินการในปีแรก (พ.ศ. 2551) ของการบริหารราชการแผ่นดิน เพื่อนำสันติสุขคืนสู่พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้โดยเร็ว และสร้างความมั่นคงในพื้นที่ได้อย่างยั่งยืน

2. การพัฒนาและแก้ไขปัญหาในจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นเรื่องที่มีความสลับซับซ้อนและเชื่อมโยงกันหลายมิติทั้งด้านความมั่นคง การเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคม การศึกษา วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมจึงจำเป็นต้องวางยุทธศาสตร์และแนวทางดำเนินการในลักษณะบูรณาการแบบองค์รวมที่เชื่อมโยงทุกมิติของการพัฒนาเข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ ขณะเดียวกัน บูรณาการความร่วมมือของทุกฝ่ายทั้งภาครัฐและภาคประชาชน โดยการผนึกพลังร่วมในการปฏิบัติให้เป็นไปตามนโยบายและบรรลุมติของรัฐบาล สามารถดูได้จากแผนยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ปี พ.ศ.2550-2554 ของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน (กอ.รมน.) เพื่อป้องกันและพัฒนาพื้นที่ในสถานการณ์ความไม่สงบ ที่ประกอบด้วย 2 ยุทธศาสตร์ คือ 1) ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง เป็นการบูรณาการปฏิบัติงานและควบคุมการปฏิบัติ โดยผู้บังคับบัญชาระดับพลตำรวจโท (พตท.) ประกอบด้วย กลยุทธ์ด้านการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน กลยุทธ์ด้านการข่าวกรองและต่อต้านข่าวกรอง กลยุทธ์ด้านการปฏิบัติการข่าวสารและ 2) ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนา เป็นการบูรณาการปฏิบัติงานและควบคุมการปฏิบัติโดยศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) ประกอบด้วย กลยุทธ์ด้านการเมือง การปกครอง กลยุทธ์ด้านการศึกษาและกีฬา กลยุทธ์ด้านสังคมจิตวิทยา กลยุทธ์ด้านเศรษฐกิจและสร้างรายได้ และกลยุทธ์ด้านการต่างประเทศ ดังนั้น ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 8 เมษายน 2551 จึงประกอบด้วย 5 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ 1 การคุ้มครองความปลอดภัย การอำนวยความสะดวก เพื่อเสริมสร้างความเชื่อมั่นในอำนาจรัฐ และสร้างภูมิคุ้มกันแก่คนกลุ่มเสี่ยง ยุทธศาสตร์ที่ 2 การเสริมสร้างความมั่นคงทางอาชีพและรายได้ให้พึ่งตนเอง ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาคุณภาพคน เพื่อสร้างโอกาสการมีงานทำและยกระดับคุณภาพชีวิต ยุทธศาสตร์ที่ 4 เสริมสร้างความเข้มแข็งฐานเศรษฐกิจของพื้นที่และพัฒนาความร่วมมือ

ต่างประเทศ และยุทธศาสตร์ที่ 5 การบริหารจัดการเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจ ซึ่งการพัฒนาการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นส่วนหนึ่งที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้เช่นกัน

กล่าวโดยสรุป นโยบายและยุทธศาสตร์จังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ การน้อมนำยุทธศาสตร์พระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” มาจัดการเพื่อเสริมสร้างสันติสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยยึดถือปฏิบัติภารกิจในด้านความมั่นคง ด้านเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา ภายใต้นโยบายเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ ยุทธศาสตร์เสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ และยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่มุ่งส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชนในพื้นที่อย่างยั่งยืนในลักษณะบูรณาการแบบองค์รวมที่เชื่อมโยงทุกมิติของการพัฒนาเข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ

การศึกษาอาชีวศึกษา

การศึกษาอาชีวศึกษา ประกอบด้วย วิวัฒนาการการศึกษาอาชีวศึกษา หลักการและแนวคิดการศึกษาอาชีวศึกษา ระบบการศึกษาอาชีวศึกษา โดยกล่าวถึงการปฏิรูป โอกาสการพัฒนา ระบบโครงสร้าง ตลอดจนขยายหลักสูตรให้เท่าทันยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป ดังรายละเอียดต่อไปนี้

วิวัฒนาการการศึกษาอาชีวศึกษา

การศึกษาอาชีวศึกษาเป็นแนวคิดการจัดการศึกษาอาชีพได้มีมาตั้งแต่ยุคสมัยที่ประเทศไทยเริ่มมีอาชีพหัตถกรรมมากขึ้นนอกเหนือไปจากอาชีพกสิกรรม การอาชีวศึกษาเริ่มอย่างเป็นระบบเมื่อได้รับการบรรจุในโครงการศึกษา พุทธศักราช 2441 เป็นการศึกษาพิเศษ ซึ่งหมายถึงการเรียนวิชาเฉพาะเพื่อให้เกิดความชำนาญ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาอาชีวศึกษา, 2552 และ (David S., 1920) โดยในปีพุทธศักราช 2452 การจัดการศึกษาได้แบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ โรงเรียนสามัญศึกษาสอนวิชาสามัญและโรงเรียนวิสามัญศึกษาสอนวิชาเพื่อออกไปประกอบอาชีพ เช่น แพทย์ผดุงครรภ์ ภาษาอังกฤษ พาณิชยการ ครู เป็นต้น ในปีพุทธศักราช 2453 ได้จัดตั้งโรงเรียนอาชีวศึกษาแห่งแรก คือ โรงเรียนพาณิชยการที่วัดมหาพฤฒาราม และวัดราชบูรณะ ปีพุทธศักราช 2456 จัดตั้งโรงเรียนเพาะช่าง และปีพุทธศักราช 2460 จัดตั้งโรงเรียนฝึกหัดครูประถมกสิกรรม จากนั้นแผนการศึกษาแห่งชาติ ได้มีผลต่อการกำหนดการศึกษาอาชีพให้ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยในแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2475 ได้กำหนดว่าวิสามัญศึกษา ได้แก่ การศึกษาวิชาชีพซึ่งจัดให้เหมาะสมกับภูมิประเทศ เช่น กสิกรรม หัตถกรรม และพาณิชยการ เพื่อเป็นพื้นฐานความรู้สำหรับประกอบกิจการเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมต่างๆ และในแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2479

ได้ปรากฏคำว่า "อาชีวศึกษา" เป็นครั้งแรกในระบบการศึกษาของประเทศไทย โดยแบ่งออกเป็น 3 ชั้น คือ อาชีวศึกษา ชั้นต้น กลาง และสูง รับนักเรียนจากโรงเรียนสามัญศึกษาของทุกระดับประโยค

ในปีพุทธศักราช 2481 พระราชกฤษฎีกาจัดวางระเบียบราชการในสังกัดกระทรวงธรรมการ (กระทรวงศึกษาธิการในปัจจุบัน) ให้จัดตั้งกรมใหม่ขึ้น 2 กรม คือ กรมสามัญศึกษามีหน้าที่จัดการศึกษาสายสามัญ และกรมวิชาการ มีหน้าที่จัดการศึกษาสายอาชีพ โดยแบ่งออกเป็น 4 กอง ได้แก่ สำนักงานเลขานุการกรม กองตำรา กองสอบไล่ และกองอาชีวศึกษาซึ่งมีหน้าที่เกี่ยวกับการจัดโรงเรียนอาชีวศึกษา

ต่อมาปีพุทธศักราช 2484 ได้มีพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พุทธศักราช 2484 ตราขึ้นเมื่อวันที่ 18 สิงหาคม 2484 และมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา คือ วันที่ 19 สิงหาคม 2484 กระทรวงธรรมการได้เปลี่ยนชื่อเป็นกระทรวงศึกษาธิการ และตั้งกรมอาชีวศึกษาขึ้นแทนกรมวิชาการ ส่วนกองวิชาการเป็นกองหนึ่งในกรมอาชีวศึกษา ดังนั้น กรมอาชีวศึกษาจึงได้ตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติ เมื่อวันที่ 19 สิงหาคม 2484

กรมอาชีวศึกษา ได้แบ่งส่วนราชการออกเป็น 3 กอง คือ 1) สำนักงานเลขานุการกรม 2) กองโรงเรียน ทำหน้าที่รับผิดชอบการดำเนินการโรงเรียนอาชีวศึกษา 3) กองวิชาการ ทำหน้าที่เกี่ยวกับหลักสูตรแบบเรียน ทะเบียน การสอบไล่ และการออกประกาศนียบัตร ช่วงระหว่างมหาสงครามเอเซียบูรพา การอาชีวศึกษาได้รับผลกระทบจากภัยสงคราม ก่อให้เกิดการขาดแคลนอุปกรณ์การสอน นักเรียนต้องหลบภัย จำนวนครูและนักเรียนน้อยลง จนกระทั่งภาวะสงครามสงบลง รัฐบาลได้จัดสรรงบประมาณเพิ่มขึ้น โดยในแผนการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2494 การอาชีวศึกษา ได้ถูกแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย และมัธยมศึกษาชั้นสูง โดยในแต่ละระดับกำหนดเวลาเรียนไม่เกิน 3 ปี

และปีพุทธศักราช 2495 ได้มีพระราชกฤษฎีกา จัดวางระเบียบราชการในกรมอาชีวศึกษา แบ่งส่วนราชการออกเป็น 7 กอง คือ สำนักงานเลขานุการกรม กองโรงเรียนการช่าง กองโรงเรียนพาณิชย์และอุตสาหกรรม กองโรงเรียนเกษตรกรรม กองวิทยาลัยเทคนิค กองส่งเสริมอาชีพ และกองออกแบบและก่อสร้าง นอกจากนี้ ได้ริเริ่มจัดตั้งวิทยาลัยเทคนิคหลัก 4 แห่งทั่วประเทศ คือ วิทยาลัยเทคนิคกรุงเทพ (2495) วิทยาลัยเทคนิคภาคใต้ - สงขลา (2497) วิทยาลัยเทคนิคภาคตะวันออกเฉียงเหนือ-นครราชสีมา (2499) และวิทยาลัยเทคนิคภาคเหนือ - เชียงใหม่ (2500)

ช่วงปีพุทธศักราช 2499 การอาชีวศึกษาได้ถูกพัฒนาขึ้นเป็นลำดับ โดยโรงเรียนที่เปิดสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหลายแห่งได้รับอนุมัติให้เปิดสอนในระดับอาชีวศึกษาชั้นสูง และโรงเรียนอาชีวศึกษาชั้นสูงเฉพาะวิชาอีกหลายแห่งได้จัดตั้งขึ้นเพื่อรับนักเรียนที่จบมัธยมศึกษาปีที่ 6 สายสามัญเข้าศึกษาต่อ

ปีพุทธศักราช 2501 กรมอาชีวศึกษาได้รับความช่วยเหลือจากองค์การ SEATO โดยมหาวิทยาลัยฮาวาย ในการปรับปรุงหลักสูตรตามโครงการฝึกช่างฝีมือ และฝึกอบบรมครูวิชาช่างก่อสร้าง ช่างยนต์ ช่างไฟฟ้า ช่างวิทยุ และช่างเชื่อมโลหะ โดยมีโรงเรียนการช่าง 18 แห่ง เข้าร่วมโครงการ ในระยะแรกแผนการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2503 จำนวนนักเรียนอาชีวศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นปีที่ 1-3 มีจำนวนลดลง แต่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายปีที่ 4 มีจำนวนนักเรียนในประเภทช่างอุตสาหกรรมเพิ่มมากขึ้น จนกระทั่งต้องเปิดการเรียนการสอนใน 2 ผลัด

ปีพุทธศักราช 2508 กรมอาชีวศึกษาได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาลสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมันในการก่อตั้งวิทยาลัยเทคนิคขอนแก่น และปีพุทธศักราช 2509 ได้รับความช่วยเหลือจากองค์การยูนิเซฟในการปรับปรุงโรงเรียนการช่างสตรี จำนวน 35 แห่ง ทั้งในด้านหลักสูตรการเรียนการสอนและครุภัณฑ์ โดยเฉพาะปีพุทธศักราช 2510 กรมอาชีวศึกษาได้มีหน่วยงานโครงการเงินกู้ธนาคารโลกเพื่อพัฒนาอาชีวศึกษา มีหน้าที่ประสานงานระหว่างโรงเรียนในโครงการประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรมและเกษตรกรรม รวม 25 แห่ง กับกรมอาชีวศึกษาและกระทรวงศึกษาธิการ

ปีพุทธศักราช 2512 ได้รับความช่วยเหลือจากประเทศออสเตรเลียในการจัดตั้งโรงเรียนเทคนิคสัทธิบ จังหวัดชลบุรี สถานศึกษาหลายแห่งได้รับการพัฒนาและเปิดสอนจนถึงระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) โดยในปีพุทธศักราช 2512 ได้รับการยกฐานะจากโรงเรียนเป็นวิทยาลัย ซึ่งแห่งแรกคือวิทยาลัยพณิชยการพระนคร จนถึงปีพุทธศักราช 2522 กรมอาชีวศึกษามีวิทยาลัยอยู่ในสังกัด จำนวน 90 แห่ง ในจำนวนสถานศึกษาทั้งสิ้น 159 แห่ง

ในช่วงพุทธศักราช 2513 นั้นได้รวมโรงเรียนการช่างสตรีและโรงเรียนการช่าง 4 จังหวัด คือ อ่างทอง ราชบุรี บุรีรัมย์ และพัทลุง ปีพุทธศักราช 2514 ได้มีพระราชบัญญัติจัดตั้งสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าโดยรวมวิทยาลัยเทคนิคธนบุรี วิทยาลัยเทคนิคพระนครเหนือ วิทยาลัยโทรคมนาคม และวิทยาลัยช่างก่อสร้างในสังกัดกรมอาชีวศึกษาไปรวมเป็นสถาบัน และเปิดสอนถึงระดับปริญญาตรี ประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 217 พ.ศ. 2515 ให้โอนโรงเรียนฝึกฝนอาชีพเคลื่อนที่ 36 แห่ง ของกรมอาชีวศึกษาไปกรมสามัญ

สำหรับการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการของประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 172 พ.ศ. 2515 ได้แบ่งส่วนราชการในสังกัดกรมอาชีวศึกษาออกเป็น 9 กอง คือ สำนักงานเลขานุการกรม กองวิทยาลัย กองโรงเรียน กองแผนงาน กองการเจ้าหน้าที่ กองคลัง กองออกแบบและก่อสร้าง กองบริการเครื่องจักรกล และหน่วยศึกษานิเทศก์ โดยปีพุทธศักราช 2516-2520 มีโครงการ เงินกู้ ADB เพื่อพัฒนาวิทยาลัยเทคนิค 4 แห่ง (กรุงเทพฯ สงขลา เชียงใหม่ และนครราชสีมา) ปรับปรุงเครื่องมืออุปกรณ์ พัฒนาครู และอาคารสถานที่ใน 6 สาขาวิชา คือ อิเล็กทรอนิกส์ ไฟฟ้า ก่อสร้าง เครื่องกล เทคนิคโลหะและช่างยนต์ ปีพุทธศักราช 2518 ได้มีพระราชบัญญัติจัดตั้งวิทยาลัย

เทคโนโลยีและอาชีวศึกษาขึ้น โดยแยกวิทยาลัย 28 แห่ง ออกจากกรมอาชีวศึกษา เปิดสอนถึงระดับปริญญาตรีและได้ออนศุนย์ฝึกต่อเรือหนองคายของสำนักงานพลังงานแห่งชาติอยู่ในสังกัดกรมอาชีวศึกษา โดยเปลี่ยนชื่อเป็นโรงเรียนอุตสาหกรรมต่อเรือหนองคาย ปีพุทธศักราช 2519 รวมโรงเรียนเทคนิค โรงเรียนอาชีวศึกษา โรงเรียนการช่าง ใน 65 วิทยาเขต และยกฐานะโรงเรียนเกษตรกรรม 12 แห่งเป็นวิทยาลัย ปีพุทธศักราช 2520 จัดตั้งโรงเรียนเกษตรกรรม 10 แห่ง ปีพุทธศักราช 2521-2527 มีโครงการเงินกู้ธนาคารโลกจัดตั้งศุนย์ฝึกวิชาชีพ 12 แห่งในแต่ละเขตการศึกษา ปีพุทธศักราช 2522-2523 พบว่ามีปัญหาอุปสรรคในการบริหารจัดการดำเนินการแยกวิทยาเขตต่างๆออกเป็นอิสระ ปีพุทธศักราช 2522 ได้มีการโอนวิทยาลัยเกษตรเจ้าคุณทหารไปสังกัดสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า ประกาศใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพเทคนิค (ปวท.) และจัดตั้งศุนย์ฝึกอบรมและพัฒนาอาชีวศึกษา ต่อมากระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพเทคนิค (ปวท.) รับนักเรียนผู้จบมัธยมศึกษาตอนปลาย โปรแกรมวิชาสามัญ เข้าเรียนวิชาชีพเป็นเวลา 2 ปี

ปีพุทธศักราช 2523 ได้มี "พระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ พุทธศักราช 2523" กำหนดให้มี 10 หน่วยงาน ให้เกิดหน่วยงานใหม่จากเดิม คือ กองวิทยาลัย และกองโรงเรียนเป็นกองใหม่ คือ กองวิทยาลัยเกษตรกรรม กองวิทยาลัยเทคนิค และกองวิทยาลัยอาชีวศึกษา

ปีพุทธศักราช 2524 ได้ประกาศใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พ.ศ. 2524 และปีพุทธศักราช 2527 ได้ใช้ 2 หลักสูตร คือ หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พ.ศ. 2527 และหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพเทคนิค พ.ศ. 2527

ต่อมาปีพุทธศักราช 2528 ได้ส่งเสริมแนวคิด "การอาชีวศึกษาครบวงจร" และได้มีการจัดตั้ง "สำนักงานโครงการพิเศษ" เป็นหน่วยงานภายในมีหน้าที่ประสานงานกับสำนักงานโครงการพิเศษและรับผิดชอบงานที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงและงานพัฒนาชนบท และปีพุทธศักราช 2530 ได้มีการจัดตั้ง "วิทยาลัยการอาชีพ" ในพื้นที่จังหวัดมุกดาหารและแม่ฮ่องสอน โดยมีเป้าหมายที่จะจัดการศึกษาทุกประเภทวิชาชีพและทุกหลักสูตรทั้งในและนอกระบบการศึกษา ทำให้ปีพุทธศักราช 2531 ได้รับความช่วยเหลือจากเยอรมันเพื่อพัฒนาอาชีวศึกษาทวิภาคีและปีพุทธศักราช 2532-2533 UNDP ให้ความช่วยเหลือจัดตั้งสถาบันพัฒนาครูอาชีวศึกษา ปี 2533 รัฐบาลเดนมาร์กได้ให้ความช่วยเหลือเงินกู้ยืมเพื่อพัฒนาอาชีวศึกษาเกษตร ตลอดจนประเทศอื่นในแถบทวีปยุโรป เช่น สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ออสเตรเลีย อังกฤษ และอิตาลี ในการช่วยเหลือสถานศึกษาประเภทช่างอุตสาหกรรม นอกจากนี้หน่วยงานหรือองค์กรอื่นต่างประเทศที่ได้ให้ความช่วยเหลือ เช่น The United Nation Development Programme (UNDP) International Labour Organization (ILO), UNESCO เป็นต้น รวมถึงการได้รับความช่วยเหลือจากประเทศออสเตรเลีย

ญี่ปุ่น คานาดา องค์กร CIDA และการได้รับอาสาสมัครจากออสเตรเลีย เยอรมนี ญี่ปุ่น และอังกฤษ ในการให้ความร่วมมือต่างๆเพื่อการพัฒนา และแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ด้านอาชีวศึกษา และในปีพุทธศักราช 2533 ได้ประกาศใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรครูเทคนิคชั้นสูง (ปทส.)

ดังนั้นปีพุทธศักราช 2533-2535 จึงมีผู้สนใจเรียนอาชีวศึกษามาก ทำให้จัดตั้ง สถานศึกษาเพิ่ม 20 แห่ง พระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ พุทธศักราช 2535 ได้ถูกประกาศและกำหนดใช้จนถึงปัจจุบัน โดยแบ่งส่วนราชการออกเป็น 11 หน่วยงาน เพิ่มสถาบันพัฒนาครูอาชีวศึกษาเป็นหน่วยงานอิสระระดับกอง ช่วงปีพุทธศักราช 2535-2539 ได้มีโครงการจัดตั้งวิทยาลัยเพิ่มขึ้นอีกจำนวน 93 แห่ง เฉพาะโครงการจัดตั้งวิทยาลัยการอาชีว ศึกษาระดับอำเภอ 60 แห่ง วิทยาลัยสารพัดช่าง 25 แห่ง และอีก 8 แห่ง มีวัตถุประสงค์เพื่อขยายโอกาส ทางการศึกษาวิชาชีพไปสู่ท้องถิ่น สนับสนุน การพัฒนาชนบทเพื่อผลิตกำลังคนด้านวิชาชีพในระดับ ช่างฝีมือ และช่างเทคนิคให้ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน และสอดคล้องกับสภาพ เศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

ปีพุทธศักราช 2536-2543 ได้รับความร่วมมือจากรัฐบาลญี่ปุ่นพัฒนาการผลิต กำลังคนสาขาวิชาแมคคาทรอนิกส์ที่วิทยาลัยช่างกลปทุมวัน ปีพุทธศักราช 2537 มีโครงการเงินกู้ กองทุนความร่วมมือทางเศรษฐกิจพื้นทะเลแห่งญี่ปุ่น (Overseas Economic Cooperation Fund, JAPAN) โดยได้รับอนุมัติให้ดำเนินโครงการเมื่อวันที่ 2 สิงหาคม 2537 เพื่อพัฒนาเครื่องมืออุปกรณ์ และบุคลากรในสถานศึกษา 20 แห่ง โดยปีพุทธศักราช 2538 กรมอาชีวศึกษาได้พัฒนาระบบ เครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศของกรมอาชีวศึกษาและการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาระบบ ทางไกล ปีพุทธศักราช 2537-2539 ได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาลเบลเยียมพัฒนาการผลิตกำลังคน สาขาวิชาเทคนิคการผลิตและพัฒนาสื่อการสอน

ปีพุทธศักราช 2540 การอาชีวศึกษาได้รับความสนใจอย่างมากอีกครั้งหนึ่ง โดย รัฐบาลให้การสนับสนุนจัดตั้งวิทยาลัยการอาชีพ 70 แห่ง วิทยาลัยเทคนิค 19 แห่ง และวิทยาลัย บริหารธุรกิจและการท่องเที่ยว 2 แห่ง ในปัจจุบันได้มีพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรม อาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (ฉบับที่ 2) กำหนดให้สถาบันเทคโนโลยีปทุมวันเป็นส่วนราชการ ของกรมอาชีวศึกษา และกำหนดอำนาจหน้าที่ให้กรมอาชีวศึกษาจัดและส่งเสริมการศึกษาวินิจฉัย ในระดับปริญญาตรี อนุปริญญา ประกาศนียบัตรหลักสูตรระยะสั้นและหลักสูตรพิเศษ รวมถึง พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาในสถาบันเทคโนโลยีปทุมวัน และปีพุทธศักราช 2541 ได้กำหนดให้ สถาบันเทคโนโลยีปทุมวันมีอำนาจจัดการศึกษาระดับปริญญาตรี ด้านวิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยี และสถานศึกษาที่จัดหลักสูตรระดับปริญญาหรือเทียบเท่า ได้แก่ หลักสูตรประกาศนียบัตรครูวิชาชีพ ชั้นสูง (ปทส.) และปริญญาตรีในการเปิดสอนเป็นไปตามเกณฑ์มหาวิทยาลัยกำหนด

ต่อมาปีพุทธศักราช 2542 ได้รับโครงการเงินยืมจากรัฐบาลเดนมาร์กเพื่อพัฒนา อาชีวเกษตรตามโครงการปรับปรุงรูปแบบโครงสร้างสถานศึกษาเกษตร โดยมีวัตถุประสงค์ของ โครงการเพื่อเพิ่มความรู้ ทักษะปฏิบัติ และจัดหาเครื่องมืออุปกรณ์ เครื่องจักรกล และเทคโนโลยีที่ ทันสมัยให้แก่นักเรียนนักศึกษา ในการผลิตสินค้าเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตร รวมถึงการขยายผล ให้แก่เกษตรกรท้องถิ่น ตลอดจนพัฒนาบุคลากร หลักสูตรการจัดอาชีวศึกษาเกษตร การพัฒนา อาชีวศึกษาได้พัฒนาเป็นลำดับ โดยพิจารณาถึงระบบการประกันคุณภาพอาชีวศึกษา การพัฒนา หลักสูตรการเรียนการสอน การเทียบโอนหน่วยกิตสะสม การขยายโอกาสทางการศึกษาให้แก่ ประชาชนและการพัฒนาบุคลากร ครู อาจารย์อาชีวศึกษา ตลอดจนการส่งเสริมความร่วมมือระหว่าง ภาครัฐและเอกชนรวมถึงต่างประเทศ

จากนั้นวันที่ 7 กรกฎาคม 2546 ประกาศในราชกิจจานุเบกษาให้จัดตั้งสำนักงาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษาเป็นต้นมา (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2553 ก) และมี พระราชบัญญัติอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551 ขึ้นมาในปีพุทธศักราช 2551 โดยมีใจความสำคัญเกี่ยวกับ การจัดการศึกษาว่า “การจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพต้องเป็นการจัดการศึกษาในด้าน วิชาชีพที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและแผนการศึกษาแห่งชาติ เพื่อผลิต และพัฒนากำลังคนในด้านวิชาชีพระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยี รวมทั้งเป็นการ ยกกระตือรือร้นการศึกษาวิชาชีพให้สูงขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน โดยนำ ความรู้ในทางทฤษฎีอันเป็นสากลและภูมิปัญญาไทย มาพัฒนาผู้รับการศึกษาให้มีความรู้ ความสามารถในทางปฏิบัติและมีสมรรถนะจนสามารถนำไปประกอบอาชีพในลักษณะผู้ปฏิบัติหรือ ประกอบอาชีพโดยอิสระได้ ซึ่งตรงกับสุนทรียะธรรม (2554) ที่มองลักษณะการจัดการศึกษา อาชีวศึกษาว่า การอาชีวศึกษาเป็นการศึกษาวิชาชีพที่มุ่งฝึกลักษณะนิสัยรักการทำงาน มีความรัก มีความรู้ความชำนาญในอาชีพที่สอดคล้องกับความถนัดและความสนใจของผู้เรียน มุ่งเน้นให้สามารถ นำไปประกอบอาชีพได้ตามควรแก่วัยและความสามารถ การจัดการอาชีวศึกษาจึงมุ่งผลิตกำลังคนที่มี ทักษะในระดับกึ่งฝีมือ ระดับฝีมือ และระดับผู้ชำนาญเฉพาะอย่างให้สอดคล้องกับความต้องการของ ตลาดแรงงาน รวมถึงความต้องการทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศซึ่งในปัจจุบัน ดร.ชัยพฤกษ์ เสรีรักษ์ เลขาธิการคณะกรรมการการอาชีวศึกษาได้ให้หลักการยุทธศาสตร์ว่าด้วยเรื่อง “อาชีวะสร้าง ชาติ” ให้เห็นว่าการเรียนในสายอาชีพสามารถสร้างประโยชน์ให้แก่ประเทศได้ โดยผลิตกำลังคนสู่ ตลาดแรงงานทั้งในและต่างประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2557 ง ; กรุงเทพฯ ธุรกิจออนไลน์, 2557 ; เอเชียทีวีผู้จัดการออนไลน์, 2557)

หลักการและแนวคิดการศึกษาอาชีวศึกษา

สิ่งสำคัญที่ควรคำนึงถึงการจัดการอาชีวศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์นั้น สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาได้กำหนดหลักการและแนวคิดการศึกษาอาชีวศึกษาไว้ 7 ข้อ ตามมาตรา 10 ของพระราชบัญญัติอาชีวศึกษา พุทธศักราช 2551 ดังนี้

1. การมีเอกภาพด้านนโยบายและมีความหลากหลายในทางปฏิบัติ โดยมีการกระจายอำนาจจากส่วนกลางไปสู่สถานศึกษาอาชีวศึกษาและสถาบัน
2. การศึกษาในด้านวิชาชีพ สำหรับประชาชนวัยเรียนและวัยทำงานตามความถนัดและความสนใจอย่างทั่วถึงและต่อเนื่องจนถึงระดับปริญญาตรี
3. การมีส่วนร่วมของชุมชน สังคม และสถานประกอบการในการกำหนดนโยบายการผลิตและพัฒนากำลังคน รวมทั้งการกำหนดมาตรฐานการศึกษาอาชีวศึกษา
4. การศึกษาที่มีความยืดหยุ่น หลากหลาย และมีระบบเทียบโอนผลการเรียนและระบบเทียบประสบการณ์การทำงานของบุคคลเพื่อเข้ารับการศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง
5. การมีระบบจูงใจให้สถานประกอบการมีส่วนร่วมในการจัดอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ
6. การระดมทรัพยากรทั้งภาครัฐและเอกชน ในการจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ โดยคำนึงถึงการประสานประโยชน์อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม
7. การมีระบบการพัฒนาครูและคณาจารย์ของการอาชีวศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี เช่นเดียวกับการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา ในทศวรรษที่ 2 ให้อาชีวศึกษาเน้นการพัฒนาฝีมือแรงงานชั้นกลางที่ต้องมีหน่วยในการตรวจสอบคุณภาพฝีมืออย่างแท้จริงต่อค่าจ้างแรงงาน ต้องดำเนินการในการจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาคีกับผู้ประกอบการและไปใช้ในการปฏิบัติงานจริง ต้องมี SME อาชีวะ สร้างผู้ประกอบการรายใหม่ ต้องสนองตอบต่อนโยบายของรัฐบาลในการที่จะสร้างคนที่จะเข้าไปสู่ธุรกิจเชิงสร้างสรรค์ โดยเหตุผลเหล่านี้จะฝึกให้คนมีความภาคภูมิใจในการเป็นฝีมือแรงงานที่เป็นคนสร้างชาติ (ชินวรณ์ บุญยเกียรติ, 2553)

ระบบการศึกษาอาชีวศึกษา

ในพระราชบัญญัติอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551ระบุว่าจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพนั้น จัดได้ 3 รูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาระบบทวิภาคี โดยความหมายของการจัดการศึกษาแต่ละระบบมีดังนี้

การจัดการศึกษาในระบบ เป็นการจัดการศึกษาวิชาชีพที่เน้นการศึกษาในสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันเป็นหลัก โดยมีการกำหนดจุดมุ่งหมาย วิธีการศึกษา หลักสูตร ระยะเวลา การวัดและการประเมินผลที่เป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน

การศึกษานอกระบบ เป็นการจัดการศึกษาวิชาชีพที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบ วิธีการศึกษา ระยะเวลา การวัดและการประเมินผลที่เป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษา โดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่ม

การศึกษาระบบทวิภาคี เป็นการจัดการศึกษาวิชาชีพที่เกิดจากข้อตกลงระหว่างสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันกับสถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานในเรื่องการจัดการหลักสูตรการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผล โดยผู้เรียนใช้เวลาส่วนหนึ่งในสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบัน และเรียนภาคปฏิบัติในสถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานของรัฐ ดังนั้น การจัดการศึกษาอาชีวศึกษาตามมาตรา 6 มาตรา 7 และมาตรา 8 คณะกรรมการการอาชีวศึกษากำหนดหลักสูตร ได้แก่ ประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง และปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ

ดังนั้น การศึกษาอาชีวศึกษา หมายถึง การจัดการศึกษาอาชีพหรือวิชาชีพอย่างมีเอกภาพ โดยระดมสรรพกำลังจากหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการจัดการอาชีวศึกษา ตลอดจนส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรภายในให้มีประสิทธิภาพอย่างสม่ำเสมอ และเป็นการพัฒนาการศึกษาด้านอาชีพเพื่อผลิตกำลังคนระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยีในประเทศให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน ภาคเศรษฐกิจและสังคม และสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและแผนการศึกษาแห่งชาติ โดยนำความรู้ที่เป็นสากลและภูมิปัญญามาพัฒนาผู้เรียนและผู้ฝึกอบรมวิชาชีพให้สามารถประกอบอาชีพอิสระได้

ยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษา

ยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษาเป็นการขับเคลื่อนนโยบายปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ โดยมีจุดเน้น 3 ส่วน ได้แก่ การจัดการอาชีวศึกษาในประเทศ การจัดการอาชีวศึกษาในประเทศอาเซียน และการจัดการอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบเพื่อรองรับความเป็นสากล ดังรายละเอียดต่อไปนี้

การจัดการอาชีวศึกษาในประเทศ

จากนโยบายรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ 2558 "5 นโยบายทั่วไป 7 นโยบายเฉพาะ และ 10 นโยบายเร่งด่วน" ที่ต้องการให้พัฒนาและปฏิรูปการศึกษา โดยต้องยึดหลักการมีส่วนร่วม การกระจายอำนาจ และความต้องการของทุกภาคส่วน ในสังคมให้สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาและเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของประเทศ รวมทั้งเกิดความมั่นคงยั่งยืนในระบบการศึกษาของไทย โดยการน้อมนำแนวทางการพัฒนาระบบการจัดการศึกษาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาสมัยใหม่เข้ามาประยุกต์ใช้ เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนทุกกลุ่มได้มีโอกาสเข้าถึงองค์ความรู้ได้โดยสะดวก และสามารถพัฒนาและประยุกต์ใช้องค์ความรู้ในการดำเนินชีวิตได้อย่างต่อเนื่อง ยกกระดับความรู้ให้มีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล ควบคู่ไปกับการส่งเสริมการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยมีแผนงานและโครงการเพื่อส่งเสริมการผลิตกำลังคนด้านการอาชีวศึกษาตอบสนองต่อภาคการผลิตสินค้าและอาหาร ภาคการท่องเที่ยว ภาคการบริการ ภาคการขนส่ง บุคลากรทางการแพทย์และพยาบาล และอื่นๆ ในสาขาที่มีความขาดแคลน ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ และให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมกับการจัดทำความตกลงร่วมระหว่างภาครัฐและเอกชน ในการสนับสนุนการผลิต การพัฒนาระบบการจัดการ และการพัฒนากำลังคนทั้งระบบ เช่น มีกิจกรรมเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการเผยแพร่ความรู้และการพัฒนาต่อยอดความรู้เพื่อใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ วิสาหกิจ การประกอบอาชีพและดำเนินธุรกิจ ควบคู่ไปกับการเผยแพร่องค์ความรู้และแนวทางการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้กับการดำเนินชีวิตประจำวันในการศึกษา ทั้งในระบบและนอกระบบอย่างเป็นรูปธรรม รวมถึงการมุ่งเน้นการผลิตและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพ พร้อมทั้งเร่งสร้างค่านิยมอาชีวศึกษา ปรับภาพลักษณ์ และกำหนดมาตรการเพื่อจูงใจให้นักเรียนนักศึกษา พ่อแม่และผู้ปกครอง มีความยินดีและส่งเสริมให้บุตรหลานเข้ารับการศึกษาในสายอาชีพอาชีวศึกษาเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะวิชาชีพที่ขาดแคลนและเป็นความต้องการของตลาดแรงงาน โดยมีแผนงานหรือมาตรการ การติดตาม ควบคุมอย่างเป็นระบบและชัดเจน

ดังนั้น การปฏิรูประบบการศึกษาไทยจึงได้ข้อสรุปไว้ใน 7 ประเด็นหลัก ที่ต้องขับเคลื่อนให้เสร็จภายใน 10 ปี ได้แก่ 1) พัฒนาครูอาชีวศึกษาให้เก่งเนื้อหาในสาขาวิชาที่สอน และเก่งวิธีการสอน เนื่องจากในอนาคตครูอาชีวศึกษาที่สอนตั้งแต่ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.), ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.), ปริญญาตรีเทคโนโลยีสายปฏิบัติการ (ทล.บ.) และการฝึกอบรมวิชาชีพหลักสูตรระยะสั้น ต้องมีระบบที่เลื่อนไหลให้แก่ครูเช่นเดียวกับประเทศสิงคโปร์ที่ให้ภาคเอกชนมาอยู่ในระบบราชการได้ และให้ระบบราชการไปอยู่เอกชนได้ เช่น อาชีวศึกษาอยากให้ผู้เรียนเป็นคนเก่งในเรื่องอาชีพโดยดึงเชฟฝีมือดีจากฝรั่งเศสหรือช่างรถยนต์จากเยอรมนีมาเป็นครูได้ และไม่จำเป็น

ต้องต่อใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูอาชีวศึกษา เพราะสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จะเสนอให้มีพระราชบัญญัติครูอาชีวศึกษา โดยกำหนดให้ครูอาชีวศึกษาไม่ต้องมีใบอนุญาตฯ เพื่อความคล่องตัวในการเข้ามาสอนวิชาชีพอย่างเต็มความสามารถ 2) ปรับหลักสูตรการเรียนการสอนอาชีวศึกษาเพื่อผลิตประชากรที่พร้อมจะทำงานเพื่อตอบสนองความต้องการของประเทศชาติ และผู้ที่จำเป็นต้องมีทักษะอาชีพที่หลากหลายเพื่อให้ประกอบอาชีพอื่นๆ ได้ เช่น คนเรียนเกษตรต้องเรียนทักษะด้านไฟฟ้าหรือเครื่องยนต์ด้วย ผู้กำหนดหลักสูตรอาจปรับเพิ่มชั่วโมงการเรียนเป็น 18-20 ชั่วโมงและเพิ่มทักษะภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นการเน้นให้ผู้เรียนเรียนรู้ตลอดชีวิตและให้มีทักษะการแสวงหาความรู้ อยู่ตลอดเวลาจนสามารถผลิตเด็กนักเรียนนักศึกษาออกไปเป็นผู้ประกอบการได้ เช่นเดียวกับนโยบายการปฏิรูปอาชีวศึกษาในทศวรรษที่สองของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (2552) ที่มุ่งหวังให้มีการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมลงทุน ประกันคุณภาพการมีงานทำตลอดจนสร้างงาน สร้างรายได้ ฝึกให้ผู้เรียนเป็นเจ้าแก (เอื้อน ปิ่นเงิน, 2552) 3) เพิ่มผู้เรียนโดย สอศ. ตั้งเป้าเพิ่มสัดส่วนผู้เรียนอาชีวศึกษาทุกหลักสูตรทั้ง ปวช. และ ปวส. รูปแบบปกติและทวิภาคี ในอัตราก้าวหน้าทุกปี จบแล้วได้ทำงานทันที และลดอัตราการออกกลางคัน อีกทั้งต้องต่อยอดอาชีพเดิมและเพิ่มอาชีพใหม่ในกลุ่มวัยแรงงาน ปัจจุบันโดยพัฒนาทักษะฝีมือและเพิ่มทักษะด้านภาษาอังกฤษ ซึ่งงานใหญ่ของการปฏิรูปอาชีวศึกษาไทยในปี 2558 คือ การเจาะกลุ่มหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นนอกระบบ และเพิ่มผู้เรียนอาชีวศึกษาที่ด้อยโอกาสทางการศึกษาอีกด้วย โดยที่สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาต้องปรับภาพลักษณ์และเร่งสร้างค่านิยมในการเรียนอาชีวศึกษาแล้วทำงานเป็น มีงานทำ มีรายได้ เมื่อเรียนจบมีงานทำทันที ส่วนประการที่ 4) การบริหารจัดการงานบุคคลและงบประมาณ โดยอาชีวศึกษากระจายอำนาจลงสู่สถานศึกษาและสถาบันการอาชีวศึกษาให้มากขึ้น 5) นำเทคโนโลยีสารสนเทศใช้ในการเรียนการสอนอาชีวศึกษาผ่านสื่อไอที 6) สร้างความเข้าใจสื่อสารและประชาสัมพันธ์ด้านการเรียนสายอาชีพมากขึ้น และ 7) การปฏิรูปโครงสร้างองค์กร แบ่งออกเป็นข้อเสนอเบื้องต้น 2 ทางเลือก คือ สอศ. อยู่ภายใต้กระทรวงศึกษาธิการ (ศธ.) แต่จัดตั้งหน่วยงานระดับกรมในอาชีวศึกษา ซึ่งประกอบด้วย สำนักงานการอาชีวศึกษาเอกชน สำนักงานสถาบันการอาชีวศึกษา สำนักงานการอาชีวศึกษาชุมชน สำนักงานการส่งเสริมอาชีวศึกษาทวิภาคี สำนักงานการอาชีวศึกษานอกระบบ สำนักงานพัฒนามาตรฐานและวิจัยอาชีวศึกษา สำนักอำนวยการ หรือแนวทางที่ 2 คือ จัดตั้งกระทรวงอาชีวศึกษา ซึ่งทั้ง 2 แนวทางจะให้อาชีวศึกษาเอกชนมารวมอยู่ร่วมกัน (ณรงค์ พิพัฒนาศัย, 2557 ข ; มติชน, 2557 ; สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2557 ง) เพราะฉะนั้นยุทธศาสตร์การดำเนินงานอาชีวศึกษาตามแผนปฏิบัติการของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาควรมีแนวทางการเพิ่มคุณภาพให้ควบคู่ไปกับปริมาณผู้เรียน และขยายบทบาทการจัดการอาชีวศึกษาสำหรับผู้เรียนที่เป็นผู้มีงานทำ ผู้ที่ต้องการพัฒนาศักยภาพ และผู้ที่กำลังหางานทำ และให้ความสำคัญกับการค้นหา พัฒนา เผยแพร่ นวัตกรรม เทคโนโลยีเพื่อสร้างและพัฒนาอาชีพให้เกิดประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ในการผลักดันให้

วิสัยทัศน์และพันธกิจบรรลุตามเป้าหมาย ซึ่งยังคงสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาได้กำหนดยุทธศาสตร์ไว้ 6 ยุทธศาสตร์ 35 กลยุทธ์ ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2556)

ยุทธศาสตร์ที่ 1: การพัฒนาการจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพให้มีคุณภาพมาตรฐาน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษามีภารกิจเกี่ยวกับการจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพโดยคำนึงถึงคุณธรรมและความเป็นเลิศทางวิชาชีพ การพัฒนาการจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ จะเน้นการผลิตกำลังคนให้มีคุณภาพมาตรฐาน มีเส้นทางอาชีพที่ชัดเจน เพื่อสนับสนุนขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ตลอดจนให้มีการรับรองสมรรถนะของบุคคลในการประกอบอาชีพ เสริมสร้างทักษะการเป็นผู้ประกอบการ และสร้างค่านิยมที่ดีต่อการอาชีวศึกษา โดยมีเป้าประสงค์ให้ผู้สำเร็จอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพมีคุณภาพมาตรฐาน มีงานทำและดำรงชีวิตอย่างมีความสุขในสังคม โดยมีกลยุทธ์หลัก คือ 1) พัฒนาครูและบุคลากรอาชีวศึกษา 2) เร่งรัดพัฒนาคุณภาพและสมรรถนะผู้เรียน 3) สร้างมาตรฐานและพัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล 4) ส่งเสริมการประกันคุณภาพสถานศึกษา 5) ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ 6) พัฒนาสถานศึกษาและสถาบันการอาชีวศึกษาให้ได้มาตรฐานมีคุณความเป็นเลิศทางวิชาชีพ 7) สร้างเสริมประสบการณ์วิชาชีพ ปลูกจิตอาสาด้วยการบริการสังคม 8) ส่งเสริมให้นำเทคโนโลยีสารสนเทศ สื่อ นวัตกรรมมาใช้ในการเรียนการสอน เสริมสร้างทักษะการเป็นผู้ประกอบการ 9) สร้างภาพลักษณ์ที่ดีต่อการอาชีวศึกษา

ยุทธศาสตร์ที่ 2: สร้างเครือข่ายและส่งเสริมความร่วมมือ การผลิตและพัฒนา กำลังคนให้ตรงตามความต้องการของประเทศ ต้องได้รับร่วมมือกับองค์กรที่ต้องการใช้กำลังคนตั้งแต่ภาคการผลิต เอกชน รัฐวิสาหกิจ และชุมชน เพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษา ทั้งในและต่างประเทศ นำไปสู่การกำหนดหลักสูตร กระบวนการจัดการเรียนการสอนในการผลิต กำลังคนได้ตรงกับความต้องการภาคการผลิตและความต้องการของผู้ใช้ โดยมีเป้าประสงค์ เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและท้องถิ่น มีกลยุทธ์ ดังนี้ 1) ส่งเสริมและสนับสนุนความร่วมมือในการจัดอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพทั้งในและต่างประเทศ 2) สร้างความเข้มแข็งในการสร้างเครือข่ายและความร่วมมือในการจัดอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ 3) พัฒนารฐานข้อมูลความร่วมมือ 4) พัฒนาศูนย์กำลังคนอาชีวศึกษา 5) ประสาน ส่งเสริมและสนับสนุน การจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพของสถานศึกษา เอกชน สถานประกอบการและเครือข่าย

ยุทธศาสตร์ที่ 3: พัฒนาระบบบริหารจัดการอาชีวศึกษา คุณภาพของการอาชีวศึกษา มีระบบการบริหารจัดการอาชีวศึกษาองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดที่จะส่งผลต่อคุณภาพ การปฏิรูประบบราชการ พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

พ.ศ. 2546 และนำแนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ (Public Sector Management Quality Award : PMQA) ซึ่งเป็นเครื่องมือในการพัฒนาองค์กรไปสู่ความเป็นเลิศ ในขณะที่กฎหมายการอาชีวศึกษาได้ระบุดังกล่าวถึงการจัดตั้งสถาบันการอาชีวศึกษา ซึ่งต้องมีการพัฒนาระบบการบริหารและจัดการในรูปแบบสถาบันการอาชีวศึกษาควบคู่ไปด้วย อีกทั้งจากการประกาศใช้กฎหมายการอาชีวศึกษาดังกล่าว มีผลให้ต้องสร้างกฎหมายระเบียบต่างๆเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ ดังนั้น เพื่อให้การพัฒนาระบบบริหารและจัดการอาชีวศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพจึงได้กำหนดกลยุทธ์ไว้ดังนี้ 1) จัดและพัฒนาโครงสร้างการบริหารงานการอาชีวศึกษา 2) พัฒนาระบบบริหารจัดการตามหลักเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐและธรรมาภิบาล 3) พัฒนากฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับ 4) กระจายอำนาจการบริหารจัดการสู่สถานศึกษาและสถาบัน 5) ผลักดันการจัดตั้งสถาบันการอาชีวศึกษา 6) พัฒนาระบบติดตามและประเมินผลให้มีประสิทธิภาพ 7) พัฒนาระบบการตรวจสอบภายในให้มีประสิทธิภาพ 8) ส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการและการให้บริการเสริมสร้างสวัสดิการและขวัญกำลังใจ

ยุทธศาสตร์ที่ 4: ขยายโอกาสทางการศึกษาวิชาชีพและส่งเสริมการเรียนรู้ตลอด

ชีวิต มุ่งเน้นการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาวิชาชีพให้ประชาชนทุกคนมีโอกาสเข้าถึงการศึกษาด้านวิชาชีพที่มีคุณภาพมาตรฐานอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยมีจุดมุ่งหมายให้ครอบคลุมประชาชนทุกเพศ ทุกวัย และกลุ่มเป้าหมายทั้งเด็ก เยาวชน วัยแรงงาน สตรี ผู้สูงอายุ โดยเฉพาะผู้ยากไร้ ด้อยโอกาส คนพิการ ผู้ห่างไกลทุรกันดารและชนกลุ่มน้อย มีกลยุทธ์ดังนี้ 1) ส่งเสริมและพัฒนากิจการอาชีวศึกษา และการฝึกอบรมวิชาชีพด้วยรูปแบบที่หลากหลายทั้งในระบบ นอกกระบบ และทวิภาคี 2) ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพให้ประชาชนในการสร้างงานสร้างรายได้ 3) จัดการศึกษาวิชาชีพแก่ผู้ด้อยโอกาส คนพิการ ผู้สูงอายุ 4) ส่งเสริมให้มีการสร้างรายได้ระหว่างเรียน

ยุทธศาสตร์ที่ 5: จัดอาชีวศึกษาเพื่อสร้างเสริมความมั่นคงของรัฐ ส่งเสริมการจัด

การศึกษา ในจังหวัดชายแดนให้เป็นกลไกเสริมสร้างความสมานฉันท์ สันติวิธี วิถีประชาธิปไตย บนพื้นฐานความหลากหลายทางวัฒนธรรมและความเป็นอัตลักษณ์ของแต่ละพื้นที่ มีความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการศึกษา แลกเปลี่ยนความรู้ พัฒนาวิชาการ/วิชาชีพ เตรียมความพร้อมรองรับการเปิดเสรีการค้าในอนาคต โดยหวังผลให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษาระดับภูมิภาค โดยเฉพาะสาขาที่มีศักยภาพและความพร้อม ประกอบไปด้วยกลยุทธ์ ดังนี้ 1) ส่งเสริมและพัฒนากิจการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพในเขตชายแดนภาคใต้ 2) ส่งเสริมและพัฒนากิจการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพในพื้นที่ชายแดนและเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจ 3) ส่งเสริมและพัฒนากิจการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพตามโครงการพระราชดำริ 4) ส่งเสริมและพัฒนากิจการอาชีวศึกษาร่วมกับประเทศเพื่อนบ้านเพื่อสร้างความเข้าใจอันดี

ยุทธศาสตร์ที่ 6: สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยี

เพื่อให้การอาชีวศึกษาเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ตั้งแต่การพัฒนาระบบการบริหารจัดการให้เอื้อต่อการเรียนรู้ การสร้างองค์ความรู้ และนวัตกรรมทางวิชาชีพ การเชื่อมโยงการวิจัยกับกระบวนการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพ มีกลไกนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ได้จริง ดังนี้ 1) ส่งเสริมพัฒนาการวิจัย สร้างนวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ และการวิจัยเชิงนโยบาย การวิจัยเพื่อตอบสนองความต้องการของสถานประกอบการ 2) ส่งเสริมการนำองค์ความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรมไปใช้พัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการและการเรียนการสอน 3) ส่งเสริมให้นำความรู้ เทคโนโลยี สิ่งประดิษฐ์ และนวัตกรรม ไปใช้พัฒนาอาชีพ จดสิทธิบัตร และพัฒนาสู่เชิงพาณิชย์ 4) พัฒนาระบบบริหารจัดการเครือข่ายงานวิจัยและการจัดการความรู้อาชีวศึกษาทั้งในประเทศและระดับนานาชาติ

การจัดการอาชีวศึกษาได้ถูกกำหนดให้มีวัตถุประสงค์ในการพัฒนากำลังคน วิชาชีพ ครอบคลุมทุกด้าน ไม่เฉพาะแต่เน้นการผลิตกำลังคนให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานด้านปริมาณเท่านั้นแต่จะเน้นทางด้านคุณภาพมากยิ่งขึ้น การสร้างภาพลักษณ์และค่านิยมของอาชีวศึกษามีผลทางจิตวิทยาทำให้ประชาชนเข้าใจการอาชีวศึกษามากขึ้น และต้องการให้บุคลากรของอาชีวศึกษาช่วยกันปฏิบัติงานเต็มที่เพื่อที่จะส่งผลให้นักศึกษาอาชีวะมีงานทำ มีรายได้ สร้างครอบครัวให้เข้มแข็ง และในแผนพัฒนาอาชีวศึกษาได้ระบุวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาการอาชีวศึกษาทั้งด้านปริมาณและคุณภาพให้สามารถผลิตกำลังคนสอดคล้องกับการพัฒนาประเทศ ทั้งทางด้านอุตสาหกรรมและบริการ โดยเน้นการให้ความรู้ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม และการปลูกฝังนิสัยในการทำงานเพื่อการประกอบอาชีพและดำรงชีวิตได้อย่างเป็นสุข ภายใต้การปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข พร้อมทั้งสนับสนุนและส่งเสริมการวิเคราะห์ วิจัย การบริการวิชาชีพชุมชน การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและศิลปวัฒนธรรม โดยใช้คำว่า “อาชีวะสร้างชาติ” เป็นตัวนำ (ชัยพฤกษ์ เสรีรักษ์, 2556 ; ณรงค์ พิพัฒนาศัย, 2557 ข ; ศูนย์พัฒนาการศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้, 2556 และสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2556) และมีทิศทางการจัดการอาชีวศึกษา ได้ดังนี้

1. เร่งขยายปริมาณการผลิตกำลังคนในระดับและสาขาที่ขาดแคลน ขยายโอกาสการศึกษาวิชาชีพให้กว้างขวาง ทั้งนี้จะขยายระดับอำเภอให้ทั่วถึงยิ่งขึ้น และจัดหลักสูตรอาชีวศึกษาทั้งในระบบ นอกกระบบ และระบบทวิภาคีให้หลากหลายตามความสนใจและความต้องการของผู้เรียน
2. ส่งเสริมการวิเคราะห์ วิจัย การพัฒนาบทบาทของสถานศึกษาในการเรียน เป็นผู้นำชุมชน การอนุรักษ์พัฒนาและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม
3. ส่งเสริมการประดิษฐ์ คิดค้นเพื่อพัฒนาเทคโนโลยี ปรับการเรียนการสอนให้เอื้อต่อการผลิตกำลังคนที่เป็นนักคิด วิเคราะห์ สร้างสรรค์งาน และเน้นการผลิตกำลังคนระดับนักเทคโนโลยี

4. ขยายรูปแบบการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาทำความเข้าใจความร่วมมือกับภาคเอกชน หรือ Cooperative education เป็นการจัดให้นักเรียนนักศึกษาฝึกงานในโรงงานอุตสาหกรรมและทวิภาคี (Dual system) ตามระบบการจัดการศึกษาโรงเรียนในโรงงาน

5. พัฒนาหลักสูตรทุกระยะ 3 ปี ให้ยืดหยุ่นต่อสถานการณ์ และทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและเทคโนโลยีทั้งแบบกว้างและแบบลึก คือ แบบกว้าง เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะพื้นฐานในงานอาชีพเพียงพอที่จะพัฒนาเข้าสู่งานเฉพาะสาขาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนแบบลึก เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะในงานอาชีพเฉพาะสาขาอย่างเพียงพอที่จะออกสู่อชีพได้ทันที (กองวิจัยทางการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ: 2534)

6. กำหนดหรือปรับปรุงหลักสูตร ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) และระดับปริญญาตรีเทคโนโลยีสายปฏิบัติการ (ทล.บ.) ให้ยืดหยุ่นเพื่อให้ผู้เรียนสามารถตัดสินใจประกอบอาชีพหรือศึกษาต่อ โดยเน้นเนื้อหาทั้งด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย ทักษะพิสัย และค่านิยม 12 ประการของรัฐบาล (กระทรวงศึกษาธิการ, 2557 ข) โดยเปิดโอกาสให้สถานศึกษา ระดับภาคมีโอกาพัฒนาหลักสูตรตามความต้องการของท้องถิ่นให้มากขึ้น

7. กระจายและมอบอำนาจให้ระดับภูมิภาคและระดับสถานศึกษาทั้งทางด้านการผลิตกำลังคนและการพัฒนาหลักสูตร

8. พัฒนาให้สถานศึกษามีศูนย์ซ่อมสร้าง หรือ Fixit center และพัฒนาเครื่องมือเครื่องจักรภายในสถานศึกษาและบริการชุมชน ดังเช่น ดร.ชัยพฤกษ์ เสรีรักษ์ เลขาธิการคณะกรรมการการอาชีวศึกษาได้กล่าวไว้ว่า โครงการหลักในการเผยแพร่ค่านิยมอาชีวะสร้างชาติมี 3 โครงการ คือ 1) โครงการเสริมสร้างค่านิยมอาชีวศึกษา โดยจะเผยแพร่ผ่านสื่อต่างๆเพื่อสร้างความเชื่อมั่นว่าเรียนอาชีวะแล้วสามารถทำงานเป็น มีงานทำ และมีความก้าวหน้าในอาชีพแน่นอน 2) โครงการเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรม เพื่อลดปัญหาการทะเลาะวิวาท ซึ่งจะสอดแทรกการปลูกฝังค่านิยมอาชีวะสร้างชาติเข้าไปด้วย และ 3) โครงการอาชีวะอาสา ซึ่งเป็นการสนับสนุนให้นักเรียนนักศึกษาอาชีวะไปทำโครงการจิตอาสา ออกค่ายอาสาทำประโยชน์ให้แก่สังคม เพื่อเป็นการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีในสังคมให้แก่เด็กเรียนอาชีวศึกษา ภายใต้ยุทธศาสตร์ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาปีงบประมาณ 2558 ที่ประกอบด้วย 1) ยกกระดับคุณภาพผู้เรียนเข้าสู่มาตรฐานสากล 2) เพิ่มปริมาณผู้เรียนสายอาชีพให้เพียงพอต่อความต้องการของประเทศ 3) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการจัดอาชีวศึกษา 4) เพิ่มประสิทธิภาพบริหารจัดการให้มีมาตรฐานและคุณภาพ โดยใช้หลักธรรมาภิบาล โดยมีมาตรการ ดังต่อไปนี้

1. ส่งเสริมศักยภาพสถานศึกษา
2. การจัดการศึกษาระบบทวิภาคี
3. ปฏิรูปการเรียนการสอน

4. ปฏิรูปสื่อและหลักสูตร
5. ระเบียบวินัย ความภาคภูมิใจในชาติ
6. ทุนและเงินสนับสนุนการศึกษา
7. การสร้างและกระจายโอกาส
8. สร้างความร่วมมือกับภาคเอกชนในทุกระดับ
9. สร้างเครือข่ายความร่วมมือในระดับภูมิภาคอาเซียนและต่างประเทศ
10. พัฒนาระบบบริหารจัดการ
11. ส่งเสริมสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ (สำนักงานคณะกรรมการ
การอาชีวศึกษา, 2557)

การจัดการอาชีวศึกษาในอาเซียน

“มุ่งพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน ผู้สอน และกำลังคนในตลาดแรงงานของประเทศ ให้มีความเชี่ยวชาญในวิชาชีพด้วยกลไกความร่วมมือให้มีคุณภาพระดับสากล” เป็นวิสัยทัศน์ของสำนักงานความร่วมมือ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546 กำหนดไว้ว่า อาชีวศึกษาต้องส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาองค์กรวิชาชีพ กลุ่มอาชีพ และสมาคมอาชีพ เพิ่มความร่วมมือที่นำไปสู่ความแข่งขันระดับประเทศ ตามนโยบายภาครัฐ และในการปฏิรูปการศึกษาทศวรรษที่ 2 ดร.สิริรักษ์ รัชชชานติ (2554) ที่ปรึกษาด้านมาตรฐานอาชีวศึกษาธุรกิจและบริการ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ กล่าวว่า เพื่อเตรียมความพร้อมรับกับสถานการณ์อาเซียนนั้น อาชีวศึกษาต้องทำใน 5 เรื่อง คือ 1) การผลิตกำลังคนอาชีวะให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด 2) การพัฒนาคุณภาพครูทั้งครูในสถานศึกษา ครูในสถานประกอบการ และครูภูมิปัญญาผู้เชี่ยวชาญในท้องถิ่น 3) การพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ใหม่ โดยเทียบเคียงมาตรฐานกับหลักสูตรสากล เพิ่มการเรียนการสอนแบบทวิภาคี และเพิ่มปริญญาตรีสายปฏิบัติการ 4) การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่ให้สอดคล้องกับภาคการเกษตร อุตสาหกรรมและภาคการบริการ และ 5) กำลังแรงงานต้องมีสมรรถนะตามมาตรฐานวิชาชีพ ซึ่งในการเตรียมความพร้อมต่อประชาคมอาเซียนต้องมีการพัฒนาหลักสูตรโดยเชื่อมกับมาตรฐานอาชีพในสถานประกอบการ ซึ่งต้องเทียบเคียงกับมาตรฐานของประเทศในกลุ่มอาเซียน ทั้งนี้หากได้รับการสนับสนุนโดยเฉพาะนโยบายรัฐบาลและการปฏิรูปการศึกษารวมถึงความต้องการแรงงาน เชื่อว่าความร่วมมือจากทุกภาคส่วน จะมีส่วนในการพัฒนาอาชีวศึกษาร่วมกัน เช่นเดียวกับการจัดการอาชีวศึกษาของประเทศสิงคโปร์ คล้ายกับการจัดการศึกษาของประเทศไทย การจัดการอาชีวศึกษา Institute of Technology Education (ITE) ในประเทศสิงคโปร์มีส่วนแบ่งนักเรียนร้อยละ 25 โดยจัดการศึกษาระดับ

ประกาศนียบัตรวิชาชีพระดับชาติ (National ITE certificate) ซึ่งแบ่งเป็น 2 ระดับคือ Nitec higher nitec และ Master nitec ปัจจัยสำคัญที่ทำให้ ITE จัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมได้อย่างมีคุณภาพคือ

1. การบริหารจัดการใช้รูปแบบ “One ITE System, Three Colleges”
2. จัดการเรียนการสอนโดยยึดหลัก “Hands-on, Minds-on, Hearts On”
3. พัฒนาหลักสูตรที่เน้นการปฏิบัติที่ได้มาตรฐานระดับโลก
4. พัฒนาครูอย่างจริงจัง
5. พัฒนานวัตกรรมในการจัดการเรียนการสอน
6. พัฒนาการประสานงาน การติดต่อสื่อสาร และการตลาด
7. การสร้างแบรนด์หรือการปรับภาพลักษณ์ของ ITE

ตัวอย่างการจัดการอาชีวศึกษาในประเทศสิงคโปร์ One ITE System, Three Colleges เป็นรูปแบบการศึกษาอาชีวศึกษาที่ทำให้เกิดความอิสระและความคล่องตัวในการพัฒนาให้เกิดความเข้มแข็งตามบริบทของแต่ละวิทยาลัย ส่งเสริมให้เกิดความเข้มแข็ง ความมีมาตรฐานและคุณภาพของการจัดการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ส่งเสริมให้เกิดความโปร่งใสและผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรม เกิดนวัตกรรมของแผนการจัดการศึกษาและกระบวนการที่ดีกว่าเดิม ทำให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่ดีมีผลต่อการจัดการเรียนการสอนและสภาพการเรียนรู้ของนักเรียนในสำนักงานกลางของ ITE มีบุคลากรประมาณกว่า 500 คน บุคลากรส่วนมากเป็นฝ่ายพัฒนาหลักสูตร พัฒนาสื่อและเทคโนโลยีการศึกษาประมาณ 200 คน ครูที่จะสอนในสถาบัน ITE ต้องมีประสบการณ์ทำงานในสถานประกอบการมาแล้วอย่างน้อย 3 ปี และทุกๆ 5 ปีต้องมีเวลากลับไปฝึกงานในสถานประกอบการ การพัฒนาหลักสูตรฝ่ายพัฒนาหลักสูตรจะทำการสำรวจความต้องการศึกษา ประสานงานกับสถานประกอบการเพื่อร่างหลักสูตรจัดทำสื่อและเทคโนโลยีประกอบการสอน ความสำเร็จนี้มีประเด็นสำคัญคือ รัฐบาลของประเทศสิงคโปร์ให้การสนับสนุนอย่างจริงจัง นายกรัฐมนตรีได้ร่วมวางแผนการพัฒนา ITE ด้วยตนเองมาตลอดด้วยมองเห็นว่า “อาชีวศึกษาคือรากฐานสำคัญของการพัฒนาประเทศ” ซึ่งปัจจัยของการประสบความสำเร็จของ ITE คือ มีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติตามพันธกิจ วิสัยทัศน์ และมุ่งจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรม การสร้างพลังแข็งแกร่งให้กับทีมผู้นำ การดำเนินการอย่างเข้มแข็งในการทำให้แต่ละวิทยาลัยเกิดความเป็นเลิศและเป็นตัวอย่างในการดำเนินการ เปิดรับความคิดสร้างสรรค์ของสมาชิกในองค์กรและรับความคิดเห็นจากผู้อื่น สร้างความเข้มแข็งในวัฒนธรรม ITE CARE โดยเฉพาะอย่างยิ่งการดูแลและความห่วงใยให้ยังประโยชน์กับผู้เรียนอย่างแท้จริง ปัจจุบัน ITE ได้เดินทางมาถึง “เป็นหนึ่งในผู้นำระดับโลกทางด้านจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรม” ด้วยการจัดการศึกษาเพียงระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (อ้างถึงในสุบิน แพทย์รัตน์, 2552) และในยุคของประชาคมอาเซียนที่จะเกิดขึ้นในปี

พุทธศักราช 2558 นี้ ประเทศสมาชิกกลุ่มอาเซียนต่างๆ ได้มุ่งเน้นให้ระบบอาชีวศึกษาหรือ Polytechnic หรือ College เน้นจัดการศึกษาไปที่เป้าหมายไปการผลิตและพัฒนากำลังคน ซึ่งสามารถสรุปเป็นแนวคิดได้ดังนี้

ตารางที่ 1 แนวคิดการเตรียมพร้อมด้านกำลังแรงงานของประเทศในอาเซียนแนวคิด

การเตรียมพร้อมด้านกำลังแรงงานของประเทศในอาเซียน (ยงยุทธ แฉล้มวงษ์, 2554)

ประเทศ	แนวคิดการเตรียมความพร้อม
มาเลเซีย	เน้นเตรียมความพร้อมให้แก่ผู้เรียนด้านความรู้พื้นฐาน เพิ่มช่องทางการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้ที่ทำงานแล้วสามารถเรียนเพิ่มเติมได้ พัฒนาให้เกิดการเรียนรู้ทักษะใหม่ๆในการทำงาน สร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้
สิงคโปร์	เน้น 2 ส่วนหลักในด้านการศึกษาและการพัฒนาแรงงาน คือ 1. การศึกษาและฝึกอบรมก่อนการทำงาน (Pre-employment education and training) โดยเน้นการพัฒนาการศึกษาตั้งแต่วัยก่อนเข้าเรียนจนถึงระดับมหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นการเตรียมความพร้อมทางด้านการศึกษาและทางด้านทักษะในด้านต่างๆเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ตลาดแรงงาน 2. การศึกษาและฝึกอบรมหลังเข้าทำงานแล้ว (Continuing education and training) โดยเน้นผู้ใหญ่และผู้อยู่ในกำลังแรงงานโดยมีเป้าหมายเพื่อให้กำลังแรงงานมีสมรรถนะ (Competency) ที่ต้องการ เพื่อให้แรงงานมีความมั่นคงในการทำงานสามารถหางานได้และเพื่อให้ภาคอุตสาหกรรมได้รับผลประโยชน์จากสมรรถนะของแรงงานฝีมือ และมีระบบ Singapore Workforce Skills Qualifications (WSQ) ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญในการฝึกเพิ่มทักษะและความรู้ให้แก่แรงงาน คณะกรรมการกลุ่มนี้จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นหน่วยงานกลางในการประสานความร่วมมือระหว่างรัฐและเอกชน ด้านการอบรมและการสร้างหลักสูตรที่ตรงต่อความต้องการของภาคอุตสาหกรรมโดยตรงเพื่อตรงต่อความต้องการของภาคเอกชน 3. มีการให้ทุนการศึกษาแก่แรงงานที่ต้องการอบรม 4. ทำความร่วมมือกับสหประชาชาติในการสร้างโอกาสของผู้ที่อยู่ในถิ่นที่ห่างไกลและมีโอกาสทางการศึกษาต่ำ

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ประเทศ	แนวความคิดเตรียมความพร้อม
ฟิลิปปินส์	<ol style="list-style-type: none"> 1. เน้นการลงทุนด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในการเชื่อมโยงข้อมูลหน่วยงานที่ดูแลด้านทักษะและหน่วยงานที่ดูแลด้านกำลังคนให้มีความสอดคล้องกัน 2. มีการจัดตั้งคณะกรรมการอบรมในด้านอุตสาหกรรม (Industrial training board)
อินโดนีเซีย	<p>รัฐบาลอินโดนีเซียกำหนดแนวทางการศึกษาไว้ 3 ด้าน ได้แก่</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ด้านอุปสงค์ เน้นขยายการลงทุนในด้านแรงงาน ลดช่องว่างที่เกิดจากตลาดแรงงาน และปรับโครงสร้างนโยบายด้านตลาดแรงงาน 2. ด้านอุปทาน สนับสนุนการพัฒนาทักษะของแรงงานโดยอาศัยช่องทางต่างๆ และสนับสนุนให้มีแหล่งข้อมูลในด้านตลาดแรงงาน และ โอกาสในด้านการทำงาน 3. การส่งเสริมให้แรงงานมีคุณภาพ เน้นการอบรมด้านสมรรถนะแรงงาน การส่งเสริมพัฒนาสร้างแนวทางในการอบรมและทดสอบสมรรถนะแรงงาน และการเชื่อมโยงทางการศึกษาและการทำงานเข้าด้วยกัน
กลุ่มประเทศ CLMV	<ol style="list-style-type: none"> 1. ใช้การศึกษาเพื่อเป็นเครื่องมือในการเพิ่มผลผลิตภาพแรงงาน โดยเน้นสาขาด้านอาชีวศึกษา และช่างเทคนิค 2. โครงสร้างแรงงานกำลังก้าวเข้าสู่การเปลี่ยนผ่านจากการใช้แรงงานที่มีทักษะต่ำและเน้นแรงงานเข้มข้นไปสู่งานที่ใช้ทักษะความรู้เพิ่มขึ้น ดังนั้นจึงเน้นการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มทักษะแรงงานที่อยู่ในตลาดแรงงาน และรอที่จะเข้าสู่ตลาดแรงงาน โดยเฉพาะทักษะในด้านการปฏิบัติงานในเชิงธุรกิจ เทคโนโลยีสารสนเทศ และภาษาอังกฤษ
ประเทศไทย	<ol style="list-style-type: none"> 1. เร่งพัฒนาคุณภาพการศึกษา สร้างหลักสูตรการศึกษาในทุกระดับให้อยู่ในมาตรฐานสากล 2. พัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพและปริมาณเพียงพอและสอดคล้องตามความต้องการของภาคการผลิตและบริการ 3. จัดทำมาตรฐานคุณวุฒิวิชาชีพรับรองสมรรถนะการปฏิบัติงานตามมาตรฐานอาชีพ และการจัดทำมาตรฐานฝีมือแรงงานให้ครบทุกอุตสาหกรรม

ดังนั้น อาชีวศึกษาในประเทศอาเซียนของประเทศไทยสถานอาชีวศึกษาทุกแห่งของไทยมีโอกาสผลิตแรงงานอาชีวะที่มีคุณภาพเข้าสู่ตลาดแรงงานของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนได้ ควรเร่งเตรียมความพร้อมในการฝึกฝนเยาวชนของชาติให้มีคุณภาพและความสามารถ ต้องพัฒนาขีดกำลังความสามารถแรงงาน กำลังฝีมือ ภาษาให้กับผู้เรียนให้ได้มาตรฐานคุณวุฒิวิชาชีพ เพิ่มผู้เรียนสายอาชีพให้สอดคล้องกับตลาดแรงงานกับการพัฒนาประเทศ เพราะอาชีวศึกษาเป็นหัวใจหลักของการแข่งขันในยุคประชาคมอาเซียน 2558 (ณรงค์ พิพัฒนาศัย, 2557 ; ศรีวิการ์ เมฆธวัชชัยกุล, 2554 และสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2557 ข)

การจัดการอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้

ตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2547-2556 ปัญหาสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทำให้รัฐบาลได้ให้ความสำคัญต่อการศึกษาเพื่อจัดการปัญหาในพื้นที่ โดยแถลงนโยบายให้ใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการแก้ปัญหา ด้วยเหตุผลที่ว่าการศึกษาเป็นกลไกในการถ่ายทอดวิถีชีวิต ขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อและวิถีคิด จากคนรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่ง หากเราสามารถขับเคลื่อนการจัดการศึกษาให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้ คือ สามารถสร้างคนให้เป็นคนดีมีสัมมาอาชีพ สังคมจะอยู่เย็นเป็นสุข ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ได้กำหนดวิสัยทัศน์ของประเทศ มุ่งพัฒนาสู่ “สังคมอยู่เย็นเป็นสุข คนไทยมีคุณธรรมนำความรู้ รู้เท่าทันโลก ครอบครัวยุบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง สังคมสันติสุข เศรษฐกิจมีคุณภาพ เสถียรภาพและเป็นธรรม สิ่งแวดล้อมมีคุณภาพ และทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืนอยู่ภายใต้ระบบบริหารจัดการประเทศที่มีธรรมาภิบาลดำรงไว้ซึ่งระบบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และอยู่ในประชาคมโลกอย่างมีศักดิ์ศรี” โดยได้กำหนดยุทธศาสตร์พัฒนาคุณภาพคนและสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาแห่งการเรียนรู้ และให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างคนไทยให้อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสันติสุขนั้น ดังนั้น นโยบายรัฐบาลด้านการศึกษาจึงมีการปฏิรูปโครงสร้างการบริหารจัดการ ปรับปรุงกฎหมายให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญและระดมทรัพยากรเพื่อปรับปรุงการบริหารจัดการศึกษา โดยเฉพาะนโยบายในการเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ที่มุ่งเน้นการพัฒนาคนและสังคมบนพื้นฐานความหลากหลายทางวัฒนธรรม และเร่งรัดให้เกิดการขับเคลื่อนการพัฒนาการศึกษาในทุกกระดับที่สอดคล้องกับความต้องการ วิถีชีวิตและวัฒนธรรมของพื้นที่อย่างแท้จริง เปิดโอกาสให้ผู้นำทางศาสนาและผู้ทรงคุณวุฒิในพื้นที่มีส่วนร่วมเสนอแนะการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพของคนและสังคมโดยเฉพาะจังหวัดชายแดนภาคใต้

กระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนดนโยบายการพัฒนาการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษจังหวัดชายแดนภาคใต้เฉพาะกิจ ที่เน้นการพัฒนาการศึกษาเพื่อความอยู่เย็นเป็นสุขอย่างยั่งยืนของชุมชนและท้องถิ่นให้เอื้อต่อการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมของประเทศในระยะยาว ซึ่งการพัฒนา

การศึกษาประกอบด้วยยุทธศาสตร์และมาตรการที่ครอบคลุมมิติการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีมาตรฐานเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต การศึกษาต่อและการมีงานทำของเยาวชน การขยายโอกาสการศึกษาไปยังกลุ่มเป้าหมายต่างๆ การพัฒนาการสอนศาสนาทุกศาสนาให้เป็นหลักในการดำเนินชีวิต การส่งเสริมการเรียนรู้อาชีพและเป็นผู้ประกอบการ ตลอดจนการพัฒนากระบวนการบริหารและการจัดการศึกษาที่มีความเหมาะสมกับพื้นที่ ทั้งนี้มียุทธศาสตร์และมาตรการเร่งด่วนเฉพาะกิจในเรื่อง การดูแลรักษาความปลอดภัยของครู ผู้บริหาร บุคลากร นักเรียนนักศึกษาในพื้นที่ให้สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมั่นคง การจัดการอาชีวศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้ยึดหลักแนวทางยุทธศาสตร์พระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานในแผนการพัฒนาการศึกษาอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ โดยมียุทธศาสตร์สำคัญ 5 เรื่อง คือ

1. สร้างขวัญกำลังใจและความปลอดภัยให้แก่บุคลากรและทรัพย์สินทางราชการ
2. ปรับการเรียนเปลี่ยนการสอนให้เหมาะสมกับสภาวะการณ์
3. เพิ่มศักยภาพสถานศึกษาและประสิทธิภาพการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีสมรรถนะ

วิชาชีพ

4. เสริมสร้างเครือข่ายชุมชน เพื่อการอยู่ดีมีสุขของชุมชนและสังคม
5. สร้างความร่วมมือกับองค์กรทั้งในและต่างประเทศในการจัดการอาชีวศึกษา

ภายใต้วิสัยทัศน์ที่ว่า ส่งเสริม สนับสนุน การจัดการศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพออาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อความอยู่เย็นเป็นสุข และยังคงยึดมูลฐานความเสมอภาคทางการศึกษาด้านสิทธิมนุษยชนในสังคมเสรีประชาธิปไตยในการวางแผนการจัดการอาชีวศึกษา โดยถ่ายทอดเป็นคำพูดเชิงนโยบายสู่การปฏิบัติว่า “ใครอยากเรียนต้องได้เรียน” ส่วนประเด็นการจัดการอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตั้งแต่ พ.ศ. 2547 จนมาถึงปีปัจจุบัน พ.ศ. 2557 ยุทธศาสตร์อาชีวศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคมุ่งส่งเสริมการสร้างงาน สร้างรายได้ พัฒนาฟื้นฟูอาชีพให้กลุ่มเป้าหมายเฉพาะกลุ่มพิเศษ ตลอดถึงยกระดับคุณภาพการศึกษาอาชีวศึกษาเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน โดยเน้นยุทธศาสตร์เรื่องความเป็นสากลมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะสังคมมุสลิมในประเทศอาเซียนภายใต้ยุทธศาสตร์สร้างความร่วมมือกับองค์กรทั้งในและต่างประเทศ ซึ่งเป็นไปตามข้อเสนอเพื่อพิจารณาและขออนุมัติในหลักการจากคณะรัฐมนตรีกับสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาที่ว่าด้วยเรื่อง โครงการพัฒนาอาชีวศึกษาไทยเป็นฮับ (HUB) หรือ ศูนย์กลางของอาชีวศึกษาในอาเซียน โดยเป็นแผนดำเนินการระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2558-2562) ที่มีเป้าหมายสำคัญ คือ สนองนโยบายความต้องการกำลังคนของประเทศ และเตรียมประเทศเข้าสู่ประชาคมอาเซียน แยกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ประเทศกลุ่มกัมพูชา ลาว สาธารณรัฐแห่งสหภาพพม่า เวียดนาม (CLMV) และประเทศในกลุ่มอาเซียนอื่นๆ ซึ่งอาชีวศึกษามีการจัดระบบที่เชื่อมโยงกัน มียุทธศาสตร์การพัฒนาในเชิงมาตรฐานอาชีพและมาตรฐานอาชีวะในระดับอาเซียนออกมาโดยใช้

กลไกของศูนย์ภูมิภาคองค์การรัฐมนตรีศึกษาแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หรือซีมีโอด้านการศึกษาด้านเทคโนโลยีและอาชีวศึกษาเป็นแนวทาง (ชัยพฤกษ์ เสรีรักษ์, 2557 ; เติลินิวส์ออนไลน์, 2557) อย่างไรก็ตามการจัดการอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้มาจากผลการตักเตือนการปฏิบัติงานของสถานศึกษาอาชีวศึกษา 18 วิทยาลัย และความร่วมมือระหว่างสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาที่สนับสนุนส่งเสริมช่วยเหลือส่วนกลาง โดยศูนย์พัฒนาการศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศพต.) กับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในระดับพื้นที่ เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา องค์กรต่างๆให้เป็นไปตามนโยบายรัฐบาล ที่มุ่งปรับบทบาทให้มีศูนย์การศึกษาตลอดชีวิตเพื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมแต่ละพื้นที่ ตลอดจนการส่งเสริมการกระจายอำนาจให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเป็นไปตามนโยบายการศึกษาของชาติ ที่เน้นการพัฒนาการศึกษาเพื่อความอยู่เย็นเป็นสุขอย่างยั่งยืนของชุมชนและท้องถิ่น ด้วยยุทธศาสตร์และมาตรการที่ครอบคลุมมิติการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีมาตรฐานเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต การศึกษาต่อและการมีงานทำของเยาวชน การขยายโอกาสการศึกษาไปยังกลุ่มเป้าหมายต่างๆ การส่งเสริมการเรียนรู้อาชีพและการเป็นผู้ประกอบการ โดยจัดการศึกษาเชิงบูรณาการกับวิถีชีวิต อัตลักษณ์ ความหลากหลายทางวัฒนธรรม ความต้องการของท้องถิ่น ขยายโอกาสการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพและการมีงานทำ ตลอดจนยกระดับคุณภาพการศึกษาอาชีพเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน ซึ่งอาศัยกรอบยุทธศาสตร์หลักของแผนปฏิบัติการสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในการจัดการอาชีวศึกษาให้มีความสอดคล้องเหมาะสมกับสถานการณ์พิเศษในทุกภูมิภาคของประเทศ เพื่อสร้างความเข้าใจ เข้าถึง และพัฒนาคน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2557 ก ; ศศิธารา พิชัยชาญณรงค์, 2554 ; ศูนย์พัฒนาการศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้, 2552 ก ; 2556 ; สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550 และสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2552) เพื่อให้เป็นไปตามนโยบายรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ 2558 ที่มี 10 นโยบายเร่งด่วน(ดำเนินการให้เห็นผลใน 3 เดือน) 5 นโยบายทั่วไป และ 7 นโยบายเฉพาะนั้น (ดำเนินการให้เห็นผลใน 1 ปี) ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ จึงมี 10 ข้อ คือ 1) เร่งสร้างค่านิยมอาชีวศึกษาปรับภาพลักษณ์ และกำหนดมาตรการเพื่อการจูงใจให้ศึกษาในสายอาชีพอาชีวศึกษาเพิ่มมากขึ้น 2) ทบทวนหลักสูตรการเรียนการสอน 3) เร่งทบทวนมาตรการความปลอดภัยในการเดินทาง 4) เร่งดำเนินการตามนโยบายเร่งด่วนของคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับด้านการศึกษาให้เห็นผลในทางปฏิบัติตามเป้าหมายและกรอบระยะเวลาที่กำหนด 5) ยึดหลักการมีส่วนร่วม การกระจายอำนาจและความต้องการของทุกภาคส่วนในสังคมสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศ 6) การสร้างโอกาสทางการศึกษา ความเท่าเทียมเป็นธรรมและเข้าถึงองค์ความรู้ในการดำเนินชีวิตได้อย่างต่อเนื่อง 7) การพัฒนาระบบการจัดการศึกษาและการพัฒนาหลักสูตรทางการศึกษา 8) การพัฒนาการศึกษาและสนับสนุนการ

แก้ไขปัญหาและพัฒนาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ 9) การเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนและการดำรงความต่อเนื่องภายหลังการก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน และ 10) การดำเนินการตามแผนการศึกษาแห่งชาติและการปฏิรูปการศึกษา ดังนั้น ประเด็นสำคัญของการจัดการอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้จึงจัดให้ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจสังคมของประเทศ และสังคมอาเซียน โดยเน้นการพัฒนาการศึกษาด้วยวิถีชีวิตของประชาชนในพื้นที่เป็นหลักในมิติการศึกษาเพื่อความมั่นคง มิติการศึกษาเพื่อการมีงานทำ (การเรียนรู้เพื่อการมีอาชีพและการมีงานทำ) มิติการศึกษาเพื่อแก้ไขปัญหาความยากคน และมิติความร่วมมือกับต่างประเทศในอาเซียน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2557 จ ; ศูนย์พัฒนาการศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้, 2557 และสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2557) ดังนั้น ยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษา จึงเป็นการจัดการศึกษาสายอาชีพ เพื่อเป็นพลังขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และภูมิภาค และการฝึกอบรมวิชาชีพ โดยคำนึงถึงคุณภาพ จุดเน้นยุทธศาสตร์ ความเป็นเลิศทางวิชาชีพทั้งในประเทศ อาเซียน และจังหวัดชายแดนภาคใต้

แนวคิดการวิจัยอนาคตกับเทคนิคเดลฟาย

การทำวิจัยยุทธศาสตร์ในทศวรรษหน้า มีประเด็นสำคัญสำหรับแนวคิดการวิจัยอนาคตกับเทคนิคเดลฟาย ที่ประกอบด้วยหัวข้อการวิจัยอนาคต เทคนิคการวิจัยอนาคต และการวิจัยอนาคตด้วยเทคนิคเดลฟาย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

การวิจัยอนาคต

อนาคตศาสตร์ (Futurism) เป็นศัพท์บัญญัติศาสตร์สาขาใหม่ ซึ่งกำลังเป็นที่สนใจของนักวิทยาศาสตร์ในปัจจุบัน แต่ปรัชญาและมโนทัศน์เกี่ยวกับอนาคตศาสตร์มีมานานแล้ว วิทยาการแขนงนี้มุ่งศึกษาและวิเคราะห์อนาคตด้วยเทคนิควิธีการทางวิทยาศาสตร์เพื่อให้มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับอนาคตได้ดียิ่งขึ้น อันจะนำไปสู่การควบคุมและผลักดันในอนาคตให้เป็นไปตามที่มนุษย์ต้องการได้ ซึ่งการวิจัยอนาคต (Futures research) เป็นการศึกษาเพื่อมองถึงเหตุการณ์หรือพฤติกรรมที่น่าจะเป็นไปในอนาคตไม่ว่าจะระยะยาวหรือระยะสั้นก็ตาม รวมทั้งปฏิสัมพันธ์และผลกระทบในระหว่างเหตุการณ์หรือพฤติกรรมต่างๆ ที่น่าจะเป็นขึ้นนั้นด้วย และเมื่อเป็นเช่นนั้นแล้ว การศึกษาวิจัยอนาคตนี้จึงมักหลีกเลี่ยงการวิจารณ์ที่เกี่ยวกับความไม่แน่นอน (Uncertainty) และความผันผวนในเหตุการณ์ต่างๆ โดยเฉพาะพฤติกรรมของมนุษย์

การวิจัยอนาคตไว้ว่าเริ่มมีมาตั้งแต่ในปี ค.ศ. 1907 โดย D.C. Gilfillam ได้เสนอวิธีการศึกษาอนาคตขึ้นเป็นบุคคลแรก และต่อมาในปี ค.ศ. 1930 รัฐบาลอเมริกาได้สนับสนุนการวิจัยด้านนี้ จนกระทั่งในปี ค.ศ. 1944 O.K. Flechtheim ได้เริ่มใช้คำว่า “Futurology” ขึ้นมาใช้เรียกวิทยาการที่พัฒนาขึ้น ทำให้การวิจัยอนาคตพัฒนาไปได้ในระดับหนึ่งแต่ยังไม่มีหลักการที่เป็นวิทยาศาสตร์แต่อย่างใด

ในราวทศวรรษ 1960 การวิจัยอนาคตเริ่มมีรูปแบบวิธีการที่ชัดเจนมากขึ้น วิธีการวิจัยอนาคตได้ถูกนำไปใช้ประโยชน์เพื่อกำหนดนโยบายและวางแผน ถือได้ว่าเป็นเทคนิคหนึ่งของการวางแผนผนวกเข้ากับการวิจัยนโยบาย (Policy research) ซึ่งได้รับการพัฒนาพร้อมกันในระยะเวลาดังกล่าวในสหรัฐอเมริกา บริษัท Rand cooperation ได้วางพื้นฐานการวิจัยด้านนี้อย่างมั่นคงร่วมกับ SDC (System Development Cooperation) และสถาบัน Hudson เพื่อดำเนินการวิจัยอนาคตแก่กองทัพอากาศสหรัฐ ในปี ค.ศ. 1960 Nicholas Nash และ Olaf Helmer ได้พัฒนาเทคนิคเดลฟาย (Delphi technique) มาใช้ศึกษาอนาคต ต่อมาในปี ค.ศ. 1964 Olaf Helmer และ Jame Gordon ในนามบริษัท Rand ได้ทำการวิจัย Long range forecasting study เพื่อทำนายเหตุการณ์ทางวิทยาศาสตร์ 103 โครงการ เช่น การลงดวงจันทร์ การเปลี่ยนหัวใจมนุษย์ การติดต่อทางจิต วิศวกรรมพันธุ เป็นต้น ในทศวรรษนี้ถือว่าการวิจัยอนาคตได้รับการยอมรับเป็นที่เชื่อถือกันทั่วไป วงการธุรกิจและอุตสาหกรรมได้นำไปใช้ในการวางแผนกำหนดนโยบายเพื่อการดำเนินงานธุรกิจอุตสาหกรรม เช่น Westinghouse, Bell telephone, General electric เป็นต้น Olaf Helmer นักอนาคตวิทยาคนสำคัญได้กล่าวว่า การวิจัยอนาคตได้กลายเป็นเครื่องมือที่สำคัญของนักกำหนดนโยบายและวางแผนไปแล้ว

หลังจากปี ค.ศ. 1967 เป็นต้นมา การวิจัยอนาคตได้แพร่หลายเข้าไปในยุโรป เช่น อังกฤษ ฝรั่งเศส เยอรมัน และอิตาลี ในปารีส Bertrand de Jonvenel ได้จัดตั้งสโมสรแห่งโรมขึ้น (Club of Rome) ผลงานสำคัญของคณะนักวิจัยอนาคตกลุ่มนี้คือ ในปี ค.ศ. 1972 ได้เสนอ “ขีดจำกัดความเจริญ” (The limit of growth) ซึ่งสร้างภาพอนาคตในปี ค.ศ. 2000 ด้วยการฉายภาพการเปลี่ยนแปลงทางด้านประชากร ทรัพยากร การผลิตอาหารและมลภาวะ และในปี ค.ศ. 1974 ได้เสนอ “มนุษยชาติ ณ จุดหันเห” (Mankind at the turning point) กล่าวถึงทางเลือกและการแก้ไขปัญหาจากความเจริญของมนุษยชาติ

ในช่วงระยะเวลา 10 ปีนี้ (ค.ศ. 1960-1969) การวิจัยอนาคตได้พัฒนาก้าวหน้าอย่างมาก มีระเบียบวิธีการ (Methodology) เฉพาะของตนเอง นับตั้งแต่นั้นมาการวิจัยอนาคตได้เข้าไปมีบทบาทอย่างสำคัญต่อการตัดสินใจ กับการกำหนดนโยบายและวางแผนขององค์การธุรกิจต่างๆ การวิจัยด้านนี้เป็นที่สนใจกันอย่างแพร่หลายทั้งกับหน่วยงานราชการ บริษัทและบุคคล ในทางการศึกษามีองค์กรหลายแห่งได้สนใจนำเอาการวิจัยอนาคตมาใช้กำหนดนโยบายและวางแผน

การศึกษา เช่น Rand Cooperation, Institute of Social Science Research, The Institute for Future of Middletown, The Future Group of Glastonbury และ Educational Policy Research Centre เป็นต้น พร้อมกันนี้ได้จัดตั้งโครงการการวิจัยอนาคตขึ้นหลายโครงการ เช่น The Futurist Curriculum Project, The Program for the Study of the Future in Education, The Study Commission on Undergraduate Education and the Education of Teachers.

การวิจัยเชิงอนาคตจึงมีขอบเขตของการวิจัยโดยแบ่งตามระยะเวลา แบ่งออกเป็น 5 ระยะ ประกอบด้วย

1. Near term future อนาคตภายใน 1 ปี นับจากปัจจุบัน
2. Short range future อนาคตระหว่าง 1-5 ปี นับจากปัจจุบัน
3. Middle range future อนาคตระหว่าง 5-20 ปี นับจากปัจจุบัน
4. Long range future อนาคตระหว่าง 20-50 ปี นับจากปัจจุบัน
5. Far future อนาคตตั้งแต่ 50 ปี ขึ้นไป นับจากปัจจุบัน

การกำหนดระยะเวลาในการวิจัยขึ้นอยู่กับความสนใจและเป้าหมายในการวิจัย เป้าหมายที่สำคัญของอนาคตศาสตร์มี 3 ประการ คือ 1) สร้างภาพอนาคตที่จะเป็นและที่ควรจะเป็น 2) แสวงหาทางเลือกที่จะดำเนินการในอนาคต และ 3) กระตุ้นให้ตระหนักถึงภัยอันตรายที่จะเกิดขึ้นในอนาคตและหาแนวทางการแก้ไขต่อไป ส่วนการวิจัยอนาคตนั้นเป็นเทคนิคการวิจัยแบบใหม่ ซึ่งเป็นระเบียบวิธีการค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับอนาคตด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ (Scientific approach) ความรู้ของอนาคตศาสตร์ประกอบด้วยภารกิจและงานของมนุษย์ในทุกด้าน เช่น ทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา เป็นต้น (จุมพล พูลภัทรชีวิน, 2546 ; 2548) ดังนั้น การวิจัยอนาคตจึงได้มีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงมาแบ่งออกได้เป็น 3 ขั้นตอน คือ

ระยะที่ 1 (Phase- I Classical linear projection: 1960-1970) ในช่วง 10 ปีแรก การวิจัยอนาคตใช้วิธีการฉายภาพแบบการพยากรณ์เชิงเส้นตรง วิธีการนี้ใช้ได้กับการพยากรณ์บางอย่างที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบอื่นๆน้อยตัว การวิจัยอนาคตสามารถพยากรณ์ได้โดยใช้ข้อมูลเดิมในระยะเวลาที่ผ่านมา เช่น จากจำนวนนักเรียนในระยะ 4-5 ปีที่ผ่านมาที่กำลังเพิ่มขึ้นหรือสามารถพยากรณ์ได้จากตัวชี้บางตัว เช่น อัตราการเกิด เป็นต้น

ระยะที่ 2 (Phase-II Multiple alternative future: 1965-1967) ในช่วงระยะเวลา 2 ปี รูปแบบการวิจัยอนาคตแบบใหม่ได้รับการพัฒนาขึ้นมาใช้ควบคู่กันไปกับวิธีการแบบเดิมซึ่งมีข้อมูลจำกัดอยู่มาก การวิจัยอนาคตแบบที่พัฒนาขึ้นมาใหม่นี้มีหลักสำคัญ คือ อนาคตที่อาจเป็นไปได้นั้นมีหลายแนวทาง การวิจัยอนาคตพยายามใช้ข้อมูลที่มีการสร้างทางเลือกที่เป็นไปได้มากที่สุดและเลือกทางเลือกที่ดีที่สุดภายใต้ทรัพยากร เวลา งบประมาณที่มีเพื่อนำไปปฏิบัติต่อไป

ระยะที่ 3 (Phase-III Cross impact future: 1972) ในช่วงระยะเวลา 10 ปี การวิจัยอนาคตได้ขยายแนวความคิดออกไปศึกษาผลกระทบของความรู้เกี่ยวกับอนาคตจากวิทยาการทุกแขนง การนำผลกระทบจากทุกองค์ประกอบมาพิจารณาร่วมกันจะช่วยให้การสร้างภาพอนาคตมีความสมบูรณ์มากขึ้น

“อนาคตศึกษา” เป็นคำที่แปลมาจากคำภาษาอังกฤษว่า Futures studies ซึ่งหมายถึงวิชาสาขาใหม่ที่ศึกษาถึงแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการศึกษาอนาคต ตลอดจนระเบียบวิธีที่ใช้ในการศึกษาแนวโน้ม และทางเลือกต่างๆ ที่มีความเป็นไปได้ในอนาคต (จุมพล พูลภัทรชีวิน, 2548)

Massie และ Douglas (1981) ได้กล่าวถึงการศึกษอนาคตในความหมายของการคาดการณ์ (Forecasting) ว่าเป็นวิธีดำเนินการที่เป็นระบบและระเบียบ สำหรับกำหนดความเป็นไปได้ของอนาคต เพื่อจะให้เรามุ่งไปยังอนาคตนั้นได้อย่างนอกเหนือการคาดเดาอย่างบริสุทธิ์ นอกจากนี้ ยังจำแนกความแตกต่างระหว่างการคาดการณ์กับการพยากรณ์ด้วยว่า การพยากรณ์ (Predicting) เป็นการถามข้อความในลักษณะ "อะไรจะเกิดขึ้น" ในขณะที่การคาดการณ์ (Forecasting) เป็นการถามข้อความในลักษณะ "อะไรจะเกิดขึ้น ถ้า....."

Cornish (1983) ได้กล่าวถึง "การทำนาย" โดยนำไปเปรียบเทียบกับความหมายของคำว่า "การดูโชคชะตา" (Fortune telling) ว่า แม้คำทั้งสองจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับการคาดการณ์ถึงอนาคตเช่นกัน แต่มีความแตกต่างกันคือ "การทำนาย" นั้นเชื่อว่าโลกแห่งอนาคตสามารถจะก่อขึ้นด้วยการตัดสินใจและการกระทำของมนุษย์มากกว่าจะเป็นเรื่องของโชคชะตา ยิ่งกว่านั้นการทำนายจะอาศัยวิธีการเชิงเหตุผลหรือเชิงวิทยาศาสตร์ มิได้อาศัยไฟต์ว้ายแก้วใบชาหรืออื่นๆ ดังเช่นการดูโชคชะตา และที่สำคัญการดูโชคชะตาจะเกี่ยวข้องกับอนาคตของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ส่วนการทำนายนั้นจะเกี่ยวข้องกับส่วนรวมและความเจริญรุ่งเรืองของอนาคต

นักอนาคตจะไม่ตอบคำถามลักษณะที่ว่า "สมศรีจะแต่งงานในปีนี้หรือไม่" แต่จะตอบคำถามในลักษณะที่ว่า "รูปแบบการแต่งงานในทศวรรษหน้าจะเป็นอย่างไร" เป็นต้น หรือกล่าวคือนักอนาคตมิได้คาดเดาว่าจะเกิดเหตุการณ์จริงหรือไม่ หากเพียงแต่ให้ความสนใจว่ามีความเป็นไปได้จริงมากน้อยเพียงใด มีแนวโน้มหรือโอกาสมากน้อยแค่ไหนที่จะเกิดเหตุการณ์นั้นขึ้นแล้ว "ถ้าเกิดขึ้น.... จะเป็นอย่างไร" (จุฬากรณ์ มาเสถียรวงศ์, 2549)

วิโรจน์ สารรัตนะ (2548) กล่าวว่า การศึกษอนาคตเป็นการทำนายถึงสภาพปัญหาและโอกาสที่เป็นไปได้ของเหตุการณ์ในอนาคตของสังคมด้านต่างๆ เช่น ด้านตัวบุคคล ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและด้านการเมือง อันเป็นผลเนื่องจากแหล่ง (Sources) ที่เป็นสาเหตุที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ไม่ว่าจะเป็นปัจจัยภายในประเทศและภายนอกประเทศ ปัจจัยด้านที่เป็นความคิดหรือ

อุดมการณ์และด้านที่เป็นวัตถุ หรือทั้งจากปัจจัยที่เป็นมนุษย์และที่มีใช้มนุษย์ ซึ่งเป็นเรื่องที่มีความสำคัญและจำเป็น

จุมพล พูลภัทรชีวิน (2548) กล่าวว่า คำว่าอนาคตศึกษาแม้จะแปลมาจากคำว่า Futures studies แต่ก็อาจจะพบคำอื่น ๆ ที่มีความหมายเหมือนหรือใกล้เคียงกับคำนี้อีกหลายคำ เช่น Futurics, Futurology, Futuribles, Prognostics, และ Anticipatory science เป็นต้น โดยแต่ละคำก็มีความหมายและลักษณะพิเศษเฉพาะตัวตามแนวคิดของบรรดานักคิดทั้งหลาย แต่สิ่งที่เหมือนกันคือ การเน้นเรื่องอนาคต ซึ่งภาพรวมประกอบไปด้วยเนื้อหาอย่างน้อย 2 ส่วนใหญ่ๆ ดังนี้

1. ส่วนที่เป็นแนวคิด (Perspectives) และทฤษฎี (Theories) ซึ่งอาจใช้คำรวมว่า “อนาคตนิยม” (Futurism) โดยเป็นมุมมองความคิดที่มุ่งเน้นการมองไกลออกไปในอนาคต เพื่อสร้างอนาคต มองถึงแนวโน้มในอนาคตทั้งในระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว เพื่อมองออกไปในสิ่งที่จะสร้างให้เกิด หรืออีกนัยคือพยายามจะทำให้เกิดสิ่งที่เรียกว่าข้อเท็จจริง (Facts) ในอนาคต

2. ส่วนที่เป็นระเบียบวิธี (Methodologies) อาจเรียกว่าการวิจัยอนาคต (Future research) ซึ่งเป็นเรื่องของวิธีการศึกษาเกี่ยวกับอนาคตที่มีใช้เน้นข้อเท็จจริง (Facts) เช่นงานวิจัยทั่วไป แต่เป็นเรื่องวิธีการศึกษาแนวโน้มสิ่งที่คาดว่าจะเกิดในอนาคตหรือแนวโน้มที่เป็นไปได้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ทางเลือกหลายทางที่จะเป็นไปได้ แนวโน้มที่เป็นทางเลือกที่เป็นไปได้ทั้งหมด ผู้ที่ทำการศึกษาอนาคตอย่างเป็นระบบโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยอนาคตแบบต่างๆ เรียกว่า “นักอนาคตนิยม”

สำหรับจุดมุ่งหมายของการศึกษาอนาคตนั้น มิใช่การศึกษาข้อเท็จจริงเพื่อความถูกต้องแม่นยำ หากแต่เป็นการคาดการณ์สิ่งที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจริง และเมื่อก่อนอนาคตจะใช้ความรู้ทางวิทยาศาสตร์เป็นฐาน แต่ก็มีแตกต่างจากนักวิทยาศาสตร์ตรงที่นักวิทยาศาสตร์จะให้ความสนใจมากกับการพิสูจน์สมมติฐานหรือสิ่งที่เชื่อ แต่นักอนาคตจะใช้องค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์บวกกับจินตนาการความคิดเชิงอนาคตว่า “ถ้าเกิดสิ่งต่อไป เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ความคิดจะเป็นอย่างไรอีกปีข้างหน้า” นั่นคือนักอนาคตจะดูแนวโน้ม (Trend) หรือความเป็นไปได้ในสิ่งที่เกิดพร้อมกับจินตนาการต่อสิ่งที่คาดว่าจะเป็นไปได้เหล่านั้นโดยไม่ต้องรอการพิสูจน์ อย่างนักวิทยาศาสตร์ดังที่ จุมพล พูลภัทรชีวิน (2548) กล่าวว่า

“เป้าหมายหลักของการศึกษาและการวิจัยอนาคตมิใช่อยู่ที่การทำนายที่ถูกต้องแม่นยำ เพราะเรื่องของอนาคตเป็นเรื่องที่ยังไม่เกิดขึ้น หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ ไม่มีข้อเท็จจริง (Facts) เกี่ยวกับอนาคต มีแต่เพียงการคาดการณ์และความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวโน้มที่เป็นทางเลือกที่คาดว่าจะมีความเป็นไปได้ (Possible alternative trend) เท่านั้น หลักการสำคัญของอนาคตนิยมจึงอยู่ที่การสร้างอนาคตที่พึงประสงค์มากกว่าการตามแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น” อนาคตศึกษาและการศึกษาอนาคตมิใช่เพียงแต่การคาดการณ์สิ่งที่เกิดหรือทางเลือกต่างๆที่เป็นไปได้ในอนาคตเท่านั้น แต่ยังรวมไปถึงการมีความรับผิดชอบของมนุษย์ต่อสิ่งที่สร้างขึ้นได้จากการตัดสินใจและการกระทำใน

ปัจจุบัน ดังนั้นด้วยหลักการเหล่านี้ แนวคิดอนาคตศึกษาและการศึกษาอนาคตจึงมีบทบาทสำคัญ ตั้งแต่ระดับประเทศในการวางนโยบายและการพัฒนานโยบายและยุทธศาสตร์รวมถึงระดับปัจเจกบุคคลในการดำเนินชีวิตอย่างมี “สติ” และวัตถุประสงค์สำคัญของการวิจัยอนาคต คือ ต้องการเปลี่ยนความคิดที่ว่า “ทุกคนกำลังเดินไปสู่อนาคตที่ควบคุมไม่ได้” ซึ่งแท้ที่จริงการเดินไปสู่อนาคตมีหลายหนทางให้เลือกได้ สามารถหลบหลีกอนาคตที่ไม่พึงประสงค์ได้ และต้องการจะขยายแนวความคิดของการพยากรณ์แบบง่าย ๆ ไปสู่การอธิบายผลของกิจกรรมอันหลากหลายที่จะเกิดขึ้น เพื่อเป็นช่องทางที่จะทำให้สามารถกำหนดนโยบายที่มีประสิทธิภาพ จนเป็นผลทำให้สามารถวางเงื่อนไขเพื่อให้เกิดอนาคตที่พึงประสงค์ได้ (จุมพล พูลภัทรชีวิน, 2548)

ดังนั้น วิธีการทำนายภาพอนาคตในแต่ละเทคนิคจะมีวิธีการหลักที่คล้ายคลึงกัน แต่จะแตกต่างกันตรงที่มีความสลับซับซ้อนและความเป็นระบบระเบียบเท่านั้น วิธีการหลักๆ ในการวิจัยอนาคตพอประมวลได้ 3 วิธี คือ 1) การคาดการณ์แนวโน้ม (Trend projection) เป็นการคาดการณ์แนวโน้มด้านปริมาณ เช่น การคำนวณสมการเส้นตรง ทำนายแนวโน้มจำนวนนักศึกษา เป็นต้น 2) การเขียนภาพอนาคต (Scenario writing) เป็นการสำรวจความเป็นไปได้ของอนาคตจากจินตนาการว่าจะมีอะไรเกิดขึ้น จะมีอะไรดี อะไรเสีย จะมีผลกระทบอะไร เกิดขึ้นกับใครและหน่วยงานใด เป็นต้น ดังนั้น การเขียนภาพอนาคตจึงหมายถึง ความพยายามในการจินตนาการความเป็นไปได้ในอนาคตบนพื้นฐานของข้อมูลที่มีอยู่จริง และประโยชน์ของภาพอนาคตช่วยให้เข้าใจว่าอะไรเกิดขึ้นในลักษณะของผลจากการตัดสินใจที่เกิดขึ้นนั้นๆ และ 3) การปรึกษาผู้อื่น (Consulting others) การปรึกษาจากผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิจะช่วยทำให้เกิดภาพที่มีความเข้าใจและสามารถตัดสินใจดีขึ้น ดังนั้นจึงได้มีการพัฒนาวิธีการวิจัยอนาคตหลายวิธีที่ใช้การประมวลความรู้จากผู้ทรงภูมิให้ได้ข้อสรุปที่ดี การสร้างภาพอนาคต สามารถสร้างได้ ใน 2 ลักษณะ คือ รูปแบบ (Model) และการจำลอง (Simulation) ทั้งสองลักษณะเป็นการจำลองเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเพื่อช่วยให้เกิดความเข้าใจที่ดีขึ้น

อย่างไรก็ตามการวิจัยอนาคตยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นรูปแบบการพยากรณ์ที่ใช้ข้อมูลที่ผ่านมาในระยะ 10 ปี คือ พุทธศักราช 2547-2556 ดังนั้น ผู้วิจัยจึงใช้ขอบเขตวิจัยในระยะกลาง (Middle range future) และใช้วิธีการประมวลความรู้จากผู้เชี่ยวชาญให้ได้ข้อสรุปฉันทามติของยุทธศาสตร์ในอนาคต

เทคนิคการวิจัยอนาคต

ปราวีณยา สุวรรณณัฐโชติ (2547) กล่าวถึงเรื่องอนาคตศึกษาในมิติของการศึกษาอนาคต โดยเรียกคำว่า “Future research” ว่าเป็นการศึกษาที่ต้องการได้รับคำตอบหรือสิ่งที่แจ้งให้ทราบถึงสิ่งที่อาจเกิดขึ้น แต่มิใช่เป็นการทำนายว่าจะเกิดขึ้นจริงทั้งหมด ซึ่งสามารถแบ่ง

การคาดการณ์อนาคตดังกล่าวเป็น 2 รูปแบบ ดังนี้ 1) การคาดการณ์จากค่ากลาง (Formative forecasting) มุ่งที่คำถามว่า อะไรเป็นอนาคตที่ต้องการ การคาดการณ์แบบนี้ใช้เทคนิคในการตอบคำถามถึงอนาคตที่พึงประสงค์และอนาคตที่ต้องการจะเป็น 2) การคาดการณ์จากการค้นหาคำตอบ (Exploratory forecasting) การคาดการณ์แบบนี้ใช้เทคนิคค้นหาคำตอบว่า สิ่งที่จะเกิดขึ้นมีอะไร ไม่ว่าจะสิ่งนั้นจะดีหรือไม่ดีก็ตาม

อย่างไรก็ตามเทคนิคในการศึกษาอนาคตได้มีผู้จำแนกไว้หลายท่านด้วยกัน แต่ละท่านจะมีเทคนิคที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งสามารถจำแนกไว้ 13 เทคนิค ไว้ดังนี้ (Massie และ Douglas, 1981 ; ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์ และอัจฉรา ชำนิประศาสน์, 2547)

1. การสำรวจแนวโน้ม (Trend exploratory)
2. การทำนายแบบเดลฟาย (Delphi forecasting)
3. การทำนายแบบอนาคตภาพ (Scenario forecasting)
4. การทำนายแบบเมตริกซ์ (Matrix forecasting)
5. การทำนายแบบต้นไม้สัมพันธ์และแผนที่บริษัท (Relevance tree and context map forecasting)

6. การทำนายอาศัยสภาพการจำลอง (Simulation forecasting)
7. การทำนายแบบวิเคราะห์ของ Monte Carlo (Monte Carlo analysis forecasting)

8. การทำนายแบบหาทางเลือก (Alternative futures)
9. การทำนายเชิงสถิติ Bayesian (Bayesian statistical forecasting)
10. การทำนายแบบลูกโซ่สัมพันธ์ของ Marcov (Marcov chain forecasting)
11. การทำนายแบบวิเคราะห์พลังขับ (Force analysis forecasting)
12. การทำนายแบบบอกเหตุ (Precursor forecasting)
13. การทำนายแบบก้านผลการวิเคราะห์ (Morphological forecasting)

นอกจากนี้ Glenn (2009), นาดยา ปิรันธนานนท์ (2526), สิปปนนท์ เกตุทัต, (2536), จุมพล พูลภัทรชีวิน (2546) ได้กล่าวถึงวิธีการทำนายอนาคต ไว้ดังนี้

1. Trend extrapolation หรือ Extrapolation หรือ Trend analysis เป็นการศึกษานาคตจากแนวโน้ม โดยการตรวจสอบอดีตที่เพิ่งผ่านมา เป็นเทคนิคที่เก็บรวบรวมข้อมูลหรือตัวแปรต่างๆที่เกี่ยวข้องทั้งจากอดีตและปัจจุบัน ซึ่งอาจให้ร่องรอยที่จะศึกษาปัจจุบัน และนำไปสู่สิ่งที่เราค้นหาเพื่อสรุปทิศทางหรือแนวโน้มที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตได้ นำมาแสดงในรูปของกราฟสามารถมองเห็นจริงได้โดยไม่ต้องใช้เครื่องวัด

2. Delphi forecasting วิธีนี้เป็นการศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ เป็นการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความคาดหวังเรื่องอนาคตจากบุคคลที่เราเห็นว่าเป็นผู้เชี่ยวชาญสาขาวิชาใดวิชาหนึ่ง เป็นการศึกษาอนาคตที่เป็นอิสระที่จะสร้างอนาคตใหม่โดยไม่ต้องคำนึงถึงแนวโน้มที่เป็นมาในอดีตและปัจจุบัน จะเป็นสิ่งที่สร้างอนาคต ผลที่ได้จากการใช้วิธีการศึกษานี้ช่วยให้ง่ายต่อการตัดสินใจมากขึ้น เพราะสามารถนำไปทดแทนการตัดสินใจทางเลือกอื่นๆได้ นิยมใช้ในการพยากรณ์ด้านเทคโนโลยีการศึกษาและสาขาวิชาอื่น

3. Matrix forecasting เป็นเทคนิคที่แสดงให้เห็นว่า แนวโน้มหรือเหตุการณ์ต่างๆ อาจมีผลกระทบต่อกันและกันได้อย่างไร วิธีการนี้เป็นการแยกแยะอนาคตที่มีความซับซ้อนเป็นองค์ประกอบย่อย โดยแต่ละองค์ประกอบมีอิสระออกจากกันหรือทางเลือกอนาคตแต่ละอย่างมีการเปรียบเทียบกันและกันในลักษณะต่างๆกัน ช่วยให้เห็นความสัมพันธ์เกี่ยวข้อซึ่งกันและกันระหว่าง 2 เหตุการณ์ หรือ 2 สิ่ง

4. Futures wheel หรือ กงล้ออนาคต เป็นเทคนิคการประเมินความคงที่ภายในของการพยากรณ์แนวโน้ม โดยเริ่มปัญหาที่ศูนย์กลางแล้วจากปัญหานี้จะนำไปเกิดสิ่งต่างๆเชื่อมโยงต่อไป

5. Simulation technique เป็นการสร้างอนาคตจำลอง และใช้พยากรณ์ความเป็นไปได้ของอนาคต เทคนิคนี้โดยปกติมักใช้เครื่องคอมพิวเตอร์เข้ามาประกอบ

6. Scenario technique เป็นการเขียนเรื่องราวเกี่ยวกับอนาคต เป็นแนวทางในการแสดงความคิดเห็นในเชิงสร้างสรรค์เกี่ยวกับอนาคตที่เป็นไปได้ เกิดขึ้นจากโครงเรื่องที่มีเหตุและผลชัดเจน โดยให้พิจารณาถึงปัจจัยความไม่แน่นอน (Uncertainties) ที่อาจจะเกิดขึ้นได้โดยไม่คาดฝันและมีผลกระทบสูงต่อเรื่องนั้นๆเพื่อให้เห็นภาพอนาคตที่เป็นไปได้และกระบวนการสร้าง Scenario จะทำให้ผู้เขียนหรือผู้อ่านได้แนวทางในการตรวจสอบอนาคต และการตัดสินใจในแนวทางต่างๆ การเขียนเป็นการพรรณนาเรื่องอนาคต โดยเขียนเป็นเรื่องราวหรือนิยาย เนื้อหาเป็นการกล่าวถึงว่า เราจะก้าวจากปัจจุบันไปสู่อนาคตได้อย่างไร

7. Ethnographic futures research (EFR) คือ วิธีการวิจัยอนาคตเชิงชาติพันธุ์วรรณา อนาคตภาพที่เน้นการศึกษาวิจัยปัญหาที่สลับซับซ้อนเกี่ยวกับระบบสังคม และวัฒนธรรมในอนาคต ทั้งในแง่ของความเป็นไปได้ ความน่าจะเป็นหรือสิ่งที่คาดหวังจะให้เกิดหรือให้เป็น ที่ได้จากการสัมภาษณ์เพียงรอบเดียวโดยเลือกเอาแนวโน้มที่มีฉันทามติ (Consensus) ระหว่างผู้ให้สัมภาษณ์ จุดอ่อนของวิธีนี้ คือ การขาดระบบที่น่าเชื่อถือในการพิจารณาแนวโน้มที่ไม่มีฉันทามติ

8. Ethnographic delphi futures research (EDFR) คือ เทคนิคที่ผสมผสานระหว่างเทคนิคเดลฟายและเทคนิค EFR ซึ่งการผสมวิธีการทั้งสองแบบนี้ช่วยกำจัดจุดอ่อนและเสริม

จุดแข็งให้กับวิจัยอนาคตแบบเดิม ทำให้ได้ทั้งข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้การสัมภาษณ์รอบแรก แล้วตามด้วยเทคนิคเดลฟายในรอบที่ 2 และรอบที่ 3

9. Foresight คือ วิธีการมองอนาคต เพื่อใช้ในคาดการณ์แนวโน้มมองอนาคตและภาพอนาคตหลายภาพที่มีโอกาสเกิดขึ้นเพื่อย้อนกลับมา (Back cast) วางแผนและหาแนวทางรับมือกับภาพอนาคตเหล่านั้น เป็นต้น

กล่าวโดยสรุป เทคนิคการวิจัยเชิงอนาคตสามารถทำได้หลายเทคนิควิธี และวิธีที่เป็นที่รู้จักและนิยมนำมาใช้มากในการวิจัยอนาคตเพื่อประกอบการวางแผนหรือพัฒนานโยบายคือวิธีการสำรวจเดลฟาย (Delphi surveys) และ EDFR

ตารางที่ 2 จุดร่วมและจุดต่างของวิธีการศึกษาอนาคตแต่ละวิธีของ Glenn (2009)

(อ้างอิงใน จุฬารักษ์ มาเสถียรวงศ์, 2549)

วิธีการ	โดยวิธีการ		โดยจุดประสงค์	
	เชิงปริมาณ	เชิงคุณภาพ	Normative	Exploratory
การตรวจตราสภาพแวดล้อม (Environmental Scanning)	X	X	X	X
การวิเคราะห์ผลกระทบไขว้ (Cross Impact Analysis)	X	X	X	X
การวิเคราะห์การตัดสินใจ (Decision Analysis)	X		X	
รูปจำลองการตัดสินใจ (Decision Models)	X			X
เทคนิค Delphi		X	X	X
เทคนิค Econometrics	X		X	X
กงล้ออนาคต (Futures Wheel)		X	X	X
เกมและสถานการณ์จำลอง (Gaming and Simulation)	X	X	X	X
การพยากรณ์อัจฉริยะ (Genius Forecasting)		X	X	X
เทคนิค Morphological Analysis		X	X	
วิธีการมีส่วนร่วม (Participatory Methods)		X	X	
เทคนิคต้นไม้สัมพันธ์ (Relevance Trees)		X	X	
การสร้างภาพอนาคต (Scenarios)	X	X	X	X
หุ่นจำลองทางสถิติ (Statistical Modeling)				X
เทคนิค System Dynamics	X			X
การวิเคราะห์โครงสร้าง (Structural Analysis)		X		
การวิเคราะห์อนุกรมเทคโนโลยี (Technology Sequence Analysis)		X	X	X
เทคนิค Time Series Forecasts	X			X
การวิเคราะห์ผลกระทบแนวโน้ม (Trend Impact Analysis)	X	X		X

การวิจัยอนาคตด้วยเทคนิคเดลฟาย

เทคนิคเดลฟาย (Delphi technique) เป็นเทคนิคที่ได้รับการยอมรับในหมู่นักวิชาการทางการศึกษาอย่างมากในปัจจุบัน เทคนิคเดลฟายถูกค้นพบและพัฒนาโดย Olaf Helmer และ Norman Dalkey นักวิจัยของบริษัท Rand cooperation เมื่อต้นปี ค.ศ. 1960 เพื่อใช้ในการถามและเก็บความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการพยากรณ์ทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นเทคนิคการวิจัยที่ได้รับการยอมรับและเป็นที่ยอมรับแพร่หลาย ไม่ว่าจะเป็นด้านธุรกิจ การเมือง เศรษฐกิจและการศึกษา สำหรับทางเทคโนโลยีการศึกษาได้มีการนำมาใช้อย่างกว้างขวาง เช่น การวิจัยเกี่ยวกับแนวโน้มของเทคโนโลยีการศึกษา แนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนแบบ e-learning ของประเทศไทย เป็นต้น ซึ่งเทคนิคเดลฟายเป็นวิธีการวินิจฉัยหรือตัดสินใจปัญหาต่างๆ อย่างเป็นระบบโดยไม่มีการเผชิญหน้ากันโดยตรงของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเช่นเดียวกันกับการระดมสมอง (Brain storming) ทำให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนสามารถแสดงความคิดเห็นของตนเองอย่างเต็มที่และอิสระ โดยไม่ต้องคำนึงถึงความคิดเห็นของผู้อื่น นอกจากนี้ผู้เชี่ยวชาญยังมีโอกาสกลั่นกรองความคิดเห็นของตนอย่างรอบคอบทำให้ได้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือและนำไปใช้ประกอบการตัดสินใจในด้านต่างๆ (ทองสง่า ผ่องแผ้ว, 2551) โดยมีนักวิชาการต่างๆให้ความหมายเทคนิคเดลฟายดังต่อไปนี้

Jensen (1996) ได้ให้คำนิยามของเทคนิคเดลฟายว่า เป็นโครงการจัดทำรายละเอียดรอบคอบในการที่จะสอบถามบุคคลด้วยแบบสอบถามในเรื่องต่างๆเพื่อจะได้ข้อมูลและความคิดเห็นกลับมา โดยมุ่งที่จะรวบรวมการพิจารณาการตัดสินใจและสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในเรื่องที่เกี่ยวกับความเป็นไปได้ในอนาคต

Johnson และ Christensen (2008) ได้ให้ความหมายเทคนิคเดลฟายว่า เป็นเทคนิคของการรวบรวมการพิจารณาการตัดสินใจที่มุ่งเพื่อเอาชนะจุดอ่อนของการตัดสินใจแต่เดิมที่จำเป็นต้องขึ้นอยู่กับความเห็นของผู้เชี่ยวชาญคนใดคนหนึ่ง โดยเฉพาะหรือความคิดเห็นของกลุ่มหรือมติของที่ประชุม

Ducanis (1970) ได้ให้ความหมายของเทคนิคเดลฟายว่า เป็นการทำนายเกี่ยวกับเรื่องราวต่างๆที่จะเป็นไปได้ในอนาคต เทคนิคนี้มุ่งที่จะลดผลกระทบหรืออิทธิพลของบุคคลอื่นๆ ในกรณีที่ต้องมีการเผชิญหน้ากัน ในขณะที่เดียวกันก็เป็นการลดผลกระทบทางด้านความคิดระหว่างผู้เชี่ยวชาญด้วยกัน หรืออาจกล่าวได้อีกอย่างหนึ่งว่า เทคนิคเดลฟายเป็นวิธีการรวบรวมคำตอบที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันเกี่ยวกับเรื่องที่เราต้องการศึกษาในขณะที่ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่ไม่ได้เกี่ยวข้องจะถูกจำกัดลงด้วย

Rasp (1974) ได้ให้ความหมายของเทคนิคเดลฟายว่า เป็นเทคนิคของการรวบรวมการพิจารณาการตัดสินใจที่มุ่งเพื่อเอาชนะจุดอ่อนของการตัดสินใจแต่เดิม ที่จำเป็นต้องขึ้นอยู่กับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคนใดคนหนึ่งโดยเฉพาะหรือความคิดเห็นของกลุ่มหรือมติของที่ประชุม

Helmer (1975) และ Nash (1978) ให้คำนิยามของเทคนิคเดลฟายว่าเป็นโครงการจัดทำอย่างละเอียดรอบคอบในการที่จะสอบถามบุคคลด้วยแบบสอบถามในเรื่องต่างๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลและความคิดเห็นกลับมา สำหรับจุดมุ่งหมายของเทคนิคเดลฟายนั้นมุ่งที่จะรวบรวมการพิจารณาการตัดสินใจและสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในเรื่องเกี่ยวกับความเป็นไปได้ในอนาคตในส่วนที่เกี่ยวกับเวลา ปริมาณ และ/หรือสภาพการณ์ที่ต้องการจะให้เป็น

Thornton และ Deborah (2006) ได้ให้ความหมายของเทคนิคเดลฟายว่าเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการแก้ปัญหาและตัดสินใจในสถานการณ์ต่างๆ เป็นวิธีการที่จะเป็นการขัดเกลาและได้รับความความคิดเห็นที่สอดคล้องกันของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

สุวรรณภา เชื้อรัตนพงศ์ (2528) ได้ให้ความหมายของเทคนิคเดลฟายว่าเป็นกระบวนการที่รวบรวมความคิดเห็นหรือการตัดสินใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเกี่ยวกับอนาคตจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้ได้ข้อมูลสอดคล้องกันเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และมีความถูกต้องน่าเชื่อถือมากที่สุด โดยที่ผู้ทำการวิจัยไม่ต้องนัดสมาชิกในกลุ่มผู้เชี่ยวชาญให้มาประชุมพบปะกัน แต่ขอร้องให้สมาชิกแต่ละคนแสดงความคิดเห็นหรือตัดสินใจปัญหาในรูปแบบของการตอบแบบสอบถาม

ดิลก บุญเรืองรอด (2530) ได้ให้ความหมายของเทคนิคเดลฟายว่าเป็นวิธีการนำความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาใช้ประโยชน์อย่างมีระบบแบบแผน หรือเป็นการขัดเกลาการตัดสินใจของกลุ่ม เป็นเทคนิคของการรวบรวมข้อมูลที่เอาชนะจุดอ่อนของการตัดสินใจของผู้เชี่ยวชาญคนใดคนหนึ่ง หรือความคิดเห็นของกลุ่มที่มาประชุมกัน

ประเทือง เพ็ชรรัตน์ (2530) ให้ความหมายของเทคนิคเดลฟายว่า เป็นกระบวนการหนึ่งของการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับเรื่องราว ในอนาคตที่กระจัดกระจายกันให้สอดคล้องกันอย่างมีระบบ ซึ่งจะนำไปใช้ในการตัดสินใจเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

จากความหมายที่กล่าวมาข้างต้นพอสรุปได้ว่า เทคนิคเดลฟายเป็นกระบวนการหนึ่งของการเก็บรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นไปได้ในอนาคตในเรื่องที่เกี่ยวกับ เวลา ปริมาณ และ/หรือ สภาพการณ์ที่ต้องการให้เป็นความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่กระจัดกระจายกันให้สอดคล้องกันอย่างมีระบบ โดยใช้วิธีการเสาะหาความคิดเห็นจากการตอบแบบสอบถามของผู้เชี่ยวชาญหรือเดลฟายแบบปรับปรุงแทนการเรียกประชุม

คุณลักษณะของเทคนิคเดลฟาย

1. เทคนิคเดลฟายเป็นเทคนิคที่มุ่งแสวงหาข้อมูลจากความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในเรื่องใดเรื่องหนึ่งด้วยการตอบแบบสอบถาม ดังนั้นผู้เชี่ยวชาญจึงจำเป็นต้องตอบแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้กำหนดขึ้นในแต่ละขั้นตอน การตอบหรือการตัดสินใจของผู้เชี่ยวชาญจะมีความถูกต้องและความตรงสูง เมื่อผู้เชี่ยวชาญนั้นเป็นผู้ที่มีความรู้และมีความเชี่ยวชาญในเรื่องที่ศึกษา
 2. เทคนิคเดลฟายเป็นเทคนิคที่ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนที่ร่วมในการวิจัยจะไม่ทราบว่าใครเป็นใครบ้างที่มีส่วนออกความเห็น และไม่ทราบว่าแต่ละคนมีความคิดเห็นในแต่ละข้ออย่างไร ซึ่งนับว่าเป็นการขจัดอิทธิพลของกลุ่มที่ส่งผลต่อความคิดเห็นของตน
 3. เทคนิคเดลฟายนี้ได้ข้อมูลมาจากแบบสอบถาม หรือรูปแบบอย่างอื่นที่ไม่ต้องให้ผู้เชี่ยวชาญมาพบกันโดยผู้เชี่ยวชาญจะต้องตอบแบบสอบถามครบทุกขั้นตอน เพื่อให้ได้ความเห็นที่ถูกต้อง เชื่อถือได้ จึงต้องมีการใช้แบบสอบถามหลายๆรอบ ซึ่งโดยทั่วไปแบบสอบถามในรอบที่ 1 มักเป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิดและในรอบต่อไปจะเป็นแบบสอบถามปลายปิดแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale)
 4. เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนได้ตอบแบบสอบถามโดยกลั่นกรองอย่างละเอียด รอบคอบและให้คำตอบได้มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันยิ่งขึ้น ผู้ทำการวิจัยจะแสดงความคิดเห็นที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นสอดคล้องกันในคำตอบแต่ละข้อคำถามของแบบสอบถามที่ตอบลงไปในครั้งก่อนแสดงในรูปสถิติ คือ ค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ แล้วส่งกลับให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนพิจารณาว่าจะคงคำตอบเดิมหรือเปลี่ยนแปลงใหม่
 5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์จะเป็นสถิติเบื้องต้น คือ การวัดแนวโน้มเข้าสู่ส่วนกลาง ได้แก่ ฐานนิยม (Mode) มัธยฐาน (Median) และการวัดการกระจายของข้อมูล คือ ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range)
- ลักษณะทั่วไปของเทคนิคเดลฟาย ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนที่ร่วมการวิจัยจะไม่ทราบว่าใครบ้างจะมีส่วนออกความเห็น นับเป็นการขจัดอิทธิพลของแต่ละคนที่จะส่งผลต่อความคิดเห็นของคนอื่น สื่อของการแสดงความคิดเห็นจึงมักจะอยู่ในรูปแบบสอบถามหรือสิ่งอื่นที่ไม่ต้องให้ผู้เชี่ยวชาญมาพบกัน แต่จะต้องสอบถามหลายรอบ แต่ละรอบที่ถามไปจะต้องมีการสรุปความคิดเห็นของกลุ่มในรอบที่ผ่านไปให้ทราบด้วย ถือเป็นกระบวนการระดมความคิดเห็นด้วยข้อมูลทางสถิติของกลุ่มที่ดี (ดิลกบุญเรืองรอด, 2530)

รูปแบบของเทคนิคเดลฟาย

รูปแบบของเทคนิคเดลฟายมี 2 รูปแบบ คือ รูปแบบดั้งเดิมและรูปแบบปรับปรุง ธรรมชาติของเดลฟายมีลักษณะสำคัญ คือ แนวโน้มที่จะเกิดขึ้นในอนาคตมาจากกลุ่มผู้ที่มีความรู้ความสามารถในเรื่องนั้นๆ เพื่อสร้างความคิดเห็นที่สอดคล้องต้องกันหรือฉันทามติระหว่างกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในการนำมาสู่ข้อสรุปที่น่าเชื่อถือที่มีรูปแบบการดำเนินการโดยใช้แบบสอบถามปลายเปิดในรอบแรก การนำเทคนิคเดลฟายแบบดั้งเดิมไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประสบปัญหาหลายด้าน เช่น การใช้เวลาในการตอบแบบสอบถามปลายเปิดนาน การเก็บข้อมูลหลายรอบทำให้ผู้เชี่ยวชาญรู้สึกเบื่อและถูกรบกวนมากเกินไป มีอัตราการตอบกลับค่อนข้างต่ำ ข้อมูล ที่ได้ไม่ค่อยมีความหลากหลาย ตอบเข้าหาค่ากลางเพื่อให้ยุติโดยเร็ว ปัญหาเหล่านี้จึงทำให้ผู้วิจัยปรับปรุงข้อจำกัดของเทคนิคเดลฟายแบบเดิมให้สามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น สำหรับเทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุง (Modified Delphi techniques) หมายถึง เทคนิคเดลฟายที่มีการปรับปรุงวิธีการหรือขั้นตอนการดำเนินการให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ และลดข้อจำกัดที่เกิดขึ้นในเทคนิคเดลฟายแบบดั้งเดิม โดยเฉพาะข้อจำกัดเกี่ยวกับเวลาในการเก็บข้อมูลในแต่ละรอบใช้ระยะเวลาไม่ต่ำกว่า 40 วัน จึงมีความพยายามหาวิธีลดระยะเวลาในการเก็บข้อมูลด้วยวิธีต่างๆดังตัวอย่างต่อไปนี้

1. การใช้วิธีระดมความคิดเห็นแทนการตอบแบบสอบถามปลายเปิดในรอบแรก มีจุดมุ่งหมายเพื่อรวบรวมแนวคิดที่หลากหลายของกลุ่มบุคคล เพื่อจัดทำเป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิดในรอบที่ 2 การระดมความคิดเห็นจะช่วยลดระยะเวลาสำหรับการจัดทำแบบสอบถามในรอบที่ 2 เพราะการมีปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่มด้วยเทคนิคระดมความคิดเห็นจะทำให้ได้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และมีการอภิปรายภายในกลุ่มอย่างมีเหตุผล และช่วยลดระยะเวลาในการรอบแบบสอบถามกลับคืนในรอบแรก

2. การใช้วิธีการสัมภาษณ์แทนการตอบแบบสอบถามปลายเปิดในรอบแรก จุมพล พูลภัทรชีวิน (2546) ได้ปรับปรุงเทคนิคเดลฟายให้เหมาะกับการวิจัยอนาคต โดยพัฒนาเทคนิคที่เรียกว่า EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) เทคนิคนี้เก็บรวบรวมข้อมูลรอบแรกด้วยการสัมภาษณ์แบบเปิดและไม่ชี้แนะ ไม่มีการจำกัดขอบเขตแนวคิดของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ผู้ให้สัมภาษณ์มีโอกาสปรับปรุง เปลี่ยนแปลง และแก้ไขข้อมูลที่ให้สัมภาษณ์ทำให้ข้อมูลที่ได้รับมีความน่าเชื่อถือ

3. การประชุมแบบเดลฟาย (Delphi conference) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลในลักษณะของการประชุม ช่วงระหว่างการประชุมจะเก็บข้อมูลซ้ำด้วยแบบสอบถาม และนำเสนอข้อมูลย้อนกลับแก่สมาชิกในกลุ่ม และขอให้ผู้ให้ข้อมูลพิจารณาและตรวจสอบความคิดเห็นของตนเองอีกครั้ง พร้อมกับการสนับสนุนให้เกิดการอภิปรายกันภายในกลุ่ม การเก็บข้อมูลแบบนี้ไม่สามารถปิดบังสถานภาพทางสังคมของผู้ให้ข้อมูลได้ ผู้วิจัยสามารถสังเกตพฤติกรรมของผู้ให้ข้อมูลได้

4. เดลฟายใช้คอมพิวเตอร์เป็นฐาน (Computer based delphi) การวิจัยที่เก็บรวบรวมข้อมูลผ่านทางคอมพิวเตอร์ ผู้ให้ข้อมูลจะเห็นข้อมูลของสมาชิก กระบวนการไม่ต้องอาศัยการสรุปหรือวิเคราะห์ความคิดโดยนักวิจัยซึ่งอาจมีความลำเอียง วิธีนี้จะเก็บข้อมูลได้รวดเร็วและประหยัด

5. เดลฟายกลุ่ม (Group delphi) James (2010) เสนอการใช้เดลฟายกลุ่ม โดยการกำหนดกลุ่มผู้เชี่ยวชาญและเชิญเข้ามามีส่วนร่วมในการประชุม เมื่อได้รับการตอบรับและผู้เชี่ยวชาญให้ความสนใจที่จะเข้าร่วมในการประชุมแล้ว ผู้วิจัยเป็นผู้ประเมินความต้องการจำเป็น (Needs assessor) ส่งแบบสอบถามรอบแรกไปให้ก่อนการประชุม หลังจากนั้นก่อนหรือหลังการประชุมประมาณ 3-4 ชั่วโมง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญจะได้รับแบบสอบถามฉบับที่ 2 ผู้เชี่ยวชาญใช้ช่วงเวลาว่างพักการประชุมประมาณ 20 นาที ในการตอบแบบสอบถามโดยผู้ประเมินความต้องการจำเป็นขอความร่วมมือไม่ให้มีการอภิปรายเกี่ยวกับการตอบแบบสอบถามภายในกลุ่ม ผู้ประเมินความต้องการจำเป็นรวบรวมคำตอบที่ได้อย่างรวดเร็ว จากนั้นสร้างแบบสอบถามรอบที่ 3 เมื่อกลุ่มผู้เชี่ยวชาญตอบแบบสอบถามรอบที่ 3 เสร็จเรียบร้อย ผู้ประเมินความต้องการจำเป็นนำข้อเสนอแนะหรือประเด็นที่มีผู้ไม่เห็นด้วยมาพิจารณาร่วมกันแบบเผชิญหน้าเพื่อหาข้อสรุป 3 ประการ คือ การกำหนดโครงสร้างของเส้นทางการส่งผ่านข้อมูลข่าวสาร การให้ข้อมูลย้อนกลับ และการเก็บรักษาความลับของผู้ให้ข้อมูล เทคนิคนี้เหมาะสมกับการใช้กับการคาดการณ์ในมิติที่ซับซ้อน ส่วนใหญ่ไม่มีมิติเดียว วิธีนี้สามารถไปใช้คู่กับเทคนิคเชิงอนาคตอื่นๆ เช่น การวิเคราะห์ผลกระทบไขว้

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยของเทคนิคเดลฟาย

ขั้นตอนการดำเนินงานของเทคนิคเดลฟาย Allen (1978) ได้กล่าวถึงขั้นตอนในการทำวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟายว่า มีขั้นตอนทั่วไป 10 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นกำหนดคำถาม ขั้นแรกสุดผู้วิจัยต้องกำหนดคำถาม โดยเฉพาะคำถามที่ว่าการอะไรจากผู้เชี่ยวชาญ คำตอบของคำถามนี้จะช่วยให้สามารถเลือกผู้เชี่ยวชาญได้ถูกต้อง
2. ขั้นเลือกผู้เชี่ยวชาญ เมื่อทราบสิ่งที่ต้องการจากผู้เชี่ยวชาญแล้วก็จะช่วยให้สามารถเลือกผู้เชี่ยวชาญได้
3. ขั้นพัฒนาแบบสอบถามรอบแรก ในการพัฒนาแบบสอบถามครั้งนี้โดยทั่วไปจะใช้คำถามปลายเปิด (Open ended questions) ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญได้แสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่แล้วส่งสำรวจครั้งที่ 1
4. ขั้นวิเคราะห์แบบสอบถาม คำตอบที่ได้จะถูกนำมาวิเคราะห์ จัดประเภท และหมวดหมู่ให้ง่ายแก่การเข้าใจ

5. ขั้นพัฒนาแบบสอบถามรอบที่ 2 จากคำถามที่ได้จัดหมวดหมู่แล้ว ผู้วิจัยสามารถพัฒนาแบบสอบถามที่มีคำถามประเภทปลายเปิด (Open ended questions) ได้ อาจเป็นแบบให้เรียงลำดับความสำคัญหรือให้ประมาณค่าได้ ทั้งนี้แล้วแต่เรื่องที่ต้องการจะวิจัย แล้วส่งสำรวจครั้งที่ 2

6. ขั้นพัฒนาแบบสอบถามรอบที่ 3 ในการนำผลสำรวจครั้งที่ 2 มาวิเคราะห์หาค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) จากนั้นให้พัฒนาแบบสอบถามขึ้นใหม่ โดยให้ระบุค่าสถิติทั้ง 2 ประเภทไว้ในแบบสอบถามด้วยพร้อมทั้งระบุด้วยว่าผู้เชี่ยวชาญคนนั้นมีความเห็นอยู่จุดใดในหรือนอกพิสัย แล้วส่งให้ผู้เชี่ยวชาญตอบในรอบที่ 3 พร้อมทั้งแสดงผลประกอบด้วย ซึ่งค่ามัธยฐาน คือ คะแนนตัวที่อยู่ตรงกลางของกลุ่มเมื่อจัดเรียงลำดับคะแนนแล้ว ส่วนพิสัยระหว่างควอไทล์ คือ ผลต่างระหว่างควอไทล์ที่ 3 กับ ควอไทล์ที่ 1 ถ้าค่าพิสัยระหว่างควอไทล์แคบแสดงว่าคำตอบที่วิเคราะห์ได้นั้นมีความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญสอดคล้องกัน (ประเทือง เพ็ชรรัตน์, 2530)

7. ขั้นพัฒนาแบบสอบถามรอบที่ 4 เมื่อวิเคราะห์ใหม่มักพบว่า มีผู้ตอบนอกพิสัยพอสมควรให้กำหนดแบบสอบถามครั้งที่ 4 พร้อมค่าสถิติเช่นเดิม และถามย้ำผู้ตอบนอกพิสัยว่าเพราะเหตุใดจึงยอมรับความเห็นส่วนใหญ่ไม่ได้

8. ขั้นพัฒนาแบบสอบถามรอบที่ 5 วิเคราะห์ผลของรอบที่ 4 ถ้ายังคงพบความเห็นขัดแย้งมากอยู่เช่นเดิมให้พัฒนาแบบสอบถามครั้งที่ 5 แสดงค่าสถิติทั้งสองค่า พร้อมทั้งความเห็นขัดแย้งและสนับสนุนของผู้ตอบเช่นเดิม แล้วส่งย้ำความเห็นอีกครั้ง

9. ขั้นวิเคราะห์ค่ามัธยฐาน (Median) จากการสำรวจครั้งสุดท้ายจะเป็นค่าตัวแทนคำตอบของกลุ่ม

10. รายงานผลการเขียนรายงานให้แสดงค่าสถิติเท่าที่วิเคราะห์ไว้ทั้งหมดพร้อมทั้งเหตุผล

สรุปขั้นตอนการดำเนินการวิจัยของเทคนิคเดลฟาย มีขั้นตอน ดังนี้

1. กำหนดปัญหาที่จะศึกษา ปัญหาที่จะวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟายควรเป็นปัญหาที่ยังไม่มีคำตอบที่ถูกต้องแน่นอนและสามารถวิจัยปัญหาได้จากการให้ผู้เชี่ยวชาญในสาขานั้นๆ เป็นผู้ตัดสินประเด็นปัญหาควรจะไปสู่การวางแผนนโยบายหรือการคาดการณ์ในอนาคต

2. การเลือกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ขั้นตอนนี้มีความสำคัญมากเนื่องจากคุณลักษณะเฉพาะของการวิจัยแบบเทคนิคเดลฟาย คือ การอาศัยข้อคิดเห็นจากการตอบของผู้เชี่ยวชาญ ผลการวิจัยจะน่าเชื่อถือหรือไม่ ขึ้นอยู่กับว่ากลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่เลือกสรรมานั้นสามารถให้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือได้เพียงใด ดังนั้น สิ่งที่ผู้วิจัยจะต้องคำนึงถึงในการเลือกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ ความสามารถของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ความร่วมมือของผู้เชี่ยวชาญ จำนวนผู้เชี่ยวชาญและวิธีการเลือกสรรผู้เชี่ยวชาญ เป็นต้น

3. การทำแบบสอบถาม ในกระบวนการวิจัยโดยใช้เทคนิคเดลฟายให้ผู้เชี่ยวชาญตอบแบบสอบถาม จำนวน 3-4 รอบ จนได้ฉันทามติ

จำนวนรอบและจำนวนผู้เชี่ยวชาญที่เหมาะสม

จำนวนรอบการเก็บข้อมูลโดยใช้เทคนิคเดลฟาย สามารถดำเนินการได้หลายรอบจนกว่าจะได้คำตอบที่สอดคล้องกันของสมาชิกในกลุ่มจำนวนรอบที่เหมาะสมของเทคนิคเดลฟายขึ้นอยู่กับการได้ข้อสรุปที่มีฉันทามติหรือจนกว่าสามารถให้เหตุผลได้ว่าทำไมจึงไม่สามารถได้ข้อสรุปที่มีฉันทามติ โดยปกติการรวบรวมข้อมูลโดยใช้เทคนิคเดลฟายอย่างน้อยที่สุดจะต้องใช้ 3 รอบแต่ไม่ควรเกิน 4 รอบ แต่ สุวรรณฯ เชื้อรัตน์พงศ์ (2528) ได้กล่าวเพิ่มเติมว่า โดยทั่วไปมักจะตัดการส่งแบบสอบถามในรอบที่ 4 แล้วใช้ผลที่ได้ในรอบที่ 3 พิจารณาเสนอผลการวิจัย เพราะความคิดเห็นในรอบที่ 3 และรอบที่ 4 มีความแตกต่างกันน้อยมาก อย่างไรก็ตามผู้รับผิดชอบกระบวนการไม่สามารถคาดคะเนได้ล่วงหน้าว่าจะต้องใช้กระบวนการเก็บข้อมูลจำนวนกี่รอบจนกว่าจะได้ฉันทามติของกลุ่มและจำนวนผู้เชี่ยวชาญที่เหมาะสม

ตารางที่ 3 ผลการวิจัยเกี่ยวกับผู้เชี่ยวชาญที่จะใช้ในการประชุมประจำปีของสมาคมโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นรัฐแคลิฟอร์เนีย (California junior colleges association)

จำนวนผู้เชี่ยวชาญ	ความคลาดเคลื่อน	ความคลาดเคลื่อนลดลง
1-5	1.20-0.70	0.5
5-9	0.70-0.58	0.12
9-13	0.58-0.54	0.04
13-17	0.54-0.50	0.04
17-21	0.50-0.48	0.02
21-25	0.48-0.46	0.02
25-29	0.46-0.44	0.02

จากตารางที่ 3 จะเห็นได้ว่า จากผลการวิจัยเกี่ยวกับผู้เชี่ยวชาญที่จะใช้ในการประชุมประจำปีของสมาคมโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นรัฐแคลิฟอร์เนีย (California junior colleges association) ปี พ.ศ. 2514 Macmillan (1971) พบว่า เมื่อมีจำนวนผู้เชี่ยวชาญตั้งแต่ 17 คนขึ้นไป อัตราการลดลงของความคลาดเคลื่อน (Error) จะมีน้อยมากที่ระดับ 0.02

ข้อดี ข้อจำกัด ข้อคำนวณถึง และปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพของเทคนิค เดลฟาย พอสรุปได้ดังนี้

ข้อดีของเทคนิคเดลฟาย

1. วิเคราะห์ง่าย เทคนิคเดลฟายใช้ค่าสถิติเพียง 2 ค่าเท่านั้น คือ ค่ามัธยฐาน (Median) กับค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range)
2. ทุ่นเวลา เทคนิคเดลฟายใช้เวลาเพียงระยะสั้น คือ ถ้าให้เวลาผู้เชี่ยวชาญตอบคำถามโดยเฉลี่ยรอบละ 2 สัปดาห์ นับจากวันส่งคำถามไปจนกระทั่งได้รับคำตอบคืนมาประมาณ 2-3 เดือนสามารถเขียนรายงานผลการวิจัยได้ นับเป็นเทคนิคที่มีขั้นตอนการดำเนินการไม่ยากนักและได้ผลอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ
3. มีความเชื่อถือได้มาก ข้อมูลที่ได้จะมีความน่าเชื่อถือมาก เพราะ 1) เป็นคำตอบที่ได้มาจากความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชานั้นๆอย่างแท้จริง 2) ผลผลิตของการวิจัยเทคนิคเดลฟายผ่านการพิจารณาไตร่ตรองหลายขั้นตอนจากการย้ำถามหลายรอบจึงเป็นคำตอบที่กลั่นกรองมาอย่างรอบคอบเพราะความสอดคล้องกันของความคิดเห็นได้มาจากการพิจารณาร่วมกันอย่างละเอียดรอบคอบ ช่วยให้ความเชื่อมั่นของคำตอบที่ได้รับนั้นสูงขึ้น 3) ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนแสดงความคิดเห็นของตนเองอย่างเต็มที่และอิสระไม่ได้ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลทางความคิดหรืออำนาจเสียงส่วนใหญ่ เพราะผู้เชี่ยวชาญเหล่านั้นจะไม่ทราบว่ามีใครอยู่ในกลุ่มผู้เชี่ยวชาญบ้าง และไม่ทราบด้วยว่าแต่ละคนมีความคิดเห็นอย่างไร และ 4) ผู้เชี่ยวชาญมีโอกาสดแสดงความคิดเห็นได้อย่างเท่าเทียมกัน เพราะทุกคนจะตอบแบบสอบถามฉบับเดียวกันทุกขั้นตอน และมีโอกาสปรับเปลี่ยนหรือยืนยันความคิดเห็นของตนจนเกิดความมั่นใจ รวมทั้งยังช่วยให้มีการพิจารณาประเด็นปัญหาได้อย่างลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น
4. ผู้ทำการวิจัยสามารถระดมความคิดเห็นจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญได้โดยไม่จำกัดทั้งในเรื่องของจำนวนผู้เชี่ยวชาญและสถานที่
5. ผู้ทำการวิจัยสามารถทำการลำดับความสำคัญของข้อมูล และเหตุผลในการรวบรวมทั้งความสอดคล้องในเรื่องความคิดเห็นได้เป็นอย่างดี
6. เป็นเทคนิคที่สามารถรวบรวมความคิดเห็นโดยไม่ต้องมีการเรียกประชุมหรือการพบปะกันของผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งเป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายเป็นอย่างมาก

ข้อจำกัดของเทคนิคเดลฟาย

1. การคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญ หากผู้เชี่ยวชาญที่ได้รับคัดเลือกมามีผู้เชี่ยวชาญที่มีความสามารถหรือเชี่ยวชาญในสาขานั้นอย่างแท้จริงจะทำให้ผลการวิจัยนั้นขาดความเชื่อมั่นได้
2. ไม่ได้ได้รับความร่วมมือ ผู้เชี่ยวชาญไม่เต็มใจหรือเกิดความเบื่อหน่ายในการตอบแบบสอบถามหลายๆรอบ เกิดความรู้สึกว่าถูกรบกวนมากเกินไป หรือไม่สามารถให้ความร่วมมือตอบ

คำถามในการวิจัยได้โดยตลอด ผู้วิจัยก็จะได้คำตอบกลับคืนมาไม่ครบ ทำให้งานล่าช้าและผลการวิจัยขาดความเชื่อมั่นเช่นเดียวกัน

3. การวิจัยแบบเทคนิคเดลฟายนี้ อาศัยข้อมูลจากการรวบรวมความสอดคล้องของความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ โดยเชื่อว่าผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนจะให้ความคิดเห็นอย่างวัตถุประสงค์ ไม่มีอคติ และจะต้องเข้าใจประเด็นปัญหาโดยส่วนรวมและข้อความในแบบสอบถามแต่ละข้อตรงกัน ผู้วิจัยต้องแสวงหากลยุทธ์เพื่อสร้างความเข้าใจในเรื่องดังกล่าวเสียก่อน ซึ่งอาจทำให้ผลการวิจัยไม่น่าเชื่อถือ

4. การกำหนดระยะเวลาของการทำนายเหตุการณ์ในอนาคตเป็นสิ่งที่พึงระวัง เพราะหากกำหนดให้ผู้เชี่ยวชาญทำนายเหตุการณ์ในระยะเวลาอันใกล้หรือไกลเกินไป อาจทำให้ผู้เชี่ยวชาญทำนายได้ด้วยความยากลำบากและเกิดความคลาดเคลื่อนได้

5. ผู้ทำวิจัยขาดความรอบคอบหรือมีความลำเอียงในการวิเคราะห์คำตอบที่ได้รับในแต่ละรอบ

6. แบบสอบถามที่ส่งไปสูญหายระหว่างทางหรือไม่ได้รับคำตอบกลับมาครบในแต่ละรอบ (สุวรรณา เชื้อรัตนพงศ์, 2528)

นอกจากนี้ จุมพล พุทธิทรชีวิน (2546) ได้ชี้ให้เห็นปัญหาที่สำคัญอีกประการของเทคนิคเดลฟาย คือ ในการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามในรอบแรกนั้น มักเริ่มด้วยแบบสอบถามหรือแบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้างที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ซึ่งอาจมีการละเลยแนวโน้มหรือประเด็นสำคัญอื่นๆที่ผู้วิจัยคาดไม่ถึงหรือไม่ทราบ วิธีนี้อาจเป็นการประเมินค่าความเชี่ยวชาญของผู้เชี่ยวชาญต่ำไป (Underestimate) เพราะไปจำกัดข้อมูลที่ควรได้จากผู้เชี่ยวชาญจากการกำหนดกรอบความคิดของผู้เชี่ยวชาญโดยตัวผู้วิจัย ถึงแม้ว่าจะเป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด ผู้เชี่ยวชาญก็อาจจะไม่ตอบ เพราะถูกชักนำให้คิดถึงแต่เฉพาะเรื่องที่ถูกถามในแบบสอบถามทำให้ลืมประเด็นที่น่าสนใจไป

ข้อควรคำนึง

ด้านเวลา ผู้ทำวิจัยควรมีเวลาามากเพียงพอ โดยทั่วไปใช้เวลาประมาณ 2 เดือนถึงเสร็จสิ้น อย่างไรก็ตามอาจใช้เวลาช้าหรือเร็วกว่านั้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกลุ่มผู้เชี่ยวชาญจะส่งแบบสอบถามแต่ละรอบคืนมาช้าหรือเร็วเพียงใด

ด้านผู้เชี่ยวชาญ ในการเลือกสรรผู้เชี่ยวชาญนั้น ผู้วิจัยควรคำนึงถึง 4 ข้อ ดังนี้

1) ความสามารถของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ควรเลือกผู้ที่มีความรู้ความสามารถเป็นเลิศในสาขานั้นๆอย่างแท้จริง ควรเป็นผู้รอบรู้และรู้สึกในประเด็นที่ศึกษาอย่างจริงจัง อาจเป็นผู้ที่ศึกษาเรื่องดังกล่าวมาเป็นเวลานาน เป็นผู้มีตำแหน่งหน้าที่รับผิดชอบหรือมีประสบการณ์โดยตรงกับประเด็นปัญหาที่ศึกษา ไม่ควรเลือกโดยอาศัยความคุ้นเคยหรือการติดต่อได้ง่าย

2) ผู้วิจัยควรกำหนดคุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อจัดสรรกลุ่มคนที่ จะเข้าร่วมในการวิจัยหรืออาจอาศัยการสอบถามจากผู้ทรงคุณวุฒิในวงการนั้นๆ ให้เสนอรายชื่อบุคคลซึ่งควรได้รับการคัดเลือกให้เป็นกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ การคัดเลือกนี้จำเป็นต้องพิจารณากันอย่างละเอียด รอบคอบ เพื่อให้ได้มาซึ่งผู้ที่เหมาะสมจริงๆ และเมื่อคัดเลือกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญได้แล้ว ผู้วิจัยควรติดต่อขอความร่วมมือในการวิจัยในเรื่องของการติดต่อขอความร่วมมือในการวิจัยจากผู้เชี่ยวชาญ ประเทือง เพ็ชรรัตน์ (2530) ได้เสนอแนะวิธีไว้ว่าให้หาที่อยู่หรือที่ทำงานพร้อมหมายเลขโทรศัพท์ (ถ้ามี) ของผู้เชี่ยวชาญเก็บไว้เป็นหลักฐาน แล้วส่งจดหมายแจ้งให้ผู้เชี่ยวชาญทราบรายละเอียดของโครงการวิจัย และเหตุผลที่เลือกท่านผู้นั้นเป็นผู้เชี่ยวชาญพร้อมทั้งขอความร่วมมือไว้ล่วงหน้า

3) ความร่วมมือของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ควรเลือกผู้ที่มีความเต็มใจ ตั้งใจ ยินยอมสละเวลา และมั่นใจในการให้ความร่วมมือกับงานวิจัยโดยตลอด รวมทั้งให้ความสำคัญแก่การวิจัย ซึ่งจะเป็นตัวแปรคำตอบที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อมั่นของข้อมูลที่ได้รับ

4) จำนวนผู้เชี่ยวชาญ ควรเลือกให้มีจำนวนมากเพียงพอ เพื่อจะได้ความคิดเห็นใหม่ๆ และได้คำตอบที่มีน้ำหนักความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น นักวิจัยบางคนให้ความเห็นว่า ผู้เชี่ยวชาญ 5-10 คนก็เพียงพอ แต่บางคนให้ความคิดเห็นว่าเป็นจำนวนผู้เชี่ยวชาญ 10-15 คนก็เพียงพอแล้ว โดยทั่วไปไม่มีข้อกำหนดตายตัวว่าควรมีจำนวนผู้เชี่ยวชาญกี่คน แต่จะขึ้นอยู่กับลักษณะของกลุ่มและประเด็นปัญหาที่ศึกษาเป็นสำคัญ หากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีลักษณะเป็นเอกพันธ์ (Homogeneous group) อาจจำเป็นต้องใช้เพียง 10- 15 คน แต่ถ้ากลุ่มมีความแตกต่างกัน มีลักษณะเป็นเฮเทอโรเจนี (Heterogeneous group) อาจต้องใช้กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่ศึกษาเป็นจำนวนมาก

แบบสอบถาม ควรเขียนให้ชัดเจน สละสลวย ง่ายแก่การอ่านและเข้าใจ นอกจากนี้ การเว้นระยะในการส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มผู้เชี่ยวชาญแต่ละรอบไม่ควรให้ห่างนานเกินไป เพราะอาจมีผลให้ผู้ตอบลืมหุ้เหตุผลที่เลือกหรือตอบในรอบที่ผ่านมาได้

ผู้ทำการวิจัย ผู้ทำการวิจัยต้องมีความละเอียดรอบคอบในการพิจารณาคำตอบและให้ความสำคัญในคำตอบที่ได้รับอย่างเสมอกันทุกข้อโดยไม่มีความลำเอียง แม้ว่าในข้อนั้นๆ จะมีบางคนไม่ตอบก็ตาม ทั้งยังควรมีการวางแผนล่วงหน้าอย่างดีในการดำเนินงานตามขั้นตอนของกระบวนการวิจัยเทคนิคเดลฟายด้วย

ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพของเทคนิคเดลฟาย

Weatherman และ Swenson (1974) ได้สรุปประเภทของการวิจัยที่อาจใช้เทคนิคเดลฟายไว้ ดังนี้

1. เทคนิคเดลฟายเป็นการวิจัยเพื่อจะคาดการณ์สิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต
2. การตรวจสอบกลวิธีในการปฏิบัติ (Strategy probe) เพื่อให้มีหลายๆทางเลือกจะต้องเปิดโอกาสให้ผู้เชี่ยวชาญแสดงเหตุผลในการตอบ
3. การตรวจสอบความนิยม (Preference probe) ในกรณีนี้ผู้วิจัยจะต้องพยายามตั้งคำถามเพื่อต้องการความคิดเห็นหลายๆด้านจากประสบการณ์หรือความรู้ความสามารถของผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญตอบในสิ่งที่เห็นว่าควรจะเป็นมากกว่าสิ่งที่จะเป็นจริงๆ
4. การยอมรับสภาพที่เป็นอยู่ (Perceptions of a current situation) การศึกษาประเภทนี้ ได้แก่ การศึกษาบทบาทที่แตกต่างกันของคนอาชีพหนึ่งในทัศนะของกลุ่มอาชีพต่างๆ ปัญหาที่จะทำการวิจัยไม่มีคำตอบที่ถูกต้องแน่นอน แต่สามารถวิจัยปัญหาได้จากการรวบรวมการตัดสินใจแบบอัตวิสัย (Subjective judgments) จากผู้เชี่ยวชาญในสาขานั้นๆ
5. ผู้ทำการวิจัยไม่ต้องการให้ความคิดเห็นของแต่ละคนมีผลกระทบ หรือมีอิทธิพลต่อการพิจารณาตัดสินใจปัญหานั้นๆ
6. การส่งแบบสอบถามในรอบที่ 2 และ 3 ในเวลาที่แตกต่างกันจะมีผลกระทบทำให้เกิดความแตกต่างกันในคำตอบที่จะได้รับ การเว้นระยะแต่ละรอบนานเกินไปจะมีผลทำให้ผู้ตอบลืมหือยากที่จะนึกถึงเหตุผลในการเลือกตอบแบบสอบถามในครั้งก่อน

กล่าวโดยสรุป เทคนิคเดลฟาย คือ กระบวนการหนึ่งของการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความเป็นไปได้ในอนาคตในสภาพการณ์ที่ต้องการจะให้เป็นจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่กระจัดกระจายกันให้สอดคล้องกันอย่างมีระบบจนได้ฉันทามติของกลุ่ม

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ในทศวรรษหน้า (พุทธศักราช 2558-2567) นี้เป็นการวิจัยเชิงอนาคต (Futuristic research) มีเป้าหมายหลักเพื่อนำเสนอยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ในทศวรรษหน้า (พุทธศักราช 2558-2567) โดยมีวัตถุประสงค์ 2 ข้อ คือ ศึกษาการจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา (พุทธศักราช 2547- 2556) ว่าที่ผ่านมานั้น อาชีวศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้มีจุดเน้นยุทธศาสตร์อะไร สำหรับวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 คือ นำเสนอยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ในทศวรรษหน้า (พุทธศักราช 2558-2567) เพื่อให้เป็นนโยบายที่นำไปสู่การปฏิบัติในพื้นที่ได้จริง ทั้งนี้ผู้วิจัยได้แบ่งวิธีดำเนินการวิจัยเป็น 2 ระยะ โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

Prince of Songkhla University
Pattani Campus

วิธีดำเนินการวิจัย

ตารางที่ 4 วิธีดำเนินการวิจัย

ระยะที่ 1		ระยะที่ 2
ศึกษาการจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา (พุทธศักราช 2547-2556)	วัตถุประสงค์	นำเสนอยุทธศาสตร์ทางการจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ในทศวรรษหน้า (พุทธศักราช 2558-2567)
รวบรวมข้อมูลเอกสารต่างๆ แล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยผู้วิจัยอาศัยหลักการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)	วิธีการ	ดำเนินการวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุง (Modified Delphi technique) จำนวน 3 รอบ จนได้ฉันทามติของกลุ่ม
1.เอกสารที่เกี่ยวข้องกับอาชีวศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ระหว่างปีพุทธศักราช 2547 – 2556 จำนวน 154 ฉบับ 2.แบบวิเคราะห์เนื้อหา	เครื่องมือ	1.แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง 2.แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
จุดเน้นยุทธศาสตร์ของการจัดการอาชีวศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา (พุทธศักราช 2547-2556)	ผลลัพธ์	ยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ในทศวรรษหน้า (พุทธศักราช 2558-2567)

วิธีดำเนินการวิจัยระยะที่ 1

ระยะที่ 1 ศึกษาการจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา (พุทธศักราช 2547- 2556) โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพแบบการวิจัยเอกสาร (Documentary research) ด้วยวิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) กับข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยผู้วิจัยกำหนดประเด็นและวิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อมองหาวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย ยุทธศาสตร์ มาตรการและผลผลิตในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา ซึ่งผู้วิจัยมีวิธีดำเนินการวิจัยในแต่ละขั้นดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1. ประสานงานกับผู้ให้ข้อมูลด้านเอกสารสำคัญตามขอบเขตการวิจัยด้านเนื้อหา เพื่อกำหนดวัน เวลาที่ผู้วิจัยจะรวบรวมข้อมูลเอกสารต่างๆที่เกี่ยวข้อง

ขั้นที่ 2. ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ถึงสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2547- 2556

ขั้นที่ 3. รวบรวมข้อมูลเอกสารต่างๆทั้งนโยบายรัฐบาล หนังสือพิมพ์ออนไลน์ หนังสือ วารสาร บทความ บทสัมภาษณ์ เอกสารงานวิจัย คำรับรองปฏิบัติราชการสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา แผนปฏิบัติการราชการการพัฒนาอาชีวศึกษาภาคใต้ และรายงานผลการดำเนินโครงการที่เกี่ยวข้องกับอาชีวศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ระหว่างปีพุทธศักราช 2547-2556 ได้จำนวน 154 ฉบับ

ขั้นที่ 4. วิเคราะห์ข้อมูล โดยผู้วิจัยอาศัยหลักการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์การสื่อสาร พฤติกรรมและกิจกรรมต่างๆของมนุษย์รวมถึงแนวคิด (Ideas) ความเชื่อ (Beliefs) ค่านิยม (Values) ที่ถ่ายทอดผ่านกระบวนการของการสื่อสารในรูปแบบของภาษาเขียน ข้อความ บทความต่างๆที่ปรากฏ เพื่อให้เข้าใจวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของสังคม (Social practices) ในแต่ละยุคสมัยและการเปลี่ยนแปลงที่ปรากฏ (Schwandt, 2001) ซึ่งทำให้ผู้วิจัยสามารถสรุปวิธีการวิเคราะห์เนื้อหาที่ปรับปรุงจากแนวคิดของ Fraenkel และ Wallen (2006) อ้างถึงใน เอกกรินทร์ สังข์ทอง (2554) ได้ดังต่อไปนี้

4.1 ผู้วิจัยกำหนดวัตถุประสงค์ (Determining objectives) หรือคำถามในการค้นคว้าหาคำตอบในประเด็นที่ต้องการศึกษาการจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในที่นี้ผู้วิจัยมองหาในส่วนที่เป็นวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย ยุทธศาสตร์ มาตรการและผลผลิตในอดีต (พุทธศักราช 2547-2556) และสรุปเชิงภาพรวม 10 ปีที่ผ่านมาว่าเป็นอย่างไร

4.2 ผู้วิจัยกำหนดนิยาม (Defining terms) เพื่อทำความเข้าใจและวางกรอบทิศทางกับประเด็นวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย ยุทธศาสตร์ มาตรการ และผลผลิตที่ต้องการศึกษาให้มีความชัดเจนในการหาคำตอบมากยิ่งขึ้น เพื่อช่วยขจัดความสับสนกับสิ่งที่ต้องการศึกษาก่อนวิเคราะห์ข้อมูล และผู้วิจัยได้กำหนดนิยามการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

วิสัยทัศน์ คือ ใจความที่สื่อถึงเป้าหมายของอาชีวศึกษาในช่วงเวลาระยะยาว 10 ปี

พันธกิจ คือ ขอบเขตที่อาชีวศึกษาจะทำ (Domain)

เป้าหมาย คือ สิ่งทีพึงประสงค์ที่อาชีวศึกษากำหนดไว้

ยุทธศาสตร์ คือ แนวทางการดำเนินงานของอาชีวศึกษาส่วนกลางและชายแดนใต้

มาตรการ คือ การจัดการอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้

ผลผลิต คือ โครงการหรืองบประมาณที่อาชีวศึกษาชายแดนใต้ได้ดำเนินการแล้ว

4.3 ผู้วิจัยกำหนดรหัสของประเด็นสำคัญ (Themes) ที่ต้องการศึกษาโดยบันทึกในรูปแบบของตารางข้อมูลประเภทต่างๆและอาศัยการตีความข้อมูลที่แฝงอยู่ภายในเพื่อสรุปเป็นความเรียง โดยจับใจความสำคัญและทบทวนความถูกต้องของข้อมูลอีกครั้ง ดังภาคผนวก จ เช่น V คือ วิสัยทัศน์, M คือ พันธกิจ, G คือ เป้าหมาย, S คือ ยุทธศาสตร์, m คือ มาตรการ, O คือ ผลผลิต

4.4 ผู้วิจัยกำหนดใจความสำคัญ (Identifying themes) ในขั้นนี้ผู้วิจัยนำกรอบของเอกสารทั้งหมดที่ทำการลงรหัสไว้แล้ว มาทำการสังเคราะห์เป็นภาพรวมเพื่อให้ได้ข้อสรุปแต่ละประเด็นในข้อ 4.1

4.5 ตรวจสอบความน่าเชื่อถือของการศึกษาการจัดการอาชีวศึกษาในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา (พุทธศักราช 2547-2556) ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งที่หลากหลาย (Triangulation of data collection) การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งที่หลากหลายจะช่วยให้ผู้วิจัยได้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือ (Denzin และ Lincoln, 2000 ; Seale, 1999) ซึ่งในที่นี้มีการเก็บข้อมูลโดย 1) ค้นคว้าเอกสาร 2) สอบถามผู้บริหาร 3) แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับอาจารย์ที่ปรึกษา เมื่อข้อมูลมีข้อค้นพบที่เหมือนกันแสดงว่าข้อมูลที่ผู้วิจัยได้มามีความถูกต้อง

4.6 ผู้วิจัยนำข้อสรุปในแต่ละประเด็นมาสังเคราะห์เป็นแนวทางสำหรับการเชื่อมโยงในการตั้งประเด็นคำถามเพื่อนำเสนอยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ในทศวรรษหน้า (พุทธศักราช 2558-2567) ระยะที่ 2 ต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัยระยะที่ 2

ระยะที่ 2 นำเสนอยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ในทศวรรษหน้า (พุทธศักราช 2558-2567) ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยอนาคต (Futuristic research) ด้วยเทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุง (Modified Delphi technique) เพื่อดำเนินการวิจัยให้บรรลุวัตถุประสงค์และลดข้อจำกัดที่เกิดขึ้นในเทคนิคเดลฟายแบบดั้งเดิม โดยเฉพาะลดข้อจำกัดด้านเวลา (สุวิมล ว่องวานิช, 2548) ของผู้เชี่ยวชาญและงบประมาณของผู้วิจัย อีกทั้งการใช้เทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุง ทำให้ผู้วิจัยได้ข้อมูลที่มีความลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น (สุลาลี ทวีบุตร, 2540) ในการวิจัยครั้งนี้ดำเนินการเก็บข้อมูล จำนวน 3 รอบ จนได้ฉันทามติของกลุ่ม ซึ่งผู้วิจัยมีวิธีดำเนินการวิจัยในแต่ละขั้นดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1. ปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อสรรหาผู้เชี่ยวชาญ ได้จำนวน 19 คน มาเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยตามเกณฑ์คุณสมบัติที่เหมาะสม ดังนี้ 1) เป็นผู้ที่ดำรงตำแหน่งเป็นข้าราชการในภาครัฐและมีหน้าที่รับผิดชอบกำหนดนโยบายและวางแผนเกี่ยวกับการจัดการศึกษาอาชีวศึกษา หรืออาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยตรง 2) เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการกำหนดนโยบายอาชีวศึกษาหรือนโยบายในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ 3) เป็นผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ 18 วิทยาลัย 4) เป็นผู้ที่มีผลงานวิชาการทางด้านนโยบายการศึกษาหรือการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ หรือมีเกณฑ์ตามกำหนดข้อใดข้อหนึ่ง ประกอบด้วย 3 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้กำหนดนโยบาย กลุ่มผู้นำนโยบายไปสู่การปฏิบัติและกลุ่มนักวิชาการศึกษาที่เป็นผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) ดังรายนามในภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญ

ขั้นที่ 2. ผู้วิจัยประสานงานกับผู้เชี่ยวชาญทั้ง 19 คน ทางโทรศัพท์ด้วยตัวเอง เพื่อแนะนำตัว วัตถุประสงค์ของงานวิจัย ความสำคัญของผู้เชี่ยวชาญต่อการให้ข้อมูล ตลอดจนสร้างความเข้าใจเบื้องต้นถึงประโยชน์ของการวิจัย รวมทั้งระบุวัน เวลา สถานที่ในการให้ข้อมูลของผู้เชี่ยวชาญ

ขั้นที่ 3. ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการให้ข้อมูลเพื่อการวิจัย จากภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ถึงผู้เชี่ยวชาญทั้ง 19 คน

ขั้นที่ 4. สร้างข้อคำถามปลายเปิดแบบกึ่งโครงสร้างจากการสังเคราะห์เอกสารและจุดเน้นยุทธศาสตร์ที่ได้จากผลการวิจัยระยะที่ 1 มาเป็นกรอบในการตั้งคำถามในการสัมภาษณ์และระดมความคิดของผู้เชี่ยวชาญโดยปราศจากการชี้นำในกระบวนการเดลฟายแบบปรับปรุงรอบที่ 1 เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญเกิดแนวคิดยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษาในอนาคตได้อย่างเสรี ตลอดจนข้อเสนอแนะเพิ่มเติมทั้งวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายหรือประเด็นต่างๆที่ต้องการให้เกิดขึ้นต่อไป

ขั้นที่ 5. ดำเนินการวิจัยเดลฟายแบบปรับปรุง จำนวน 3 รอบ มีรายละเอียดการวิจัยดังต่อไปนี้

เดลฟายรอบที่ 1 เก็บข้อมูลกับผู้เชี่ยวชาญทั้ง 19 คน ด้วยวิธีการสัมภาษณ์ (Interview) และระดมความคิด (Brainstorming) ตามวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนด โดยใช้ระยะเวลาในการเก็บข้อมูลเฉลี่ย 1 ชั่วโมงถึง 1 ชั่วโมง 30 นาที เนื่องจากผู้วิจัยมีการทบทวนคำตอบให้ผู้เชี่ยวชาญฟังจากการจัดบันทึกข้อมูลอีกรอบเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญทบทวนความคิดเห็นในช่วงเวลานั้นทันที และเพื่อไม่ให้เป็นการเสียเวลาของผู้เชี่ยวชาญหลายครั้ง สถานที่ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล มีดังนี้

- 1) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
- 2) สำนักบูรณาการการศึกษาภาคที่ 12 จังหวัดยะลา
- 3) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
- 4) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- 5) ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) และ 5) โรงแรมซีเอส จังหวัดปัตตานี

เดลฟายรอบที่ 2 ผู้วิจัยสร้างข้อคำถามปลายปิด แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) จากการสังเคราะห์เอกสาร และการประมวลความคิดเห็น ข้อเสนอแนะในประเด็นสำคัญจากการสัมภาษณ์ การระดมความคิดของผู้เชี่ยวชาญในรอบแรก และให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาแบบสอบถาม จากนั้นผู้วิจัยทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย จำนวน 3 คน เพื่อช่วยตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) การตีความ ความเหมาะสมของการใช้ภาษา ตลอดจนด้านอื่นๆที่ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นสมควรแก่การปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นให้ครอบคลุมคำถามการวิจัย โดยผู้ทรงคุณวุฒิมีเกณฑ์ให้คะแนนแต่ละข้อคำถามดังนี้

ให้คะแนน +1 ถ้าข้อคำถามสอดคล้องกับเนื้อหา

ให้คะแนน 0 ถ้าไม่แน่ใจ

ให้คะแนน -1 ถ้าข้อคำถามไม่สอดคล้องกับเนื้อหา

จากนั้นผู้วิจัยคัดเลือกข้อคำถามที่มีดัชนีความสอดคล้อง .60 ขึ้นไป ส่วนข้อคำถามที่มีดัชนีความสอดคล้องไม่ถึง .60 ผู้วิจัยนำไปปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ จากสูตรความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของ Rovinelli และ Hambelton (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2556)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม

$\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ

แต่ละข้อคำถาม

N แทน จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิ

เมื่อปรับปรุงแบบสอบถามเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยนำเครื่องมือแบบสอบถามไปทดลอง (Try out) กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 36 คน ที่เป็นรองผู้อำนวยการฝ่ายแผนงานและความร่วมมือกับหัวหน้าโครงการบริการพิเศษใน 18 สถานศึกษาอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี และคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น สัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ตามแบบครอนบัค (Cronbach และ Meehl, 1955) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .955

จากนั้นนำแบบสอบถามส่งไปทางไปรษณีย์ และให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 19 คนตอบเพื่อแสดงระดับความเหมาะสมที่ตรงกับความคิดเห็น ความคิดเห็นเพิ่มเติม และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ในทศวรรษหน้า (พุทธศักราช 2558-2567) เมื่อได้แบบสอบถามกลับคืนมาแล้วผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ค่ามัธยฐาน (Median) ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) ค่าฐานนิยม (Mode) และผลต่างระหว่างค่าฐานนิยมกับค่ามัธยฐาน ด้วยโปรแกรมประมวลผลคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ซึ่งค่าที่ได้แสดงให้เห็นถึงความเหมาะสมของยุทธศาสตร์ว่าอยู่ในระดับใด ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันระดับไหน

เดลฟายรอบที่ 3 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามรอบที่ 3 นำส่งให้ผู้เชี่ยวชาญตอบอีกครั้ง โดยให้ผู้เชี่ยวชาญยืนยันความเหมาะสม และความสอดคล้องของยุทธศาสตร์ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนเห็นความสอดคล้องของคำตอบในรอบ 2 ที่ผ่านมา ผู้วิจัยได้แสดงตำแหน่งของผู้เชี่ยวชาญ (*) แต่ละคนไว้ เพื่อทบทวนคำตอบของตนเอง หรือยืนยันคำตอบเดิมหรือเปลี่ยนแปลงคำตอบใหม่ พร้อมแสดงความคิดเห็นประกอบในกรณีที่คำตอบของตนไม่เห็นด้วยกับความคิดของกลุ่ม ถ้าหากไม่มีเหตุผลประกอบถือเป็นการยอมรับความคิดเห็นของกลุ่ม หรือถ้าผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยกับความคิดเห็นของกลุ่มก็สามารถเลือกเปลี่ยนระดับความคิดเห็นของตนได้ เมื่อได้ผลการวิเคราะห์แล้ว ผู้วิจัยสามารถแปลความของข้อมูลตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ดังนี้ (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2549)

ค่ามัธยฐาน	ความหมาย
4.50-5.00	ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่า ข้อความนั้นมีความเหมาะสมมากที่สุด
3.50-4.49	ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่า ข้อความนั้นมีความเหมาะสมมาก
2.50-3.49	ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่า ข้อความนั้นมีความเหมาะสมปานกลาง
1.50-2.49	ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่า ข้อความนั้นมีความเหมาะสมน้อย
1.00-1.49	ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่า ข้อความนั้นมีความเหมาะสมน้อยที่สุด

ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์	ความหมาย
0.00-0.99	คำตอบของผู้เชี่ยวชาญมีความสอดคล้องกันสูง
1.00-1.50	คำตอบของผู้เชี่ยวชาญมีความสอดคล้องกันปานกลาง
1.51- ขึ้นไป	คำตอบของผู้เชี่ยวชาญไม่มีความสอดคล้องกัน

ดังนั้น การพิจารณาข้อความที่จะนำเสนออยู่ยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ในทศวรรษหน้า (พุทธศักราช 2558-2567) นั้น ผู้วิจัยใช้เกณฑ์พิจารณาฉันทามติของผู้เชี่ยวชาญตามการวิจัยอนาคตแบบเดลฟาย ที่ข้อความมีค่ามัธยฐาน 3.50 ขึ้นไป และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ไม่เกิน 1.50 โดยสูตรการคำนวณค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ มีดังนี้

1. สูตรการคำนวณค่ามัธยฐาน (Median) คือ

$$\text{Mdn} = L + \left[\frac{\frac{N}{2} - F}{f} \right] i$$

เมื่อ	Mdn	แทน ค่ามัธยฐาน
	L	แทน ขีดจำกัดจริงล่างของคะแนนในชั้นที่ Median ตกอยู่
	N	แทน จำนวนคนทั้งหมด
	F	แทน ความถี่สะสมในชั้นคะแนนก่อนถึงชั้น Median ตกอยู่
	f	แทน ความถี่ในชั้น Median ตกอยู่
	i	แทน อัตรภาคชั้น

2. สูตรการคำนวณค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) คือ

$$\text{IR} = Q_3 - Q_1$$

เมื่อ	IR	แทน ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์
	Q ₃	แทน ควอไทล์ที่ 3
	Q ₁	แทน ควอไทล์ที่ 1

โดยคำนวณหา Q₃ และ Q₁ จากสูตร

$$Q_x = L + \left[\frac{\frac{NX}{4} - F}{f} \right]$$

เมื่อ	Q _x	แทน ค่าควอไทล์ที่ต้องการหา
	L	แทน ขีดจำกัดจริงล่างของชั้นคะแนนที่ควอไทล์ตกอยู่

N	แทน จำนวนคนทั้งหมด
x	แทน ตำแหน่งที่ควอไทล์นั้น
F	แทน ความถี่สะสมในชั้นคะแนนก่อนถึงชั้นควอไทล์ตอกอยู่
f	แทน ความถี่ในชั้นควอไทล์ตอกอยู่
i	แทน อินตรภาคชั้น

Prince of Songkla University
Pattani Campus

บทที่ 4

ผลการวิจัย

ในบทนี้เป็นการนำเสนอผลของการวิจัย โดยผู้วิจัยจะนำเสนอผลของการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ซึ่งดำเนินการวิจัยออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 เพื่อศึกษาการจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ในรอบ 10 ปี ที่ผ่านมา (พุทธศักราช 2547-2556) โดยเน้นศึกษายุทธศาสตร์ที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาดังกล่าว ส่วนระยะที่ 2 เป็นการนำเสนอยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ในทศวรรษหน้า (พุทธศักราช 2558-2567) ทั้งนี้ผลของการวิจัยในแต่ละระยะปรากฏดังนี้คือ

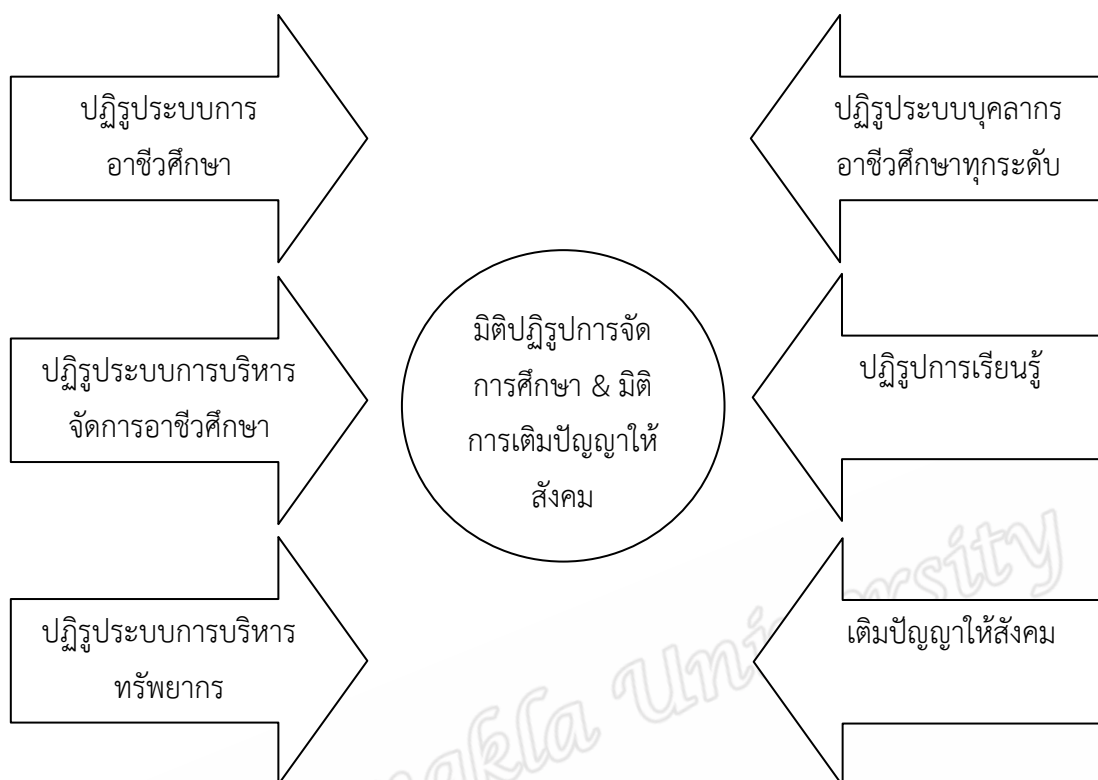
ผลการวิจัยระยะที่ 1 การจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ในรอบ 10 ปี ที่ผ่านมา (พุทธศักราช 2547-2556)

จากการวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องได้แก่ เอกสารคำรับรองปฏิบัติราชการ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา นโยบายรัฐบาล หนังสือ หนังสือพิมพ์ วารสาร บทความ บทสัมภาษณ์ รายงานผลการดำเนินโครงการจากศูนย์พัฒนาการศึกษาภาคใต้และเอกสารงานวิจัย สภาการศึกษา โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ด้วยการสร้างตารางจำแนกประเด็น วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย ยุทธศาสตร์ มาตรการ ผลลัพธ์ในการดำเนินงานแล้วนำมาสรุปความเชิงพรรณนา ตีความ แปลความข้อมูลในประเด็นวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย รวมถึงยุทธศาสตร์ของการจัดการอาชีวศึกษา ตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2547-2556 ในภาพรวมพบว่า **วิสัยทัศน์** คือ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาเป็นองค์กรหลักในการจัดการอาชีวศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพให้ประชาชนอย่างทั่วถึง ตลอดชีวิต มีคุณภาพ ได้มาตรฐาน และจัดการองค์ความรู้ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงานและอาชีพอิสระ สอดคล้องกับพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ โดยมี**พันธกิจ** 5 ข้อ ได้แก่ 1) ผลิตและพัฒนากำลังคนด้านวิชาชีพทุกระดับอย่างทั่วถึงและเสมอภาค 2) สร้างการบริหารและจัดการอาชีวศึกษาที่มีคุณภาพได้มาตรฐาน 3) วิจัย สร้างนวัตกรรม พัฒนา และถ่ายทอดเทคโนโลยีเพื่อการประกอบอาชีพเพิ่มศักยภาพในการแข่งขัน 4) ประชาชนในพื้นที่ชายแดนและพื้นที่พิเศษได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ 5) การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของรัฐ ซึ่ง**เป้าหมายที่ตั้งไว้** 1) ประชาชนได้รับการพัฒนาทักษะฝีมือและสร้างรายได้ให้กับตนเองเพิ่มขึ้น 2) ประชาชนได้รับการศึกษาทักษะวิชาชีพการเรียนรู้ตลอดชีวิตได้มาตรฐานมีคุณภาพ 3) สร้าง

นักเทคโนโลยีสายปฏิบัติการสนองตอบโครงสร้างเศรษฐกิจใหม่ 4) ประชาชนในพื้นที่ชายแดนและพื้นที่พิเศษได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ และ 5) ผู้เรียนและประชาชนในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายภาคใต้ได้รับการศึกษาและมีกรอบวิชาชีพ และประกอบด้วยยุทธศาสตร์ 1) อาชีวศึกษาแก้ปัญหาความยากจน 2) ร่วมมือทุกภาคส่วน/สร้างโอกาส/อาชีวะแนวใหม่ ปรับวิธีเรียนเปลี่ยนวิธีสอนปฏิรูปวิธีสอบ/สร้างภาพลักษณ์ค่านิยมการศึกษาวิชาชีพ 3) อาชีวะก้าวหน้าก้าวไกลสู่สากลด้วยนักเทคโนโลยีสายปฏิบัติการ 4) ส่งเสริมผู้ประกอบการรายใหม่/จัดการองค์ความรู้ตลอดชีวิต 5) อาชีวะสมานฉันท์แก้ไขปัญหสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ และ 6) จัดอาชีวศึกษาเพื่อสร้างความมั่นคงของรัฐ ที่เป็นตัวยุทธศาสตร์เชื่อมโยงเข้าสู่การจัดการอาชีวศึกษาชายแดนใต้ จนทำให้เกิดจุดเน้นยุทธศาสตร์สำคัญๆเป็น 3 ช่วงเวลา ได้แก่ พ.ศ. 2547-2549, พ.ศ. 2550 และ พ.ศ. 2551-2556 ดังผลการวิจัยต่อไปนี้

ช่วงที่ 1 ปีพุทธศักราช 2547-2549 จำแนกได้เป็น 2 ส่วน คือ การจัดการอาชีวศึกษาส่วนกลาง และ การจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งการจัดการศึกษาทั้งสองส่วนมีส่วนเชื่อมโยงกันโดยตรง กล่าวคือการจัดการอาชีวศึกษาภาคใต้ส่วนใหญ่แล้วจะมาจากนโยบายรัฐบาล นโยบายเสริมสร้างสันติสุขของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ และนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาส่วนกลางซึ่งต้องการให้อาชีวศึกษาชายแดนใต้เข้าไปมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความมั่นคงเพื่อการมีอาชีพและการมีงานทำให้กับพี่น้องประชาชนในพื้นที่ โดยสอดคล้องกับกรอบและทิศทางจัดการอาชีวศึกษาที่เป็นไปตามเจตนารมณ์การปฏิรูปการอาชีวศึกษาของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 การจัดการอาชีวศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (ส่วนกลาง) เป็นการมุ่งพัฒนาการอาชีวศึกษาไปสู่ความเลิศทางด้านวิชาชีพ ซึ่งมีจุดเน้นยุทธศาสตร์อยู่ 2 มิติ คือ 1) มิติการปฏิรูปการจัดการศึกษา และ 2) มิติการเติมปัญญาให้สังคม โดยทั้ง 2 มิตินี้ได้แบ่งออกเป็น 6 ประเด็นยุทธศาสตร์ย่อย ได้แก่

1. ยุทธศาสตร์ปฏิรูประบบการอาชีวศึกษา
2. ยุทธศาสตร์ปฏิรูประบบการบริหารจัดการอาชีวศึกษา
3. ยุทธศาสตร์ปฏิรูประบบการบริหารทรัพยากร
4. ยุทธศาสตร์ปฏิรูประบบบุคลากรอาชีวศึกษาทุกระดับ
5. ยุทธศาสตร์ปฏิรูปการเรียนรู้
6. ยุทธศาสตร์เติมปัญญาให้สังคม (ดังภาพที่ 2)

ภาพที่ 2 การจัดการอาชีวศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (ส่วนกลาง)

พุทธศักราช 2547-2549

จากภาพที่ 2 วัตถุประสงค์ในภาพรวมของ “มติการปฏิรูปการจัดการศึกษา” คือ การปฏิรูปการบริหารจัดการอาชีวศึกษา (ปฏิรูประบบบริหารจัดการ) ให้มีความชำนาญเชี่ยวชาญในวิชาชีพและมุ่งพัฒนาผู้เรียน (ปฏิรูปการเรียนรู้) ให้มีคุณภาพสามารถตอบสนองต่อความต้องการกำลังคนในการพัฒนาประเทศรวมถึงการจัดการประสิทธิภาพภายในโดยพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา (ปฏิรูประบบบุคลากร) ให้สอดคล้องกับระบบมาตรฐานวิชาชีพและการประกันคุณภาพ ส่วน “มติการเติมปัญญาให้สังคม” เป็นการปฏิรูประบบการอาชีวศึกษาให้เป็นการศึกษาแบบต่อเนื่อง โดยพัฒนากำลังคนอย่างกว้างขวางอย่างไม่มีข้อจำกัดให้ครอบคลุมประชากรทุกเพศ ทุกวัย ทุกระดับ สามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิตและเชื่อมโยงระหว่างโลกของการทำงานกับโลก การศึกษาให้เข้ากัน รวมทั้งเสริมสร้างความเข้มแข็งต่อชุมชนที่เป็นเศรษฐกิจรากหญ้าของประเทศ ด้วยการต่อยอดเทคโนโลยีนวัตกรรมทางอาชีพ (เติมปัญญาให้สังคม) เพื่อเพิ่มมูลค่าผลผลิตและการบริการของชุมชน ให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการพัฒนาการอาชีวศึกษา (ปฏิรูประบบการอาชีวศึกษา) อย่างเป็นรูปธรรม ดังนั้น ยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษาส่วนกลางในปี พุทธศักราช 2547-2549 จึงประกอบด้วย 6 ยุทธศาสตร์ โดยมีรายละเอียดสำคัญในแต่ละยุทธศาสตร์ ดังนี้

1. ยุทธศาสตร์ปฏิรูประบบการอาชีวศึกษา ยุทธศาสตร์นี้เป็นสิ่งสำคัญต่อการ

พัฒนาระบบการอาชีวศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อมและเทคโนโลยี โดย“มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีคุณภาพมีความเชี่ยวชาญในทักษะทางอาชีพและทักษะชีวิต” ที่มีมาตรฐานและเป็นที่ยอมรับของสากล กล่าวคือ ผู้สำเร็จการศึกษาวิชาชีพควรมีความรู้ด้านเทคโนโลยีและการบริหารจัดการในระดับสากล มีคุณธรรมจริยธรรมในการทำงานและการดำรงชีวิต โดยอาชีวศึกษากำหนดให้มีและพัฒนาหลักสูตรที่สนองตอบตามความต้องการของตลาดแรงงานและท้องถิ่น ตลอดจนให้สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศ โดยแต่ละสถาบันการอาชีวศึกษามีการศึกษาการประกอบอาชีพในพื้นที่ จนมีความเป็นเลิศทางวิชาการของวิชาชีพนั้นๆ ตลอดจนมีการเพิ่มการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ทางวิชาชีพ มุ่งการประยุกต์ใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีใหม่ๆในบริบทของสังคมไทยมากขึ้น ภายใต้ยุทธศาสตร์ดังกล่าวมีมาตรการที่สำคัญดังต่อไปนี้คือ

มาตรการการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน โดยมุ่งเน้นเพื่อตอบสนองความต้องการของกำลังคน การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนนี้เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาตามความต้องการของตลาดแรงงานเพื่อนำไปใช้ในการปรับแผนการผลิตกำลังคนให้เป็นไปตามความต้องการ อีกทั้งเป็นการส่งเสริมให้มีการจัดการเรียนการสอนในสาขาวิชาชีพใหม่ๆ เพื่อเสริมความสามารถในการแข่งขันของประเทศ รวมถึงความร่วมมือกับสถานประกอบการในพื้นที่ให้มีส่วนร่วมกำหนดหลักสูตรสถานศึกษา เช่น การประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อจัดการเรียนการสอนในแต่ละสาขาวิชา เพราะภูมิปัญญาท้องถิ่น (Local wisdom) เป็นรากฐานของความรู้ชาวบ้านที่เป็นองค์ความรู้และเทคนิคที่นำมาใช้ในการแก้ปัญหาและการตัดสินใจซึ่งได้รับการถ่ายทอดและเชื่อมโยงมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันให้นักเรียนนักศึกษาสายอาชีพได้ อย่างไรก็ตามการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นมาตรฐานและมีความเป็นสากลจะส่งผลให้ทุกสถาบันการอาชีวศึกษาสามารถกำหนดความเชี่ยวชาญและความเป็นเลิศในวิชาชีพของแต่ละสถานศึกษาแต่ละภูมิภาคได้ ซึ่งจะส่งผลถึงการจัดการศึกษาในระดับปริญญาตรีเทคโนโลยีสายปฏิบัติการในอนาคตได้

มาตรการการเร่งรัดส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ด้านวิชาชีพ คือการจัดให้สถานศึกษามีการวิจัยเพื่อพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยี วิจัยตลาดแรงงานและอาชีพเพื่อสนับสนุนการพัฒนานโยบาย แผนงานการผลิตกำลังคนด้านอาชีวศึกษา โดยส่งเสริมให้ครู อาจารย์ และนักเรียนนักศึกษาในสถานศึกษาได้คิดค้นสร้างสิ่งประดิษฐ์ นวัตกรรมและเทคโนโลยีที่สามารถนำมาใช้กระบวนการผลิตบริการได้อย่างเป็นรูปธรรม นอกจากนี้อาชีวศึกษามีการจัดหาทุนให้แก่โครงการวิจัยประยุกต์ที่สร้างนวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ๆ โดยเฉพาะการวิจัยที่นำเอาข้อได้เปรียบทางทรัพยากร

ธรรมชาติและวัตถุดิบมาสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจในองค์กรทางวิจัยด้านวิชาชีพ ให้สอดคล้องกับ
โครงการพระราชดำริเพื่อเกิดศูนย์กลางเชื่อมโยงกันตั้งแต่ระดับชุมชนถึงระดับประเทศ

มาตรการการพัฒนาหลักสูตรโดยใช้มาตรฐานอาชีพและมาตรฐานสมรรถนะ
เป็นการกำหนดมาตรฐานการอาชีวศึกษาและมาตรฐานวิชาชีพตามเกณฑ์และระเบียบปฏิบัติของ
เงื่อนไขการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการเทียบโอนประสบการณ์วิชาชีพ การรับรองคุณวุฒิ
วิชาชีพ ซึ่งทุกสถานศึกษามีการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการอาชีวศึกษาและกำหนด
มาตรฐานวิชาชีพในทุกๆสาขาที่เปิดสอน รวมถึงมาตรฐานทางการจัดการเรียนการสอน เครื่องมือ
อุปกรณ์ อาคาร สิ่งก่อสร้างและสิ่งแวดล้อมซึ่งยึดหลักการวิเคราะห์อาชีพและการพัฒนามาตรฐาน
สมรรถนะของแต่ละอาชีพเป็นสำคัญ

มาตรการการให้สถาบันการอาชีวศึกษามีการศึกษาการประกอบอาชีพในพื้นที่จนมี
ความเป็นเลิศทางวิชาการในวิชาชีพนั้นๆ ดำเนินการโดยสถานศึกษาเข้าไปเป็นแกนนำในการใช้
เทคโนโลยีและวิชาการเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น หรือให้มีการทำวิจัยร่วมกันระหว่าง
สถานศึกษากับสถานประกอบการ ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นการพัฒนาศักยภาพ
การประกอบอาชีพด้านต่างๆ เนื่องจาก “การกินคืออยู่ดี คือความมั่นคงอันถาวร” ข้อเสนอแนะนี้เป็น
บทเรียนจากประเทศจีนที่ให้กับประเทศไทย เป็นเพราะประเทศจีนประสบความสำเร็จในการพัฒนา
เศรษฐกิจได้เนื่องจากต้องอาศัยความร่วมมือในความแตกต่างความหลากหลายทางวัฒนธรรม ซึ่ง
ความแตกต่างและความหลากหลายนั้น คือ ศักยภาพที่น่าออกมาใช้เพื่อพัฒนาประเทศ เมื่อสถาบัน
การอาชีวศึกษาจัดให้มีการศึกษาการประกอบอาชีพในแต่ละท้องถิ่นจะเป็นการจัดทำหลักสูตร
การเรียนการสอนให้สามารถตอบสนองต่ออาชีพเหล่านั้นอย่างมีประสิทธิภาพได้ดี

มาตรการสุดท้าย คือ การสนับสนุนการพัฒนาสุขภาพพลานามัย การกีฬา ศาสนา
ศิลปวัฒนธรรม ความเป็นไทยและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความสำคัญของ
มาตรการนี้คือ การบูรณาการเรื่องสุขภาพและการกีฬาไว้ในกระบวนการเรียนการสอน กิจกรรมร่วม
หลักสูตรต่างๆ และส่งเสริมผู้ที่มีความสามารถในด้านกีฬาเป็นพิเศษ เพื่อเป็นกลไกในการเสริมสร้าง
คุณธรรมจริยธรรมและทักษะชีวิต สำนึกความเป็นไทย ภูมิใจในตนเองและวิชาชีพที่เลือกเรียน
อีกประการหนึ่งคือ การส่งเสริมกิจกรรมการอนุรักษ์ ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม และให้มีบูรณาการกิจกรรมเหล่านี้ไว้ในกระบวนการเรียนการสอนและให้สามารถนำไป
ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้จนเกิดการแข่งขันที่จะสร้างคุณภาพความดีอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

2. ยุทธศาสตร์ปฏิรูประบบการบริหารจัดการอาชีวศึกษา เป็นยุทธศาสตร์ที่
แตกต่างจากยุทธศาสตร์ปฏิรูประบบการอาชีวศึกษา คือ ยุทธศาสตร์นี้มุ่งเน้นการพัฒนาระบบบริหาร
“จัดการอาชีวศึกษาให้เกิดเอกภาพ” โดยมีการผั่นักกำลังจากทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาบริหาร

จัดการอาชีวศึกษา พร้อมทั้งเน้นการกระจายอำนาจให้เกิดความคล่องตัวและเกิดประสิทธิภาพในการบริหารงาน ภายใต้ยุทธศาสตร์ดังกล่าวนี้มีมาตรการที่สำคัญดังต่อไปนี้คือ

มาตรการการสร้างระบบบริหารจัดการอาชีวศึกษา คือ ใช้หลักการกระจายอำนาจการมีส่วนร่วม หลักความคล่องตัว หลักความโปร่งใส หลักมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงานให้มีคุณภาพ ประสิทธิภาพ โดยเสริมสร้างความเข้มแข็งการบริหารจัดการในรูปแบบสถาบันการอาชีวศึกษาเพื่อรองรับการกระจายอำนาจส่วนกลางลงสู่กลุ่มภูมิภาค โดยเฉพาะด้านงานวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารงานทั่วไป โดยปรับปรุงกฎระเบียบ แนวทางการปฏิบัติงานต่างๆ ให้มีความสอดคล้องกับภารกิจ เป้าหมาย มีการกำหนดระบบงาน ระเบียบปฏิบัติ สายงานการบังคับบัญชาและการติดต่อประสานงานระหว่างส่วนกลางและส่วนภูมิภาคอย่างคล่องตัว รวมถึงการพัฒนา ระบบการตรวจติดตามและการประเมินผลที่เน้นการปฏิบัติงานกับหลักความคุ้มค่า โดยอาศัยระบบ งบประมาณแนวใหม่ที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงานมากำกับระบบบริหารจัดการ

มาตรการการสร้างความเข้มแข็งในการบริหารจัดการสถานศึกษาในรูปแบบสถาบัน การอาชีวศึกษาโดยมีคณะกรรมการร่วมจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง คือ สนับสนุนให้ภาคเอกชน หน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องเข้ามามีบทบาทในการร่วมบริหารจัดการอาชีวศึกษา ทั้งใน ส่วนกลาง สถาบันการอาชีวศึกษาในรูปแบบของคณะกรรมการร่วม เพื่อพัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูล ภายในแต่ละสถาบันการอาชีวศึกษาในการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังเป็นการ ส่งเสริมให้สถานศึกษาและสถาบันการอาชีวศึกษามีการบริหารจัดการที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงานโดยมี ตัวชี้วัดผลการปฏิบัติงานที่ชัดเจน

มาตรการการสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการ เพื่อส่งเสริมให้สถานศึกษาทุกแห่งมีระบบฐานข้อมูลที่เชื่อมโยงกันได้ทั่วประเทศโดยจัดโครงสร้าง พื้นฐานทางสารสนเทศให้ทั่วถึง และปรับปรุงข้อมูลต่างๆในระบบสารสนเทศให้เป็นปัจจุบัน ตลอดเวลา ตลอดจนส่งเสริมให้ผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจและสามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ มาประกอบการบริหารจัดการได้ และที่สำคัญการแสวงหาความร่วมมือจากภาคเอกชน ภาครัฐ ให้เข้ามาใช้ระบบเครือข่ายสารสนเทศร่วมกัน เนื่องจากการวางแผนและการกำหนดนโยบาย ทางการศึกษานั้นจำเป็นต้องมีข้อมูลที่ครบถ้วน ถูกต้องและทันสมัย ใช้สถิติ หรือศูนย์วิเคราะห์สภาวะ และแนวโน้มการศึกษากำลังคนของประเทศที่เป็นข้อมูลกลางมาใช้ประโยชน์ ซึ่งนับเป็นปัจจัยสำคัญ ต่อการวางแผนและการตัดสินใจของผู้บริหารให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อส่งผลต่อการพัฒนา การศึกษาของประเทศให้สอดคล้องกับเป้าหมายตลาดแรงงานที่วางไว้

3. ยุทธศาสตร์ปฏิรูประบบการบริหารทรัพยากร เป็นยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการบริหารทรัพยากรให้มีรูปแบบ “การระดมทรัพยากร” ในการจัดการอาชีวศึกษาที่หลากหลายและยืดหยุ่นจนเกิดเป็นระบบการจัดสรรทรัพยากรอย่างมีคุณภาพ ภายใต้ยุทธศาสตร์ดังกล่าวมีมาตรการที่สำคัญได้แก่

มาตรการการวางแผนบริหารการอาชีวศึกษาในแต่ละพื้นที่ คือ การศึกษาข้อมูลด้านทรัพยากรทางการศึกษา (Resource mapping) ในระดับพื้นที่สถาบันการอาชีวศึกษาทั่วประเทศ โดยให้ทุกสถาบันการอาชีวศึกษามีการสำรวจข้อมูลสถานศึกษาด้าน บุคลากร ครูภัณฑ์ สิ่งก่อสร้าง เพื่อจะได้ทราบถึงจุดอ่อน จุดแข็งและความต้องการของแต่ละสถานศึกษา รวมถึงจำนวนสถานประกอบการเพื่อใช้เป็นข้อมูลสำหรับการแสวงหาความร่วมมือในการจัดอาชีวศึกษาในระดับพื้นที่ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ทรัพยากรร่วมกันระหว่างสถานศึกษาและเอื้อประโยชน์ซึ่งกันและกัน

มาตรการการส่งเสริมและสนับสนุนการใช้ทรัพยากรร่วมกันสำหรับการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษา โดยสร้างแรงจูงใจให้ภาคเอกชน สถานประกอบการเข้ามาร่วมจัดการอาชีวศึกษา เช่น การให้สิทธิประโยชน์ การเชิดชูเกียรติ และเปลี่ยนแปลงบทบาทของภาครัฐ จากการเป็นผู้ผลิตเองทั้งหมดเป็นผู้กำกับดูแลและเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนเข้ามาร่วมจัดการอาชีวศึกษาให้มากขึ้น

4. ยุทธศาสตร์ปฏิรูประบบบุคลากรอาชีวศึกษาทุกระดับ เป็นยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาบุคลากรอาชีวศึกษาทุกระดับตามแนวทางปฏิรูปการศึกษา ให้มีคุณสมบัติและคุณลักษณะที่สอดคล้องกับภารกิจอาชีวศึกษา ด้วยวิธีจัดให้มีระบบสรรหาและพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เป็นผู้ใฝ่รู้และทันต่อการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยี ภายใต้ยุทธศาสตร์ดังกล่าวมีมาตรการที่สำคัญได้แก่

มาตรการการพัฒนาผู้บริหารและครูวิชาชีพให้ได้คุณภาพมีมาตรฐานสามารถปฏิบัติงานอย่างเข้มแข็ง โดยเร่งรัดกำหนดมาตรฐานผู้บริหารให้มีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการ เช่น การใช้สถานศึกษา สถานประกอบการและชุมชนให้เป็นฐานที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพด้านบริหาร สำหรับด้านครู การจัดให้มีการเร่งรัดพัฒนามาตรฐานครูวิชาชีพเพื่อเป็นเกณฑ์การประเมินและจัดระบบการพัฒนาบุคลากรสายอาชีวศึกษาให้สามารถทำหน้าที่เป็นผู้จัดกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการประสานงานกับสถาบันการศึกษาระดับสูงจากต่างประเทศเพื่อจัดหาทุนการศึกษาและฝึกอบรมให้บุคลากรทางอาชีวศึกษาให้ครบทุกระดับ

มาตรการการพัฒนาบทบาทใหม่ครูผู้สอนเพื่อให้เป็นผู้ใฝ่รู้และทันต่อความก้าวหน้าของวิชาการและเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป เช่น การส่งเสริมการสร้างประสบการณ์อาชีพของครู

อาชีวศึกษาในสถานประกอบการ หรือจัดให้มีหลักสูตรสำหรับฝึกอบรมเพิ่มเติมทักษะวิชาชีพใหม่ๆ แก่ครูผู้สอนอย่างต่อเนื่อง เช่น จัดให้ครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการวิจัยในชั้นเรียน การใช้สื่อการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล การประกันคุณภาพตามแนวทางการศึกษา และ พัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและภาษาอังกฤษแก่ครูผู้สอนเพื่อเปิดช่องทางการค้นคว้าหาความรู้ทางวิชาการเพื่อเตรียมการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น

มาตรการการเสริมสร้างแรงจูงใจให้แก่บุคลากรทางการอาชีวศึกษาให้มีความกระตือรือร้นในการทำงานและมีความก้าวหน้าในวิชาชีพ โดยเร่งรัดการดำเนินงานสร้างระบบการสรรหาบุคลากร กระจายอำนาจให้สถาบันการอาชีวศึกษาสามารถคัดสรรบุคลากรได้เอง หรือพิจารณาความดีความชอบในรูปแบบคณะกรรมการเพื่อให้เกิดความโปร่งใสตรวจสอบได้ นอกจากนี้ มีการเร่งรัดให้มีระบบค่าตอบแทนครูผู้สอนตามความชำนาญ ความเชี่ยวชาญในวิชาชีพโดยให้เกิดความเชื่อมโยงกับใบประกอบวิชาชีพในแต่ละระดับ หรือสนับสนุนค่าตอบแทนพิเศษให้บุคลากรที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีผลงานดีเด่นเป็นที่เผยแพร่ทั่วไป

5. ยุทธศาสตร์ปฏิรูปการเรียนรู้ เป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญกับการพัฒนาวิธีการเรียนรู้ให้การอาชีวศึกษาให้มีความยืดหยุ่น มีรูปแบบที่หลากหลายสอดคล้องกับวิถีชีวิต สังคม วัฒนธรรมและความเป็นอยู่ของแต่ละชุมชน ซึ่งคนไทยทุกคนมีโอกาสและทางเลือกที่จะเรียนรู้และฝึกอาชีพอย่างต่อเนื่องตามความต้องการ ความสนใจ และความถนัดของผู้เรียน โดยที่การอาชีวศึกษาจัดกระบวนการเรียนการสอน การฝึกอบรมอาชีพ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะอาชีพ เข้าใจทั้งภาคทฤษฎีและการปฏิบัติมีความยืดหยุ่นทั้งรูปแบบและเนื้อหา สามารถตอบสนองความต้องการของสังคม ชุมชน ท้องถิ่นและผู้เรียนได้อย่างทั่วถึง ภายใต้ยุทธศาสตร์ดังกล่าวมีมาตรการที่สำคัญได้แก่

มาตรการการบูรณาการศาสตร์ในวิชาชีพให้เกิดความเชื่อมโยงระหว่างโลก การเรียนรู้และโลกการทำงาน คือ จัดระบบการอาชีวศึกษาให้เป็นระบบเปิด (Open entry / Open exit) ส่งเสริมการให้โอกาสการเรียนรู้วิชาชีพตามศักยภาพอย่างกว้างขวาง และส่งเสริมให้สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้หลายรูปแบบ มีคุณภาพมาตรฐานเป็นสากล เน้นการเรียนรู้ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการประกอบอาชีพและการดำเนินชีวิตได้ โดยให้ทุกสถานศึกษามีแผนความร่วมมือกับชุมชน สถานประกอบการ เพื่อขยายการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีให้กว้างขวางมากขึ้น และ นักศึกษาอาชีวศึกษาทุกคนต้องผ่านการฝึกฝนทักษะในสถานประกอบการจริง และส่งเสริมให้กำลังแรงงานที่อยู่ในสถานประกอบการสามารถเพิ่มคุณวุฒิและทักษะอาชีพเพิ่มเติมได้จากสถานศึกษาด้านอาชีวศึกษาด้วยการเทียบโอนประสบการณ์ สละสมหน่วยกิตและปรับคุณวุฒิวิชาชีพเพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงระหว่างโลกของการศึกษาและโลกของการทำงาน

มาตรการการสร้างความเข้มแข็งในการเรียนรู้ทั้งภาคทฤษฎี (Solid knowledge) เพื่อนำไปสู่การประยุกต์สู่ภาคปฏิบัติที่แข็งแกร่ง (Solid practice) คือ การกำหนดให้สถานศึกษา จัดทำแผนการเรียนในลักษณะสหวิทยาการ (Multidisciplinary) มีการนำหลายวิชามาหลอมรวมกัน เกิดความเชื่อมโยงกันอย่างชัดเจนเพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ปฏิบัติได้จริง หรือเรียกว่า การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการเน้นการศึกษาภาคทฤษฎีควบคู่การปฏิบัติ โดยการเรียนรู้ที่ อ้างอิงจากโลกของความเป็นจริง และฝึกฝนให้เกิดสมรรถนะอาชีพนั้นๆซึ่งสามารถนำบุคลากร ภายนอกที่มีความรู้ความชำนาญในวิชาชีพจากสถานประกอบการ ชุมชน เข้าร่วมจัดการเรียน การสอนในสถานศึกษาได้

มาตรการการจัดการศึกษาด้านอาชีวศึกษาให้ครอบคลุมและทั่วถึง ดำเนินชีวิต อย่างมีคุณภาพบนพื้นฐานของความเป็นไทย ซึ่งจัดให้มีเทคโนโลยีการศึกษาที่กว้างขวาง มีความหลากหลายและเร่งรัดเครือข่ายทางวิชาการที่สามารถเข้าถึงประชาชนทั้งในเมืองและชนบท จากระบบการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนทางอิเล็กทรอนิกส์ ที่ผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้ ได้ด้วยตนเอง อีกทั้งส่งเสริมให้มีระบบการจัดการฝึกอบรมวิชาชีพที่หลากหลาย โดยให้มีรูปแบบ หลักสูตรและระยะเวลาสอดคล้องกับวิถีชีวิต วัฒนธรรม และความเป็นอยู่ของคนในชุมชน โดยเน้น ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นพื้นฐานไปสู่การพัฒนาเทคโนโลยี

6. ยุทธศาสตร์เดิมปัญญาให้สังคม เป็นยุทธศาสตร์ที่บ่งชี้ถึงการส่งเสริมพัฒนาต่อ ยอดนวัตกรรมและเทคโนโลยีด้านอาชีพให้แก่ชุมชน เน้นการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นซึ่งเป็นฐานขยาย โอกาสทางการศึกษาให้กว้างขวางและเสมอภาคมากยิ่งขึ้น คือ ชุมชนได้รับการพัฒนาความรู้ ทักษะ อาชีพให้มีความชำนาญ มีทักษะอาชีพที่ดี สามารถเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตของประเทศไทยได้ โดยนำเทคโนโลยีมาประยุกต์เข้ากับภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี จนเกิดการพัฒนาท้องถิ่นตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง รวมถึงผู้ด้อยโอกาส ในด้านต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ยากจนในชนบท คนพิการให้มีโอกาสทางการศึกษาและฝึกอบรม วิชาชีพเพื่อเป็นพื้นฐานการประกอบอาชีพได้ มาตรการสำคัญที่ปรากฏภายใต้ยุทธศาสตร์ดังกล่าวนี้ ได้แก่

มาตรการการถ่ายทอดความรู้ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาการประกอบ อาชีพแก่ชุมชนโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นพื้นฐาน ซึ่งเป็นมาตรการสนับสนุนการวิจัยเพื่อต่อยอด และเผยแพร่เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมใหม่ๆไปสู่ท้องถิ่น การกำหนดให้สถานศึกษาอาชีวศึกษาเป็น แหล่งให้บริการทางวิชาการและศูนย์ฝึกอบรมอาชีพให้แก่สังคมและชุมชนเพื่อเสริมสร้างศักยภาพ ของกำลังแรงงานในพื้นที่ หรือกำหนดให้มีการจัดตั้งศูนย์กลางการเรียนรู้ตลอดชีวิตในระดับภูมิภาค เพื่อเป็นแหล่งข้อมูลค้นคว้าสำหรับผู้สนใจทั่วไปให้เข้าถึงและได้รับบริการข้อมูลอย่างเท่าเทียมกันด้วย

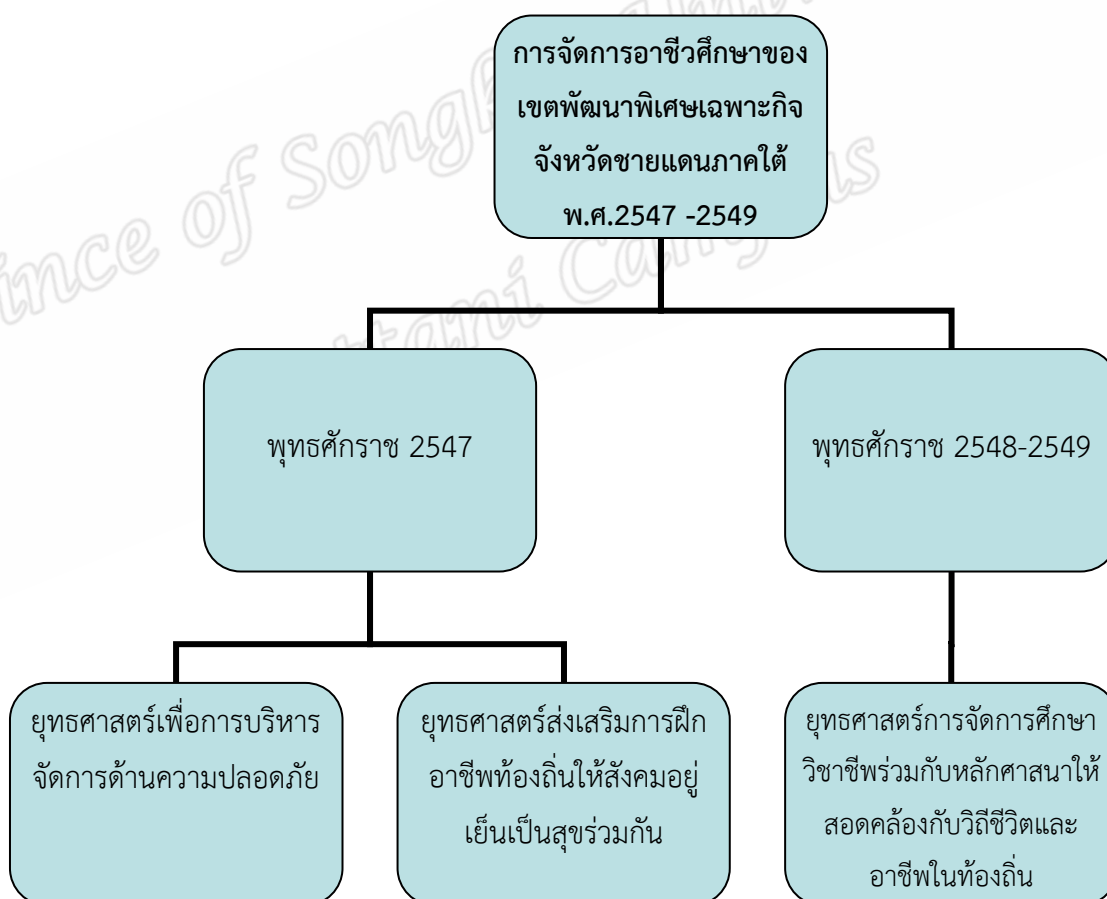
“ระบบการเรียนรู้โดยอาศัยชุมชนเป็นฐาน” นอกจากนี้การรณรงค์ให้คนไทยตระหนักถึงประโยชน์ การเรียนรู้ทักษะอาชีพเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาศักยภาพของปัจเจกบุคคลตลอดเวลา เช่น กิจกรรม ส่งเสริมและพัฒนาผู้ประกอบการรายย่อย (SMEs) และผู้ประกอบการรุ่นใหม่เพื่อสร้างความ เข้มแข็งให้ชุมชน เป็นต้น

มาตรการการขยายโอกาสในการรับการศึกษาและการฝึกอบรมอาชีพให้ครอบคลุม ทุกกลุ่มเป้าหมาย รวมทั้งผู้พิการและผู้ด้อยโอกาสด้านต่างๆ คือ ส่งเสริมให้ผู้ว่างงาน ผู้จบการศึกษา ภาคบังคับและการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ไม่พร้อมจะศึกษาต่อในระบบโรงเรียน รวมทั้งผู้สูงอายุที่ประสงค์ จะฝึกอาชีพต้องได้รับการส่งเสริมให้ฝึกอาชีพอย่างน้อย 1 อาชีพ เพื่อให้ประกอบสัมมาอาชีพในชุมชน โดยความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ เอกชน สถานประกอบการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเครือข่ายอื่นทางสังคมร่วมดำเนินการ ส่งเสริมให้คนพิการได้รับโอกาสในการเข้าสู่อารชีวศึกษา ตามศักยภาพและความสนใจ โดยได้รับการสนับสนุนด้านเครื่องมือและสิ่งอำนวยความสะดวกอย่าง เหมาะสม และจัดให้มีการเรียนการสอนซ่อมเสริมเป็นพิเศษ เพื่อเสริมสร้างความพร้อมและ ความสามารถในการเรียนรู้ให้แก่ผู้พิการและผู้ด้อยโอกาสรวมทั้งสนับสนุนให้มีโครงการพิเศษเพื่อลด ค่าเสียโอกาสของผู้เรียนที่ต้องหารายได้เพื่อเลี้ยงชีพตนเองขณะเข้ารับการฝึกอาชีพ ตลอดจนส่งเสริม ให้มีกองทุนเพื่อการศึกษาและฝึกอาชีพสำหรับผู้พิการและผู้ด้อยโอกาส

ดังนั้น จาก “มติการปฏิรูปการอาชีวศึกษา” และ “มติการเติมปัญญาให้สังคม” และจุดเน้นยุทธศาสตร์ ทั้ง 6 ประการ ของอาชีวศึกษาส่วนกลางเป็นความหมายที่ครอบคลุมถึงความ มุ่งมั่นในการบริหารจัดการอาชีวศึกษาสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ให้เกิดความแข็งแกร่งทุกวิชา เพื่อสร้างคุณภาพในการผลิตกำลังคนตั้งแต่ระดับกึ่งฝีมือ ฝีมือ เทคนิคและเทคโนโลยีให้มีคุณภาพ มาตรฐานสากลสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และความต้องการของ ตลาดแรงงานและความก้าวหน้าของเทคโนโลยีแล้ว นโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล (สำนักนายกรัฐมนตรี , 2547) ก็เป็นส่วนหนึ่งที่น่าไปสู่การจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดน ภาคใต้ในเรื่องของการเสริมสร้างความมั่นคงของรัฐด้านการศึกษาวชิราวุธ โดยมีนโยบายให้สำนักงาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษาในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการช่วยกันแก้ไขปัญหาความมั่นคงของ สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ และพัฒนาการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการ วิถีชีวิตวัฒนธรรม และเปิดโอกาสให้ผู้นำศาสนา ผู้ทรงคุณวุฒิเข้ามามีส่วนร่วม ตามยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด ชายแดนภาคใต้ ภายใต้นโยบายเสริมสร้างสันติสุขในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ของกองอำนวยการ เสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ (กอ.สสส.จชต.) เมื่อวันที่ 16 มีนาคม พ.ศ. 2547 ดังนั้น สิ่งที่สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาดำเนินงานเป็นพิเศษในปี 2547-2549 คือ การจัดตั้ง “ศูนย์พัฒนาการศึกษาอาชีวศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศพต.)” ขึ้นเป็นการเฉพาะกิจอย่างกะทันหันเพื่อใช้เป็นหน่วยปฏิบัติงานในพื้นที่โดยอาศัยงบประมาณจาก

ต้นสังกัด (สอศ.) บริหารจัดการภายใต้ยุทธศาสตร์พระราชทานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ที่ทรงพระราชทานให้แก่จังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา”

เมื่อทำการวิเคราะห์เอกสารการจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจ จังหวัดชายแดนภาคใต้ในปีพุทธศักราช 2547-2549 ภายใต้การทำงานของศูนย์พัฒนาการศึกษา อาชีวศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ จึงพบว่า อาชีวศึกษาชายแดนใต้มี ข้อจำกัดในการดำเนินงาน 3 ประการ คือ ข้อจำกัดเรื่องงบประมาณ ข้อจำกัดเรื่องบุคลากรในการทำงาน และข้อจำกัดด้านเวลาในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT analysis) การดำเนิน ยุทธศาสตร์ในช่วงนี้ (2547-2549) จึงเป็นไปตามกระบวนการทางการเมือง (Political process) เพื่อตอบสนองนโยบายเบื้องต้น และก็พบว่าการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาชายแดนใต้ในระยะนี้ได้อาศัยหลักคิด “การใช้การศึกษาเป็นแกนนำ” หมายถึง หลักการดึงมวลชนเข้ามามีส่วนร่วม โดยมี จุดเน้นยุทธศาสตร์ 2 ระยะ คือ ปีพุทธศักราช 2547 และ ปีพุทธศักราช 2548-2549 ดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 การจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้
ปีพุทธศักราช 2547-2549

จากภาพที่ 3 การจัดการอาชีวศึกษาชายแดนใต้แบ่งออกเป็น 2 ช่วงตามระยะเวลา คือ **ระยะที่ 1** ปีพุทธศักราช 2547 มีจุดเน้นด้านการบริหารจัดการด้านความปลอดภัยและด้านความอยู่เย็นเป็นสุขของประชาชนในพื้นที่ ซึ่งประกอบด้วย 2 ยุทธศาสตร์ฯ ละ 1 โครงการ ได้แก่

1. ยุทธศาสตร์เพื่อบริหารจัดการด้านความปลอดภัยของผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา ได้แก่ โครงการสร้างความปลอดภัย (จ้างยามรักษาความปลอดภัย)

2. ยุทธศาสตร์ส่งเสริมการฝึกอาชีพท้องถิ่นให้สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน ได้แก่ โครงการฝึกอาชีพท้องถิ่นให้กับประชาชนในพื้นที่ ซึ่งเป็นภารกิจหลักของอาชีวศึกษาที่หวังจะช่วยแก้ปัญหาความยากจนของพี่น้องสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ และ

ระยะที่ 2 ปีพุทธศักราช 2548-2549 มีจุดเน้นยุทธศาสตร์ไปที่สถาบันการศึกษา ปอเนาะและโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษากับอาชีวศึกษา ซึ่งมี 1 ยุทธศาสตร์ คือ ยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาวิชาชีพพร้อมกับหลักศาสนาให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตและอาชีพในท้องถิ่น ประกอบด้วย 3 โครงการ ได้แก่

1. โครงการปรับปรุงภูมิทัศน์สถานศึกษาให้น่าอยู่น่าเรียน
2. โครงการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน
3. โครงการส่งเสริมการจัดการศึกษาวิชาชีพพร้อมกับศาสนาและอาชีพท้องถิ่นให้สอดคล้องกับวิถีชีวิต เช่น การผลิตน้ำบูดู, การเย็บผ้าคลุมผม, การทำแหวน, การทำกริช, การผลิตเรือกอล และ เป็นต้น

ดังนั้น ในช่วงปีพุทธศักราช 2547-2549 สรุปได้ว่าการจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ของศูนย์พัฒนาการศึกษาอาชีวศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศพต.) เริ่มแรกเป็นแนวทางที่รับผิดชอบประเด็นการจัดการอาชีวศึกษาเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของรัฐ เพื่อดูแลความปลอดภัยของผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา นักเรียนนักศึกษา และส่งเสริมการฝึกอาชีพให้กับประชาชนได้มีอาชีพและมีงานทำให้อยู่อย่างสันติสุขให้เป็นไปตามหลักนโยบายของรัฐบาล นโยบายของกระทรวงศึกษาธิการและคำสั่งสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เช่นเดียวกับแนวคิดบทเรียนของประเทศอังกฤษในมลายาที่ใช้หลักการ “การเอาชนะจิตและใจของประชาชน” ซึ่งจะช่วยให้ประเทศดำรงอยู่ได้ด้วยความสงบเรียบร้อย ต่อมาเมื่อสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ประเทศไทยเริ่มคลี่คลายในทางที่ดีขึ้น ปี 2550 การจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้จึงหันมามุ่งประเด็นเพื่อความอยู่เย็นเป็นสุขของสังคมร่วมกันอย่างเต็มที่ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ดังรายละเอียดที่จะนำเสนอในช่วงที่ 2

ช่วงที่ 2 ปีพุทธศักราช 2550 การจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจ จังหวัดชายแดนภาคใต้ของศูนย์พัฒนาการการศึกษาอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศพต.) เริ่มเป็นสถานการณ์ที่คงตัว ซึ่งสืบเนื่องมาจากผลพวงการประเมินผลนโยบายการใช้การศึกษาเป็นแกนนำ ในปี 2547-2549 คือ ด้านความมั่นคง ด้านความอยู่เย็นเป็นสุข และด้านการจัดการศึกษาวิชาชีพ ควบคู่หลักศาสนา และยังคงใช้วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายของอาชีวศึกษาส่วนกลางเป็นหลัก อย่างไรก็ตามถึงแม้การทำงานของ ศพต. จะประสบความสำเร็จและได้รับการยอมรับจากมวลชนในพื้นที่ แต่เสียงสะท้อนจากผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องต่างให้ข้อเสนอแนะว่า การปฏิบัติงานของ ศพต. นั้น ยังคงมีทิศทางไม่ชัดเจนเนื่องจากปราศจากแผนปฏิบัติราชการอาชีวศึกษาชายแดนใต้ แต่เพื่อการตอบสนองนโยบายของรัฐบาลที่ให้ความสำคัญต่อยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคง ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วยมาตรการเสริมสร้างโอกาสในการศึกษาให้แก่ประชาชนนั้น สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจึงนำนโยบายดังกล่าวมากำหนดยุทธศาสตร์ให้เป็นข้อหนึ่งของ แผนปฏิบัติราชการสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (ส่วนกลาง) ประจำปีงบประมาณ 2550 คือ ยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงของรัฐ ที่มีมาตรการเชื่อมโยงลงมาที่อาชีวศึกษา ในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย 3 มาตรการ ได้แก่ 1) มาตรการ ส่งเสริมและพัฒนาการจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพในเขตชายแดนภาคใต้ 2) มาตรการ ส่งเสริมและพัฒนาการจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพในพื้นที่ชายแดนและเขตพัฒนาพิเศษ เฉพาะกิจ และ 3) มาตรการส่งเสริมและพัฒนาการจัดการอาชีวศึกษาตามโครงการพระราชดำริ ซึ่งยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงนี้จึงเปรียบเสมือนแผนแม่บทที่ ศพต. นำมา จัดการอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ดังนี้

ในปีพุทธศักราช 2550 จากแผนปฏิบัติราชการสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาประจำปีงบประมาณ 2550 และด้วยสถานการณ์ชายแดนใต้เริ่มมีความคงตัวมากขึ้น การจัดการอาชีวศึกษาชายแดนใต้ของศูนย์พัฒนาการการศึกษาอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศพต.) จึงมุ่งเน้นไปที่การจัดการอาชีวศึกษาเฉพาะเรื่องภายในสถานศึกษาเป็นส่วนใหญ่ เพื่อสร้างแรง ดึงดูดความสนใจให้นักเรียนนักศึกษาและผู้นำศาสนาเข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมการศึกษาในพื้นที่ เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของรัฐ จะเน้นมิติการจัดการอาชีวศึกษาเพื่อสร้างความมั่นคงโดยใช้การศึกษา เป็นแกนนำ และการจัดการอาชีวศึกษาชายแดนใต้ในปี 2550 นี้ จึงกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ 3 ประการ คือ 1) ยุทธศาสตร์ปรับปรุงภูมิทัศน์สถานศึกษาให้น่าอยู่น่าเรียน 2) ยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาวิชาชีพร่วมกับหลักศาสนาให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตและอาชีพท้องถิ่น และ 3) ยุทธศาสตร์ รักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เช่นเดียวกับในปี 2547-2549 แต่มีจำนวนโครงการและมีรายละเอียดที่มากขึ้นและเน้นไปที่ยุทธศาสตร์ปรับปรุงภูมิทัศน์เป็นหลัก ดังภาพที่ 4

ภาพที่ 4 ยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจ
จังหวัดชายแดนภาคใต้ พุทธศักราช 2550

จากภาพที่ 4 ยุทธศาสตร์ที่ 1 ยุทธศาสตร์การปรับปรุงภูมิทัศน์สถานศึกษาให้น่าอยู่น่าเรียน (25,455,000 บาท) ทั้ง 18 วิทยาลัยได้รับงบประมาณเพื่อไปปรับปรุงซ่อมแซมความเป็นอยู่ของสถานศึกษาให้มีความสวยงาม มีระบบเทคโนโลยีที่ทันสมัยและเกิดประสิทธิผลต่อผู้เรียนเป็นสำคัญ ได้แก่ โครงการซ่อมแซม/ปรับปรุงหอพักเดิม โครงการจัดแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย โครงการพัฒนาห้องปฏิบัติการ และโครงการปรับปรุง/ซ่อมแซมอาคารสถานที่

ยุทธศาสตร์ที่ 2 ยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาวิชาชีพพร้อมกับหลักศาสนาให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตและอาชีพท้องถิ่น (18,000,000 บาท) เป็นยุทธศาสตร์ที่ปฏิบัติมาอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปี 2548 ภายใต้ยุทธศาสตร์นี้มีโครงการที่ดำเนินการเพื่อตอบโจทย์การศึกษาวิชาชีพพร้อมกับหลักศาสนา ได้แก่ โครงการฝึกอาชีพในสถาบันการศึกษาปอเนาะและโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม โครงการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรวิชาชีพคู่ขนาน และเพิ่มโครงการจัดตั้งกลุ่มอาชีพและฝึกอาชีพในสถาบันปอเนาะ โครงการจัดตั้งกลุ่มอาชีพในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเพื่อเป็นการต่อยอดจากการฝึกอาชีพให้เกิดสัมฤทธิ์ผลอย่างจริงจัง

ยุทธศาสตร์ที่ 3 ยุทธศาสตร์รักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน (1,260,000 บาท) มี 2 โครงการ ได้แก่ โครงการจ้างยามมาดูแลรักษาการ และ โครงการการดูแลนักเรียนระหว่างการเดินทาง เป็นต้น

ช่วงที่ 3 ปีพุทธศักราช 2551-2556 สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาได้นำเสนอรายงานผลการจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ในที่ประชุมองค์รหลักต่อคณะรัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการเพื่อให้เห็นความสำเร็จของงานและความจำเป็นถึงความต้องการของมวลชนจากการทำประชาคมในพื้นที่ จึงทำให้ศูนย์พัฒนาการศึกษาอาชีวศึกษาเพื่อเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศพต.) ได้รับความสำคัญมากยิ่งขึ้น ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจึงได้รับการสนับสนุนงบประมาณเพิ่มเติมจากกระทรวงศึกษาธิการเป็นการเฉพาะกิจสำหรับการจัดการอาชีวศึกษาชายแดนใต้ ตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2551 เป็นต้นมา ดังงบประมาณที่แสดงในกราฟแผนภูมิแท่ง ภาพที่ 5

ภาพที่ 5 งบประมาณที่ได้รับการจัดสรรเพื่อการจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ (2551-2556)

จากภาพที่ 5 การจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2551-2556 ด้วยปัจจัยด้านงบประมาณตามหลักการบริหาร 4'M ทำให้เกิดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทำให้ผู้ปฏิบัติงานใน ศพต. เกิดภาวะผู้นำใฝ่บริการในการจัดทำยุทธศาสตร์จนแสดงถึงความชัดเจนเป็นอย่างมาก โดยมีแผนงาน โครงการ/กิจกรรมในการพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ประจำปีงบประมาณที่ชัดเจน ด้วยวิสัยทัศน์ “ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการอาชีวศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อความอยู่เย็นเป็นสุข” (ศูนย์พัฒนาการศึกษาอาชีวศึกษาเพื่อเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้, 2551 ; 2552 ; 2553 ; 2554 ; 2555 ; 2556) และเมื่อทำการวิเคราะห์เอกสารตลอดระยะเวลา 6 ปีที่ผ่านมา (2551-2556) พบว่า **แนวคิดหลักของการจัดการอาชีวศึกษาชายแดนใต้ช่วงนี้ คือ**

“การจัดการศึกษาเชิงรุกเพื่อมวลชน” รวมถึงการจัดอาชีวศึกษาชายแดนใต้เพื่อสร้างความมั่นคงของรัฐที่ยังคงปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง ด้วยการส่งเสริมพัฒนาการจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจชายแดนภาคใต้ด้วยการน้อมนำยุทธศาสตร์พระราชทาน เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา และหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นแนวทางในการขับเคลื่อนการปฏิบัติงานในพื้นที่สังคมจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีสภาพของความเป็นพหุวัฒนธรรม โดยในปี 2551-2556 นี้มีจุดเน้นยุทธศาสตร์อยู่ 5 ประการ ดังภาพที่ 6

ภาพที่ 6 จุดเน้นยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจ
จังหวัดชายแดนภาคใต้ พุทธศักราช 2551-2556

จากภาพที่ 6 จะเห็นได้ว่าตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2551-2556 ยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษาชายแดนใต้ของ ศพต. มีจุดเน้นที่สับเปลี่ยนกันไปตามสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่และกระแสการเปลี่ยนแปลงของประชาคมโลก และเมื่อทำการวิเคราะห์และสรุปในภาพรวมแล้ว พบว่า

แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณในแต่ละปีของ ศพต. นั้นเป็นการจัดทำยุทธศาสตร์ในเชิงรุกตามความเหมาะสมของสถานการณ์ชายแดนใต้ ซึ่งเป็นผลที่ตกผลึกจากการปฏิบัติงานของสถานศึกษาอาชีวศึกษา 18 วิทยาลัย และสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาส่วนกลางที่คอยสนับสนุนการปฏิบัติงานของ ศพต. รวมทั้งความร่วมมือของหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในระดับพื้นที่ เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา องค์กรต่างๆ ให้เป็นไปตามนโยบายรัฐบาลที่มุ่งปรับบทบาทให้มีศูนย์การศึกษาตลอดชีวิตเพื่อการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับท้องถิ่น ตลอดจนการส่งเสริมการกระจายอำนาจให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเป็นไปตามนโยบายการศึกษาของชาติ ที่ได้กำหนดนโยบายการพัฒนาการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเน้นการพัฒนาการศึกษาเพื่อความอยู่เย็นเป็นสุขอย่างยั่งยืนของชุมชนและท้องถิ่นด้วยยุทธศาสตร์และมาตรการที่ครอบคลุมมิติการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีมาตรฐาน เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต การศึกษาต่อและการมีงานทำของเยาวชน การขยายโอกาสการศึกษาไปยังกลุ่มเป้าหมายต่างๆ การส่งเสริมการเรียนรู้อาชีพและการเป็นผู้ประกอบการ โดยจัดการศึกษาเชิงบูรณาการกับวิถีชีวิต อัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม ความต้องการของท้องถิ่น ขยายโอกาสการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพและการมีงานทำ แก้ปัญหาการว่างงานของเยาวชน เสริมสร้างมาตรการรักษาความปลอดภัยที่มีประสิทธิภาพ สร้างขวัญกำลังใจให้กับนักเรียนนักศึกษา ครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาทั้ง 18 แห่ง (กลุ่มติดตามและรายงาน สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2553) ตลอดจนยกระดับคุณภาพการศึกษาอาชีพเพื่อรองรับประชาคมอาเซียนและคงอาศัยกรอบกลยุทธ์หลักของแผนปฏิบัติการสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในการจัดการอาชีวศึกษาให้มีความสอดคล้องเหมาะสมกับสถานการณ์พิเศษในทุกภูมิภาคของประเทศ เพื่อสร้างความเข้าใจ เข้าถึง และพัฒนาคน อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าชื่อของยุทธศาสตร์ในแต่ละปีจะเหมือนกันบ้างจะแตกต่างกันบ้างแต่ประเด็นยุทธศาสตร์ก็ยังคงไว้ซึ่งความคิดรวบยอดในเชิงปฏิบัติเดียวกัน ดังนั้น การจัดการอาชีวศึกษาชายแดนใต้ตั้งแต่ พ.ศ. 2551-2556 จึงประกอบด้วยจุดเน้นยุทธศาสตร์ 5 ประการ คือ

1. ยุทธศาสตร์สร้างขวัญกำลังใจและความปลอดภัยให้แก่บุคลากรและทรัพย์สินทางราชการ
2. ยุทธศาสตร์ปรับการเรียนเปลี่ยนการสอนให้เหมาะสมกับสภาวะการณ์
3. ยุทธศาสตร์เสริมสร้างเครือข่ายชุมชนเพื่อการอยู่ดีมีสุขของชุมชนและสังคม
4. ยุทธศาสตร์เพิ่มศักยภาพสถานศึกษาและสร้างโอกาสการเรียนรู้สายอาชีพ
5. ยุทธศาสตร์สร้างความร่วมมือระหว่างองค์กรภายในประเทศและต่างประเทศเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน ซึ่งแต่ละยุทธศาสตร์มีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

**ยุทธศาสตร์ที่ 1 สร้างขวัญกำลังใจและความปลอดภัยให้แก่บุคลากรและ
ทรัพย์สินทางราชการ** ยุทธศาสตร์นี้จะเน้นไปในเรื่องของความปลอดภัยทางกายภาพเป็นหลัก ซึ่งมี
2 โครงการ ได้แก่ 1) โครงการจัดซื้อครุภัณฑ์อาวุธปืน จัดสวัสดิการและสวัสดิภาพสำหรับครูและ
บุคลากรทางการศึกษาและรักษาความปลอดภัยในสถานศึกษา เช่น จัดทำประกันชีวิตครู บุคลากร
ทางการศึกษา จัดจ้างยามรักษาการ ติดตั้งกล้องระบบวงจรปิด จัดซื้อเสื้อเกราะกันกระสุน และ
2) โครงการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา เช่น จัดอบรมพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพและ
ฝึกประสบการณ์วิชาชีพในการจัดการเรียนการสอนตามสาขาวิชา

ยุทธศาสตร์ที่ 2 ปรับการเรียนเปลี่ยนการสอนให้เหมาะสมกับสภาพการณ์
มี 10 โครงการ ได้แก่ 1) โครงการพัฒนาห้องปฏิบัติการมาตรฐาน 2) โครงการพัฒนาหลักสูตร/สื่อ
การเรียนการสอนที่สอดคล้องกับท้องถิ่น 3) โครงการส่งเสริมการเรียนรู้ 2 ภาษา/E-learning
4) โครงการพัฒนา R-radio และ Video conference 5) โครงการเครือข่ายเยาวชนแลกเปลี่ยน
เรียนรู้ 6) โครงการปรับพื้นฐานความรู้เพื่อการเรียนวิชาชีพให้นักเรียนนักศึกษา 7) โครงการ
ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนักเรียนนักศึกษาเข้าใหม่ 8) โครงการพัฒนาภาษาเพื่อรองรับประชาคม
อาเซียน 9) โครงการปรับพื้นฐานความรู้ก่อนไปฝึกงาน และ 10) โครงการค่ายอาสาจิตอาสา
เพื่อนำพาสันติสุข

ยุทธศาสตร์ที่ 3 เสริมสร้างเครือข่ายชุมชนเพื่อการอยู่ดีมีสุขของชุมชนและสังคม
เป็นยุทธศาสตร์ที่ใหญ่ที่สุด ซึ่งพบว่ามีโครงการที่รองรับมากที่สุดถึง 23 โครงการ ได้แก่ 1) โครงการ
เสริมสร้างทักษะสร้างแรงจูงใจเรียนสายอาชีพ 2) โครงการฝึกอาชีพในสถาบันการศึกษาปอเนาะ
3) โครงการฝึกอาชีพในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม 4) โครงการจัดการเรียนการสอนหลักสูตร
วิชาชีพแบบคู่ขนาน 5) โครงการสร้างเครือข่ายความเข้าใจในการพัฒนากำลังคนด้านวิชาชีพสู่ชุมชน
6) โครงการศิษย์ปัจจุบันออกแนะแนวรุ่นน้อง 7) โครงการพัฒนาอาชีพศึกษาด้วยศูนย์การเรียนรู้
วิชาชีพ 8) โครงการฟื้นฟูภูมิปัญญาและพัฒนาอาชีพท้องถิ่น 9) โครงการฝึกอาชีพกลุ่มเป้าหมาย
พิเศษ (สตรีหม้าย ผู้ได้รับผลกระทบ) 10) โครงการค่ายอาสาจิตอาสาเพื่อนำพาสันติสุข
11) โครงการฝึกอาชีพตามแนวโรงเรียนพระดาบส 12) โครงการอาชีพศึกษาร่วมด้วยช่วยประชาชน
เดินทางไปประกอบพิธีฮัจย์ 13) โครงการจัดตั้งศูนย์ซ่อมสร้าง (Fix it Center) 14) โครงการฝึกอบรม
เพื่อพัฒนาและยกระดับมาตรฐานสินค้าชุมชน (OTOP) ให้กับประชาชน 15) โครงการกิจกรรม
ความร่วมมือระหว่างบ้าน วัด มัสยิด วิทยาลัย 16) โครงการช่างชุมชนสู่ตำบล 17) เปิดบ้านคนพันธุ์ R
สร้างเครือข่ายประชาสัมพันธ์ 18) โครงการแนะแนวสัจจกร 19) โครงการพัฒนาทักษะการทำงาน
ต่างประเทศ 20) โครงการตามรอยพ่อ สานฝันแม่ 21) โครงการฝึกอบรมผลิตภัณฑ์อาหารฮาลาล

22) โครงการจัดมหกรรมแข่งขันดนตรี Music award และ 23) โครงการการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้วิชาชีพในพื้นที่ห่างไกล ซึ่งในปัจจุบันใช้ชื่อว่า ศูนย์การเรียนรู้วิชาชีพประจำอำเภอในพื้นที่ห่างไกล ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อฝึกอบรมอาชีพและการมีงานทำให้กับประชาชนที่ไม่สามารถเข้ามาเรียนยังสถานศึกษาในเมืองได้ ให้ได้รับโอกาสทางการศึกษาเพื่อไม่ให้เกิดความรู้สึกที่ถูกทอดทิ้งจากภาครัฐ โดยเริ่มจาก 17 ศูนย์การเรียนรู้วิชาชีพในปี 2554 เป็น 22 ศูนย์การเรียนรู้วิชาชีพในปี 2555 และ 2556 ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ที่แสดงถึงการยอมรับจากมวลชน ดังนั้นในยุทธศาสตร์ช่วงปี 2551-2556 จึงเป็นการจัดการศึกษาเชิงรุกเพื่อมวลชนในการจัดการอาชีวศึกษาชายแดนใต้ คือ เน้นไปที่จัดการศึกษาวิชาชีพควบคู่หลักศาสนา และมวลชนที่โดดเด่นมากที่สุด คือ

1. มวลชนในสถาบันการศึกษาปอเนาะ จำนวน 63 แห่ง ได้แก่ ดารุสซอลิฮีน, นะห์ฎอตุลชูปานียะห์, อัลดัรบียะห์อิสลามียะห์, นัสรินวิทยา, อัลฟรกอน, ศรีฮาซานะห์วิทยา, กุบังปูต๊ะ, ตะห์ฟีซุลกรุอานมัรกัสยะลา, นูรุลกรุอาน, ศึกษาวินัยวิทยา, กำบังบือแน, ศรีฮาซานะห์วิทยา, ดารุลฮักมะห์, ดารุลอูโลมวิทยา, ฮายาตุลอิสลาม, อิสลามศาสน์ดาร์ลุสลาม, อัลญิลดออิสลามียะห์, นิติธรรมอิสลาม, ร็อบบานียะห์, มะอาห์ดอิสลามียะห์, อาเตากียะห์, ดรณศาสตร์วิทยา, อัลดินียะห์บาลูกา, ดาร์ลุสลาม, นูรุลฮิดายะห์, อัลมัรกัส, ดาร์ลุสลาม, ดาร์ลุกรุอาน, ศรีฮาซานะห์, สะนอดาร์ลุสลาม, ญุมิไฮยา, มัตราซาห์อัลดัรบียะห์อิสลามียะห์, อัลฮุสนา, มัตรอชะห์ตะฮฟีซอัลกรุอานปูยุด, สันติพัฒนา, ตัรกียะห์ตุลอุมมะห์, ศาสนธรรมวิทยา, สายบุรีอิสลาม, ดรณศาสน์วิทยา, บำรุงมุสลิมิน, อะเดร์รอชะอิสลามียะห์, อัลจามียะห์อัลอิสลามียะห์, ศาสน์อิสลาม, ราชฎูร์ประชาชนุเคราะห์, มัรฮัดกีรออะฮ์ตุลกรุอานวาฟิรดีฮีน, จริยธรรม, อันซอเรียะฮ์อิสลามียะห์, อิสลามวิทยา, ธรรมศาสน์วิทยา, ดาร์ลุมาอาเรฟ, อรุณศาสตร์วิทยามูลนิธิ, สามัคคีอิสลามวิทยา, อิสลามศึกษาดาร์ลุสลาม, สันติพัฒนา, ศาสนธรรมวิทยา, นิติศาสตร์อิสลาม, อัลมุขตารีญตุลอิสลามียะห์, อัลมะฮะฮะตุลอิสลามียะห์, บาดาร์ดุดีน, อีซีตอมวิทยา, ตาจูดดีน, แสงธรรมวิทยา เป็นต้น

2. มวลชนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จำนวน 15 แห่ง ได้แก่ พีรยานาวิน คลองหินวิทยา, คอยรียะห์วิทยามูลนิธิ, มาอาฮ์ดดรุลสลาม, ศาสน์สามัคคี, ธรรมพิทยาการ, มูลนิธิอาชีวะสถาน, มุฮัมมาดียะห์, บ้านใหม่วิทยา, จงรักสัตย์วิทยา, ศาสนูปถัมภ์, คลองหินพีรยานุเคราะห์, สันติศาสน์, นิดามูลนิธิ, ตัรกียะห์ตุลอุมมะ

นอกจากการจัดการอาชีวศึกษาชายแดนใต้ในสถาบันการศึกษาปอเนาะ และโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามแล้ว ยุทธศาสตร์นี้ยังมีการจัดการเรียนการสอนนอกระบบการศึกษาและบริการวิชาชีพ ได้แก่ โครงการฝึกอบรมวิชาชีพหลักสูตรวิชาชีพพระยะสันให้กับพี่น้องประชาชน เยาวชนผู้สนใจ, โครงการฝึกอบรมหลักสูตรเสริมวิชาชีพให้กับนักเรียนแกนนำมัธยม/ประถม, โครงการฝึกอบรมวิชาชีพตามแนวพระราชดำริ, โครงการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพ

หลักสูตร 9+1, 12+1, โครงการฝึกอบรมวิชาชีพในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน (ตชด.) และโรงเรียนมัธยมขยายโอกาสอีกด้วย

ยุทธศาสตร์ที่ 4 เพิ่มศักยภาพสถานศึกษาและสร้างโอกาสการเรียนรู้สายอาชีพ
มี 12 โครงการ ได้แก่ 1) โครงการเพิ่มโอกาสการมีงานทำฝึกงานต่างภาคต่างจังหวัด 2) โครงการติดตามและนิเทศนักเรียนนักศึกษาฝึกงานนอกสถานที่ 3) โครงการพัฒนาระบบสารสนเทศ 4) โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย 5) โครงการเพิ่มศักยภาพสถานศึกษา 6) โครงการสร้างความพร้อมหอพักในสถานศึกษา (หอพักประจำ) 7) โครงการสร้างสื่อการสอนทางไกลตามความเหมาะสม 8) โครงการพัฒนาครูและบุคลากร 9) โครงการเพิ่มศักยภาพสถานศึกษา 10) โครงการทุนการศึกษาอาชีวศึกษาระดับ ปวช. 11) โครงการสนับสนุนกิจกรรมนักเรียนทุน และ 12) โครงการเสริมสร้างทักษะ สร้างแรงจูงใจเรียนสายอาชีพ

ยุทธศาสตร์ที่ 5 ยุทธศาสตร์สร้างความร่วมมือระหว่างองค์กรภายในประเทศและต่างประเทศเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน มี 6 โครงการ ได้แก่ 1) โครงการพัฒนาความร่วมมือด้านวิชาชีพร่วมกับระบบการศึกษาตามอัครยาตย์ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น วิทยาลัยชุมชน อาชีวเขตตำบล 2) โครงการอบรมเพิ่มคุณวุฒิหรือเกียรติบัตรให้ผู้ที่ไปประกอบการต่างประเทศ 3) โครงการร่วมมือกับต่างประเทศในการพัฒนาการอาชีวศึกษา 4) โครงการพัฒนาภาษาเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน 5) โครงการความร่วมมือกับประเทศอาเซียน เช่น โครงการแลกเปลี่ยนระหว่างผู้เรียน ครู กับประเทศอินโดนีเซียและมาเลเซีย จำนวน 19 วิทยาลัย ซึ่งมีทั้งกลุ่มอาชีวศึกษาประเทศอินโดนีเซียและประเทศมาเลเซีย ซึ่งกลุ่มอินโดนีเซียมีจำนวน 17 วิทยาลัยที่ทำความร่วมมือซึ่งกันและกัน ได้แก่ 1) SMK N 1 Bantul, Yogyakarta 2) SMK N 1 Depok, Yogyakarta 3) SMK 1 Kalasan, Yogyakarta 4) SMK 2 Wonosari, Yogyakarta 5) SMK YAPPI Wonosari, Yogyakarta 6) SMK 1 Magelang, Jawa Tengah 7) SMK 1 Jepara, Jawa Tengah 8) SMK 5 Yogyakarta 9) SMK N 6 Yogyakarta 10) SMK N 2 Pengasih, Butul Yogyakarta 11) SMK Muhammadiyah 3 Yogyakarta 12) SMK N 1 Surabaya, Jawa Timur 13) SMK N 1 Bali 14) SMK N 6 Malang East Java 15) SMK N 4 malang East Java 16) Smk 3 Singaraja Bali 17) SMK N1 Denpasar, Bali ส่วนประเทศมาเลเซีย มี 2 วิทยาลัย ได้แก่ Kotabharu Poly Technical และ Gerik Community College ซึ่ง 2 วิทยาลัยในประเทศมาเลเซีย ทำให้ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่า ความสามารถในการจับคู่โรงเรียนพี่โรงเรียนน้อง (Brother Buddy) กับต่างประเทศได้มากหรือน้อยนั้น นอกจากจะขึ้นอยู่กับสาขาวิชาที่เปิดสอนตรงกัน ลักษณะภูมิประเทศที่เป็นชายแดนติดต่อกันแล้ว ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาก็มีส่วนสำคัญโดยเฉพาะเรื่องความเชี่ยวชาญทางด้านทักษะทางภาษา

ต่างประเทศ ซึ่งวิทยาลัยที่สามารถเป็นต้นแบบได้ในที่นี้คือ วิทยาลัยการอาชีพเบตง และวิทยาลัยสารพัดช่างสุโขทัย-ลก ทำให้เป็นจุดเด่นของสถานศึกษาในการทำความร่วมมือกับอาชีวศึกษาในประเทศเพื่อนบ้านได้มากกว่า 1 ประเทศ และสุดท้ายโครงการที่ 6 ที่มีความสำคัญต่อยุทธศาสตร์สร้างความร่วมมือระหว่างองค์กรภายในประเทศและต่างประเทศเพื่อรองรับประชาคมอาเซียนตามนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา คือ โครงการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีทั้งในและต่างประเทศ

จากผลการวิจัยระยะที่ 1 สรุปได้ว่าจุดเน้นยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตลอดระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมา มีการแบ่งออกเป็น 3 ช่วง คือ ช่วงที่ 1 ปีพุทธศักราช 2547-2549 แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ การจัดการอาชีวศึกษาส่วนกลางและการจัดการอาชีวศึกษาชายแดนใต้ โดยจุดเน้นยุทธศาสตร์อาชีวศึกษาส่วนกลางมี 2 มิติใหญ่ คือ “มิติการปฏิรูปการจัดการศึกษาอาชีวศึกษา” และ “มิติการเติมปัญญาให้สังคม” ซึ่งประกอบด้วย 6 ประเด็นยุทธศาสตร์ คือ 1) ยุทธศาสตร์ปฏิรูประบบการอาชีวศึกษา 2) ยุทธศาสตร์ปฏิรูประบบการบริหารจัดการอาชีวศึกษา 3) ยุทธศาสตร์ปฏิรูประบบการบริหารทรัพยากร 4) ยุทธศาสตร์ปฏิรูประบบบุคลากรอาชีวศึกษาทุกระดับ 5) ยุทธศาสตร์ปฏิรูปการเรียนรู้ 6) ยุทธศาสตร์เติมปัญญาให้สังคม เมื่อสถานการณ์ความรุนแรงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้เกิดขึ้นทำให้ประชาชนได้รับความเดือดร้อน การจัดการอาชีวศึกษาชายแดนใต้จึงเป็นช่วงของการเริ่มต้นในการดำเนินนโยบายไปสู่การปฏิบัติ โดยมีจุดเน้นยุทธศาสตร์ 2 ประการ คือ 1) ยุทธศาสตร์เพื่อบริหารจัดการด้านความปลอดภัยของผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา และ 2) ยุทธศาสตร์ส่งเสริมการฝึกอาชีพ ท้องถิ่นให้สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน ซึ่งทั้งสองยุทธศาสตร์สามารถอธิบายได้ว่า เริ่มแรกของการจัดการอาชีวศึกษาชายแดนใต้ในปี 2547 นั้น มีการจัดตั้งศูนย์การศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศพต.) ที่เป็นรูปธรรมขึ้นในสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ดังนั้น ในระยะเริ่มต้น ศพต.จึงอาศัยการใช้ยุทธศาสตร์ปกป้อง คือ เน้นในเรื่องของการบริหารจัดการความมั่นคงเป็นหลัก ให้ความสำคัญกับภารกิจส่งเสริมและพัฒนาการฝึกอาชีพ ท้องถิ่นให้กับพี่น้องประชาชนเพื่อความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันของสังคม ในปีถัดมาการจัดการอาชีวศึกษาชายแดนใต้เริ่มมีการปรับแผนใหม่ โดยนำยุทธศาสตร์เชิงรุกมาใช้ปฏิบัติการในพื้นที่ให้มากขึ้น (2548-2549) คือ อาศัยหลักของการใช้การศึกษาเป็นแกนนำ ซึ่งหมายถึง การจัดการศึกษาวิชาชีพร่วมกับหลักศาสนาให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตและอาชีพท้องถิ่น และปรับภูมิทัศน์สภาพแวดล้อมสถานศึกษาให้น่าอยู่น่าเรียนเพื่อสร้างแรงจูงใจในการเรียนสายอาชีพ

ช่วงที่ 2 ปีพุทธศักราช 2550 สภาวการณ์การจัดการอาชีวศึกษาชายแดนใต้เริ่มมีความคงตัว เขารูปเข้ารอยและตั้งตัวได้ จึงเป็นช่วงของการพัฒนาภายในสถานศึกษาเป็นส่วนใหญ่ โดยเน้นมิติการจัดอาชีวศึกษาเพื่อสร้างความมั่นคงโดยใช้การศึกษาเป็นแกนนำ คือ เน้นยุทธศาสตร์

การปรับจุดอ่อนของตัวเองด้านสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาเพื่อรองรับการเปิดบ้านคนพันธุ์อาร์ ในการดึงมวลชนให้เข้ามามีส่วนร่วมจัดการศึกษาวิชาชีพในอนาคต ส่วนยุทธศาสตร์ด้านความปลอดภัยและยุทธศาสตร์การฝึกอาชีพท้องถิ่นของปีที่ผ่านก็ยังคงดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ประกอบด้วยยุทธศาสตร์ 3 ประการ คือ 1) ยุทธศาสตร์ปรับปรุงภูมิทัศน์สถานศึกษาให้น่าอยู่น่าเรียน 2) ยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาวิชาชีพร่วมกับหลักศาสนาให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตและอาชีพท้องถิ่น และ 3) ยุทธศาสตร์รักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

และช่วงสุดท้ายปีพุทธศักราช 2551-2556 เป็นช่วงที่ยาวนานที่สุดเนื่องจากมีโครงการ/กิจกรรมที่หลากหลายและในบางยุทธศาสตร์ก็มีโครงการ/กิจกรรมที่ต่อเนื่องมาจากช่วงที่ 1 และ 2 อย่างไรก็ตามสิ่งที่เห็นได้ชัดเจนในช่วงที่ 3 คือ การจัดการอาชีวศึกษาชายแดนได้มีความพร้อมทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกแล้ว มีแผนการพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ประจำปีที่ชัดเจน มีงบประมาณสนับสนุนที่ชัดเจน มีโครงการที่มากขึ้นถึงแม้แต่ละวิทยาลัยจะมีจำนวนโครงการที่ไม่เท่ากันก็ตาม แต่ชุมชนในพื้นที่ก็ให้ความสนใจและจับตามองต่อการดำเนินงานของอาชีวศึกษาชายแดนได้อย่างต่อเนื่อง ดังนั้น การใช้**ยุทธศาสตร์เชิงรุก**ของ ศพต. จึงเริ่มต้นอีกครั้งหนึ่ง คือ อาศัยหลักการดึงมวลชนเข้ามามีส่วนร่วม และทำการปิดจุดอ่อนตัวเองจนถึงยุค Localization เพื่อรองรับประชาคมอาเซียนที่จะเกิดขึ้นในปี 2558 มีจุดเน้น 5 ประการ คือ 1) ยุทธศาสตร์สร้างขวัญกำลังใจและความปลอดภัยให้แก่บุคลากรและทรัพย์สินทางราชการ 2) ยุทธศาสตร์ปรับการเรียนเปลี่ยนการสอนให้เหมาะสมกับสภาวะการณ์ 3) ยุทธศาสตร์เสริมสร้างเครือข่ายชุมชนเพื่อการอยู่ดีมีสุขของชุมชนและสังคม 4) ยุทธศาสตร์เพิ่มศักยภาพสถานศึกษาและสร้างโอกาสการเรียนรู้สายอาชีพ 5) ยุทธศาสตร์สร้างความร่วมมือระหว่างองค์กรภายในประเทศและต่างประเทศเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน ซึ่งทั้งหมดอยู่ภายใต้ร่มใหญ่ของการเสริมสร้างเครือข่ายเพื่อการอยู่ดีมีสุขของชุมชนและสังคม คือ มีการฝึกอาชีพในสถาบันการศึกษาปอเนาะ ฝึกอาชีพในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามซึ่งถือเป็นหัวใจของการศึกษาเพื่อมวลชน มีการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้วิชาชีพในพื้นที่หน้าด่านหรือพื้นที่ห่างไกลเพื่อขยายโอกาสทางการศึกษาและบริการด้านวิชาชีพให้กับเยาวชน ประชาชนที่ไม่สามารถเข้ามาศึกษาต่อในตัวเมืองหรือขาดโอกาสทางการศึกษา จนในที่สุดการจัดการอาชีวศึกษาก็ได้สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับองค์กรทุกภาคส่วนทั้งในประเทศและต่างประเทศเพื่อรองรับประชาคมอาเซียนในเรื่องความเป็นสากลของสังคมมุสลิม อย่างมีคุณภาพทั่วถึง และสอดคล้องกับวิถีชีวิต อัตลักษณ์ของจังหวัดชายแดนภาคใต้ในที่สุด และตลอดระยะเวลา 6 ปีที่ผ่านมา ผู้วิจัยพบว่า การจัดการอาชีวศึกษาชายแดนใต้ของ ศพต. ทุกปีจะให้ความสำคัญกับยุทธศาสตร์เสริมสร้างเครือข่ายชุมชนเพื่อการอยู่ดีมีสุขของชุมชนและสังคมมากที่สุด เช่น งบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนจากโครงการไทยเข้มแข็ง (SP2) 110 ล้านบาทจากรัฐบาล (นอกเหนือจากงบปกติ) นั้น ทาง ศพต.ก็ได้นำมาส่งเสริมในยุทธศาสตร์นี้ทั้งหมด และโครงการที่เด่นชัดสุดในช่วงที่ 3 คือ

โครงการฝึกอาชีพในสถาบันการศึกษาปอเนาะ โครงการฝึกอาชีพในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่มีปริมาณมาก อีกสิ่งหนึ่งที่ผู้วิจัยพบในการวิจัยช่วงนี้ คือ การจัดการอาชีวศึกษาชายแดนภาคใต้ ทั้ง 18 วิทยาลัย มีความเป็น Area best ของแต่ละวิทยาลัยที่ไม่ซ้ำกัน เช่น ผลิตภัณฑ์อาหารฮาลาลของวิทยาลัยอาชีวศึกษาปัตตานี การทำเครื่องปั้นเล็กของวิทยาลัยการอาชีพปัตตานี การทำบุญดูของวิทยาลัยการอาชีพสายบุรี การทำกรีซของวิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษกปัตตานี การเลี้ยงกุ้งขาวชีวภาพของวิทยาลัยเทคโนโลยีการเกษตรและประมงปัตตานี การออกแบบเสื้อผ้าบาติกของวิทยาลัยอาชีวศึกษายะลา การทำทรงนกของวิทยาลัยการอาชีพรามัน การผลิตช่างตัดผมของวิทยาลัยสารพัดช่างยะลา การทำกระเบื้องและหินอ่อนของวิทยาลัยเทคนิคยะลา การทำแยมลองกองของวิทยาลัยสารพัดช่างนราธิวาส การผลิตยางของวิทยาลัยเทคนิคจะนะ การทำกระเป๋าของวิทยาลัยเทคนิคสตูล การซ่อมเครื่องยนต์เรือประมงของวิทยาลัยการอาชีพละงู เป็นต้น

ดังนั้น 10 ปีผ่านมาของการจัดการอาชีวศึกษาชายแดนใต้ สามารถตั้งข้อสังเกตได้ว่าแต่ละช่วงมีจุดเน้นที่มีทั้งความเหมือนและความต่าง โดยจุดเน้นที่เหมือนกันทั้ง 3 ช่วง คือ **ยุทธศาสตร์สร้างความปลอดภัยในชีวิตของบุคลากร นักเรียนนักศึกษาและทรัพย์สินทางราชการ (มิติตความมั่นคง) และยุทธศาสตร์เสริมสร้างเครือข่ายเพื่อการอยู่ดีสุขของสังคมชายแดนใต้** โดยการฝึกอาชีพ (มิติตการมีงานทำและแก้ปัญหาความยากจน) ให้กับพี่น้องประชาชน กลุ่มเป้าหมายพิเศษ ผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา เยาวชน นักเรียนนักศึกษาในสถาบันการศึกษาปอเนาะ โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ให้รู้จักการประกอบอาชีพและมีงานทำ เพื่อแก้ไขปัญหาเรื่องปากท้องและความยากจนของครอบครัว เพราะอาชีวศึกษาเล็งเห็นว่าสาเหตุของการเกิดสถานการณ์ความไม่สงบนั้นเกิดจากความยากจนของคนในพื้นที่ เนื่องจากประชาชนไม่มีความรู้และการปฏิบัติในเรื่องการทำมาหากินหรือการประกอบอาชีพด้วยตนเองจนต้องพึ่งพาอาศัยและนำพาตนเองไปสู่ความคิดและความเชื่อที่รุนแรง ทำให้ผู้วิจัยพบว่า ในมุมมองของอาชีวศึกษานั้น การให้อาชีพแก่ประชาชน หรือ “อาชีวะสร้างงาน สร้างอาชีพ” สามารถช่วยเหลือพี่น้องชายแดนใต้ได้ในทุกมิติได้อย่างยั่งยืน อย่างไรก็ตาม การจัดการอาชีวศึกษาชายแดนใต้ใน 3 ช่วง (2547-2549, 2550, 2551-2556) ยังคงมีรายละเอียดย่อยของยุทธศาสตร์ที่แตกต่างกัน เช่น ช่วงที่ 1 และ 2 จะไม่เน้นเรื่องความเป็นประชาคมอาเซียนและความเป็นสากลแต่จะให้ความสำคัญกับสังคมพหุวัฒนธรรมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ส่วนในช่วงที่ 3 ได้ให้ความสำคัญกับความเป็นประชาคมอาเซียนแต่เริ่มในปี 2554 และอีกประเด็นหนึ่งที่แตกต่างกันคือ ในช่วงที่ 1 (2547-2549) กับ ช่วงที่ 3 (2551-2556) มีการใช้ยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาเชิงรุกทั้งสองช่วง แต่ต่างกันตรงที่ช่วงที่ 1 การใช้การศึกษาเป็นแกนนำนั้น เป็นการขับเคลื่อนจากสถานศึกษาสู่ภายนอก โดยนำการศึกษาวิชาชีพลงสู่พื้นที่ ลงสู่ประชาชน ลงสู่สถาบันการศึกษาปอเนาะ ลงสู่โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามให้เป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้น แต่ในช่วงที่ 3 การศึกษาเชิงรุกเพื่อมวลชน เป็นการเจาะกลุ่มเป้าหมายให้มาเข้าสู่การจัดการศึกษาอาชีวศึกษา

โดยเฉพาะการตั้งสถาบันการศึกษาปอเนาะและโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเข้ามามีส่วนร่วม โดยใช้กิจกรรมต่างๆ ซึ่งเป็นการสร้างแรงจูงใจเรียนสายอาชีพแบบสืบทอดรุ่นต่อรุ่น อีกทั้งโครงการ ศูนย์การเรียนรู้วิชาชีพประจำอำเภอฯ (พื้นที่ห่างไกล) ที่ทำความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถือเป็นนวัตกรรมหนึ่งที่โดดเด่นขึ้นมา ผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่าความมุ่งหวังทั้ง 3 ช่วงของการจัดการอาชีวศึกษาชายแดนใต้ เป็นเรื่องของการฝึกอาชีพเพื่อความอยู่เย็นเป็นสุข แต่ด้วยสถานการณ์ความปลอดภัยของสามจังหวัดชายแดนใต้และความเหลื่อมล้ำทางการเมือง นโยบายของรัฐบาล กระแสสังคมโลกที่เปลี่ยนแปลง จึงเป็นตัวเชื่อมโยงให้จุดเน้นยุทธศาสตร์แต่ละปีมีความเหมือนและความต่างกันทั้งเรื่อง “คุณภาพ ความทั่วถึง และความสอดคล้องกับวิถีชีวิต”

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ผลการวิจัยระยะที่ 2 นำเสนอยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษ
เฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ในทศวรรษหน้า (พุทธศักราช
2558-2567)

ในการวิจัยระยะที่ 2 นี้ เป็นการมุ่งนำเสนอยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษา
ของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ในทศวรรษหน้า (พุทธศักราช 2558-2567)
ประกอบด้วย 3 ตอน และมีสัญลักษณ์ที่ผู้วิจัยได้แสดงใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล และนำเสนอผล
การวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมด ได้แก่

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์แทนตัวแปรในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

n	แทน	จำนวนของกลุ่มตัวอย่าง
$Mdn.$	แทน	ค่ามัธยฐาน (Median)
$I.R.$	แทน	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range)
Mo	แทน	ค่าฐานนิยม (Mode)
$[Mo - Mdn.]$	แทน	ผลต่างระหว่างค่าฐานนิยมกับค่ามัธยฐาน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคลของผู้เชี่ยวชาญ

1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคลของผู้เชี่ยวชาญ

ตารางที่ 5 แสดงจำนวน ร้อยละ ของผู้เชี่ยวชาญจำแนกตามเพศและกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ

(n=19)

ข้อมูลสถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	17	89.47
หญิง	2	10.53
รวม	19	100.00
กลุ่ม		
ผู้กำหนดนโยบาย	11	57.89
ผู้นำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ	5	26.32
นักวิชาการศึกษา	3	15.79
รวม	19	100.00

จากตารางที่ 5 พบว่า ผู้เชี่ยวชาญในการวิจัยครั้งนี้ ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 89.47 รองลงมาเป็นเพศหญิง ร้อยละ 10.53 โดยเป็นผู้กำหนดนโยบาย ร้อยละ 57.89 ผู้นำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ร้อยละ 26.32 และนักวิชาการศึกษา ร้อยละ 15.79 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย ของการจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจ
จังหวัดชายแดนภาคใต้ในทศวรรษหน้า (พุทธศักราช 2558-2567)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มผู้กำหนดนโยบาย
กลุ่มนักวิชาการการศึกษา และการระดมความคิดของผู้เชี่ยวชาญกลุ่มผู้นำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ พบว่า
การจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ในทศวรรษหน้า
(พุทธศักราช 2558-2567) ควรมีวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย ดังนี้

วิสัยทัศน์

อาชีวศึกษาชายแดนใต้จัดการศึกษาและฝึกวิชาชีพให้ประชาชนเกิดประโยชน์สุข
เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

พันธกิจ

1. จัดการศึกษาวิชาชีพควบคู่หลักศาสนาและวิถีชีวิตสังคมพหุวัฒนธรรม
2. ยกกระดับการฝึกอบรมวิชาชีพให้เสมอภาคและทัดเทียมภูมิภาคอาเซียนและ

นานาชาติ

3. ดำรงวิชาชีพให้เกิดความเป็นเลิศไว้บนพื้นฐานทรัพยากรธรรมชาติท้องถิ่น

เป้าหมาย

1. นักเรียนนักศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้รับการศึกษาวิชาชีพอย่างทั่วถึง
ทุกพื้นที่
2. นักเรียนนักศึกษา เยาวชน ประชาชนจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้รับการฝึกอบรม
วิชาชีพและยกระดับฝีมือแรงงานที่สามารถแข่งขันในระดับภูมิภาคอาเซียนและนานาชาติไม่น้อยกว่า
ร้อยละ 80
3. ประชาชนจังหวัดชายแดนภาคใต้สามารถนำความรู้วิชาชีพด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น
มาต่อยอดในการมาประกอบอาชีพให้เกิดเป็นผลิตภัณฑ์เชิงพาณิชย์ได้

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษาของ
เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ในทศวรรษหน้า (พุทธศักราช 2558-2567)

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อยุทธศาสตร์การจัดการ
อาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ในทศวรรษหน้า (พุทธศักราช 2558-
2567) โดยใช้เทคนิคการวิจัยเดลฟายแบบปรับปรุง รอบที่ 1

เริ่มต้นจากการศึกษาเอกสารในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา เมื่อทำการวิเคราะห์เอกสารด้วย
วิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ทำให้ผู้วิจัยเกิดประเด็นที่นำไปสู่การสัมภาษณ์และระดม
ความคิดของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 กลุ่ม (ผู้กำหนดนโยบาย ผู้ดำเนินงานไปสู่การปฏิบัติ และนักวิชาการ
ศึกษา) ประกอบด้วย 4 มิติ คือ มิติความมั่นคงสันติสุข มิติการศึกษาเพื่อการมีงานทำ มิติการศึกษา
เพื่อแก้ปัญหาความยากจน มิติอาชีวศึกษากับประเทศอาเซียน รวมไปถึงข้อเสนอแนะอื่นๆที่
ผู้เชี่ยวชาญแนะนำ เมื่อสังเคราะห์แล้วพบว่ามียุทธศาสตร์ดังต่อไปนี้ คือ

มิติความมั่นคงสันติสุข

อาชีวศึกษาควรมีการจัดการอาชีวศึกษาหลายรูปแบบเพื่อเข้าใจ เข้าถึง พัฒนาอาชีพ
ทุกหมู่เหล่า “Vocational Fax All” ให้พี่น้องประชาชนทุกเพศทุกวัยหรือสถาบันทางสังคมต่างๆอยู่
ร่วมกันอย่างมีความสุข มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน บ้านเมืองได้รับการพัฒนาทั้งทาง
เศรษฐกิจและสังคมอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการพัฒนาทรัพยากรบุคคลให้เป็นศูนย์กลางของการ
เรียนรู้ ทั้งการเรียนรู้ภูมิปัญญา ทั้งการเรียนรู้วิทยาการสมัยใหม่เพื่อการประกอบอาชีพและรายได้
หรือสร้างความเป็นเลิศ (Area Best) เช่น สร้างผลิตภัณฑ์อาหารฮาลาล ในสถานศึกษาเพื่อดึงดูดให้
ประชาชนสนใจเรียนสายอาชีพและสามารถออกไปประกอบอาชีพได้

นอกจากนี้ในมิติความมั่นคงสันติสุขนั้นคนต่างชาติพันธุ์ มลายู สยาม เชื้อสายจีน
อื่นๆได้เรียนรู้ตามความคิดและความเชื่อที่ถูกต้อง โดยยึดหลักศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณี
เป็นหลัก เน้นคุณภาพชีวิตคน อยู่ในระบอบการปกครองของกฎหมาย การเรียนอาชีวศึกษาให้ได้มาซึ่ง
ความมั่นคง ต้องเกิดจาก “การสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับผู้เรียน รับผิดชอบต่อเยาวชนในโรงเรียน
และนอกโรงเรียน รวมทั้งฝึกอาชีพ” เช่น “กิจกรรมสันติศึกษา กิจกรรมลูกเสือ” เป็นกิจกรรมที่เด็ก
และเยาวชนในอาชีวศึกษาได้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข พุดจากกันอย่างมีเหตุผล และขยายความรู้
ความชำนาญไปยังหมู่บ้านละแวกใกล้เคียงของตนได้ ดังนั้น การจัดการอาชีวศึกษาชายแดนใต้ควรจัด
การศึกษาวิชาชีพควบคู่การประกอบกิจการศาสนา ส่งเสริมประเพณีความสามัคคีระหว่างบ้าน วัด มัสยิด
วิทยาลัย จัดตั้งศูนย์บ่มเพาะการเรียนรู้วิชาชีพในสถานศึกษาโดยใช้โครงการเป็นฐาน (Project Based

Learning : PBL) ให้นักเรียนนักศึกษาเกิดรายได้ พื้นฟูวิชาชีพภูมิปัญญาท้องถิ่นวิถีชีวิตชายแดนใต้ (One College One Product : OCOP)

มิติการศึกษาเพื่อการมีงานทำ

“จัดการศึกษารูปแบบทวิภาคี” และภาคีความร่วมมือ การอาชีวศึกษากับองค์กร การปกครองส่วนท้องถิ่น สถานประกอบการ ทั้งในประเทศและประเทศอาเซียน พัฒนาสมรรถนะ ผู้เรียนให้จบการศึกษาแล้วมีงานทำ “เน้นไปสู่ประชาคมอาเซียน” โดยแต่กรู้ออกเป็นมาตรการ อาชีวศึกษาเชื่อมต่อสถานประกอบการโดยตรง จัดการอาชีวศึกษาในรูปแบบปฏิบัติการ จัดกิจกรรม ต่างๆ เช่น ผู้เรียนต้องเรียนควบคู่กับสถานประกอบการ 6 เดือน หรือสถานประกอบการมีระบบ Training โดยมีครูฝึกในสถานประกอบการ ครูในสถานประกอบการนำผู้เรียนไปจัดการศึกษา ด้านอาชีพ ฝึกทักษะฝีมือ และจิตสาธารณะ จนทำให้ “จบการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นสูง (ปวส.) ได้มีงานทำ” มีอาชีพมีรายได้ ซึ่งอาชีพและรายได้ในปัจจุบันนั้น มีทั้งแบบดั้งเดิมและ แบบสมัยใหม่ อาชีพดั้งเดิม คือ ความอุดมสมบูรณ์ทรัพยากรธรรมชาติ “ต้องอนุรักษ์” อาชีพเกษตร อาชีพค้าขาย และอาชีพทางศิลปะที่มีมูลค่ามาก เช่น ผ้าบาติก กรงนก ภาพวาด เครื่องใช้ไม้สอยอื่น ควรนำ “ทุนทางสังคม ทุนทางปัญญาที่มีอยู่” ต่อยอดให้เป็น Creative economy คือ การต่อยอด สินค้าเชิงสร้างสรรค์ ส่งเสริมวัตถุดิบประมงชายฝั่งให้เป็น Secondary product ให้มีมูลค่าเพิ่ม สร้างสินค้าฝีมืออาชีวศึกษาผ่านอินเทอร์เน็ตรูปแบบ Digital IT

อย่างไรก็ตามความแตกต่างของบริบทพื้นที่แต่ละวิทยาลัยควรมีการส่งเสริมอาชีพ และเน้นการฝึกอบรมวิชาชีพระยะสั้น หากความโดดเด่นเฉพาะทางให้ได้ที่สุดคล้องกับเอกลักษณ์ จังหวัดชายแดนภาคใต้ เช่น อาหาร เสื้อผ้า จนสามารถฝึกอาชีพให้ประชาชนเกิดอาชีพสร้างรายได้ที่มี เป็นการเพิ่มมูลค่าแก่ครอบครัว ซึ่งทำในกรอบของ “สินค้าฮาลาล” เพื่อรองรับตลาดอาหรับ ตลาด E.U. หรือตลาดอเมริกา เช่นเดียวกับการจัดการอาชีวศึกษาเพื่อเด็กและมวลชน “การศึกษาเพื่อโลกนี้ และโลกหน้า” คือ มีอาชีพคู่กับหลักศาสนา เพราะศาสนาเป็นกระบวนการทางสังคม (Socialization) คือ กระบวนการกล่อมเกลากันทางสังคม ซึ่งประชาชนวิถีมุสลิมเชื่อว่าหากจะได้ดีในโลกหน้าต้องทำความดีในโลกนี้

มิติการศึกษาเพื่อแก้ปัญหาความยากจน

จัดให้มีการ“สร้างงาน สร้างอาชีพ” เฉพาะสาขาที่ตลาดแรงงานทางภาคใต้ต้องการ เป็นเครือข่ายพัฒนาโดยเชิงระบบ (System Approach) สร้างอาชีพอย่างครบวงจร ส่งเสริมผลผลิต การตลาด บัญชี ตลอดจนให้ความรู้วิชาชีพ และยกระดับรายได้ เช่น Fix it Center ให้กับ กลุ่มเป้าหมายที่จำแนกตามการมีรายได้ ฉะนั้น การแก้ปัญหาความยากจนของประชาชนจังหวัด

ชายแดนภาคใต้ควรเริ่มที่การพัฒนาด้านอาชีพหลักและอาชีพเสริมควบคู่กันไป ในระบบการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาควรเร่งเพิ่มปริมาณผู้เรียน สร้างทักษะแรงจูงใจเรียนสายอาชีพ มีกิจกรรมสนับสนุนนักเรียนทุน โดยดำเนินการอย่างมีระบบ มีแผน มีหุ้นส่วนภาคีที่ชัดเจน เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) องค์กรบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) องค์กรบริหารส่วนตำบล (อบต.) เทศบาล โรงเรียนทั้งรัฐและเอกชน ส่วนราชการอื่นๆ เช่น กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน พัฒนาสังคมพัฒนาชุมชน ขณะเดียวกันต้องมีความสัมพันธ์กับองค์กรหอการค้าแต่ละจังหวัด สมาคมสภาอุตสาหกรรมจังหวัด เพื่อผลิตกำลังคนให้ได้ตรงกับสถานประกอบการในอนาคต และการต่อยอดขยายศูนย์การเรียนรู้วิชาชีพประจำอำเภอให้เลื่อนระดับเป็นวิทยาลัยเพื่อจัดการเรียนการสอนและฝึกอาชีพ สร้างรายได้ให้กับพี่น้องประชาชนจังหวัดชายแดนภาคใต้

มิติอาชีวศึกษากับประเทศอาเซียน

นโยบายอาชีวศึกษาใช้มาตรฐานฝีมือสากล และอาเซียน เน้น “อาชีพเฉพาะตลาดมุสลิม” และอื่นๆด้วยเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาในพื้นที่กับประเทศมาเลเซีย แลกเปลี่ยนบุคลากร ส่งนักเรียนนักศึกษาฝึกงานต่างประเทศ มีกิจกรรมแลกเปลี่ยนเป็นประจำปีงบประมาณ อีกประการหนึ่งคือ นโยบายต้องเน้นภาษาจีน การให้ความสำคัญด้านภาษา “ภาษาเพื่อการสื่อสาร” โดยเฉพาะ “ภาษาจีน” ที่เข้ามามีบทบาทสำคัญทางเศรษฐกิจ เพราะเป็นพื้นฐานการทำงานรองรับประชาอาเซียน นอกจากนี้ การพัฒนาความร่วมมือ (MOU) ทางการศึกษาอาชีวศึกษา โดยมีองค์กรกลางที่เป็นสื่อระหว่างโรงเรียนที่โรงเรียนนอกร่วมกับประเทศอินโดนีเซีย และมาเลเซีย พม่า กัมพูชา จนถึงบรูไน ซึ่งในอนาคตการเคลื่อนย้ายกำลังคนมีสูง ดังนั้นควรให้ความสำคัญด้านภาษา สมรรถนะทักษะฝีมือ และการเรียนรู้วิถีชีวิตวัฒนธรรมแต่ละประเทศอาเซียน คือ ต้องเรียนรู้วัฒนธรรมอุปนิสัยขยายกลุ่มเป้าหมายของแต่ละประเทศ แล้วหล่อหลอมเป็นคนจังหวัดชายแดนภาคใต้ สำหรับภายในสถานศึกษา ทั้ง 18 วิทยาลัย ควรเตรียมความพร้อมภายในสถานศึกษา เช่น หอพักรองรับนักเรียนนักศึกษาอาเซียน พัฒนาระบบสารสนเทศสื่อการสอนทางไกล (Video-Conference) ในรูปแบบ English Program

นอกจากนี้ อาชีวศึกษาชายแดนใต้สามารถเป็น HUB อาชีพของการศึกษาได้ทั้งทางเกษตรและประมง พืช สัตว์ ซึ่งมีแนวโน้มว่าคนในประเทศต่างๆ อินโดนีเซีย มาเลเซีย กลุ่มประเทศกัมพูชา ลาว เมียนมาร์ เวียดนาม (CLMV) จะเข้ามาเรียนเพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพความมั่นคงทางเศรษฐกิจอีกทางหนึ่ง รวมทั้งการผลิตกำลังคนต่อยอดความต้องการขององค์กรแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) และเพิ่มคุณวุฒิวิชาชีพ/เกียรติบัตรให้ผู้ไปประกอบการต่างประเทศ เช่น มาเลเซีย สิงคโปร์

ข้อเสนอแนะอื่นๆ

ใน 10 ปีข้างหน้าบริบทจะดีขึ้นหรือไม่ อยู่บนความเชื่อมั่นในระดับหนึ่ง “ถ้าเป็นเขตการปกครองพิเศษ” ควรเน้นวิสัยทัศน์เพื่อเกิดประโยชน์สุขอย่างยั่งยืน และควรมียุทธศาสตร์ประจำปีแล้วจะทำให้แนวโน้มที่ดีขึ้น คือ ประชาชนน่าจะมีโอกาสเลือก เป็นประชาธิปไตยให้มากขึ้น ในเรื่องของยุทธศาสตร์ทางด้านอาชีวศึกษา ก็ควรขยายทั้งปริมาณและคุณภาพ ปรับแผนปฏิรูปอาชีวศึกษาชายแดนใต้ใหม่โดยไม่ละทิ้งของเดิม เช่น การจัดการศึกษาอาชีวศึกษาคู่ขนานกับสถาบันศึกษาปอเนาะ (วิชาชีพคู่กับศาสนา) โดยใช้ “ยุทธศาสตร์เข้าสู่ชุมชน สร้างความเข้าใจกับองค์กรศาสนา ยุทธศาสตร์ความร่วมมือและความต้องการของคนในพื้นที่” อย่างไรก็ตาม อาชีวศึกษาชายแดนใต้ที่ดีควรนำแนวพระราชดำริเพื่อสร้างอาชีพให้แก่ประชาชน เช่น การฟื้นฟูภูมิปัญญาท้องถิ่นและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งจะทำให้ประชาชนเกิดประโยชน์สุขเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

จากผลการสังเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในเดลฟายรอบที่ 1 และการศึกษาเอกสารแผนปฏิบัติการที่ผ่านมา พบว่ามีมิติต่างๆที่มีมุมมองที่คาบเกี่ยวและเชื่อมโยงระหว่างอดีต ปัจจุบันและอนาคตที่จะเกิดขึ้น จนทำให้ผู้วิจัยได้สาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ในทศวรรษหน้า (พุทธศักราช 2558-2567) เพื่อนำไปสร้างเครื่องมือแบบสอบถามมาตราส่วน 5 ระดับ ในเดลฟายรอบที่ 2 ได้ 5 ยุทธศาสตร์ 58 ข้อ ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์ที่ 1 การจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชนจังหวัดชายแดนภาคใต้ ยุทธศาสตร์ที่ 2 การฝึกทักษะและอบรมวิชาชีพเพื่อส่งเสริมความเสมอภาคทางสังคม ยุทธศาสตร์ที่ 3 การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาและฝึกอาชีพทุกภาคส่วน ยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างความร่วมมือกับต่างประเทศในภูมิภาคอาเซียน และยุทธศาสตร์ที่ 5 การอนุรักษ์ทรัพยากรทางธรรมชาติเพื่อสร้างอาชีพอย่างยั่งยืน รวมทั้งข้อเสนอแนะอื่นๆนั้น ดังตารางผลการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้
ในทศวรรษหน้า (พุทธศักราช 2558-2567) โดยใช้เทคนิคการวิจัยเดลฟายแบบปรับปรุง รอบที่ 2

ตารางที่ 6 ค่าสถิติและความเหมาะสมของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ในทศวรรษหน้า
(พุทธศักราช 2558-2567) จำแนกตามยุทธศาสตร์ (เดลฟาย รอบที่ 2)

ข้อ	ยุทธศาสตร์	<i>Mdn.</i> ≥ 3.50	<i>Mo</i>	<i>I.R.</i> ≤ 1.50	[<i>Mo</i> – <i>Mdn.</i>] ≤ 1.00	ความเหมาะสม
ยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชนจังหวัดชายแดนภาคใต้						
1	ปรับพฤติกรรมนักเรียนนักศึกษาเข้าใหม่ให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์	5.00	5.00	1.00	0.00	เหมาะสมมากที่สุด
2	ปรับพื้นฐานความรู้วิชาชีพให้แก่เรียนนักศึกษาเข้าใหม่	5.00	5.00	1.00	0.00	เหมาะสมมากที่สุด
3	จัดการศึกษาวิชาชีพควบคู่การประกอบกิจการ	5.00	5.00	1.50	0.00	เหมาะสมมากที่สุด
4	ส่งเสริมกิจกรรมสันติสุขโดยสันติวิธีในวิทยาลัย เช่น กิจกรรมลูกเสือ หรือกิจกรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมจริยธรรมซึ่งอาจเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องในเรื่องความคิด แตกต่างแต่ไม่แตกแยก	4.00	4.00	1.00	0.00	เหมาะสมมาก
5	ส่งเสริมการเรียนรู้ขนบธรรมเนียมประเพณีชาติพันธุ์ที่หลากหลายให้แก่ผู้เรียนอย่างเหมาะสม	4.00	5.00	1.50	1.00	เหมาะสมมาก
6	จัดค่ายอาชีวะจิตอาสาเพื่อนำพาสันติสุขทำดีเพื่อประเทศในสังคมพหุวัฒนธรรม	4.00	4.00	1.50	0.00	เหมาะสมมาก
7	ส่งเสริมประเพณีความสามัคคีระหว่างบ้าน วัด มีสยิต วิทยาลัย	4.00	5.00	1.50	1.00	เหมาะสมมาก
8	จัดการศึกษาอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้รูปแบบภาคีเครือข่าย เช่น ผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา ผู้ปกครอง สถานประกอบการ	4.00	4.00	1.00	0.00	เหมาะสมมาก

ข้อ	ยุทธศาสตร์	Mdn. ≥ 3.50	Mo	I.R. ≤ 1.50	[Mo – Mdn.] ≤ 1.00	ความเหมาะสม
ยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชนจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ต่อ)						
9	จัดตั้งศูนย์บ่มเพาะการเรียนรู้วิชาชีพในสถานศึกษาโดยใช้โครงการเป็นฐาน (Project Based Learning : PBL)	4.00	4.00	1.00	0.00	เหมาะสมมาก
10	ฝึกอาชีพให้แก่แก่นักเรียนนักศึกษาภายในวิทยาลัยเพื่อสร้างรายได้ระหว่างเรียน(One College One Product : OCOP)	4.00	5.00	1.00	1.00	เหมาะสมมาก
11	ฟื้นฟูวิชาชีพภูมิปัญญาท้องถิ่นวิถีชีวิตชายแดนใต้ให้มีประสิทธิภาพ	4.00	4.00	1.00	0.00	เหมาะสมมาก
12	ฝึกอาชีพให้แก่ประชาชนมุ่งสู่มาตรฐานสินค้าชุมชน (One Tambon One Product : OTOP)ชายแดนใต้	4.00	4.00	2.00	0.00	ไม่เหมาะสม
13	ส่งเสริมและยกระดับผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นให้เป็นผลิตภัณฑ์อาหารฮาลาลที่ถูกต้องตามมาตรฐาน	4.00	5.00	1.00	1.00	เหมาะสมมาก
14	สร้างการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาตามสภาพบริบทของพื้นที่แต่ละวิทยาลัยให้เกิดความเป็นเลิศ (Area Best)	5.00	5.00	1.00	0.00	เหมาะสมมากที่สุด
ยุทธศาสตร์การฝึกทักษะและอบรมวิชาชีพเพื่อส่งเสริมความเสมอภาคทางสังคม						
1	สร้างศูนย์กลาง(HUB) อาชีพอาชีวศึกษาชายแดนใต้ ให้เป็นศูนย์กลางของประเทศ	4.00	4.00	1.00	0.00	เหมาะสมมาก
2	ขยายศูนย์การเรียนรู้วิชาชีพในพื้นที่ชายขอบให้เป็นวิทยาลัย	4.00	4.00	1.00	0.00	เหมาะสมมาก
3	พัฒนาเครือข่ายการอบรมวิชาชีพเชิงระบบ (System Approach) ให้ทั่วถึงทุกภาคส่วน	4.00	4.00	1.00	0.00	เหมาะสมมาก

ข้อ	ยุทธศาสตร์	<i>Mdn.</i> ≥ 3.50	<i>Mo</i>	<i>I.R.</i> ≤ 1.50	[<i>Mo – Mdn.</i>] ≤ 1.00	ความเหมาะสม
ยุทธศาสตร์การฝึกทักษะและอบรมวิชาชีพเพื่อส่งเสริมความเสมอภาคทางสังคม(ต่อ)						
4	ต่อยอดความสัมพันธ์กับสมาคมหอการค้าไทย และสถานประกอบการอย่างจริงจัง	4.00	4.00	1.50	0.00	เหมาะสมมาก
5	ฝึกทักษะสร้างงานสร้างอาชีพอย่างครบวงจรด้วยระบบการมีส่วนร่วมทั้งสังคม	5.00	5.00	1.00	0.00	เหมาะสมมากที่สุด
6	ฝึกทักษะสร้างงานสร้างอาชีพที่โดดเด่นให้แก่ประชาชนเฉพาะสาขาชายแดนภาคใต้	5.00	5.00	1.00	0.00	เหมาะสมมากที่สุด
7	ส่งเสริมผลผลิต การตลาด ระบบบัญชีครัวเรือนที่มีคุณภาพ	4.00	4.00	1.00	0.00	เหมาะสมมาก
8	พัฒนาอาชีพหลักของประชาชนควบคู่การฝึกทักษะอาชีพเสริม	4.00	5.00	1.00	1.00	เหมาะสมมาก
9	พัฒนาอาชีพชุมชนให้เกิดรายได้แก่ครอบครัว	5.00	5.00	1.00	0.00	เหมาะสมมากที่สุด
10	ส่งเสริมการฝึกอาชีพให้กับโรงเรียนขยายโอกาส เรือนจำ สถานพินิจคุ้มครองเด็ก สตรี สายสัมพันธ์ องค์กรสังคมพัฒนาชุมชน กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กลุ่มเป้าหมายพิเศษ ตามความต้องการ	4.00	4.00	1.00	0.00	เหมาะสมมาก
11	เสริมสร้างทักษะแรงจูงใจเรียนสายอาชีพให้ทั่วถึงทุกพื้นที่ในสังคมชายแดนใต้	5.00	5.00	1.00	0.00	เหมาะสมมากที่สุด
12	จัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างเครือข่ายและการประชาสัมพันธ์ เช่น เปิดบ้านคนพันธุ์อาร์	5.00	5.00	1.00	0.00	เหมาะสมมากที่สุด
13	สนับสนุนกิจกรรมนักเรียนทุนทั้งระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และระดับ ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) จนถึงระดับปริญญาตรีเทคโนโลยีสายปฏิบัติการ (ทล.บ.)	5.00	5.00	1.00	0.00	เหมาะสมมากที่สุด
14	จัดกิจกรรมส่งเสริมอาชีพศึกษาร่วมด้วยช่วยประชาชน เช่น ศูนย์ซ่อมสร้าง (Fix it Center) , สร้างคนสร้างงาน (Flag Ship)	5.00	5.00	1.00	0.00	เหมาะสมมากที่สุด

ข้อ	ยุทธศาสตร์	Mdn. ≥ 3.50	Mo	I.R. ≤ 1.50	[Mo – Mdn.] ≤ 1.00	ความเหมาะสม
ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาและฝึกอาชีพทุกภาคส่วน						
1	จัดการศึกษาหลักสูตรคู่ขนานโดยความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาปอเนาะและโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม	4.00	5.00	1.00	1.00	เหมาะสมมาก
2	จัดการศึกษารูปแบบ 9+1, 12+1, การศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย (กศน.), วิทยาลัยชุมชน(วชช.),สถาบันการศึกษาปอเนาะ โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม โรงเรียนมัธยมขยายโอกาส	4.00	4.00	1.00	0.00	เหมาะสมมาก
3	ฝึกอบรมวิชาชีพให้แก่ผู้นำศาสนา พระภิกษุ สามเณร	4.00	4.00	1.00	0.00	เหมาะสมมาก
4	ฝึกอบรมวิชาชีพระยะสั้นให้แก่ นักเรียน นักศึกษาเยาวชน ประชาชนผู้สนใจ	5.00	5.00	1.00	0.00	เหมาะสมมากที่สุด
5	จัดทำแผนงานเพิ่มปริมาณผู้เรียนอย่างเป็นระบบกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) กศน. วชช. มหาวิทยาลัย	5.00	5.00	1.00	0.00	เหมาะสมมากที่สุด
6	ปรับทัศนคติการเรียนสายอาชีพให้แก่นักเรียนมัธยมต่างๆ	5.00	5.00	1.00	0.00	เหมาะสมมากที่สุด
7	จัดตั้งเครือข่ายเยาวชนแลกเปลี่ยนเรียนรู้การศึกษาอาชีวศึกษาทุกระดับ	5.00	5.00	1.50	0.00	เหมาะสมมากที่สุด
8	ฝึกอบรมอาชีพให้ประชาชนเชื่อมโยงตลาดผู้บริโภคและกลุ่มผู้ประกอบการสินค้า	4.00	4.00	1.00	0.00	เหมาะสมมาก
9	ส่งเสริมการจัดมหกรรมอาชีพอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้	4.00	5.00	1.00	1.00	เหมาะสมมาก
10	จัดสร้างระบบอินเทอร์เน็ต หรือ ICT ในการเรียนการสอนโดยสร้างความร่วมมือกับภาคเอกชน	4.00	5.00	1.50	1.00	เหมาะสมมาก
11	เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดสร้างสรรค์ผลิตสินค้าท้องถิ่นผ่านทางอินเทอร์เน็ต	4.00	4.00	2.00	0.00	ไม่เหมาะสม
12	จัดการศึกษารูปแบบทวิภาคีกับสถานประกอบการอย่างจริงจัง	5.00	5.00	1.00	0.00	เหมาะสมมากที่สุด

ข้อ	ยุทธศาสตร์	<i>Mdn.</i> ≥ 3.50	<i>Mo</i>	<i>I.R.</i> ≤ 1.50	[<i>Mo – Mdn.</i>] ≤ 1.00	ความเหมาะสม
ยุทธศาสตร์การสร้างความร่วมมือกับต่างประเทศในภูมิภาคอาเซียน						
1	เตรียมความพร้อมหอพักรองรับนักเรียนนักศึกษาอาเซียน	5.00	5.00	1.00	0.00	เหมาะสมมากที่สุด
2	พัฒนาระบบสารสนเทศ สื่อวิทยุ(R-Radio) สื่อการสอนทางไกล (Video-Conference) ให้เป็น English Program	4.00	4.00	1.00	0.00	เหมาะสมมาก
3	เพิ่มโอกาสการมีงานทำโดยส่งนักเรียนนักศึกษาฝึกงานต่างประเทศ	5.00	5.00	1.00	0.00	เหมาะสมมากที่สุด
4	ส่งเสริมการเรียนรู้ 2 ภาษา เช่น ภาษาจีนและภาษามลายูกลางให้แก่แก่นักเรียนนักศึกษา อาชีวะชายแดนใต้	5.00	5.00	1.00	0.00	เหมาะสมมากที่สุด
5	อาชีวศึกษาชายแดนใต้ ทำความร่วมมือ (MOU) กับกลุ่มประเทศกัมพูชา ลาว เมียนมาร์ และเวียดนาม (CLMV)	4.00	4.00	1.50	0.00	เหมาะสมมาก
6	แลกเปลี่ยนนักเรียนนักศึกษาระหว่างประเทศ เช่น อินโดนีเซีย มาเลเซีย ช่วงเปิดภาคเรียน ตลอดจนกลุ่ม CLMV	5.00	5.00	1.00	0.00	เหมาะสมมากที่สุด
7	ส่งเสริมความร่วมมือปลูกป่าอาเซียนโดยนักเรียนนักศึกษาอาชีวศึกษาแต่ละประเทศ	4.00	4.00	1.00	0.00	เหมาะสมมาก
8	เพิ่มคุณวุฒิวิชาชีพ/เกียรติบัตรให้ผู้ไปประกอบการต่างประเทศ เช่น มาเลเซีย สิงคโปร์	4.00	4.00	1.00	0.00	เหมาะสมมาก
9	ผลิตและยกระดับสินค้าฮาลาลอาชีวศึกษาชายแดนใต้ส่งออกนอกประเทศ	5.00	5.00	1.50	0.00	เหมาะสมมากที่สุด
10	ผลิตกำลังคนต่อยอดความต้องการขององค์กรแรงงานระหว่างประเทศ (ILO)	5.00	5.00	1.00	0.00	เหมาะสมมากที่สุด
ยุทธศาสตร์การอนุรักษ์ทรัพยากรทางธรรมชาติเพื่อสร้างอาชีพอย่างยั่งยืน						
1	ฝึกอาชีพตามโอกาสความต้องการของประชาชนเพื่อการดำรงชีวิตบนพื้นฐานของการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่น	5.00	5.00	1.00	0.00	เหมาะสมมากที่สุด

ข้อ	ยุทธศาสตร์	<i>Mdn.</i> ≥ 3.50	<i>Mo</i>	<i>I.R.</i> ≤ 1.50	[<i>Mo – Mdn.</i>] ≤ 1.00	ความเหมาะสม
ยุทธศาสตร์การอนุรักษ์ทรัพยากรทางธรรมชาติเพื่อสร้างอาชีพอย่างยั่งยืน (ต่อ)						
3	สร้างแหล่งเรียนรู้เชิงอนุรักษ์ในสถานศึกษาจังหวัดชายแดนใต้	4.00	5.00	2.00	1.00	ไม่เหมาะสม
4	สถานศึกษาสร้างอาชีพที่โดดเด่นตามบริบทพื้นที่ของประชาชน	4.00	5.00	1.50	1.00	เหมาะสมมาก
5	ส่งเสริมการเรียนรู้วิชาชีพด้านการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำตามโครงการพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเพื่อเลี้ยงชีพ	5.00	5.00	1.00	0.00	เหมาะสมมากที่สุด
6	แนะแนวการศึกษาอาชีพศึกษาตามแนวเกษตรทฤษฎีใหม่	5.00	5.00	2.00	0.00	ไม่เหมาะสม
7	น้อมนำกระแสพระราชดำรัสของสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถมาใช้ในการดำรงชีวิต เช่น สร้างปะการังเทียม ธนาคารไข่หมึก	5.00	5.00	2.00	0.00	ไม่เหมาะสม
8	อนุรักษ์ทรัพยากรดิน น้ำ ป่าไม้ เพื่อรักษาธรรมชาติให้ดำรงเป็นทรัพยากรทางอาชีพอย่างยั่งยืน	5.00	5.00	1.00	0.00	เหมาะสมมากที่สุด

จากตารางที่ 6 พบว่า ยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจ จังหวัดชายแดนภาคใต้ในทศวรรษหน้า (พุทธศักราช 2558-2567) โดยใช้เทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุง รอบที่ 2 ประกอบด้วย 5 ยุทธศาสตร์ 58 มาตรการ ดังนี้ ยุทธศาสตร์ที่ 1 การจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชนจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย 14 มาตรการ ยุทธศาสตร์ที่ 2 การฝึกทักษะและอบรมวิชาชีพเพื่อส่งเสริมความเสมอภาคทางสังคม ประกอบด้วย 14 มาตรการ ยุทธศาสตร์ที่ 3 การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาและฝึกอาชีพทุกภาคส่วน ประกอบด้วย 12 มาตรการ ยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างความร่วมมือกับต่างประเทศในภูมิภาคอาเซียน ประกอบด้วย 10 มาตรการ และยุทธศาสตร์ที่ 5 การอนุรักษ์ทรัพยากรทางธรรมชาติเพื่อสร้างอาชีพอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย 8 มาตรการ และทั้ง 58 มาตรการ ทุกข้อมีความเป็นไปได้ ($[Mo - Mdn.] \leq 1.00$) ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็น ($Mdn.$ และ $I.R.$) ของแต่ละยุทธศาสตร์ดังนี้

ยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชนจังหวัดชายแดนภาคใต้

มาตรการจำนวน 14 ข้อพบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันปานกลาง ($Mdn. = 5.00$, $I.R. = 1.00$) จำนวน 3 ข้อ คือ ข้อ 1 ปรับพฤติกรรมนักเรียนนักศึกษาเข้าใหม่ให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์กับวิถีชีวิตและอัตลักษณ์ของพื้นที่ ข้อ 2 ปรับพื้นฐานความรู้ด้านวิชาชีพให้แก่แก่นักเรียนนักศึกษาเข้าใหม่ และข้อ 14 สร้างการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาตามสภาพบริบทของพื้นที่แต่ละวิทยาลัยให้เกิดความเป็นเลิศ (Excellence)

ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากและมีความสอดคล้องกันปานกลาง ($Mdn. = 4.00$, $I.R. = 1.00$) จำนวน 6 ข้อ คือ ข้อ 4 ส่งเสริมกิจกรรมสันติสุขโดยสันติวิธีในวิทยาลัย เช่น กิจกรรมลูกเสือ หรือกิจกรรมอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมจริยธรรมซึ่งอาจเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องในเรื่องความคิดแตกต่างแต่ไม่แตกแยก ข้อ 8 จัดการศึกษาอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้รูปแบบภาคีเครือข่าย เช่น ผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา ผู้ปกครอง สถานประกอบการ ข้อ 9 จัดตั้งศูนย์บ่มเพาะการเรียนรู้วิชาชีพในสถานศึกษาโดยใช้โครงการเป็นฐาน (Project Based Learning : PBL) ข้อ 10 ฝึกอาชีพให้แก่แก่นักเรียนนักศึกษาภายในวิทยาลัยเพื่อสร้างรายได้ระหว่างเรียน (One College One Product : OCOP) ข้อ 11 พัฒนาวิชาชีพภูมิปัญญาท้องถิ่นวิถีชีวิตชายแดนใต้ให้มีประสิทธิภาพ ข้อ 13 ส่งเสริมและยกระดับผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นให้เป็นผลิตภัณฑ์อาหารฮาลาลที่ถูกต้องตามมาตรฐาน

ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดแต่มีความสอดคล้องกันต่ำ ($Mdn. = 5.00$, $I.R. = 1.50$) จำนวน 1 ข้อ คือ ข้อ 3 จัดการศึกษาวิชาชีพควบคู่การปฏิบัติศาสนกิจ

ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากแต่มีความสอดคล้องกันต่ำ ($Mdn. = 4.00$, $I.R. = 1.50$) จำนวน 3 ข้อ คือ ข้อ 5 ส่งเสริมการเรียนรู้ขนบธรรมเนียมประเพณีชาติพันธุ์ที่หลากหลายและคุณค่าทางสังคมพหุวัฒนธรรมให้แก่ผู้เรียนอย่างเหมาะสม ข้อ 6 จัดค่ายอาชีวศึกษาเพื่อชุมชน สร้างจิตสำนึกเพื่อนำพาสันติสุขทำดีเพื่อประเทศในสังคมพหุวัฒนธรรม และข้อ 7 ส่งเสริมประเพณีที่สร้างความรักความสามัคคีระหว่างบ้าน วัด มัสยิด วิทยาลัย

ส่วนข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าไม่มีความเหมาะสม ($I.R. > 1.50$) คือ ข้อ 12 ฝึกอาชีพให้แก่ประชาชนมุ่งสู่มาตรฐานสินค้าชุมชน (One Tambon One Product : OTOP) ชายแดนใต้

ยุทธศาสตร์การฝึกทักษะและอบรมวิชาชีพเพื่อส่งเสริมความเสมอภาคทางสังคม

มาตรการจำนวน 14 ข้อพบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดและมีความสอดคล้องกันปานกลาง ($Mdn. = 5.00$, $I.R. = 1.00$) จำนวน 7 ข้อ คือ ข้อ 5 ฝึกทักษะเพื่อสร้างงานสร้างอาชีพอย่างครบวงจรด้วยระบบการมีส่วนร่วมทั้งสังคม ข้อ 6 ฝึกทักษะสร้างงานสร้างอาชีพที่โดดเด่นให้แก่ประชาชนในเขตชายแดนภาคใต้ ข้อ 9 พัฒนาอาชีพให้เกิดรายได้แก่ครอบครัวให้ดีขึ้น ข้อ 11 เสริมสร้างทักษะแรงจูงใจและทัศนคติเชิงบวกเรียนสายอาชีพให้ทั่วถึงทุกพื้นที่ในสังคมชายแดนใต้ ข้อ 12 จัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างเครือข่ายและการประชาสัมพันธ์ เช่น เปิดบ้านคนพันธุ์อาร์ ข้อ 13 สนับสนุนกิจกรรมนักเรียนทุนทั้งระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) จนถึงระดับปริญญาตรีเทคโนโลยีสายปฏิบัติการ (ทล.บ.) และข้อ 14 จัดกิจกรรมส่งเสริมอาชีวศึกษาร่วมด้วยช่วยประชาชน เช่น ศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน (Fix it Center)

ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากและมีความสอดคล้องกันปานกลาง ($Mdn. = 4.00$, $I.R. = 1.00$) จำนวน 6 ข้อ คือ ข้อ 1 สร้างศูนย์กลาง(HUB) ฝึกทักษะและอบรมอาชีพอาชีวศึกษาชายแดนใต้ ให้มีความเป็นเลิศ ข้อ 2 พัฒนาศูนย์ฝึกอบรมวิชาชีพในพื้นที่ชายขอบให้เป็นวิทยาลัย ข้อ 3 พัฒนาเครือข่ายการอบรมวิชาชีพเชิงระบบ (System Approach) และเป็นการปฏิบัติจริงให้ทั่วถึงทุกภาคส่วน ข้อ 7 ส่งเสริมผลผลิต การตลาด ระบบบัญชีครัวเรือนที่มีคุณภาพ ข้อ 8 พัฒนาอาชีพหลักของประชาชนควบคู่การฝึกทักษะอาชีพเสริม ข้อ 10 ส่งเสริมการฝึกอาชีพให้กับโรงเรียนขยายโอกาส เรือนจำ สถานพินิจคุ้มครองเด็ก สตรีสายสัมพันธ์ องค์กรสังคมพัฒนาชุมชน กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กลุ่มเป้าหมายพิเศษ ตามความต้องการ

ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากแต่มีความสอดคล้องกันต่ำ ($Mdn. = 4.00$, $I.R. = 1.50$) จำนวน 1 ข้อ คือ ข้อ 4 พัฒนาความสัมพันธ์กับสมาคมหอการค้าไทย สภาอุตสาหกรรม และสถานประกอบการอย่างจริงจัง

ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาและฝึกอาชีพทุกภาคส่วน

มาตรการจำนวน 12 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดและมีความสอดคล้องกันปานกลาง ($Mdn. = 5.00$, $I.R. = 1.00$) จำนวน 4 ข้อ คือ ข้อ 4 ฝึกอบรมวิชาชีพระยะสั้นให้แก่ นักเรียน นักศึกษาเยาวชน ประชาชนผู้สนใจ ข้อ 5 จัดทำแผนงานเพิ่มปริมาณผู้เรียนสายอาชีพอย่างเป็นระบบกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) กศน. วชช. มหาวิทยาลัย ข้อ 6 ปรับทัศนคติเชิงบวกการเรียนสายอาชีพให้แก่นักเรียนมัธยมต่างๆและผู้ปกครอง และข้อ 12 จัดการศึกษารูปแบบทวิภาคีกับสถานประกอบการอย่างจริงจัง

ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากและมีความสอดคล้องกันปานกลาง ($Mdn. = 4.00$, $I.R. = 1.00$) จำนวน 5 ข้อ คือ ข้อ 1 จัดการศึกษาหลักสูตรคู่ขนานโดยความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาปอเนาะและโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ข้อ 2 จัดการศึกษาในรูปแบบ 9+1, 12+1, การศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย (กศน.), วิทยาลัยชุมชน (วชช.), สถาบันการศึกษาปอเนาะ, โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม, โรงเรียนมัธยมขยายโอกาส ข้อ 3 ฝึกอบรมวิชาชีพที่เหมาะสมให้แก่กลุ่มเป้าหมายพิเศษ เช่น ผู้นำศาสนา พระภิกษุ สามเณร ข้อ 8 ฝึกอบรมอาชีพให้ประชาชนเชื่อมโยงตลาดผู้บริโภคและกลุ่มผู้ประกอบการสินค้า ข้อ 9 ส่งเสริมการจัดมหกรรมอาชีพอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน

ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดแต่มีความสอดคล้องกันต่ำ ($Mdn. = 5.00$, $I.R. = 1.50$) จำนวน 1 ข้อ คือ ข้อ 7 จัดตั้งเครือข่ายเยาวชนแลกเปลี่ยนเรียนรู้การศึกษอาชีวศึกษาทุกระดับ และข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากแต่มีความสอดคล้องกันต่ำ ($Mdn. = 4.00$, $I.R. = 1.50$) จำนวน 1 ข้อ คือ ข้อ 5 จัดสร้างระบบอินเทอร์เน็ต หรือ ICT ในการเรียนการสอนโดยสร้างความร่วมมือกับภาคเอกชนที่สามารถใช้ประโยชน์ได้จริง

ส่วนข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าไม่มีความเหมาะสม ($I.R. > 1.50$) คือ ข้อ 11 เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดสร้างสรรค์ในการเพิ่มมูลค่าให้กับผลผลิตสินค้าท้องถิ่นผ่านทางอินเทอร์เน็ต

ยุทธศาสตร์การสร้างความร่วมมือกับต่างประเทศในภูมิภาคอาเซียน

มาตรการจำนวน 10 ข้อพบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดและมีความสอดคล้องกันปานกลาง ($Mdn. = 5.00$, $I.R. = 1.00$) จำนวน 5 ข้อ คือ ข้อ 1 เตรียมความพร้อมหอพักรองรับนักเรียนนักศึกษาไทย อาเซียนและนานาชาติ ข้อ 3 เพิ่มโอกาสการมีงานทำโดยส่งนักเรียนนักศึกษาฝึกงานต่างประเทศในลักษณะสัญญาเงินทุน ข้อ 4 ส่งเสริมการเรียนรู้ 2 ภาษา เช่น ภาษาจีน ภาษามลายูกลาง อาหรับ ให้แก่นักเรียนนักศึกษาอาชีวศึกษาชายแดนใต้ ข้อ 6 แลกเปลี่ยนนักเรียนนักศึกษาระหว่างประเทศ เช่น อินโดนีเซีย มาเลเซีย ช่วงเปิดภาคเรียน ตลอดจนกลุ่ม CLMV ข้อ 10 ผลิตรายการคนต่อยอดความต้องการขององค์กรแรงงานระหว่างประเทศ (ILO)

ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากและมีความสอดคล้องกันปานกลาง ($Mdn. = 4.00$, $I.R. = 1.00$) จำนวน 2 ข้อ คือ ข้อ 2 พัฒนาระบบสารสนเทศ สื่อวิทยุ (R-Radio) สื่อการสอนทางไกล (Video-Conference) ให้เป็น English Program ข้อ 7 ส่งเสริมความร่วมมือปลูกป่าอาเซียน และการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรชายฝั่งป่าพรุโดยนักเรียนนักศึกษาอาชีวศึกษาแต่ละประเทศ ข้อ 8 เพิ่มคุณวุฒิวิชาชีพ/เกียรติบัตรให้ผู้ไปประกอบการต่างประเทศ เช่น มาเลเซีย สิงคโปร์

ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดแต่มีความสอดคล้องกันต่ำ ($Mdn. = 5.00$, $I.R. = 1.50$) จำนวน 1 ข้อ คือ ข้อ 9 ผลิตรายการอาชีวศึกษาชายแดนใต้ส่งออกไปยังกลุ่มประเทศอาเซียน ยุโรปและโลกมุสลิม และข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากแต่มี

ความสอดคล้องกันต่ำ ($Mdn. = 4.00$, $I.R. = 1.50$) จำนวน 1 ข้อ คือ ข้อ 5 อาชีวศึกษาชายแดนใต้
 ทำความร่วมมือ (MOU) กับกลุ่มประเทศกัมพูชา ลาว เมียนมาร์ เวียดนาม (CLMV) และกลุ่มภูมิภาคอาเซียน

ยุทธศาสตร์การอนุรักษ์ทรัพยากรทางธรรมชาติเพื่อสร้างอาชีพอย่างยั่งยืน

มาตรการจำนวน 8 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด
 และมีความสอดคล้องกันปานกลาง ($Mdn. = 5.00$, $I.R. = 1.00$) จำนวน 4 ข้อ คือ ข้อ 1 ฝึกอาชีพตาม
 โอกาสความต้องการของประชาชนเพื่อการดำรงชีวิตบนพื้นฐานของการใช้ทรัพยากรและภูมิปัญญาในท้องถิ่น
 ข้อ 2 เสริมสร้างความเข้าใจและเผยแพร่หลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่แก่นักเรียนนักศึกษาอาชีวศึกษา
 ชายแดนใต้และประชาชนผู้สนใจ ข้อ 5 ส่งเสริมการเรียนรู้วิชาชีพตามโครงการพระราชดำริของ
 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเพื่อเลี้ยงชีพ และข้อ 8 อนุรักษ์ทรัพยากรดิน น้ำ ป่าไม้ เพื่อรักษาธรรมชาติให้
 ดำรงเป็นทรัพยากรทางอาชีพอย่างยั่งยืน

ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากแต่มีความสอดคล้องกันต่ำ
 ($Mdn. = 4.00$, $I.R. = 1.50$) จำนวน 1 ข้อ คือ ข้อ 4 สถานศึกษาสร้างอาชีพที่โดดเด่นตามบริบทพื้นที่ของ
 ประชาชนโดยเน้นการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรในแต่ละท้องถิ่น

ส่วนข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าไม่มีความเหมาะสม ($I.R. > 1.50$) จำนวน 3 ข้อ คือ ข้อ 3 สร้าง
 แหล่งเรียนรู้เชิงอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและภูมิปัญญาในสถานศึกษาจังหวัดชายแดนใต้ ข้อ 6 ให้ความรู้กับ
 ประชาชนถึงความตระหนักและเห็นความสำคัญในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติตามแนวเกษตรทฤษฎีใหม่
 ข้อ 7 น้อมนำกระแสพระราชดำรัสของสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถมาใช้ในการดำรงชีวิตในพื้นที่
 Area Best เช่น สร้างปะการังเทียม ธนาคารไปหมึก

จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามในรอบที่ 2 ของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 19 คนนี้ ผู้วิจัย
 พบว่า ข้อมาตรการที่ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นที่ไม่เหมาะสม จำนวน 5 ข้อ คือ ยุทธศาสตร์ที่ 1 จัดการศึกษา
 ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชนจังหวัดชายแดนภาคใต้ ข้อที่ 12 ฝึกอาชีพให้แก่ประชาชนมุ่งสู่มาตรฐาน
 สินค้าชุมชน (One Tambon One Product : OTOP) ชายแดนใต้ ยุทธศาสตร์ที่ 3 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมใน
 การจัดการอาชีวศึกษาและฝึกอาชีพทุกภาคส่วน ข้อที่ 11 เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดสร้างสรรค์ในการ
 เพิ่มมูลค่าให้กับผลิตสินค้าท้องถิ่นผ่านทางอินเทอร์เน็ต ยุทธศาสตร์ที่ 5 การอนุรักษ์ทรัพยากรทางธรรมชาติ
 ตามแนวพระราชดำริเพื่อสร้างอาชีพอย่างยั่งยืน ข้อ 3 สร้างแหล่งเรียนรู้เชิงอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ
 ภูมิปัญญาในสถานศึกษาจังหวัดชายแดนใต้ ข้อที่ 6 ให้ความรู้กับประชาชนถึงความตระหนักและเห็น
 ความสำคัญในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติตามแนวเกษตรทฤษฎีใหม่ ข้อที่ 7 น้อมนำกระแสพระราชดำรัส
 ของสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถมาใช้ในการดำรงชีวิตในพื้นที่ Area Best เช่น สร้างปะการังเทียม
 ธนาคารไปหมึก

ดังนั้น จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลรอบที่ 2 นี้ ผู้วิจัยจึงทำวิจัยเดลฟายแบบปรับปรุง รอบที่ 3
 โดยปรับปรุงข้อที่มีข้อความคิดเห็นเพิ่มเติม และตัดข้อที่ผู้เชี่ยวชาญ 19 คน เห็นว่าไม่มีความเหมาะสมออก
 จำนวน 5 ข้อ นำไปสอบถามผู้เชี่ยวชาญให้ยืนยันความคิดเห็นอีกครั้งหนึ่ง โดยในรอบนี้ผู้วิจัยได้แสดงคำตอบ

เดิมของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคน (*) คำมัธยฐาน (*Mdn.*) ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (*I.R.*) ของกลุ่มไว้ด้วย เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญทราบความคิดเห็นของตนและความคิดเห็นของกลุ่ม เพื่อยืนยันหรือเปลี่ยนแปลงคำตอบของตน ซึ่งผลปรากฏดังตาราง 7 ดังนี้

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้
ในทศวรรษหน้า (พุทธศักราช 2558-2567) โดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบเดลฟายปรับปรุง รอบที่ 3

ตารางที่ 7 ค่าสถิติและความเหมาะสมของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ในทศวรรษหน้า
(พุทธศักราช 2558-2567) จำแนกตามยุทธศาสตร์ (เดลฟาย รอบที่ 3)

ข้อ	ยุทธศาสตร์	<i>Mdn.</i> ≥ 3.50	<i>Mo</i>	<i>I.R.</i> ≤ 1.50	(<i>Mo – Mdn.</i>) ≤ 1.00	ความเหมาะสม
ยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชนจังหวัดชายแดนภาคใต้						
1	ปรับพฤติกรรมนักเรียนนักศึกษาเข้าใหม่ให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์กับวิถีชีวิตและอัตลักษณ์ของพื้นที่	5.00	5.00	1.00	0.00	เหมาะสมมากที่สุด
2	ปรับพื้นฐานความรู้และทัศนคติเชิงบวกด้านวิชาชีพให้แก่เรียนนักศึกษาเข้าใหม่	5.00	5.00	1.00	0.00	เหมาะสมมากที่สุด
3	จัดการศึกษาวิชาชีพควบคู่การปฏิบัติศาสนกิจ	5.00	5.00	1.50	0.00	เหมาะสมมากที่สุด
4	ส่งเสริมกิจกรรมสันติสุขโดยสันติวิธีในวิทยาลัย เช่น กิจกรรมลูกเสือ กิจกรรมความต่างที่สร้างความรู้ความเข้าใจเห็นคุณค่าสังคมพหุวัฒนธรรม การเคารพหรือกิจกรรมอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมจริยธรรม	4.00	4.00	1.00	0.00	เหมาะสมมาก
5	ส่งเสริมการเรียนรู้ขนบธรรมเนียมประเพณีชาติพันธุ์ที่หลากหลายและคุณค่าทางสังคมพหุวัฒนธรรมให้แก่ผู้เรียนอย่างเหมาะสม	4.00	5.00	1.50	1.00	เหมาะสมมาก
6	จัดค่ายอาชีวะจิตอาสา เพื่อชุมชน สร้างจิตสำนึกเพื่อนำพาสันติสุขทำดีเพื่อประเทศในสังคมพหุวัฒนธรรม	4.00	4.00	1.50	0.00	เหมาะสมมาก

ข้อ	ยุทธศาสตร์	Mdn. ≥ 3.50	Mo	I.R. ≤ 1.50	(Mo – Mdn.) ≤ 1.00	ความเหมาะสม
ยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชนจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ต่อ)						
7	ส่งเสริมประเพณีกิจของสถาบันครอบครัว ศาสนา และวิทยาลัยร่วมกันที่สร้างความรัก ความสามัคคี	4.00	5.00	1.50	1.00	เหมาะสมมาก
8	จัดการศึกษาอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้รูปแบบภาคีเครือข่าย เช่น ผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา ผู้ปกครอง สถานประกอบการ	4.00	4.00	1.00	0.00	เหมาะสมมาก
9	จัดตั้งศูนย์บ่มเพาะการเรียนรู้วิชาชีพในสถานศึกษาโดยใช้โครงการเป็นฐาน (Project Based Learning : PBL)	4.00	4.00	1.00	0.00	เหมาะสมมาก
10	ฝึกอาชีพให้แก่นักเรียนนักศึกษาภายในวิทยาลัยเพื่อสร้างรายได้ระหว่างเรียน(One College One Product : OCOP)	4.00	5.00	1.00	1.00	เหมาะสมมาก
11	ฟื้นฟูวิชาชีพภูมิปัญญาท้องถิ่นวิถีชีวิตชายแดนใต้ให้มีประสิทธิภาพ	4.00	4.00	1.00	0.00	เหมาะสมมาก
12	ส่งเสริมและสนับสนุนผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นให้เป็นผลิตภัณฑ์อาหารฮาลาล (อาหารที่ ถูกต้องได้มาตรฐานตามหลักศาสนาอิสลาม)	4.00	5.00	1.00	1.00	เหมาะสมมาก
13	สร้างการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาตามสภาพบริบทของพื้นที่แต่ละวิทยาลัยให้เกิด ความเป็นเลิศ (Excellence)	5.00	5.00	1.00	0.00	เหมาะสมมากที่สุด
ยุทธศาสตร์การฝึกทักษะและอบรมวิชาชีพเพื่อส่งเสริมความเสมอภาคทางสังคม						
1	สร้างศูนย์กลาง(HUB) ฝึกทักษะและอบรมอาชีพทางอาชีวศึกษาชายแดนใต้ ให้มีความ เป็นเลิศ	4.00	4.00	1.00	0.00	เหมาะสมมาก

ข้อ	ยุทธศาสตร์	<i>Mdn.</i> ≥ 3.50	<i>Mo</i>	<i>I.R.</i> ≤ 1.50	(<i>Mo – Mdn.</i>) ≤ 1.00	ความเหมาะสม
ยุทธศาสตร์การฝึกทักษะและอบรมวิชาชีพเพื่อส่งเสริมความเสมอภาคทางสังคม(ต่อ)						
2	เพิ่มประสิทธิภาพศูนย์ฝึกอบรมวิชาชีพประจำอำเภอในพื้นที่ห่างไกลให้เป็นเลิศในด้านต่างๆตามศักยภาพและต้นทุนของแต่ละพื้นที่	4.00	4.00	1.00	0.00	เหมาะสมมาก
3	พัฒนาเครือข่ายการอบรมวิชาชีพเชิงระบบ (System Approach) ให้ทั่วถึงทุกภาคส่วน	4.00	4.00	1.00	0.00	เหมาะสมมาก
4	พัฒนาความสัมพันธ์กับสมาคมหอการค้าไทย สภาอุตสาหกรรม และสถานประกอบการอย่างจริงจัง	4.00	4.00	1.50	0.00	เหมาะสมมาก
5	ฝึกทักษะเพื่อสร้างงานสร้างอาชีพอย่างครบวงจรด้วยระบบการมีส่วนร่วมทั้งสังคม	5.00	5.00	1.00	0.00	เหมาะสมมากที่สุด
6	ฝึกทักษะสร้างงานสร้างอาชีพที่โดดเด่นให้แก่ประชาชนในเขตชายแดนภาคใต้	5.00	5.00	1.00	0.00	เหมาะสมมากที่สุด
7	ส่งเสริมผลิต การตลาด ระบบบัญชีครัวเรือนที่มีคุณภาพ	4.00	4.00	1.00	0.00	เหมาะสมมาก
8	พัฒนาอาชีพหลักของประชาชนควบคู่การฝึกทักษะอาชีพเสริม	4.00	5.00	1.00	1.00	เหมาะสมมาก
9	พัฒนาอาชีพให้เกิดรายได้แก่ครอบครัวให้ดีขึ้น	5.00	5.00	1.00	0.00	เหมาะสมมากที่สุด
10	ส่งเสริมการฝึกอาชีพให้กับโรงเรียนขยายโอกาส เรือนจำ สถานพินิจคุ้มครองเด็ก สตรีสายสัมพันธ์ องค์กรสังคมพัฒนาชุมชน กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กลุ่มเป้าหมายพิเศษ ตามความต้องการ	4.00	4.00	1.00	0.00	เหมาะสมมาก
11	เสริมสร้างทักษะแรงจูงใจและทัศนคติเชิงบวกเรียนสายอาชีพให้ทั่วถึงทุกพื้นที่ในสังคมชายแดนใต้	5.00	5.00	1.00	0.00	เหมาะสมมากที่สุด
12	จัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างเครือข่ายและการประชาสัมพันธ์ เช่น เปิดบ้านคนพันธุ์อาร์	5.00	5.00	1.00	0.00	เหมาะสมมากที่สุด

ข้อ	ยุทธศาสตร์	Mdn. ≥ 3.50	Mo	I.R. ≤ 1.50	(Mo – Mdn.) ≤ 1.00	ความเหมาะสม
ยุทธศาสตร์การฝึกทักษะและอบรมวิชาชีพเพื่อส่งเสริมความเสมอภาคทางสังคม(ต่อ)						
13	สนับสนุนกิจกรรมนักเรียนทุนทั้งระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) จนถึงระดับปริญญาตรีเทคโนโลยีสายปฏิบัติการ (ทล.บ.)	5.00	5.00	1.00	0.00	เหมาะสมมากที่สุด
14	จัดกิจกรรมส่งเสริมอาชีพศึกษาบริการร่วมด้วยช่วยประชาชน เช่น ศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน (Fix it Center)	5.00	5.00	1.00	0.00	เหมาะสมมากที่สุด
ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาและฝึกอาชีพทุกภาคส่วน						
1	จัดการศึกษาหลักสูตรคู่ขนานโดยความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาปอเนาะและโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม	4.00	5.00	1.00	1.00	เหมาะสมมาก
2	จัดการศึกษารูปแบบ 9+1, 12+1, การศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย (กศน.), วิทยาลัยชุมชน(วชช.),สถาบันการศึกษาปอเนาะ โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม โรงเรียนมัธยมขยายโอกาส	4.00	4.00	1.00	0.00	เหมาะสมมาก
3	ฝึกอบรมวิชาชีพที่เหมาะสมให้แก่กลุ่มเป้าหมายพิเศษ เช่น ผู้นำศาสนา พระภิกษุ สามเณร	4.00	4.00	1.00	0.00	เหมาะสมมาก
4	ฝึกอบรมวิชาชีพระยะสั้นให้แก่นักเรียน นักศึกษาเยาวชน ประชาชนผู้สนใจ	5.00	5.00	1.00	0.00	เหมาะสมมากที่สุด
5	จัดทำแผนงานเพิ่มปริมาณผู้เรียนสายอาชีพอย่างเป็นระบบกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) กศน. วชช. มหาวิทยาลัย	5.00	5.00	1.00	0.00	เหมาะสมมากที่สุด
6	ปรับทัศนคติเชิงบวกการเรียนสายอาชีพให้แก่นำนักเรียนมัธยมต่างๆและผู้ปกครอง	5.00	5.00	1.00	0.00	เหมาะสมมากที่สุด
7	จัดตั้งเครือข่ายเยาวชนแลกเปลี่ยนเรียนรู้การศึกษาอาชีวศึกษาทุกระดับ	5.00	5.00	1.50	0.00	เหมาะสมมากที่สุด
8	ฝึกอบรมอาชีพให้ประชาชนเชื่อมโยงตลาดผู้บริโภคและกลุ่มผู้ประกอบการสินค้า	4.00	4.00	1.00	0.00	เหมาะสมมาก

ข้อ	ยุทธศาสตร์	Mdn. ≥ 3.50	Mo	I.R. ≤ 1.50	(Mo – Mdn.) ≤ 1.00	ความเหมาะสม
ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาและฝึกอาชีพทุกภาคส่วน (ต่อ)						
9	ส่งเสริมการจัดมหกรรมอาชีพอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน	4.00	5.00	1.00	1.00	เหมาะสมมาก
10	จัดสร้างระบบอินเทอร์เน็ต หรือ ICT ในการเรียนการสอนโดยสร้างความร่วมมือกับภาคเอกชนที่สามารถใช้ประโยชน์ได้จริง	4.00	5.00	1.50	1.00	เหมาะสมมาก
11	จัดการศึกษารูปแบบทวิภาคีกับสถานประกอบการอย่างจริงจังโดยสนับสนุนทุนการศึกษาและการมีงานทำกับสถานประกอบการ	5.00	5.00	1.00	0.00	เหมาะสมมากที่สุด
ยุทธศาสตร์การสร้างความร่วมมือกับต่างประเทศในภูมิภาคอาเซียนและนานาชาติ						
1	เตรียมความพร้อมหอพักรองรับนักเรียนนักศึกษาไทย อาเซียนและนานาชาติ	5.00	5.00	1.00	0.00	เหมาะสมมากที่สุด
2	พัฒนาระบบสารสนเทศ สื่อวิทยุ(R-Radio) สื่อการสอนทางไกล (Video-Conference) ให้เป็น English Program	4.00	4.00	1.00	0.00	เหมาะสมมาก
3	เพิ่มโอกาสการมีงานทำโดยส่งนักเรียนนักศึกษาฝึกงานต่างประเทศในลักษณะสัญญาเงินทุน	5.00	5.00	1.00	0.00	เหมาะสมมากที่สุด
4	ส่งเสริมการเรียนรู้ 2 ภาษา เช่น ภาษาจีน ภาษามลายูกลาง อาหรับ ให้แก่นักเรียนนักศึกษาอาชีวศึกษาชายแดนใต้	5.00	5.00	1.00	0.00	เหมาะสมมากที่สุด
5	อาชีวศึกษาชายแดนใต้ ทำความร่วมมือ (MOU) กับกลุ่มประเทศกัมพูชา ลาว เมียนมาร์ เวียดนาม (CLMV) และกลุ่มภูมิภาคอาเซียน	4.00	4.00	1.50	0.00	เหมาะสมมาก

ข้อ	ยุทธศาสตร์	<i>Mdn.</i> ≥ 3.50	<i>Mo</i>	<i>I.R.</i> ≤ 1.50	(<i>Mo – Mdn.</i>) ≤ 1.00	ความเหมาะสม
ยุทธศาสตร์การสร้างความร่วมมือกับต่างประเทศในภูมิภาคอาเซียนและนานาชาติ(ต่อ)						
6	แลกเปลี่ยนนักเรียนนักศึกษาระหว่างประเทศ เช่น อินโดนีเซีย มาเลเซีย ช่วงเปิดภาคเรียน ตลอดจนกลุ่ม CLMV	5.00	5.00	1.00	0.00	เหมาะสมมากที่สุด
7	ส่งเสริมความร่วมมือปลูกป่าอาเซียนและการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรชายฝั่งป่าพรุโดยนักเรียนนักศึกษาอาชีวศึกษาแต่ละประเทศ	4.00	4.00	1.00	0.00	เหมาะสมมาก
8	เพิ่มคุณวุฒิวิชาชีพ/เกียรติบัตรให้ผู้ไปประกอบการต่างประเทศ เช่น มาเลเซีย สิงคโปร์	4.00	4.00	1.00	0.00	เหมาะสมมาก
9	ผลิตสินค้าฮาลาลอาชีวศึกษาชายแดนใต้ส่งออกไปยังกลุ่มประเทศอาเซียน ยุโรปและโลกมุสลิม รวมถึงการแลกเปลี่ยนความร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม (Socio Cultural Economics)	5.00	5.00	1.50	0.00	เหมาะสมมากที่สุด
10	ผลิตกำลังคนต่อยอดความต้องการขององค์กรแรงงานระหว่างประเทศ (ILO)	5.00	5.00	1.00	0.00	เหมาะสมมากที่สุด
ยุทธศาสตร์การอนุรักษ์ทรัพยากรทางธรรมชาติตามแนวพระราชดำริเพื่อสร้างอาชีพอย่างยั่งยืน						
1	ฝึกอาชีพตามโอกาสความต้องการของประชาชนเพื่อการดำรงชีวิตบนพื้นฐานของการใช้ทรัพยากรและภูมิปัญญาในท้องถิ่น	5.00	5.00	1.00	0.00	เหมาะสมมากที่สุด
2	เสริมสร้างความเข้าใจและเผยแพร่หลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่แก่นักเรียนนักศึกษาอาชีวศึกษาชายแดนใต้และประชาชนผู้สนใจ	5.00	5.00	1.00	0.00	เหมาะสมมากที่สุด
3	สถานศึกษาสร้างอาชีพที่โดดเด่นตามบริบทพื้นที่ของประชาชนโดยเน้นการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรในแต่ละท้องถิ่น	4.00	5.00	1.50	1.00	เหมาะสมมาก

ข้อ	ยุทธศาสตร์	<i>Mdn.</i> ≥ 3.50	<i>Mo</i>	<i>I.R.</i> ≤ 1.50	(<i>Mo – Mdn.</i>) ≤ 1.00	ความเหมาะสม
ยุทธศาสตร์การอนุรักษ์ทรัพยากรทางธรรมชาติตามแนวพระราชดำริเพื่อสร้างอาชีพอย่างยั่งยืน(ต่อ)						
4	ส่งเสริมการเรียนรู้วิชาชีพตามโครงการพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเพื่อเลี้ยงชีพ	5.00	5.00	1.00	0.00	เหมาะสมมากที่สุด
5	อนุรักษ์ทรัพยากรดิน น้ำ ป่าไม้ ส่งเสริมกิจกรรมที่เน้นการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ปลูกป่าชายเลน อนุรักษ์พันธุ์สัตว์เพื่อรักษาธรรมชาติให้ดำรงเป็นทรัพยากรทางอาชีพอย่างยั่งยืน	5.00	5.00	1.00	0.00	เหมาะสมมากที่สุด

Prince of Songkla
Pattani Campus

จากตารางที่ 7 พบว่า ยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษ เฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ในทศวรรษหน้า (พุทธศักราช 2558-2567) โดยใช้เทคนิคเดลฟาย แบบปรับปรุง รอบที่ 3 ประกอบด้วย 5 ยุทธศาสตร์ คือ 1) ยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาให้สอดคล้อง กับวิถีชีวิตของชุมชนจังหวัดชายแดนภาคใต้ 2) ยุทธศาสตร์การฝึกทักษะและอบรมวิชาชีพเพื่อ ส่งเสริมความเสมอภาคทางสังคม 3) ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษา และฝึกอาชีพทุกภาคส่วน 4) ยุทธศาสตร์การสร้างความร่วมมือกับต่างประเทศในภูมิภาคอาเซียนและ นานาชาติ และ 5) ยุทธศาสตร์การอนุรักษ์ทรัพยากรทางธรรมชาติตามแนวพระราชดำริเพื่อสร้าง อาชีพอย่างยั่งยืน ซึ่งมี 53 มาตรการ โดยผู้เชี่ยวชาญมีฉันทามติ ดังนี้

ยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชนจังหวัดชายแดน ภาคใต้

มาตรการจำนวน 13 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับ มากที่สุดและมีความสอดคล้องกันปานกลาง ($Mdn. = 5.00$, $I.R. = 1.00$) จำนวน 3 ข้อ คือ ข้อ 1 ปรับพฤติกรรมนักเรียนนักศึกษาเข้าใหม่ให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์กับวิถีชีวิตและอัตลักษณ์ ของพื้นที่ ข้อ 2 ปรับพื้นฐานความรู้และทัศนคติเชิงบวกด้านวิชาชีพให้แก่แก่นักเรียนนักศึกษาเข้าใหม่ และข้อ 14 สร้างการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาตามสภาพบริบทของพื้นที่แต่ละวิทยาลัยให้เกิดความ เป็นเลิศ (Excellence)

ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากและมีความสอดคล้องกัน ปานกลาง ($Mdn. = 4.00$, $I.R. = 1.00$) จำนวน 6 ข้อ คือ ข้อ 4 ส่งเสริมกิจกรรมสันติสุขโดยสันติ วิธีในวิทยาลัย เช่น กิจกรรมลูกเสือ หรือกิจกรรมอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมจริยธรรมซึ่งอาจเป็น กิจกรรมที่เกี่ยวข้องในเรื่องความคิดแตกต่างแต่ไม่แตกแยก ข้อ 8 จัดการศึกษาอาชีวศึกษาจังหวัด ชายแดนภาคใต้รูปแบบภาคีเครือข่าย เช่น ผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา ผู้ปกครอง สถานประกอบการ ข้อ 9 จัดตั้งศูนย์บ่มเพาะการเรียนรู้วิชาชีพในสถานศึกษาโดยใช้โครงการเป็นฐาน (Project Based Learning : PBL) ข้อ 10 ฝึกอาชีพให้แก่แก่นักเรียนนักศึกษาภายในวิทยาลัยเพื่อสร้างรายได้ระหว่าง เรียน (One College One Product : OCOP) ข้อ 11 ฟื้นฟูวิชาชีพภูมิปัญญาท้องถิ่นวิถีชีวิตชายแดน ใต้ให้มีประสิทธิภาพ ข้อ 13 ส่งเสริมและสนับสนุนผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นให้เป็นผลิตภัณฑ์อาหารฮาลาล (อาหารที่ถูกต้องได้มาตรฐานตามหลักศาสนาอิสลาม)

ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดแต่มีความสอดคล้องกัน ต่ำ ($Mdn. = 5.00$, $I.R. = 1.50$) จำนวน 1 ข้อ คือ ข้อ 3 จัดการศึกษาวิชาชีพควบคู่การปฏิบัติ ศาสนกิจ

ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากแต่มีความสอดคล้องกันต่ำ ($Mdn. = 4.00$, $I.R. = 1.50$) จำนวน 3 ข้อ คือ ข้อ 5 ส่งเสริมการเรียนรู้ขนบธรรมเนียมประเพณีชาติพันธุ์ที่หลากหลายและคุณค่าทางสังคมพหุวัฒนธรรมให้แก่ผู้เรียนอย่างเหมาะสม ข้อ 6 จัดค่ายอาสาจิตอาสา เพื่อชุมชน สร้างจิตสำนึกเพื่อนำพาสันติสุขทำดีเพื่อประเทศในสังคมพหุวัฒนธรรม และข้อ 7 ส่งเสริมประเพณี กิจกรรมสถาบันครอบครัว ศาสนา และวิทยาลัยร่วมกันที่สร้างความรักความสามัคคี

ยุทธศาสตร์การฝึกทักษะและอบรมวิชาชีพเพื่อส่งเสริมความเสมอภาคทางสังคม
 มาตรการจำนวน 14 ข้อพบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดและมีความสอดคล้องกันปานกลาง ($Mdn. = 5.00$, $I.R. = 1.00$) จำนวน 7 ข้อ คือ ข้อ 5 ฝึกทักษะเพื่อสร้างงานสร้างอาชีพอย่างครบวงจรด้วยระบบการมีส่วนร่วมทั้งสังคม ข้อ 6 ฝึกทักษะสร้างงานสร้างอาชีพที่โดดเด่นให้แก่ประชาชนในเขตชายแดนภาคใต้ ข้อ 9 พัฒนาอาชีพให้เกิดรายได้แก่ครอบครัวให้ดีขึ้น ข้อ 11 เสริมสร้างทักษะแรงจูงใจและทัศนคติเชิงบวกเรียนสายอาชีพให้ทั่วถึงทุกพื้นที่ในสังคมชายแดนใต้ ข้อ 12 จัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างเครือข่ายและการประชาสัมพันธ์ เช่น เปิดบ้านคนพันธุ์อาร์ ข้อ 13 สนับสนุนกิจกรรมนักเรียนทุนทั้งระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) จนถึงระดับปริญญาตรีเทคโนโลยีสายปฏิบัติการ (ทล.บ.) และข้อ 14 จัดกิจกรรมส่งเสริมอาชีพศึกษาบริการร่วมด้วยช่วยประชาชน เช่น ศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน (Fix it Center)

ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากและมีความสอดคล้องกันปานกลาง ($Mdn. = 4.00$, $I.R. = 1.00$) จำนวน 6 ข้อ คือ ข้อ 1 สร้างศูนย์กลาง(HUB) ฝึกทักษะและอบรมอาชีพอาชีวศึกษาชายแดนใต้ ให้มีความเป็นเลิศ ข้อ 2 เพิ่มประสิทธิภาพศูนย์ฝึกอบรมวิชาชีพประจำอำเภอในพื้นที่ห่างไกลให้เป็นเลิศในด้านต่างๆตามศักยภาพและต้นทุนของแต่ละพื้นที่ ข้อ 3 พัฒนาเครือข่ายการอบรมวิชาชีพเชิงระบบ (System Approach) และเป็นการปฏิบัติจริงให้ทั่วถึงทุกภาคส่วน ข้อ 7 ส่งเสริมผลผลิต การตลาด ระบบบัญชีครัวเรือนที่มีคุณภาพ ข้อ 8 พัฒนาอาชีพหลักของประชาชนควบคู่การฝึกทักษะอาชีพเสริม ข้อ 10 ส่งเสริมการฝึกอาชีพให้กับโรงเรียนขยายโอกาส เรือนจำ สถานพินิจคุ้มครองเด็ก สตรีสายสัมพันธ์ องค์กรสังคมพัฒนาชุมชน กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กลุ่มเป้าหมายพิเศษ ตามความต้องการ

ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากแต่มีความสอดคล้องกันต่ำ ($Mdn. = 4.00$, $I.R. = 1.50$) จำนวน 1 ข้อ คือ ข้อ 4 พัฒนาความสัมพันธ์กับสมาคมหอการค้า-ไทย สภาอุตสาหกรรม และสถานประกอบการอย่างจริงจัง

ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาและฝึกอาชีพ

ทุกภาคส่วน

มาตรการจำนวน 11 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดและมีความสอดคล้องกันปานกลาง ($Mdn. = 5.00$, $I.R. = 1.00$) จำนวน 4 ข้อ คือ ข้อ 4 ฝึกอบรมวิชาชีพพระยะสั้นให้แก่ นักเรียน นักศึกษาเยาวชน ประชาชนผู้สนใจ ข้อ 5 จัดทำแผนงานเพิ่มปริมาณผู้เรียนสายอาชีพอย่างเป็นระบบกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) กศน. วชช. มหาวิทยาลัย ข้อ 6 ปรับทัศนคติเชิงบวกการเรียนรู้สายอาชีพให้แก่ นำนักเรียนมัธยมต่างๆและผู้ปกครอง และข้อ 12 จัดการศึกษารูปแบบทวิภาคีกับสถานประกอบการอย่างจริงจัง

ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากและมีความสอดคล้องกันปานกลาง ($Mdn. = 4.00$, $I.R. = 1.00$) จำนวน 5 ข้อ คือ ข้อ 1 จัดการศึกษาหลักสูตรคู่ขนาน โดยความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาปอเนาะและโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ข้อ 2 จัดการศึกษารูปแบบ 9+1, 12+1, การศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย (กศน.), วิทยาลัยชุมชน(วชช.), สถาบันการศึกษาปอเนาะ โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม โรงเรียนมัธยมขยายโอกาส ข้อ 3 ฝึกอบรมวิชาชีพที่เหมาะสมให้แก่กลุ่มเป้าหมายพิเศษ เช่น ผู้นำศาสนา พระภิกษุ สามเณร ข้อ 8 ฝึกอบรมอาชีพให้ประชาชนเชื่อมโยงตลาดผู้บริโภคและกลุ่มผู้ประกอบการสินค้า ข้อ 9 ส่งเสริมการจัดมหกรรมอาชีพอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน

ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดแต่มีความสอดคล้องกันต่ำ ($Mdn. = 5.00$, $I.R. = 1.50$) จำนวน 1 ข้อ คือ ข้อ 7 จัดตั้งเครือข่ายเยาวชนแลกเปลี่ยนเรียนรู้การศึกษอาชีวศึกษาทุกระดับ และข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากแต่มีความสอดคล้องกันต่ำ ($Mdn. = 4.00$, $I.R. = 1.50$) จำนวน 1 ข้อ คือ ข้อ 5 จัดสร้างระบบอินเทอร์เน็ต หรือ ICT ในการเรียนการสอนโดยสร้างความร่วมมือกับภาคเอกชนที่สามารถใช้ประโยชน์ได้จริง

ยุทธศาสตร์การสร้างความร่วมมือกับต่างประเทศในภูมิภาคอาเซียนและ

นานาชาติ

มาตรการจำนวน 10 ข้อพบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดและมีความสอดคล้องกันปานกลาง ($Mdn. = 5.00$, $I.R. = 1.00$) จำนวน 5 ข้อ คือ ข้อ 1 เตรียมความพร้อมหอพักรองรับนักเรียนนักศึกษาไทย อาเซียนและนานาชาติ ข้อ 3 เพิ่มโอกาสการมีงานทำโดยส่งนักเรียนนักศึกษาฝึกงานต่างประเทศในลักษณะสัญญาเงินทุน ข้อ 4 ส่งเสริมการเรียนรู้ 2 ภาษา เช่น ภาษาจีน ภาษามลายูกลาง อาหรับ ให้แก่นักเรียนนักศึกษาอาชีวะชายแดนใต้ ข้อ 6 แลกเปลี่ยนนักเรียนนักศึกษาระหว่างประเทศ เช่น อินโดนีเซีย มาเลเซีย ช่วงเปิดภาคเรียน

ตลอดจนกลุ่ม CLMV ข้อ 10 ผลิดกำลังคนต่อยอดความต้องการขององค์กรแรงงานระหว่างประเทศ (ILO)

ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากและมีความสอดคล้องกันปานกลาง (*Mdn.* = 4.00 , *I.R.* = 1.00) จำนวน 3 ข้อ คือ ข้อ 2 พัฒนาระบบสารสนเทศ สื่อวิทยุ (R-Radio) สื่อการสอนทางไกล (Video-Conference) ให้เป็น English Program ข้อ 7 ส่งเสริมความร่วมมือปลูกป่าอาเซียนและการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรชายฝั่งป่าพรุโดยนักเรียนนักศึกษา อาชีวศึกษาแต่ละประเทศ ข้อ 8 เพิ่มคุณวุฒิวิชาชีพ/เกียรติบัตรให้ผู้ไปประกอบการต่างประเทศ เช่น มาเลเซีย สิงคโปร์

ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดแต่มีความสอดคล้องกันต่ำ (*Mdn.* = 5.00 , *I.R.* = 1.50) จำนวน 1 ข้อ คือ ข้อ 9 ผลิตสินค้าฮาลาลอาชีวศึกษาชายแดนใต้ ส่งออกไปยังกลุ่มประเทศอาเซียน ยุโรปและโลกมุสลิม และข้อที่ผู้ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากแต่มีความสอดคล้องกันต่ำ (*Mdn.* = 4.00 , *I.R.* = 1.50) จำนวน 1 ข้อ คือ ข้อ 5 อาชีวศึกษาชายแดนใต้ ทำความร่วมมือ (MOU) กับกลุ่มประเทศกัมพูชา ลาว เมียนมาร์ เวียดนาม (CLMV) และกลุ่มภูมิภาคอาเซียน

ยุทธศาสตร์การอนุรักษ์ทรัพยากรทางธรรมชาติตามแนวพระราชดำริเพื่อสร้างอาชีพอย่างยั่งยืน มาตรการจำนวน 5 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดและมีความสอดคล้องกันปานกลาง (*Mdn.* = 5.00 , *I.R.* = 1.00) จำนวน 4 ข้อ คือ ข้อ 1 ฝึกอาชีพตามโอกาสความต้องการของประชาชนเพื่อการดำรงชีวิตบนพื้นฐานของการใช้ทรัพยากร และภูมิปัญญาในท้องถิ่น ข้อ 2 เสริมสร้างความเข้าใจและเผยแพร่หลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ให้แก่นักเรียนนักศึกษาอาชีวศึกษาชายแดนใต้และประชาชนผู้สนใจ ข้อ 5 ส่งเสริมการเรียนรู้วิชาชีพตามโครงการพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเพื่อเลี้ยงชีพ และข้อ 8 อนุรักษ์ทรัพยากร ดิน น้ำ ป่าไม้ เพื่อรักษาธรรมชาติให้ดำรงเป็นทรัพยากรทางอาชีพอย่างยั่งยืน

ข้อที่ผู้ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดแต่มีความสอดคล้องกันต่ำ (*Mdn.* = 4.00 , *I.R.* = 1.50) จำนวน 1 ข้อ คือ ข้อ 4 สถานศึกษาสร้างอาชีพที่โดดเด่นตามบริบทพื้นที่ ของประชาชนโดยเน้นการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรในแต่ละท้องถิ่น

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยเรื่องยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจ จังหวัดชายแดนภาคใต้ในทศวรรษหน้า (พุทธศักราช 2558-2567) ครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงอนาคต (Futuristic research) มีเป้าหมายหลักเพื่อนำเสนอยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ในทศวรรษหน้า (พุทธศักราช 2558-2567) ด้วยกระบวนการวิจัยเทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุง (Modified Delphi technique) ซึ่งสามารถสรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยไว้ดังนี้

1. ศึกษาการจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา (พุทธศักราช 2547-2556)
2. นำเสนอยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ในทศวรรษหน้า (พุทธศักราช 2558-2567)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวิธีดำเนินการวิจัยเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาการจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา (พุทธศักราช 2547- 2556) โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพแบบการวิจัยเอกสาร (Documentary research) ด้วยวิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) มีขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

1. ประสานงานกับผู้ให้ข้อมูลด้านเอกสารเพื่อกำหนดวัน เวลาที่ผู้วิจัยจะเก็บรวบรวมข้อมูลที่สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
2. ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ถึงสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล

3. รวบรวมข้อมูลเอกสารทั้งนโยบายรัฐบาล หนังสือ หนังสือพิมพ์ วารสาร บทความ บทสัมภาษณ์ เอกสารงานวิจัย คำรับรองปฏิบัติราชการสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา แผนปฏิบัติการการพัฒนาอาชีวศึกษาภาคใต้ และรายงานผลการดำเนินโครงการที่เกี่ยวข้องกับอาชีวศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ระหว่างปี พุทธศักราช 2547 – 2556

4. วิเคราะห์ข้อมูลโดยอาศัยหลักการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ด้วยแบบวิเคราะห์เนื้อหา

5. ตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล โดยการเทียบเคียงและเปรียบเทียบข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่แตกต่างกัน

6. สรุปจุดเน้นยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ (พุทธศักราช 2547-2556) แล้วนำข้อมูลที่ได้ไปเป็นพื้นฐานประกอบการเชื่อมโยงในการสร้างประเด็นคำถามสำหรับการวิจัยระยะที่ 2 ยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ในทศวรรษหน้า (พุทธศักราช 2558-2567) ต่อไป

ระยะที่ 2 การหายุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ในทศวรรษหน้า (พุทธศักราช 2558-2567) มี 2 ขั้นตอนหลัก คือ

1. กำหนดข้อความคำถามจากการศึกษาเอกสารในระยะที่ 1 ไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อใช้สัมภาษณ์และระดมความคิดจากผู้เชี่ยวชาญ

2. ตรวจสอบความเหมาะสมของยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ในทศวรรษหน้า (พุทธศักราช 2558-2567) จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 19 คน โดยใช้เทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุง (Modified Delphi technique) ในการเก็บข้อมูล จำนวน 3 รอบ เพื่อยืนยันฉันทามติของกลุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยระยะที่ 1 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาและศูนย์พัฒนาการอาชีวศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ระหว่างปีพุทธศักราช 2547–2556 จำนวน 154 ฉบับ แล้วทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) โดยใช้แบบวิเคราะห์เนื้อหาเป็นเครื่องมือในการวิจัย

การวิจัยระยะที่ 2 ใช้เครื่องมือ จำนวน 3 ฉบับ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อให้ได้มาซึ่งยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ในทศวรรษหน้า (พุทธศักราช 2558-2567) มีดังนี้

ฉบับที่ 1 แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ใช้ในการสัมภาษณ์และระดมความคิดของผู้เชี่ยวชาญ โดยผ่านการปรึกษาและปรับแก้ตามคำแนะนำอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ฉบับที่ 2 แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) และข้อเสนอแนะ ที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัยจากผู้ทรงคุณวุฒิ ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยเลือกข้อคำถามที่มีดัชนีความสอดคล้อง .60 ขึ้นไป จากนั้นนำแบบสอบถามค่าความเชื่อมั่น สัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ตามแบบครอนบาค (Cronbach) กับกลุ่มตัวอย่างก่อนนำไปใช้จริง

ฉบับที่ 3 เป็นแบบสอบถามชุดเดียวกับรอบที่ 2 แต่มีการแสดงตำแหน่งคำตอบของผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลและของกลุ่ม เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาทบทวนคำตอบทั้งของตนเองและกลุ่มอีกครั้งหนึ่ง

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ในทศวรรษหน้า (พุทธศักราช 2558-2567) มีข้อค้นพบ สรุปผลการวิจัยตามลำดับดังนี้

ระยะที่ 1. ผลศึกษาการจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา (พุทธศักราช 2547-2556) ในภาพรวมพบว่า

วิสัยทัศน์

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาเป็นองค์กรหลักในการจัดการอาชีวศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพให้ประชาชนอย่างทั่วถึงและต่อเนื่องตลอดชีวิต มีคุณภาพได้มาตรฐานและจัดการองค์ความรู้ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงานและอาชีพอิสระสอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศนำความรู้ไปใช้อย่างมีคุณค่า

พันธกิจ

- 1.ผลิตและพัฒนากำลังคนด้านวิชาชีพทุกระดับอย่างทั่วถึงและเสมอภาค
- 2.สร้างการบริหารและจัดการอาชีวศึกษาที่มีคุณภาพได้มาตรฐาน
- 3.วิจัย สร้างนวัตกรรม พัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยีเพื่อการประกอบอาชีพเพิ่มศักยภาพในการแข่งขัน
- 4.ประชาชนในพื้นที่ชายแดนและพื้นที่พิเศษได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ
- 5.การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของรัฐ

เป้าหมาย

1. ประชาชนได้รับการพัฒนาทักษะฝีมือและสร้างรายได้ให้กับตนเองเพิ่มขึ้น
2. ประชาชนได้รับการศึกษาทักษะวิชาชีพการเรียนรู้ตลอดชีวิตได้มาตรฐานและมีคุณภาพ
3. สร้างนักเทคโนโลยีสายปฏิบัติการสนองตอบโครงสร้างเศรษฐกิจใหม่
4. ประชาชนในพื้นที่ชายแดนและพื้นที่พิเศษได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ
5. ผู้เรียนและประชาชนในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้รับการศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพ

ยุทธศาสตร์

1. อาชีวศึกษาแก้ปัญหาความยากจน
2. ร่วมมือทุกภาคส่วน/สร้างโอกาส/อาชีวะแนวใหม่ ปรับวิธีเรียนเปลี่ยนวิธีสอน ปฏิรูปวิธีสอบ/สร้างภาพลักษณ์ค่านิยมการศึกษาริชาชีพ

3. อาชีวะก้าวหน้า ก้าวไกลสู่สากล ด้วยนักเทคโนโลยีสายปฏิบัติการ
4. ส่งเสริมผู้ประกอบการรายใหม่/จัดการองค์ความรู้ตลอดชีวิต
5. อาชีวะสมานฉันท์แก้ไขปัญหาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้
6. จัดอาชีวศึกษาเพื่อสร้างความมั่นคงของรัฐ

ทั้งนี้ทั้งนั้นจากยุทธศาสตร์จัดอาชีวศึกษาเพื่อสร้างความมั่นคงของรัฐของ

อาชีวศึกษาส่วนกลางที่เป็นตัวเชื่อมต่อการจัดการอาชีวศึกษาชายแดนใต้ จึงสามารถแบ่งจุดเน้นยุทธศาสตร์และผลผลิตการจัดการอาชีวศึกษาชายแดนใต้ได้ 3 ช่วง คือ ปีพุทธศักราช 2547-2549, 2550 และ 2551-2556 โดยในแต่ละช่วงมีรายละเอียดดังนี้

จากผลการวิจัย สรุปได้ว่าจุดเน้นยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตลอดระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมา มีการแบ่งออกเป็น 3 ช่วง คือ **ช่วงที่ 1 ปีพุทธศักราช 2547-2549** แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ การจัดการอาชีวศึกษาส่วนกลางและการจัดการอาชีวศึกษาชายแดนใต้ โดยจุดเน้นยุทธศาสตร์อาชีวศึกษาส่วนกลาง มี 2 มิติใหญ่ คือ “มิติการปฏิรูปการจัดการศึกษาอาชีวศึกษา” และ “มิติการเติมปัญญาให้สังคม” ซึ่งประกอบด้วย 6 ประเด็นยุทธศาสตร์ คือ 1) ยุทธศาสตร์ปฏิรูประบบการอาชีวศึกษา 2) ยุทธศาสตร์ปฏิรูประบบการบริหารจัดการอาชีวศึกษา 3) ยุทธศาสตร์ปฏิรูประบบการบริหารทรัพยากร 4) ยุทธศาสตร์ปฏิรูประบบบุคลากรอาชีวศึกษาทุกระดับ 5) ยุทธศาสตร์ปฏิรูปการเรียนรู้ 6) ยุทธศาสตร์เติมปัญญาให้สังคม เมื่อสถานการณ์ความรุนแรงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้เกิดขึ้นทำให้ประชาชนได้รับความเดือดร้อน การจัดการอาชีวศึกษาชายแดนใต้จึงเป็นช่วงของการเริ่มต้นในการดำเนินนโยบายไปสู่การปฏิบัติ โดยมีจุดเน้นยุทธศาสตร์ 2 ประการ คือ 1) ยุทธศาสตร์เพื่อบริหารจัดการด้านความ

ปลอดภัยของผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา และ 2) ยุทธศาสตร์ส่งเสริมการฝึกอาชีพท้องถิ่น ให้สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน ซึ่งทั้งสองยุทธศาสตร์สามารถอธิบายได้ว่า เริ่มแรกของการจัดการ อาชีวศึกษาชายแดนใต้ในปีพุทธศักราช 2547 นั้น เกิดการจัดตั้งศูนย์การศึกษาเขตพัฒนาพิเศษ เฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศพต.) ที่เป็นรูปธรรมขึ้นในสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ดังนั้น ในระยะเริ่มต้น ศพต.จึงอาศัยการใช้ยุทธศาสตร์ปกป้อง คือ เน้นในเรื่อง ของการบริหารจัดการความมั่นคงเป็นหลัก ให้ควบคู่ไปกับภารกิจส่งเสริมและพัฒนากิจการฝึกอาชีพ ท้องถิ่นให้กับพี่น้องประชาชนเพื่อความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันของสังคม ในปีถัดมาการจัดการ อาชีวศึกษาชายแดนใต้เริ่มมีการปรับแผนใหม่ โดยนำยุทธศาสตร์เชิงรุกมาใช้ปฏิบัติการในพื้นที่ ให้มากขึ้น (2548-2549) คือ อาศัยหลักของการใช้การศึกษาเป็นแกนนำ ซึ่งหมายถึง การจัดการ การศึกษาวิชาชีพร่วมกับหลักศาสนาให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตและอาชีพท้องถิ่น และปรับภูมิทัศน์ สภาพแวดล้อมสถานศึกษาให้น่าอยู่น่าเรียนเพื่อสร้างแรงจูงใจในการเรียนสายอาชีพ

ต่อมาช่วงที่ 2 ปีพุทธศักราช 2550 สภากรรมการจัดการอาชีวศึกษาชายแดนใต้ เริ่มมีความคงตัว เข้ารูปเข้ารอยและตั้งตัวได้ จึงเป็นช่วงของการพัฒนาภายในสถานศึกษาเป็นส่วนใหญ่ โดยเน้นมิติการจัดการอาชีวศึกษาเพื่อสร้างความมั่นคงโดยใช้การศึกษาเป็นแกนนำ คือ เน้น ยุทธศาสตร์การปรับจุดอ่อนของตัวเอง ด้านสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาเพื่อรองรับการเปิดบ้าน คนพันธุ์อาร์ในการดึงมวลชนให้เข้ามามีส่วนร่วมจัดการศึกษาวิชาชีพในอนาคต ส่วนยุทธศาสตร์ด้าน ความปลอดภัย ยุทธศาสตร์การฝึกอาชีพท้องถิ่นของปีที่ผ่านมาก็ยังคงดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ยุทธศาสตร์หลักในช่วงนี้ ประกอบด้วยยุทธศาสตร์ 3 ประการ คือ 1) ยุทธศาสตร์ปรับปรุงภูมิทัศน์ สถานศึกษาให้น่าอยู่น่าเรียน 2) ยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาวิชาชีพร่วมกับหลักศาสนาให้สอดคล้อง กับวิถีชีวิตและอาชีพท้องถิ่น และ 3) ยุทธศาสตร์รักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

ช่วงสุดท้ายปีพุทธศักราช 2551-2556 เป็นช่วงที่ยาวนานที่สุดเนื่องจากมี โครงการ/กิจกรรมที่หลากหลายและในบางยุทธศาสตร์ก็มีโครงการ/กิจกรรมที่ต่อเนื่องมาจากช่วงที่ 1-2 อย่างไรก็ตาม สิ่งที่เห็นได้ชัดเจนในช่วงที่ 3 คือ การจัดการอาชีวศึกษาชายแดนใต้มีความพร้อม ทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก นอกจากนี้มีแผนการพัฒนาการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษ เฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ประจำปีที่ชัดเจน มีงบประมาณสนับสนุนที่ชัดเจน มีจำนวนโครงการ ที่มากขึ้น ถึงแม้แต่ละวิทยาลัยจะมีโครงการที่ไม่เท่ากันก็ตาม แต่ชุมชนในพื้นที่ก็ให้ความสนใจและจับ ตามองต่อการดำเนินงานของอาชีวศึกษาชายแดนใต้อย่างต่อเนื่อง ดังนั้น การใช้ยุทธศาสตร์เชิงรุกของ ศพต. จึงเริ่มต้นอีกครั้งหนึ่ง คือ อาศัยหลักการดึงมวลชนเข้ามามีส่วนร่วมในแง่ของ “การจัดการศึกษา เชิงรุกเพื่อมวลชน” และทำการปิดจุดอ่อนตัวเอง จนถึงยุค Localization เพื่อรองรับประชาคม อาเซียนที่จะเกิดขึ้นในปี 2558 ด้วย ยุทธศาสตร์ช่วงนี้มีจุดเน้น 5 ประการ คือ 1) ยุทธศาสตร์สร้าง ขวัญกำลังใจและความปลอดภัยให้แก่บุคลากรและทรัพย์สินทางราชการ 2) ยุทธศาสตร์ปรับการเรียน

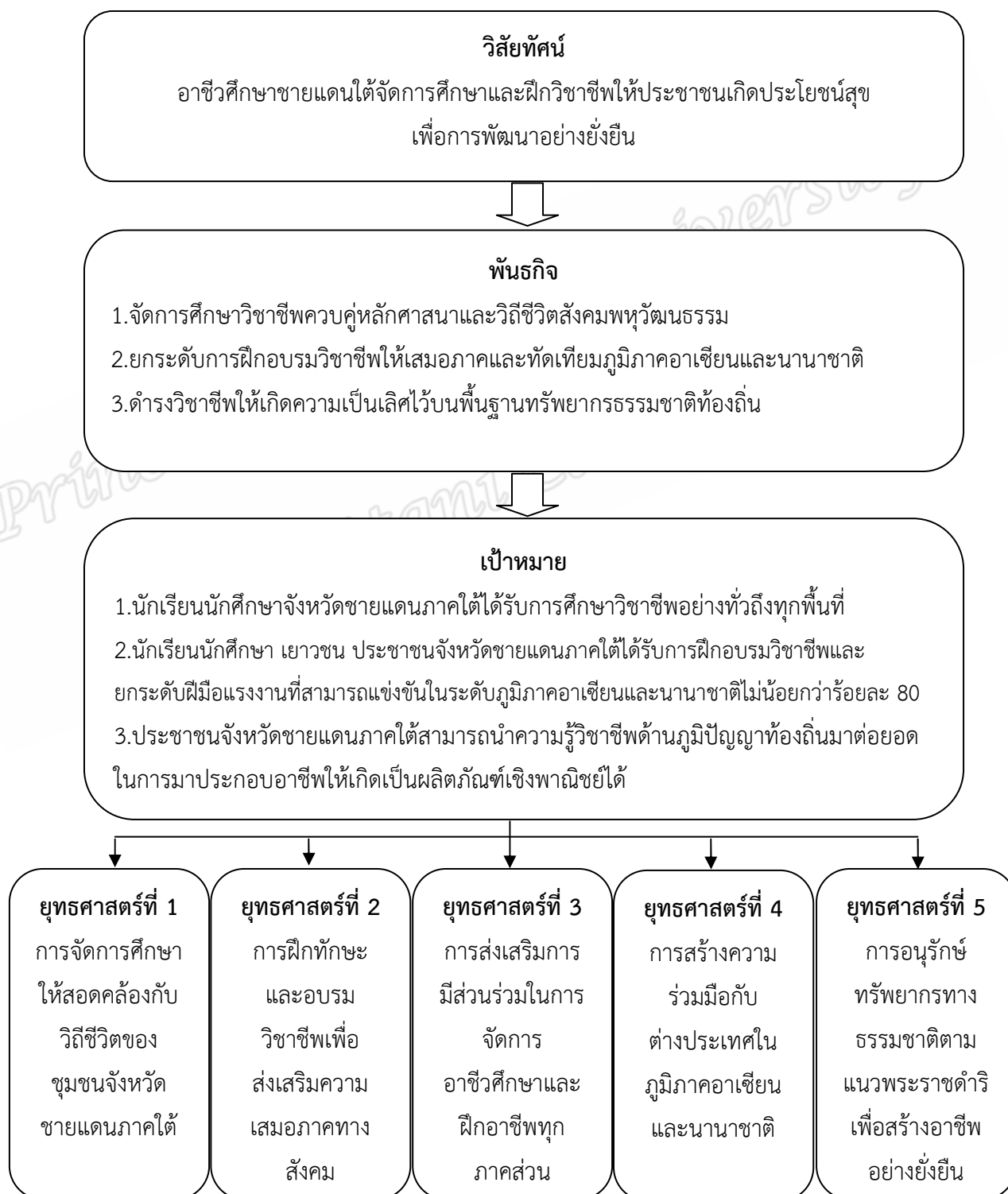
เปลี่ยนการสอนให้เหมาะสมกับสภาวะการณ์ 3) ยุทธศาสตร์เสริมสร้างเครือข่ายชุมชนเพื่อการอยู่ดีมีสุขของชุมชนและสังคม 4) ยุทธศาสตร์เพิ่มศักยภาพสถานศึกษาและสร้างโอกาสการเรียนรู้สายอาชีพ 5) ยุทธศาสตร์สร้างความร่วมมือระหว่างองค์กรภายในประเทศและต่างประเทศเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน ซึ่งทั้งหมดอยู่ภายใต้ร่มใหญ่ของการเสริมสร้างเครือข่ายเพื่อการอยู่ดีมีสุขของชุมชนและสังคม คือ มีการฝึกอาชีพในสถาบันการศึกษาปอเนาะ ฝึกอาชีพในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ซึ่งถือเป็นหัวใจของการศึกษาเพื่อมวลชน มีการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้วิชาชีพในพื้นที่หน้าด่านหรือพื้นที่ห่างไกลเพื่อขยายโอกาสทางการศึกษาและบริการด้านวิชาชีพให้กับเยาวชน ประชาชนที่ไม่สามารถเข้ามาศึกษาต่อในตัวเมืองหรือขาดโอกาสด้านการศึกษา จนในที่สุดการจัดการอาชีวศึกษาก็ได้สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับองค์กรทุกภาคส่วนทั้งในประเทศและต่างประเทศเพื่อรองรับประชาคมอาเซียนในเรื่องความเป็นสากลของสังคมมุสลิม อย่างมีคุณภาพ ทั้งถึง สอดคล้องกับวิถีชีวิต และอัตลักษณ์ของจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในที่สุดตลอดระยะเวลา 6 ปีที่ผ่านมา ผู้วิจัยพบว่า การจัดการอาชีวศึกษาชายแดนใต้ของ ศพต. ทุกปีจะให้ความสำคัญกับยุทธศาสตร์เสริมสร้างเครือข่ายชุมชนเพื่อการอยู่ดีมีสุขของชุมชนและสังคมมากที่สุด เช่น งบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนจากโครงการไทยเข้มแข็ง (SP2) 110 ล้านบาทจากรัฐบาล (นอกเหนือจากงบปกติ) นั้น ทาง ศพต.ก็ได้นำมาส่งเสริมในยุทธศาสตร์นี้ทั้งหมด และโครงการที่เด่นชัดที่สุดในช่วงที่ 3 คือ โครงการฝึกอาชีพในสถาบันการศึกษาปอเนาะ โครงการฝึกอาชีพในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่มีปริมาณมาก อีกสิ่งหนึ่งที่ผู้วิจัยพบในการวิจัยช่วงนี้ คือ การจัดการอาชีวศึกษาชายแดนภาคใต้ ทั้ง 18 วิทยาลัย ความเป็น Area best ของแต่ละวิทยาลัยที่ไม่ซ้ำกัน เช่น ผลิตภัณฑ์อาหารฮาลาลของวิทยาลัยอาชีวศึกษาปัตตานี การทำเครื่องปั้นเล็กของวิทยาลัยการอาชีพปัตตานี การผลิตภัณฑ์บูดูของวิทยาลัยการอาชีพสายบุรี การทำกรีซของวิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษกปัตตานี การเลี้ยงกุ้งชีวภาพของวิทยาลัยเทคโนโลยีการเกษตรและประมงปัตตานี การออกแบบเสื้อผ้าบาติกของอาชีวศึกษายะลา การทำทรงนกของวิทยาลัยการอาชีพรามัน การทำกระเบื้องและหินอ่อนของวิทยาลัยเทคนิคยะลา การผลิตช่างตัดผมของสารพัดช่างยะลา การทำแยมลองกองของวิทยาลัยสารพัดช่างนราธิวาส การผลิตยางของวิทยาลัยเทคนิคจะนะ การทำกระเป๋าของวิทยาลัยเทคนิคสตูล การซ่อมเครื่องยนต์เรือประมงของการอาชีพละงู เป็นต้น

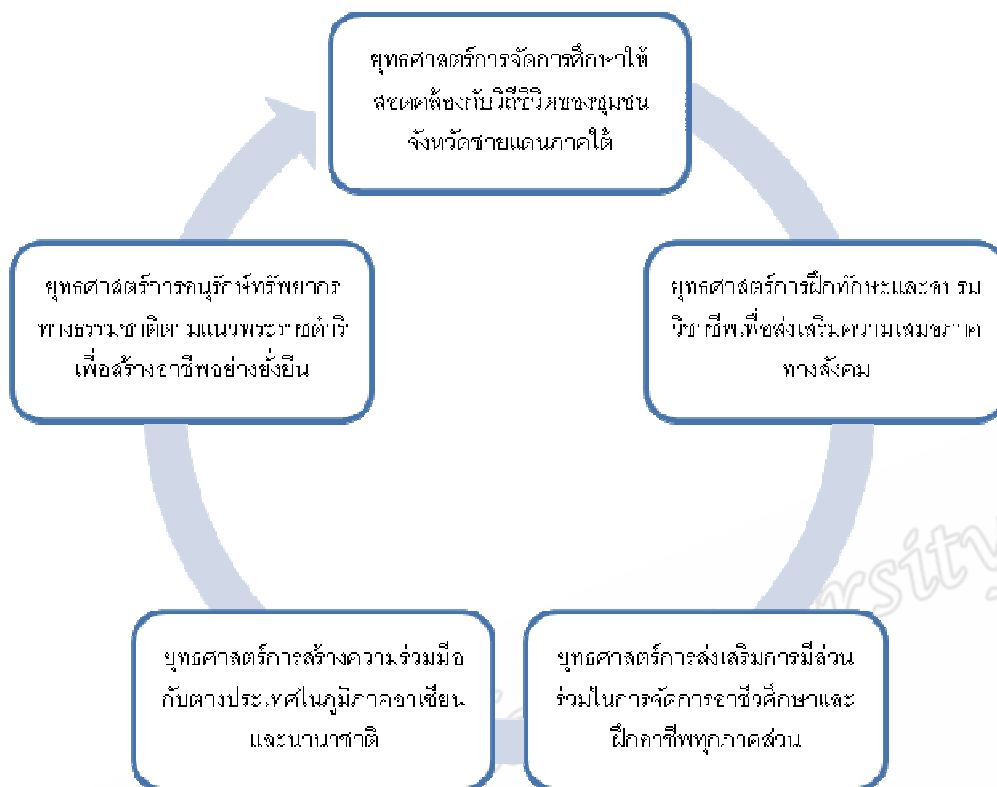
ดังนั้น 10 ปีที่ผ่านมาของการจัดการอาชีวศึกษาชายแดนใต้ สามารถตั้งข้อสังเกตได้ว่าแต่ละช่วงมีจุดเน้นที่มีทั้งความเหมือนและความต่าง โดยจุดเน้นที่เหมือนกันทั้ง 3 ช่วง คือ **ยุทธศาสตร์สร้างความปลอดภัยในชีวิตของบุคลากร นักเรียนนักศึกษาและทรัพย์สินทางราชการ (มิติตความมั่นคง) และยุทธศาสตร์เสริมสร้างเครือข่ายเพื่อการอยู่ดีมีสุขของสังคมชายแดนใต้** โดยการฝึกอาชีพ (มิติตการมีงานทำและแก้ปัญหาความยากจน) ให้กับพี่น้องประชาชน กลุ่มเป้าหมายพิเศษ ผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา เยาวชน นักเรียนนักศึกษาในสถาบันการศึกษาปอเนาะ โรงเรียนเอกชนสอน

ศาสนาอิสลาม ให้รู้จักการประกอบอาชีพและมีงานทำ เพื่อแก้ไขปัญหาเรื่องปากท้องและความยากจนของครอบครัว เพราะอาชีวศึกษาเล็งเห็นว่าสาเหตุของการเกิดสถานการณ์ความไม่สงบนั้น เกิดจากความยากจนของคนในพื้นที่ เนื่องจากประชาชนไม่มีความรู้และการปฏิบัติในเรื่องการทำมาหากินหรือการประกอบอาชีพด้วยตนเองจนต้องพึ่งพาอาศัยและนำพาตนเองไปสู่ความคิดและความเชื่อที่รุนแรง ทำให้ผู้วิจัยพบว่า ในมุมมองของอาชีวศึกษานั้น การให้อาชีพแก่ประชาชน หรือ “อาชีพะสร้างงาน สร้างอาชีพ” สามารถช่วยเหลือพี่น้องชายแดนใต้ได้ในทุกมิติได้อย่างยั่งยืน อย่างไรก็ตาม การจัดการอาชีวศึกษาชายแดนใต้ใน 3 ช่วง (2547-2549, 2550, 2551-2556) ยังคงมีรายละเอียดย่อยของยุทธศาสตร์ที่แตกต่างกัน เช่น ช่วงที่ 1 และ 2 จะไม่เน้นเรื่องความเป็นประชาคมอาเซียนและความเป็นสากลแต่จะให้ความสำคัญกับสังคมพหุวัฒนธรรมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ส่วนในช่วงที่ 3 ได้ให้ความสำคัญกับความเป็นประชาคมอาเซียนแต่เริ่มในปี 2554 และอีกประเด็นหนึ่งที่แตกต่างกันคือ ในช่วงที่ 1 (2547-2549) กับ ช่วงที่ 3 (2551-2556) มีการใช้ยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาเชิงรุกทั้งสองช่วง แต่ต่างกันตรงที่ช่วงที่ 1 การใช้การศึกษาเป็นแกนนำนั้น เป็นการขับเคลื่อนจากสถานศึกษาสู่ภายนอก โดยนำการศึกษาวิชาชีพลงสู่พื้นที่ ประชาชน สถาบันการศึกษา ปอเนาะ และโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามให้เป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้น แต่ในช่วงที่ 3 การจัดการศึกษาเชิงรุกเพื่อมวลชน เป็นการเจาะกลุ่มเป้าหมายให้มาเข้าสู่การจัดการศึกษาอาชีวศึกษา โดยเฉพาะการตั้งสถาบันการศึกษาปอเนาะและโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเข้ามามีส่วนร่วม โดยใช้กิจกรรมต่างๆ ซึ่งเป็นการสร้างแรงจูงใจเรียนสายอาชีพแบบสืบทอดรุ่นต่อรุ่น อีกทั้งโครงการศูนย์การเรียนรู้วิชาชีพประจำอำเภอฯ (พื้นที่ห่างไกล) ที่ทำความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็เป็นนวัตกรรมหนึ่งที่โดดเด่นขึ้นมา ผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่าความมุ่งหวังทั้ง 3 ช่วงของการจัดการอาชีวศึกษาชายแดนใต้ เป็นเรื่องของการศึกษาเพื่อชีวิตเพื่อความอยู่เย็นเป็นสุข แต่ด้วยสถานการณ์ความปลอดภัยของสามจังหวัดชายแดนใต้และความเหลื่อมล้ำทางการเมือง นโยบายของรัฐบาล กระแสสังคมโลกที่เปลี่ยนแปลงจึงเป็นตัวเชื่อมโยงให้จุดเน้นยุทธศาสตร์แต่ละปีมีทั้งความเหมือนและความต่างกันในเรื่องทั้ง “คุณภาพ ความทั่วถึง และความสอดคล้องกับวิถีชีวิต”

**ระยะที่ 2. ผลการวิจัยยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษ
เฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ในทศวรรษหน้า (พุทธศักราช 2558-2567)**

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ในทศวรรษหน้า (พุทธศักราช 2558-2567) จากการวิเคราะห์เอกสารและใช้เทคนิคการวิจัยแบบเดลฟายแบบปรับปรุง รอบที่ 1 สัมภาษณ์และระดมความคิด รอบที่ 2-3 แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้ผลการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 7 ยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในทศวรรษหน้า (พุทธศักราช 2558-2567)

จากภาพที่ 7 ยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ในทศวรรษหน้า (พุทธศักราช 2558-2567) ในแต่ละยุทธศาสตร์ประกอบด้วย มาตรการ ดังต่อไปนี้

1. ยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชนจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย 13 มาตรการ
 - 1) ปรับพฤติกรรมนักเรียนนักศึกษาเข้าใหม่ให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์กับวิถีชีวิตและอัตลักษณ์ของพื้นที่
 - 2) ปรับพื้นฐานความรู้และทัศนคติเชิงบวกด้านวิชาชีพให้แก่เรียนนักศึกษาเข้าใหม่
 - 3) จัดการศึกษาวินิจฉัยควบคู่การปฏิบัติศาสนกิจ
 - 4) ส่งเสริมกิจกรรมสันติสุขโดยสันติวิธีในวิทยาลัย เช่น กิจกรรมลูกเสือ กิจกรรมความต่างที่สร้างความรู้ความเข้าใจเห็นคุณค่าสังคมพหุวัฒนธรรม การเคารพหรือกิจกรรมอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมจริยธรรม

5) ส่งเสริมการเรียนรู้ชนบธรรมเนียมประเพณีชาติพันธุ์ที่หลากหลายและคุณค่าทางสังคมพหุวัฒนธรรมให้แก่ผู้เรียนอย่างเหมาะสม

6) จัดค่ายอาสาชิวะจิตอาสา เพื่อชุมชน สร้างจิตสำนึกเพื่อนำพาสันติสุขทำดีเพื่อประเทศในสังคมพหุวัฒนธรรม

7) ส่งเสริมประเพณีกิจของสถาบันครอบครัว ศาสนา และวิทยาลัยร่วมกันที่สร้างความรักความสามัคคี

8) จัดการศึกษาอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้รูปแบบภาคีเครือข่าย เช่น ผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา ผู้ปกครอง สถานประกอบการ

9) จัดตั้งศูนย์บ่มเพาะการเรียนรู้วิชาชีพในสถานศึกษาโดยใช้โครงการเป็นฐาน (Project Based Learning : PBL)

10) ฝึกอาชีพให้นักเรียนนักศึกษาภายในวิทยาลัยเพื่อสร้างรายได้ระหว่างเรียน (One College One Product : OCOP)

11) ฟื้นฟูวิชาชีพภูมิปัญญาท้องถิ่นวิถีชีวิตชายแดนใต้ให้มีประสิทธิภาพ

12) ส่งเสริมและสนับสนุนผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นให้เป็นผลิตภัณฑ์อาหารฮาลาล (อาหารที่ถูกต้องได้มาตรฐานตามหลักศาสนาอิสลาม)

13) สร้างการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาตามสภาพบริบทของพื้นที่แต่ละวิทยาลัยให้เกิดความเป็นเลิศ (Excellence)

2. ยุทธศาสตร์การฝึกทักษะและอบรมวิชาชีพเพื่อส่งเสริมความเสมอภาคทางสังคม ประกอบด้วย 14 มาตรการ

1) สร้างศูนย์กลาง (HUB) ฝึกทักษะและอบรมอาชีพทางอาชีวศึกษาชายแดนใต้ให้มีความเป็นเลิศ

2) เพิ่มประสิทธิภาพศูนย์ฝึกอบรมวิชาชีพประจำอำเภอในพื้นที่ห่างไกลให้เป็นเลิศในด้านต่างๆตามศักยภาพและต้นทุนของแต่ละพื้นที่

3) พัฒนาเครือข่ายการอบรมวิชาชีพเชิงระบบ (System Approach) และเป็น การปฏิบัติจริงให้ทั่วถึงทุกภาคส่วน

4) พัฒนาความสัมพันธ์กับสมาคมหอการค้าไทย สภาอุตสาหกรรม และสถานประกอบการอย่างจริงจัง

5) ฝึกทักษะเพื่อสร้างงานสร้างอาชีพอย่างครบวงจรด้วยระบบการมีส่วนร่วม ทั้งสังคม

- 6) ฝึกทักษะสร้างงานสร้างอาชีพที่โดดเด่นให้แก่ประชาชนในเขตชายแดนภาคใต้
- 7) ส่งเสริมผลผลิต การตลาด ระบบบัญชีครัวเรือนที่มีคุณภาพ
- 8) พัฒนาอาชีพหลักของประชาชนควบคู่การฝึกทักษะอาชีพเสริม
- 9) พัฒนาอาชีพให้เกิดรายได้แก่ครอบครัวให้ดีขึ้น
- 10) ส่งเสริมการฝึกอาชีพให้กับโรงเรียนขยายโอกาส เรือนจำ สตรีสายสัมพันธ์

สถานพินิจคุ้มครองเด็ก องค์กรสังคม พัฒนาชุมชน กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กลุ่มเป้าหมายพิเศษ ตามความต้องการ

- 11) เสริมสร้างทักษะแรงจูงใจและทัศนคติเชิงบวกเรียนสายอาชีพให้ทั่วถึงทุกพื้นที่ในสังคมชายแดนใต้
- 12) จัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างเครือข่ายและการประชาสัมพันธ์ เช่น เปิดบ้านคนพันธุ์อาร์
- 13) สนับสนุนกิจกรรมนักเรียนทุนทั้งระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) จนถึงระดับปริญญาตรีเทคโนโลยีสายปฏิบัติการ (ทล.บ.)
- 14) จัดกิจกรรมส่งเสริมอาชีพศึกษาบริการร่วมด้วยช่วยประชาชน เช่น ศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน (Fix it Center)

3. ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาและฝึกอาชีพทุกภาคส่วน ประกอบด้วย 11 มาตรการ

- 1) จัดการศึกษาหลักสูตรคู่ขนานโดยความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาปอเนาะและโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม
- 2) จัดการศึกษารูปแบบ 9+1, 12+1, การศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย (กศน.) วิทยาลัยชุมชน (วชช.) สถาบันการศึกษาปอเนาะ โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม โรงเรียนมัธยมขยายโอกาส
- 3) ฝึกอบรมวิชาชีพที่เหมาะสมให้แก่กลุ่มเป้าหมายพิเศษ เช่น ผู้นำศาสนา พระภิกษุ สามเณร
- 4) ฝึกอบรมวิชาชีพระยะสั้นให้แก่นักเรียน นักศึกษาเยาวชน ประชาชนผู้สนใจ
- 5) จัดทำแผนงานเพิ่มปริมาณผู้เรียนสายอาชีพอย่างเป็นระบบกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) กศน. วชช. มหาวิทยาลัย
- 6) ปรับทัศนคติเชิงบวกการเรียนสายอาชีพให้แก่แก่นนำนักเรียนมัธยมต่างๆและผู้ปกครอง
- 7) จัดตั้งเครือข่ายเยาวชนแลกเปลี่ยนเรียนรู้การศึกษอาชีวศึกษาทุกระดับ

8) ฝึกอบรมอาชีพให้ประชาชนเชื่อมโยงตลาดผู้บริโภคและกลุ่มผู้ประกอบการ
สินค้า

9) ส่งเสริมการจัดมหกรรมอาชีพอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยเน้น
การมีส่วนร่วมของชุมชน

10) จัดสร้างระบบอินเทอร์เน็ต หรือ ICT ในการเรียนการสอนโดยสร้างความ
ร่วมมือกับภาคเอกชนที่สามารถใช้ประโยชน์ได้จริง

11) จัดการศึกษาในรูปแบบทวิภาคีกับสถานประกอบการอย่างจริงจังโดยสนับสนุน
ทุนการศึกษาและการมีงานทำกับสถานประกอบการ

4. ยุทธศาสตร์การสร้างความร่วมมือกับต่างประเทศในภูมิภาคอาเซียนและ
นานาชาติ ประกอบด้วย 10 มาตรการ

1) เตรียมความพร้อมหอพักรองรับนักเรียนนักศึกษาไทย อาเซียนและนานาชาติ
2) พัฒนาระบบสารสนเทศ สื่อวิทยุ (R-Radio) สื่อการสอนทางไกล (Video-
Conference) ให้เป็น English Program

3) เพิ่มโอกาสการมีงานทำโดยส่งนักเรียนนักศึกษาฝึกงานต่างประเทศในลักษณะ
สัญญาเงินทุน

4) ส่งเสริมการเรียนรู้ 2 ภาษา เช่น ภาษาจีน ภาษามลายูกลาง อาหรับ ให้แก่
นักเรียนนักศึกษาอาชีวศึกษาชายแดนใต้

5) อาชีวศึกษาชายแดนใต้ ทำความร่วมมือ (MOU) กับกลุ่มประเทศกัมพูชา ลาว
เมียนมาร์ เวียดนาม (CLMV) และกลุ่มภูมิภาคอาเซียน

6) แลกเปลี่ยนนักเรียนนักศึกษาระหว่างประเทศ เช่น อินโดนีเซีย มาเลเซีย
ช่วงเปิดภาคเรียน ตลอดจนกลุ่ม CLMV

7) ส่งเสริมความร่วมมือปลูกป่าอาเซียนและการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรชายฝั่ง
ป่าพรุ โดยนักเรียนนักศึกษาอาชีวศึกษาแต่ละประเทศ

8) เพิ่มคุณวุฒิวิชาชีพ/เกียรติบัตรให้ผู้ไปประกอบการต่างประเทศ เช่น มาเลเซีย
สิงคโปร์

9) ผลิตสินค้าฮาลาลอาชีวศึกษาชายแดนใต้ส่งออกไปยังกลุ่มประเทศอาเซียน
ยุโรปและประเทศโลกมุสลิม รวมถึงการแลกเปลี่ยนความร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม
(Socio Cultural Economics)

10) ผลิตกำลังคนต่อยอดความต้องการขององค์กรแรงงานระหว่างประเทศ (ILO)

5. ยุทธศาสตร์การอนุรักษ์ทรัพยากรทางธรรมชาติตามแนวพระราชดำริเพื่อสร้างอาชีพอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย 5 มาตรการ
- 1) ฝึกออาชีพตามโอกาสความต้องการของประชาชนเพื่อการดำรงชีวิตบนพื้นฐานของการใช้ทรัพยากรและภูมิปัญญาในท้องถิ่น
 - 2) เสริมสร้างความเข้าใจและเผยแพร่หลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่ นักเรียนนักศึกษาอาชีพศึกษาชายแดนใต้และประชาชนผู้สนใจ
 - 3) สถานศึกษาสร้างอาชีพที่โดดเด่นตามบริบทพื้นที่ของประชาชนโดยเน้นการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรในแต่ละท้องถิ่น
 - 4) ส่งเสริมการเรียนรู้วิชาชีพตามโครงการพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเพื่อเลี้ยงชีพ
 - 5) อนุรักษ์ทรัพยากรดิน น้ำ ป่าไม้ เพื่อรักษาธรรมชาติให้ดำรงเป็นทรัพยากรทางอาชีพอย่างยั่งยืน

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ในทศวรรษหน้า (พุทธศักราช 2558-2567) มีข้อค้นพบสามารถนำมาอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

ระยะที่ 1

ในการวิจัยระยะที่ 1 นี้ ผลการวิจัยของการจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2547-2556 เป็นเรื่องที่คาบเกี่ยวกันระหว่างอาชีวศึกษาส่วนกลางและอาชีวศึกษาชายแดนใต้ เนื่องจากสิ่งที่ปรากฏให้เห็นจากการวิเคราะห์เอกสารในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา นั้นผลของการเปลี่ยนแปลงยุทธศาสตร์ในแต่ละยุคแต่ละสมัยของการจัดการอาชีวศึกษามีปัจจัยของสถานการณ์ความไม่สงบสามจังหวัดชายแดนภาคใต้และนโยบายของรัฐบาลด้านการพัฒนาการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่สำนักงานคณะกรรมการการกำหนดนโยบายให้สอดคล้องกันทั้งการดำเนินงานในภาคปกติและภาคเฉพาะกิจของจังหวัดชายแดนภาคใต้ทั้งในมิติวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย หรือแม้แต่ยุทธศาสตร์ เช่นประเด็นที่ส่วนกลางและภาคใต้มีความเชื่อมโยงกันคือ การที่สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษามีวิสัยทัศน์เพื่อเป็นผู้นำการจัดการศึกษาสายอาชีพเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคม เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของ

ประเทศและภูมิภาคนั้น เป็นเพราะสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาเป็นองค์กรหลักในการจัดการอาชีวศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพให้แก่ประชาชนอย่างทั่วถึงและต่อเนื่องตลอดชีวิต รวมถึงมีความตระหนักในการจัดการองค์ความรู้ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงานและอาชีพอิสระ สอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ในขณะเดียวกันอาชีวศึกษาชายแดนใต้ได้มีวิสัยทัศน์เป็นพิเศษแต่ยังคงครอบคลุมบทบาทหน้าที่หลักทั้งส่วนกลางและชายแดนภาคใต้ โดยเน้นความอยู่เย็นเป็นสุข คือ “ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการอาชีวศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพจังหวัดชายภาคใต้ เพื่อความอยู่เย็นเป็นสุข” ผู้วิจัยจึงมองว่าเป็นการบ่งบอกถึงการให้ความร่วมมือและจัดการศึกษาอย่างมีส่วนร่วมกับทุกภาคส่วนโดยเฉพาะฝ่ายความมั่นคงในพื้นที่ เนื่องจากอาชีวศึกษามีความเชื่อมั่นว่า การศึกษาสายอาชีพเป็นเครื่องมือสำคัญต่อการแก้ปัญหาความยากจนและการพัฒนาประเทศในการส่งเสริมอัตลักษณ์ความเป็นพหุวัฒนธรรม สอดคล้องกับดัชนีชี้วัดของสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (ยูงยุทธ แฉล้มวงษ์, 2557) ที่รายงานว่า ใน 5-10 ปีข้างหน้า ภาคเศรษฐกิจของไทย มีกลุ่มเป้าหมายที่สำคัญคือ กลุ่มแรงงานระดับกลางซึ่งหมายถึงผู้จบมัธยมศึกษาและอาชีวศึกษาเข้าสู่ตลาดแรงงาน โดยมีอัตราค่าจ้างหรือเงินเดือนตามมาตรฐานคุณวุฒิวิชาชีพที่กระทรวงศึกษาธิการ ร่วมกับ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สมาคมวิชาชีพ และสภาวิชาชีพพร้อมกันกำหนด เช่น ผู้จบระดับ ปวช. ได้เงินเดือน 1 หมื่นบาทขึ้นไป ผู้จบระดับ ปวส. ได้เงินเดือน 1.2-1.3 หมื่นบาทขึ้นไป สำหรับเด็กจบ Smart ปวช. อาจจะได้เงินเดือนที่สูงกว่าเช่นเริ่มต้นที่ 1.2 หมื่นบาท เป็นต้น อีกทั้งการสร้างความสามารถพิเศษของคนในพื้นที่เพื่อสร้างจุดขาย จุดเด่นของวิถีชีวิต สัญลักษณ์พื้นที่ให้มีการพัฒนาเชิงสร้างสรรค์โดยมีอาชีวศึกษาเป็นแกนนำสร้างชีวิตใหม่ประชาชน ส่วนของพันธกิจและเป้าหมายของอาชีวศึกษาส่วนกลางกับอาชีวศึกษาชายแดนใต้ก็ไม่ได้แตกต่างกันมากมายนัก ไม่ว่าจะเป็นการผลิตและพัฒนากำลังคนด้านวิชาชีพทุกระดับอย่างทั่วถึงและเสมอภาค การบริหารและการจัดการอาชีวศึกษาที่มีคุณภาพได้มาตรฐาน การวิจัย สร้างนวัตกรรม พัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยีเพื่อการประกอบอาชีพเพิ่มศักยภาพในการแข่งขัน ที่เด่นชัดที่สุดคืออาชีวศึกษาชายแดนใต้จะเน้นความเป็นอัตลักษณ์ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการแก้ปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ อย่างถาวร ของ สติ ดีหลี (2550) ทางระดับปฏิบัติหรือระดับยุทธวิธี คือ ให้ประชาชนในพื้นที่มีการดำเนินชีวิตที่มีความสงบสุขบนอัตลักษณ์ของตนและวัฒนธรรมของตน โดยเฉพาะชาวไทยมุสลิมที่มีอยู่ในสังคมได้อย่างมีเกียรติและมีศักดิ์ศรี เน้นความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของผู้บริหาร ครู บุคลากร นักเรียนนักศึกษามากยิ่งขึ้น ด้านการจัดการอาชีวศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพ และมีมุมมองไปถึงความร่วมมือกับองค์กรทั้งในและต่างประเทศ ซึ่งเป็นผลดีที่ผู้วิจัยเห็นว่าสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจะได้บุกเบิกการเป็นศูนย์รวมอาชีพชายแดนใต้แบบฮาลาลอีกครั้งหนึ่ง เพื่อเป็นต้นแบบให้แก่ประเทศเพื่อนบ้าน อีกทั้งเป็นการเสริมสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจในประเทศได้ด้วย และเป็นที่แน่นอนว่าการแก้ปัญหาความยากจนโดยสร้างผู้ประกอบการหรือสร้างแรงงานระดับฝีมือ

ด้วยการฝึกอบรมวิชาชีพของอาชีวศึกษาจะช่วยลดปัญหาความยากจนของประชาชนเสริมสร้างความมั่นคงชายแดนใต้ได้

การจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตั้งแต่ปี พุทธศักราช 2547-2556 จึงมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น 3 ช่วง คือ พ.ศ. 2547-2549, พ.ศ. 2550 และ พ.ศ. 2551-2556 ซึ่งช่วงที่ 1 มีจุดเน้น 3 เรื่อง คือ 1) **มิติการปฏิรูปการจัดการศึกษาอาชีวศึกษา** และ 2) **มิติการเติมปัญญาให้สังคม** ทั้งสองมิติกว่าถึงจุดเน้นยุทธศาสตร์ 6 ประเด็น คือ การปฏิรูประบบการอาชีวศึกษา การปฏิรูประบบการบริหารจัดการอาชีวศึกษา การปฏิรูประบบการบริหารทรัพยากร การปฏิรูประบบบุคลากรอาชีวศึกษาทุกระดับ การปฏิรูปการเรียนรู้ การเติมปัญญาให้สังคม และ 3) **การจัดตั้งศูนย์พัฒนาการศึกษาอาชีวศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศพต.)** ให้เป็นหน่วยงานแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีจุดเน้นยุทธศาสตร์ 2 ประเด็น คือ ยุทธศาสตร์เพื่อบริหารจัดการด้านความปลอดภัยของผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา และยุทธศาสตร์ส่งเสริมการฝึกอาชีพท้องถิ่นให้สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน ซึ่งยุทธศาสตร์ทั้งสองของการจัดการอาชีวศึกษาชายแดนใต้เป็นการตอบสนองเป้าประสงค์ของนโยบายเบื้องต้นทั้งนโยบายรัฐบาล นโยบายกระทรวงศึกษาธิการกับการแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ นโยบายความมั่นคงของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ที่ต้องการให้ผู้เรียนและประชาชนในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้รับการศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพ กระทำโดยการจัดการอาชีวศึกษาเพื่อสร้างความมั่นคงของรัฐ และอาชีวะสมานฉันท์แก้ไขปัญหาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ และเมื่อมองในภาพรวมแล้ว จุดเน้นยุทธศาสตร์ในช่วงแรกนี้ได้เป็นไปตามนโยบายรัฐบาลพลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์ (2549) ที่ให้ไว้ในด้านนโยบายสังคมหลายข้อ เช่น ส่งเสริมความรัก ความสามัคคี ความสมานฉันท์ของคนในชาติ มีการจัดทำแผนปฏิรูปสังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันอย่างสมานฉันท์ สร้างความเข้มแข็งของทุกชุมชนท้องถิ่นและประชาสังคม หรือแม้แต่ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนของสังคมมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมที่มีสันติสุขอย่างยั่งยืน นอกจากนี้ยุทธศาสตร์ในช่วงนี้ เป็นไปตามยุทธศาสตร์ด้านการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับอาชีวศึกษาและอาชีวศึกษาชายแดนใต้ที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณ ได้แก่ ยุทธศาสตร์การขจัดความมั่นคง ยุทธศาสตร์การพัฒนาคนและสังคมที่มีคุณภาพ ยุทธศาสตร์การรักษาความมั่นคงของรัฐ อีกทั้งยุทธศาสตร์การพัฒนาทุนทางสังคม การแก้ไขปัญหาความยากจนและยกระดับคุณภาพชีวิตตามการจัดงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2548 เพื่อการดำเนินงานตามภารกิจของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (ทองบ่อเดชสองชั้น, 2548) เช่นเดียวกับนโยบายและยุทธศาสตร์กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2550-2551 ที่มีนายวิจิตร ศรีสะอ้าน เป็นรัฐมนตรีในขณะนั้นที่เห็นความสำคัญของจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมีนโยบายการพัฒนาการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้และยุทธศาสตร์ให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมให้เกิดสันติสุข ส่งเสริมนโยบายการมีส่วนร่วมของประชาชนภาคเอกชน

และท้องถิ่นในการสนับสนุนการศึกษาในรูปแบบที่หลากหลาย และยุทธศาสตร์การปรับกระบวนการเรียนการสอนเพื่อยกระดับคุณภาพมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ โดยที่อาชีวศึกษามียุทธศาสตร์ส่งเสริมการฝึกอาชีพท้องถิ่นให้สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันของ ศพต. ที่กำหนดขึ้นเป็นไปในทิศทางเดียวกับวิสัยทัศน์ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ที่มุ่งพัฒนาสังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน (Green and happiness society) โดยมุ่งคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาและเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคีเครือข่าย ขยายโอกาสเข้าถึงบริการสังคม เช่น สนับสนุนให้เข้าถึงการบริการต่างๆ เช่น การพัฒนาศักยภาพในประกอบอาชีพและการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตลอดจนมาตรการเพื่อสร้างความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนและความสงบสุขของสังคม เช่น การปฏิรูปอาชีวศึกษาให้มีความทันสมัย โดยนำเทคโนโลยีต่างๆเข้ามาใช้ในการปฏิบัติงานมากขึ้น รวมทั้งปรับระบบบริหารจัดการด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินที่ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม (สุวรรณคำมัน, 2549 ก และ 2549 ข) เช่น เน้นการสร้างความร่วมมือให้เกิดขึ้นกับพี่น้องประชาชน เพราะการดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยที่ดีที่สุด คือ พี่น้องประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลในพื้นที่ของตัวเองให้มีความปลอดภัย (ภาณุ อุทัยรัตน์, 2548)

ช่วงที่ 2 พ.ศ. 2550 จากการวิเคราะห์ที่เอกสารพบว่าเป็นช่วงที่มีจุดเน้นในเรื่อง **การปรับจุดอ่อนของตัวเองด้านสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษา** เพื่อที่จะรองรับมวลชนให้เข้าร่วมจัดการศึกษาอาชีพในอนาคต อาจกล่าวได้ว่าอาชีวศึกษาชายแดนได้อยู่ในสภาวะคงตัว ยังไม่พร้อมที่จะขับเคลื่อนได้มากนักด้วยปัจจัยจำกัดหลายประการที่ยังไม่ลงตัว แต่ไม่ได้หมายความว่าอาชีวศึกษาชายแดนใต้จะหยุดนิ่ง แต่เป็นการรอเวลาเพื่อก้าวกระโดดไปเป็นอาชีวศึกษาที่มีโมเดลใหม่ๆเมื่อมวลชนมีความพร้อมและรู้จักการศึกษาสายอาชีพมากขึ้น ตลอดจนเปิดบ้านคนพันธุ์อาร์ไปถึงประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งสิ่งที่อาชีวศึกษาชายแดนใต้ทำถูกต้องคือการหันกลับมามองตัวเองว่ามีสิ่งใดที่เป็นจุดอ่อน แล้วสิ่งใดที่ควรพัฒนาและพัฒนาได้จริง ดังนั้นในช่วงนี้อาชีวศึกษาชายแดนใต้จึงมีจุดเน้นยุทธศาสตร์ 3 ประการ คือ 1) ยุทธศาสตร์ปรับปรุงภูมิทัศน์สถานศึกษาให้น่าอยู่น่าเรียน 2) ยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาวิชาชีพพร้อมกับหลักศาสนาให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตและอาชีพท้องถิ่น และ 3) ยุทธศาสตร์รักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ทั้งนี้เพื่อดึงดูดความสนใจของนักเรียนนักศึกษา ผู้นำชุมชน และผู้นำศาสนาให้เข้ามาส่งเสริมการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับแผนปฏิบัติการของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2550 ที่มีเป้าประสงค์ให้ผู้เรียนและประชาชนในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้รับการศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพในประเด็นยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคง (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2550) โดยมุ่งหวังจัดความยากจนและพัฒนาชนบท และพัฒนาคนและสังคมให้มีคุณภาพ ประกอบด้วยโครงการการจัดการอาชีวศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และโครงการจัดการอาชีวศึกษาในประเทศกัมพูชาและกลุ่มประเทศอื่นในเอเชียอาคเนย์ และทั้งสามยุทธศาสตร์เป็นส่วน

หนึ่งของนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาสู่การปฏิบัติในสถานศึกษา 12 ข้อ ดังนี้

- 1) การเพิ่มปริมาณผู้เรียน (มวลชนชายแดนใต้) 2) การจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาในโรงเรียนมัธยม (ฝึกวิชาชีพพระยะสัน) 3) การเทียบโอนประสบการณ์ คุณวุฒิวิชาชีพและมาตรฐานอาชีพที่นำไปสู่การปฏิบัติ 4) หลักสูตร 3 แนวทาง (ใช้ ช่อม สร้าง) 5) ปรับวิธีเรียน เปลี่ยนวิธีสอน ปฏิรูปวิธีสอบ เช่น โครงการฝึกอบรมวิชาชีพพระยะสัน, โครงการ Fix it center 6) ความร่วมมือกับสภาอุตสาหกรรมและสถานประกอบการ 7) การสร้างผู้ประกอบการใหม่ 8) การพัฒนาอาชีพแบบบูรณาการ
- 9) คุณธรรมนำวิชาชีพ 10) ประสิทธิภาพการบริหารจัดการ การเงินและบุคลากร 11) การศึกษาดูงานของนักศึกษาเข้าใหม่ 12) การจัดการความรู้ (Knowledge management) โดยใช้อาชีพท้องถิ่นเป็นฐาน (วิระศักดิ์ วงษ์สมบัติ, 2550) เพื่อตอบสนองตามความต้องการของตลาดแรงงานและอาชีพอิสระสอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศนำความรู้ไปใช้อย่างมีคุณค่านั่นเอง

ช่วงที่ 3 พ.ศ. 2551-2556 การจัดการอาชีวศึกษาชายแดนใต้ในช่วงนี้มีเน้นในเรื่องของการจัดการศึกษาเชิงรุกเพื่อมวลชน ซึ่งเป็นการต่อยอดในปี 2550 จากกลยุทธ์ปรับจุดอ่อนตัวเอง เพื่อเสริมสร้างเครือข่ายเพื่อการอยู่ดีมีสุขของชุมชนและสังคมชายแดนใต้ โดยมีวิสัยทัศน์ “ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการอาชีวศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อความอยู่เย็นเป็นสุข” ซึ่งประกอบด้วยยุทธศาสตร์ 5 ประการ คือ 1) ยุทธศาสตร์สร้างขวัญกำลังใจและความปลอดภัยให้แก่บุคลากรและทรัพย์สินทางราชการ 2) ยุทธศาสตร์ปรับการเรียนเปลี่ยนการสอนให้เหมาะสมกับสภาวะการณ์ 3) ยุทธศาสตร์เสริมสร้างเครือข่ายชุมชนเพื่อการอยู่ดีมีสุขของชุมชนและสังคม 4) ยุทธศาสตร์เพิ่มศักยภาพสถานศึกษาและสร้างโอกาสการเรียนรู้สายอาชีพ 5) ยุทธศาสตร์สร้างความร่วมมือระหว่างองค์กรภายในประเทศและต่างประเทศเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน ซึ่งยุทธศาสตร์เชิงรุกครั้งนี้ มีนวัตกรรมใหม่ๆ มากมาย เช่น นำการศึกษาสายอาชีพเข้าไปสอนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สถาบันการศึกษาปอเนาะ การแลกเปลี่ยนบุคลากรและนักเรียนนักศึกษา กับประเทศเพื่อนบ้าน และนวัตกรรมที่โดดเด่นเพื่อสร้างการขยายโอกาสทางการศึกษาและสิทธิความเท่าเทียมของประชาชนคือ การสร้างศูนย์การเรียนรู้ตามแนวตะเข็บชายแดนหรือในพื้นที่ห่างไกล อาจเรียกได้ว่าเป็นลูกของวิทยาลัยได้เช่นกัน แต่อย่างไรก็ตามสิ่งที่อาชีวศึกษาต้องตระหนักกับการจัดการศึกษาคือ ชีตความสามารถของแรงงานกำลังฝีมือและการพัฒนาให้พี่น้องประชาชนสามารถเป็นเจ้าแกหรือผู้ประกอบการตามสาขาที่เรียนมาได้ ซึ่งทางออกของการจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงนี้ คือ การจัดการศึกษาร่วมกับสถานประกอบการโดยส่งผู้เรียนให้ไปเรียนวิชาชีพโดยตรงในโรงงาน ไม่ใช่ส่งไปเฉพาะเพื่อฝึกงาน 1-2 เดือนเหมือนสมัยก่อน หรือไม่ก็วิทยาลัยให้ครูแนะแนวคัดกรองผู้เรียน สอบถามถึงความต้องการของผู้เรียนว่าต้องการประกอบอาชีพอิสระหรือเป็นแรงงานระดับฝีมือในการเลื่อนไหลไปสู่ประเทศเพื่อนบ้าน ถ้าหากผู้เรียนคนใดที่ต้องการเป็นเจ้าแก ทางวิทยาลัยควรจัดหลักสูตรการเรียนการสอนภายในวิทยาลัยโดยใช้โครงการเป็นฐาน (Project Based Learning)

เพราะอาชีวศึกษาชายแดนใต้ทั้ง 18 วิทยาลัยต้องยอมรับได้ว่าพื้นฐานและวิถีชีวิตของบุตรหลานพี่น้องประชาชนชายแดนใต้มีข้อจำกัดเรื่องศาสนา ความเป็นอยู่และไม่ต้องเดินทางไปศึกษาไกลบ้านเกิดแต่อย่างไรก็ตาม อาชีวศึกษาชายแดนใต้ต้องเดินหน้าให้สอดคล้องกับนโยบายอาชีวศึกษาส่วนกลางและผลักดันแนวปฏิบัติให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน เช่นนโยบายของเลขาธิการคณะกรรมการอาชีวศึกษา เฉลียว อยู่สู่มารักษ์ (2551) ที่ประสงค์ให้การจัดการอาชีวศึกษาชายแดนใต้ควรเพิ่มการฝึกอบรมวิชาชีพให้ได้ 100% และนำนักเรียนนักศึกษาจากจังหวัดชายแดนภาคใต้มาฝึกงานที่ภาคกลางด้วยการทำความร่วมมือกับสภาอุตสาหกรรมเพราะปัจจุบันความต้องการกำลังคนด้านอาชีวศึกษามีสูงมาก แต่มีปัญหาคุณภาพของคนที่จะนำประเทศเข้าสู่ยุคการแข่งขันในลูกคลื่นที่ 3-4 เพราะการผลิตกำลังคนไปสู่การใช้ฝีมือแรงงานต้องใช้ระยะเวลาหลายปีที่จะฝึกฝีมือ ในขณะที่เดียวกันประเทศไทยต้องผลิตกำลังคนที่มีทักษะระดับฝีมือเพื่อส่งออกนอกประเทศและเคลื่อนย้ายแรงงานมาทดแทนกำลังคน ดังนั้นอาชีวศึกษาจึงเป็นกำลังหลักสำคัญของการสร้างเด็กให้มีศักยภาพด้านทักษะฝีมือ จึงเป็นการแก้ไขไม่ให้ประเทศไทยเกิดสภาวะการว่างงาน รวมทั้งให้มีการแนะแนวอาชีพ จัดการอาชีวศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพเพื่อเชื่อมโยงในการสร้างความเข้าใจโลกอาชีพและโลกแห่งการเรียนรู้ ซึ่งเป็นเหตุผลเดียวกับโครงการทำดีมีอาชีพระหว่างสำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษาและกองทัพบก ที่รัฐบาลต้องการให้เกิดการเรียนรู้และแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมให้เกิดอาชีพ โดยดำเนินงานให้เยาวชนได้เสริมสร้างทักษะความรู้ในหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นและจัดเพิ่มพูนความสามารถโดยเปิดโอกาสให้เข้าฝึกงานในสถานประกอบการ เพราะเชื่อว่าโครงการทำดีมีอาชีพจะเสริมสร้างให้คนหลากหลายวัฒนธรรมสามารถอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขและยั่งยืน ตลอดจนแก้ไขปัญหาความรุนแรงของประเทศให้เกิดความมั่นคงได้ (มานอนซ์ เปรมวงศ์ศิริ, 2551) นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา และสำนักบริหารยุทธศาสตร์และบูรณาการการศึกษาที่ 12 ได้ร่วมกันจัดให้มีการสัมมนาเชิงปฏิบัติการกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) จังหวัดชายแดนภาคใต้จำนวน 350 คน เมื่อวันที่ 15-18 ธันวาคม 2552 ณ โรงแรมไดอิชิ จังหวัดสงขลา เพื่อหวังให้ อปท. มีความเข้าใจในบทบาทของสำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษาชายแดนใต้ต่อการพัฒนาประเทศและชุมชน บทบาทการแก้ไขปัญหาความยากจน การสร้างงาน สร้างรายได้ และทำความร่วมมือร่วมกันในการสร้างความมั่นคงและในการจัดการอาชีวศึกษาในพื้นที่พิเศษจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้เกิดสันติสุข (ศูนย์พัฒนาการศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้, 2552 ข) ให้เข้ากับแผนยุทธศาสตร์กระทรวงศึกษาธิการในการพัฒนาการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2551-2554 หรือแผนยุทธศาสตร์ “การศึกษาเพื่อความอยู่เย็นเป็นสุข” ที่มุ่งจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาชาติ สร้างโอกาสในการประกอบอาชีพและพัฒนาพื้นที่ภายใต้ความหลากหลายทางวัฒนธรรมสอดคล้องกับวิถีชีวิต เชื่อมโยงสู่ประชาคมอาเซียนและประชาคมโลก และนโยบายรัฐบาลที่เร่งนำสันติสุขและความปลอดภัยในชีวิตและ

ทรัพย์สินของประชาชนกลับมาสู่พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ได้กำหนด 5 ยุทธศาสตร์หลักในการพัฒนาการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาให้เป็นไปตามมาตรฐานของประเทศสอดคล้องกับบริบทและศักยภาพพื้นที่ ยุทธศาสตร์ส่งเสริมการศึกษาเพื่อการสร้างอาชีพและการมีงานทำ สร้างโอกาสทางการศึกษาวิชาชีพ ความเป็นเลิศทางวิชาชีพ เตรียมประชาชนกลุ่มเป้าหมายให้สามารถประกอบอาชีพในตลาดแรงงานทั้งในพื้นที่ นอกพื้นที่ ในประเทศกลุ่มอาเซียนและประเทศโลกมุสลิม พร้อมทั้งสร้างค่านิยมด้านอาชีพ ยุทธศาสตร์เพิ่มโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตามศักยภาพให้แก่เด็กและเยาวชน ทุกกลุ่ม สร้างทางเลือกการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต จัดการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการ และศักยภาพพื้นที่ ยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจ สนับสนุนและพัฒนาด้าน ศาสนาศึกษาที่เท่าเทียม สร้างความเข้าใจนโยบายเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ ปลุกฝัง ความเป็นชาติไทย ส่งเสริมการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร สร้างความเข้าใจในประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์ และหลักศาสนาที่ถูกต้องตามแนวทางสันติวิธี ยุทธศาสตร์การพัฒนาการบริหารจัดการ สร้างความ พร้อมและกลไกในการส่งเสริมและประสานงานการบริหารจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ดูแลหน่วยงานทางการศึกษา ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีขวัญกำลังใจ มีความ ปลอดภัยและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นรวมทั้งส่งเสริมการมีส่วนร่วมขององค์กรของรัฐ เอกชน ในการ พัฒนาการศึกษาท้องถิ่น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2557)

ระยะที่ 2

ผลการวิจัยยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ในทศวรรษหน้า (พุทธศักราช 2558-2567) ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้เทคนิคการวิจัยเดลฟายแบบปรับปรุง รอบที่ 1 รอบที่ 2 และรอบที่ 3 พบว่า วิสัยทัศน์ “อาชีวศึกษาชายแดนใต้จัดการศึกษาและฝึกวิชาชีพให้ประชาชนเกิดประโยชน์สุขเพื่อพัฒนาอย่างยั่งยืน” เป็นตัวนำร่องในการพัฒนาการอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้รวมถึงการพัฒนาการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของกระทรวงศึกษาธิการในอนาคตเพื่อแก้ปัญหาความยากจนของคนในพื้นที่ส่งผลให้ประชาชนมีความสุขในการดำรงชีวิตอย่างยั่งยืน เนื่องจากบริบทของอาชีวศึกษามีความแตกต่างจากการศึกษาสายสามัญ เพราะเน้นไปที่การจัดการศึกษาและฝึกอบรมอาชีพให้ตรงตามความต้องการของพี่น้องประชาชนและตลาดแรงงานเพื่อผลิตกำลังคนระดับฝีมือและกึ่งฝีมือที่สามารถทัดเทียมกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยอาศัยพันธกิจที่ครอบคลุมพื้นที่พิเศษเฉพาะกิจของจังหวัดชายแดนภาคใต้ในเรื่องของการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติและก้าวไปสู่ประชาคมโลกและน้อมนำยุทธศาสตร์พระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” มาใช้บริหารจัดการอาชีวศึกษาชายแดนใต้ ได้แก่ 1) จัดการศึกษาวินิชาชีพควบคู่หลักศาสนาและวิถีชีวิตสังคมพหุวัฒนธรรม 2) ยกกระตักการฝึก

อบรมวิชาชีพให้เสมอภาคและทัดเทียมภูมิภาคอาเซียนและนานาชาติ 3) ดำรงวิชาชีพให้เกิดความเป็นเลิศไว้บนพื้นฐานทรัพยากรธรรมชาติท้องถิ่น ซึ่งมีเป้าหมายคือ 1) นักเรียนนักศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้รับการศึกษาวิชาชีพอย่างทั่วถึงทุกพื้นที่ 2) นักเรียนนักศึกษา เยาวชน ประชาชนจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้รับการฝึกอบรมวิชาชีพและยกระดับฝีมือแรงงานที่สามารถแข่งขันในระดับภูมิภาคอาเซียนและนานาชาติไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 และ 3) ประชาชนจังหวัดชายแดนภาคใต้สามารถนำความรู้วิชาชีพด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นมาต่อยอดในการมาประกอบอาชีพให้เกิดเป็นผลิตภัณฑ์เชิงพาณิชย์ได้ ดังนั้นการจัดการอาชีวศึกษาชายแดนใต้ในทศวรรษหน้าที่ดีจึงควรกำหนดยุทธศาสตร์ขึ้นมาเพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ และมีมาตรการมารองรับให้เป็นกลไกการดำเนินงานในง่ายต่อการนำไปปฏิบัติสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Certo และ Peter (1991) ที่กล่าวว่า หลักในการกำหนดยุทธศาสตร์ที่ดีควรมีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม พิจารณาจุดแข็ง จุดอ่อน ปัจจัยภายนอกที่เป็นโอกาสและอุปสรรคซึ่งเป็นเงื่อนไขต่อความสำเร็จ และควรกำหนดทิศทาง พันธกิจ เป้าหมายโดยเน้นประโยชน์ที่จะได้รับ จากนั้นให้กำหนดยุทธศาสตร์ คือ พิจารณาออกแบบและเลือกยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมเพื่อนำไปปฏิบัติให้บรรลุวัตถุประสงค์ วิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ และนำยุทธศาสตร์ที่ได้ไปปฏิบัติโดยคำนึงถึงโครงสร้างและวัฒนธรรมองค์การเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จ ตลอดจนมีการควบคุมยุทธศาสตร์หรือประเมินยุทธศาสตร์อีกด้วย ในผลการวิจัยนี้มียุทธศาสตร์และมาตรการที่ควรนำไปสู่การปฏิบัติมากที่สุด ประกอบด้วย 5 ยุทธศาสตร์ 53 มาตรการ มีดังนี้

ยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชนจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย มาตรการปรับพฤติกรรมนักเรียนนักศึกษาเข้าใหม่ให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์กับวิถีชีวิตและอัตลักษณ์ของพื้นที่ มาตรการปรับพื้นฐานความรู้และทัศนคติเชิงบวกด้านวิชาชีพให้แก่แก่นักเรียนนักศึกษาเข้าใหม่ และมาตรการสร้างการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาตามสภาพบริบทของพื้นที่แต่ละวิทยาลัยให้เกิดความเป็นเลิศ (Excellence) ของจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นมาตรการที่ส่งผลต่อวิสัยทัศน์โดยตรงทั้งการจัดการศึกษาในระบบ นอกกระบบ และทวิภาคี เพราะในปี 2557 ที่ผ่านมานักศึกษาระดับ ปวช. มีจำนวนลดลงไปถึง 1,871 คน แต่นักศึกษาระดับ ปวส. มีเพิ่มมากขึ้นถึง 10,333 คน ดังนั้น ในปี 2558 สัดส่วนอาชีพ : สามัญ ควรอยู่ที่ 41 : 59, ในปี 2559 คือ 45 : 55 และปี 2560 คือ 50 : 50 เพื่อใช้เป็นฐานการวางแผนผลิตกำลังคนในทุกระดับที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาประเทศรวมทั้งการดำเนินงานในอนาคตของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) และการตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงาน และความคิดเชิงระบบในการพัฒนาทักษะด้านแรงงาน (สำนักงานรัฐมนตรี, 2557 ง และ เอเอสทีวีผู้จัดการออนไลน์, 2557) ส่วนสถานศึกษาจะได้สร้างให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ เป็นที่ยอมรับของชุมชน ผู้ปกครอง และสถานประกอบการจนนำไปสู่การเผยแพร่ความรู้ทางวิชาชีพให้ประชาชนในแต่ละพื้นที่ให้พัฒนา

รูปแบบและจัดการศึกษาให้เหมาะสมกับสภาพบริบท สร้างฐานะทางเศรษฐกิจที่ดีขึ้นเพื่อเสริมสร้างบรรยากาศให้เกิดความมั่นคงขึ้นในระดับที่เกื้อกูลต่อการพัฒนาประเทศทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง จนเป็นสังคมที่โดดเด่นในด้านพหุวัฒนธรรมตามทิศทางและเป้าหมายการแก้ไขปัญหา การพัฒนาการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ตามแผนยุทธศาสตร์พัฒนาการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2555-2559 รายงานผลการตรวจราชการการพัฒนาการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ตามนโยบายปกติ หมวดที่ 1 ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2557 และนโยบายเฉพาะของกระทรวงศึกษาธิการประจำปีงบประมาณ 2558 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2557 ข ; 2557 ค, 2557 จ และ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2557 ข) ดังนั้น การสร้างบรรยากาศการศึกษาสายอาชีพในสังคมพหุวัฒนธรรมให้มีของดีในพื้นที่ที่จะเป็นการช่วยให้เกิดปรากฏการณ์ปรับภาพลักษณ์สร้างแรงจูงใจเรียนสายอาชีพต่อการปฏิรูปการศึกษาได้ ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อการปฏิรูปการศึกษาตามแนวทางการปฏิรูปประเทศ ในการสร้างค่านิยมของการเรียนอาชีวศึกษา เร่งแก้ไขปัญหาภาพลักษณ์ของผู้เรียนอาชีวะโดยให้นักศึกษาอาชีวะได้มีโอกาสใช้ทักษะฝีมือเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ต่อสาธารณชนให้มากขึ้น เพื่อส่งเสริมให้คนเข้ามาเรียนสายอาชีวศึกษาให้มากขึ้น โดยเริ่มต้นปรับพื้นฐานวิชาชีพและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ทักษะคิดเชิงบวกของผู้เรียนให้เกิดความรักสายวิชาชีพที่ตนเองเลือกเรียน ทั้ง 18 วิทยาลัยของอาชีวศึกษาชายแดนใต้สามารถนำรูปแบบโครงการเตรียมความพร้อมที่โรงเรียนชุมพลทหารเรือ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2557 ง ; มังกร หริรัักษ์, 2555 และที่ประชุมผู้บริหารองค์กรหลักกระทรวงศึกษาธิการ ครั้งที่ 25/2557) เพื่อฝึกทักษะชีวิตการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสร้างสรรค์ ปลูกฝังระเบียบวินัย ความสามัคคี ปรับพื้นฐานทางวิชาการและฝึกทักษะอาชีพ ให้เป็น "สุภาพบุรุษอาชีวะ" ที่น่าชื่นชมต่อสายตาผู้ปกครองและประชาชนทั่วไปจนสามารถขยายผลอย่างต่อเนื่อง ซึ่งคุณธรรมจริยธรรม และทักษะวิชาชีพระดับฝีมือจะส่งผลต่อศักยภาพนักเรียนนักศึกษาให้ตรงตามต้องการของสถานประกอบการได้เป็นอย่างดีซึ่งสามารถบรรลุมิติการเพิ่มโอกาสการมีงานทำได้

ยุทธศาสตร์การฝึกทักษะและอบรมวิชาชีพเพื่อส่งเสริมความเสมอภาคทางสังคม

ประกอบด้วย มาตรการฝึกทักษะเพื่อสร้างงานสร้างอาชีพอย่างครบวงจรด้วยระบบการมีส่วนร่วม ทั้งสังคม มาตรการฝึกทักษะสร้างงานสร้างอาชีพที่โดดเด่นให้แก่ประชาชนในเขตชายแดนภาคใต้ และ มาตรการพัฒนาอาชีพให้เกิดรายได้แก่ครอบครัวให้ดีขึ้น มาตรการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างเครือข่าย และการประชาสัมพันธ์ มาตรการเสริมสร้างทักษะแรงจูงใจและทัศนคติเชิงบวกเรียนสายอาชีพให้ทั่วถึงทุกพื้นที่ในสังคมชายแดนใต้ มาตรการจัดกิจกรรมส่งเสริมอาชีวศึกษาบริการร่วมด้วยช่วยประชาชน มาตรการสนับสนุนกิจกรรมนักเรียนทุนทุกระดับ ปวช. และระดับ ปวส. จนถึงระดับ ทล.บ. มาตรการเบื้องต้นนี้มีมุมมองครอบคลุมประชากรทั้งสองกลุ่มคือกลุ่มวัยเรียนและกลุ่ม

ประชาชน คือการให้การศึกษาในระบบให้นักเรียนนักศึกษา กับการฝึกอาชีพระยะสั้นให้เยาวชน ประชาชนทั่วไป แต่โดยรวมแล้วหมายถึงการลดอำนาจความเหลื่อมล้ำทางสังคมเพราะเป็นการดูแล ผู้ด้อยโอกาสให้ได้รับสิทธิความเท่าเทียมกัน (สำนักงานรัฐมนตรี, 2557 ก) โดยใช้โมเดลฝึกทักษะ อาชีพอย่างครบวงจร ซึ่งเป็นการสร้างสรรค์ให้นักเรียน นักศึกษาได้พัฒนาทักษะทางความคิด ทักษะ ฝีมือ ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2556 ให้ผู้สำเร็จการศึกษาทุกคน ทุกระดับชั้นมีสมรรถนะทางด้านวิชาชีพ ได้แก่ ความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะ ในสาขาวิชาชีพสู่การปฏิบัติจริง รวมทั้งประยุกต์สู่อาชีพ (พงศเทพ เทพกาญจนา, 2556) มีสมรรถนะ ในการประกอบอาชีพเป็นผลงานตามสาขาที่เรียนมา และฝึกประสบการณ์วิชาชีพโดยให้เป็นพี่เลี้ยง ช่วยฝึกสอนอาชีพเพื่อเป็นกำลังใจให้กับผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษาคือ เน้นการเสริมสร้างความ สมานฉันท์ ด้วยหลักการ เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา สอดคล้องกับมหาดมะ คานธี (อ๋างถึงใน วิยะดา สิมะเสถียร, 2550) ที่กล่าวว่า ความสมานฉันท์สำหรับมนุษย์ คือ ความจริงและความรัก สร้างความ เข้าใจและความเท่าเทียมให้ประชาชน เพราะความสมานฉันท์เป็นกลไกที่นำไปสู่ความสงบสุข (International IDEA, 2003) ประองตอง พัฒนาคคุณภาพ ชีวิตคน ตลอดจนถึงชำระเอกลักษณ์ วัฒนธรรมในประวัติศาสตร์ของจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้เกิดความโดดเด่นพหุสังคมด้านอาชีพ เพื่อมุ่งหวังให้เกิดการศึกษาที่เสริมสร้างศักยภาพทางอาชีพ ปรับภาพลักษณ์อาชีวศึกษาและเข้าถึง การบริการทางสังคมอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกันเพื่อให้คนทุกช่วงวัยทุกกลุ่ม เป้าหมายมีคุณภาพชีวิต ที่ดี ซึ่งเป็นไปตามนโยบายการพัฒนาการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ 2557 ที่มีแผนงานเร่งด่วน 4 เดือน ตามที่ประชุมสมานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.) และที่ประชุมคณะกรรมการเพื่อพัฒนาคนอย่าง ยั่งยืน พ.ศ. 2557 (สำนักงานรัฐมนตรี, 2557 ค) เช่น โครงการเทียบคุณวุฒิวิชาชีพ (Vocational occupation) หรือการจัดเทียบโอนประสบการณ์สายอาชีพจบ ปวช.ได้ใน 8 เดือน สามารถแก้ปัญหา ผู้เรียนในโรงเรียนสอนศาสนาอิสลาม สถาบันการศึกษาปอเนาะหรือศูนย์การศึกษาอิสลามประจำ มัสยิด (ตาดิกา) ที่ไม่สามารถเทียบวุฒิการศึกษาได้ เพื่อเป็นการส่งเสริมความเสมอภาคและช่วย ยกระดับการศึกษาให้ประชาชน และเป็นการดึงให้นักเรียนนักศึกษาเข้ามาสู่ระบบการเรียนสายอาชีพ จนถึงระดับปริญญาตรีเทคโนโลยีสายปฏิบัติการอย่างเท่าเทียมกัน ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การ ดำเนินงานของกระทรวงศึกษาธิการในประเด็นการปฏิรูปการศึกษาเพื่อพัฒนาคนอย่างยั่งยืน ตาม Road map การสร้างโอกาสและคุณภาพการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ เพิ่มและ กระจายโอกาสอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม ปฏิรูประบบการบริหารจัดการ การผลิต พัฒนากำลังคนเพื่อ เพิ่มศักยภาพการแข่งขัน ปฏิรูปการเรียนรู้ และวางระบบการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา โดยให้มีแนวทางของการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและพัฒนาคุณภาพเป็นเรื่องของอาชีพควบคู่ไปกับการ สร้างความรู้ความเข้าใจ สร้างแรงจูงใจให้นักเรียนสนใจเรียนอาชีวศึกษาเพิ่มขึ้น เช่น โครงการ เปิดบ้านคนพันธุ์อาร์ งานอาชีวศึกษาทวิภาคีไทย ศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน (Fix it center) ที่จัดขึ้น

เป็นประจำทุกปีก็เป็นส่วนหนึ่งของการส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ให้นักเรียนนักศึกษาได้เข้ามาร่วมพัฒนาทักษะทางความคิด ทักษะฝีมือ โดยเน้นการสร้างงาน สร้างอาชีพที่ยั่งยืนให้ผู้เรียน ลดความเหลื่อมล้ำและความยากจน (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2557 ข ; 2557 ค และสำนักงานรัฐมนตรี, 2557 ข) และที่สำคัญที่สุดคือ ต้องสร้างความเข้าใจให้แก่ประชาชน ทำให้ผู้วิจัยมีความเห็นว่าการเรียนรู้อาชีพเป็นสิ่งสำคัญ เพราะทรัพยากรมนุษย์เป็นเสาหลักที่มีคุณค่า ซึ่งการเรียนอาชีวศึกษาจะมีผลสำคัญอย่างยิ่งต่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทยอนาคต ดังนั้นมาตรการเสริมสร้างเครือข่ายและการประชาสัมพันธ์ จึงมีผลทำให้เกิดแรงจูงใจและทัศนคติเชิงบวกเรียนสายอาชีพในทุกพื้นที่รวมถึงในสังคมชายแดนใต้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2557 ก ; 2557 ข ; สุทธศรี วงษ์สมาน, 2557 และสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2557 ง) ซึ่งถือว่าเป็นการผลิตและพัฒนากำลังคนได้อีกรูปแบบหนึ่งดังที่กระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินงานสร้างคนให้มีอาชีพ มีงานทำ และมีขีดความสามารถในการแข่งขันเพื่อพัฒนาประเทศตามนโยบายพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี (กระทรวงศึกษาธิการ, 2557 ฉ) ที่ได้มอบหมายไว้ เช่น การเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการดำเนินงานของสถาบันการอาชีวศึกษาให้เป็นองค์กรที่เน้นประสิทธิภาพ โดยมีทุนการศึกษาที่มอบให้แก่นักเรียน นักศึกษาไทยในจังหวัดชายแดนภาคใต้ไปศึกษาต่อต่างประเทศ จำนวน 815 ทุนต่อปี และมอบให้สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษากำหนดสัดส่วนเพื่อเพิ่มผู้เรียนสายอาชีพให้มากขึ้นเพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียน นักศึกษาไทยสามารถศึกษาต่อสายอาชีพเนื่องจากเมื่อจบการศึกษาสายอาชีพ จะสามารถเข้าทำงานในหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ ภาคอุตสาหกรรม หรือภาคเกษตรกรรมได้ ซึ่งจะถือเป็นการช่วยขับเคลื่อนเศรษฐกิจของคณะกรรมการเพื่อพัฒนาคนอย่างยั่งยืนในการปรับภาพลักษณ์อาชีวศึกษาเพื่อการพัฒนาอาชีพและท้องถิ่นที่กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดเป้าหมาย Roadmap สัดส่วนผู้เรียนสายอาชีวศึกษากับสายสามัญในปี 2564 เพิ่มเป็น 50:50 และในปี 2569 เพิ่มเป็น 60:40 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2557 ง และสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2557 ก) ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกับการดำเนินงานตามนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาลในรอบเดือนตุลาคม 2557 ที่สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาเร่งสร้างค่านิยมอาชีวศึกษา ปรับภาพลักษณ์และกำหนดมาตรการจูงใจเพื่อให้ นักเรียนนักศึกษา มาเรียนอาชีวศึกษา ได้จัดทำโครงการหลักสูตรเตรียมอาชีวศึกษาร่วมกับสำนักจิตวิทยา กองกิจการพลเรือนทหารเรือ เพื่อปรับพื้นฐานทางวิชาการและฝึกทักษะอาชีพแก่นักเรียนประกาศนียบัตรวิชาชีพกว่า 100 คน เพื่อสร้างแรงจูงใจให้ผู้ปกครองส่งบุตรหลานเข้าเรียนสายอาชีพมากขึ้น

ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาและฝึกอาชีพ

ทุกภาคส่วน เป็นยุทธศาสตร์ที่อาชีวศึกษาชายแดนได้ตั้งเป้าไว้ตั้งแต่ผู้ปกครองให้ผลักดันลูกหลานให้สนใจเรียนสายอาชีพ ผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่เป็นกระบอกเสียงแทนอาชีวศึกษา หน่วยงานภาครัฐต่างๆ และที่สำคัญคือสถานประกอบการที่มาร่วมมือกันจัดการศึกษาอาชีพเพื่อพัฒนาประเทศ ในยุทธศาสตร์นี้จึงมีมาตรการเร่งด่วนประกอบด้วย มาตรการปรับทัศนคติเชิงบวกการเรียนสายอาชีพให้แก่นักเรียน นักร้อง นักร้อง นักร้อง และผู้ปกครอง มาตรการฝึกอบรมวิชาชีพระยะสั้นให้แก่ นักเรียน นักศึกษา เยาวชน ประชาชนผู้สนใจ มาตรการจัดทำแผนงานเพิ่มปริมาณผู้เรียนสายอาชีพอย่างเป็นระบบกับ อปท. กศน. วชช. มหาวิทยาลัย และมาตรการจัดการศึกษารูปแบบทวิภาคีกับสถานประกอบการอย่างจริงจัง ผนวก พ.ศ. 2557 (พ) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ได้ให้แนวทวิภาคีการจัดการอาชีวศึกษาการเพิ่มผู้เรียนสายอาชีพให้สอดคล้องกับตลาดแรงงานและการพัฒนาประเทศ เช่น การผลิตสายอาชีพในโรงเรียนมัธยมฯ เน้นการประชาสัมพันธ์ การสร้างค่านิยมผู้เรียน ยกย่องทักษะอาชีพแก่ผู้เรียน/คนตงงาน/เกษตรกร (กระทรวงศึกษาธิการ, 2557 ค ; บัลดั้งก์ โรหิตเสถียร, 2557 และสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2557 ก) และประเด็นที่สำคัญ (Hot issue) ในที่ดำเนินการอย่างจริงจังในยุคปัจจุบันนี้ คือ การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีเป็นการสร้างความเข้มแข็ง เชื่อมโยง แสวงหาเครือข่ายในการสร้างความร่วมมือให้เกิดขึ้นทั้งภายในและต่างประเทศ ส่งเสริมวิจัยและพัฒนาแบบการจัดการอาชีวศึกษาให้ตอบสนองบริบทของทุกภูมิภาคอย่างแท้จริง ระบบคุณวุฒิวิชาชีพและการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษา การจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการเรียนการสอนร่วมกับสถานประกอบการซึ่งเป็นกระบวนการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง และสามารถพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการผลิตและบริการของประเทศ เพราะการจัดการอาชีวศึกษาในระบบทวิภาคีเพื่อเป็นการสร้างค่านิยมอาชีวศึกษา โดยมีจุดเน้นว่าเพื่อการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีเป็นการสร้างงาน สร้างอาชีพที่ยั่งยืน (ประยุทธ์ จันทร์โอชา, 2557 ข) การทำให้ผู้เรียนอาชีวศึกษา คือ ผู้ทรงคุณค่าของสังคม จะมีลักษณะที่ส่งเสริมทัศนคติของผู้ปกครองและค่านิยมของคนไทยที่มีต่อการศึกษาต่อสายอาชีพ ให้ผู้ปกครองเห็นถึงความสำคัญของการเรียนต่อสายอาชีพว่า จบแล้วมีงานทำ ศึกษาต่อระดับปริญญาตรีได้ เพราะความต้องการแรงงานมีมาก และอาชีวศึกษาร่วมกับผู้บริหารระดับสูงของสถานประกอบการชั้นนำ (CEO) เดินไปด้วยกัน เช่น ประธานอนุกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชนกลุ่มอาชีพโรงแรมและท่องเที่ยว ประธานหอการค้าไทย และสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย การจับคู่กับสถานประกอบการ ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคธุรกิจ ประชาชน และนิสิตนักศึกษา ด้วยกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการเรียนรู้เชิงทฤษฎี ควบคู่กับการฝึกทักษะเชิงปฏิบัติในสถานประกอบการจากการปฏิบัติงาน ดังนั้น การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี เป็นกลยุทธ์สำคัญในการยกระดับกำลังคน ส่งผลให้ผู้สำเร็จการศึกษามีสมรรถนะตามความ

ต้องการของสถานประกอบการ (สำนักงานรัฐมนตรี, 2557 ข) ตัวอย่างกิจกรรมเช่น ในการฝึกอบรม ต้องการให้มีครูเดินทางไปร่วมฝึกพร้อมกับนักศึกษาด้วย เพื่อศึกษาการเรียนการสอนของสถานประกอบการ และนำมาปรับปรุง จัดทำหลักสูตร การจับคู่สถานศึกษากับสถานประกอบการต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบ มีการทำแนวทาง หรือ Master plan ในการจับคู่ หากเป็นไปได้ควรมีรายได้ให้กับนักศึกษาในระหว่างการฝึกอบรม ถือเป็นทางเลือกเปลี่ยนระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ การอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีเป็นการต่อยอดความรู้ให้กับผู้เรียนสำหรับผู้จบการศึกษาแล้วแต่ยังไม่มียานทำ ทั้งนี้ การเดินทางประเทศไทยจะต้องสร้างความเชื่อมั่นและเป็นที่เชื่อถือของประชาคมโลกเพื่อนำไปสู่อนาคตที่ยั่งยืน ด้วยความร่วมมือของภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน นิสิตนักศึกษาทุกคน เพื่อขจัดความขัดแย้ง และการทะเลาะเบาะแว้ง ต้องลดความเหลื่อมล้ำและความยากจน ด้วยการใช้กฎหมาย และที่สำคัญที่สุดคือ ต้องสร้างความเข้าใจให้แก่ประชาชนให้เกิดการเรียนรู้ (สำนักงานรัฐมนตรี, 2557 ค) เพราะคุณค่าของอาชีวศึกษา คือ สร้างทรัพยากรมนุษย์ให้มีศักยภาพในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทย สอดคล้องกับแนวทางการจัดการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาที่เน้นการพัฒนากำลังคนของผู้จบการศึกษาให้สอดคล้องตามความจำเป็นเร่งด่วนต่อการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานของประเทศ ไม่ว่าจะเป็นการส่งเสริมให้เป็นผู้ประกอบการ เกษตรกร หรือกลุ่มทำงานในสถานประกอบการ (สำนักงานรัฐมนตรี, 2557 ข) และตระหนักถึงความสำคัญในการจัดการอาชีวศึกษาจึงได้มีนโยบายผลิตกำลังคนในระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยีมีสมรรถนะตรงตามความต้องการของทุกภาคส่วนได้มีส่วนร่วม ในการระดมความคิดเห็นเพื่อวางแผนการขับเคลื่อนอาชีวศึกษาทวิภาคีอย่างเป็นรูปธรรมร่วมกัน เพื่อนำไปสู่รูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของภูมิภาคอาเซียนที่เหมาะสมกับบริบทของสังคมไทยต่อไป อันเป็นการแสดงให้เห็นถึงความเข้มแข็งของการจัดการอาชีวศึกษาในระบบทวิภาคีที่มีปริมาณและคุณภาพสู่มาตรฐานสากลได้ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2557 ข) ดังนั้น การจัดตั้งศูนย์อาชีวศึกษาทวิภาคีเป็นคำตอบหนึ่งของการส่งเสริมการอาชีวศึกษาทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ ซึ่งถือเป็นการปฏิรูประบบการบริหารจัดการอาชีวศึกษา เนื่องจากการส่งเสริมอาชีวศึกษาทวิภาคีให้สถานศึกษาอาชีวศึกษาและสถาบันการอาชีวศึกษาถือเป็นการจัดการศึกษาและการผลิต พัฒนา กำลังคน (ผู้เรียน) ให้มีศักยภาพตรงตามอุปสงค์แรงงานของสถานประกอบการ อีกประการหนึ่งที่ผู้วิจัยเห็นว่ารัฐบาลควรส่งเสริมคือสนับสนุนงบประมาณให้การจัดการศึกษาอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อการมีงานทำ โดยใช้ศูนย์บ่มเพาะวิสาหกิจในสถาบันการอาชีวศึกษาหรือในวิทยาลัยเป็นแหล่งรวมทุนในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นที่เป็น Many products และนำศักยภาพของเครือข่ายภาคเอกชนมาร่วมกันสร้างและพัฒนาให้นักเรียนนักศึกษาในการประกอบธุรกิจและการแสวงหาทุนประกอบการร่วมกัน

ยุทธศาสตร์การสร้างความร่วมมือกับต่างประเทศในภูมิภาคอาเซียนและ

นานาชาติ ประกอบด้วย มาตรการเตรียมความพร้อมหอพักรองรับนักเรียนนักศึกษาไทย อาเซียน และนานาชาติ เป็นมาตรการหนึ่งที่เชื่อมโยงมาตั้งแต่ปี 2551 ที่อาชีวศึกษาชายแดนใต้ได้รับงบประมาณมาสร้างและปรับปรุงหอพักประจำพร้อมรองรับนักเรียนนักศึกษาแลกเปลี่ยนจากวิทยาลัยอาชีวศึกษาของประเทศเพื่อนบ้านที่ทำความร่วมมือกันไว้ซึ่งเป็นไปในลักษณะเดียวกับศูนย์พักพิงชั่วคราวระหว่างไทย พม่า โดยสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ร่วมกับ แอดดร้า ประเทศไทย (ADRA Thailand) ลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือเพื่อขยายโอกาสทางการศึกษาและพัฒนาวิชาชีพผู้ที่พำนักในศูนย์พักพิงชั่วคราวชายแดนไทย-พม่าและประชาชนโดยทั่วไปในพื้นที่ใกล้เคียง ให้มีความรู้ สามารถประกอบอาชีพ และได้รับวุฒิการศึกษาตามความเหมาะสม และยกระดับคุณภาพชีวิตเมื่อได้กลับไปประกอบอาชีพในถิ่นฐาน อีกทั้งยังเป็นการสร้างทัศนคติที่ดีในการบริการสังคมให้กับครูและบุคลากรทางการศึกษาอาชีวศึกษา เช่น การฝึกวิชาชีพสาขาวิชาเสื้อผ้าชาย กางเกงชาย สระเซ็ทเบื้องต้น ซอย-ตัดสไตล์แพชั่น เครื่องยนต์เล็ก เดินสายไฟฟ้า ตัดผมชาย นวดเพื่อสุขภาพ เครื่องยนต์เกษตร คอมพิวเตอร์ และซ่อมจักรยานยนต์ ในทางเดียวกันการจัดการอาชีวศึกษาชายแดนใต้มีการส่งเสริมมาตรการเพิ่มโอกาสการมีงานทำโดยส่งนักเรียนนักศึกษาฝึกงานต่างประเทศในลักษณะสัญญาเงินทุน เช่นเดียวกับการส่งนักศึกษาฝึกงานที่ประเทศเยอรมนีโดยการสร้างความร่วมมือ (MOU) ระหว่างสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษามีความร่วมมือกับอาชีวศึกษาประเทศเยอรมนี เนื่องจากประเทศเยอรมนีถือว่าเป็นอันดับหนึ่งในโลกในภาคอุตสาหกรรมและภาคการผลิต ซึ่งการอาชีวศึกษาของเยอรมนีมีระบบการศึกษาที่แบ่งออกเป็น 2 วิธีการ คือ

- 1) การเรียนในห้องเรียน (In class training)
- 2) การเรียนในสถานประกอบการ (On the job training)

ก็จะเห็นประโยชน์ได้ชัดเจน นักเรียนที่ผ่านระบบการศึกษาในลักษณะดังกล่าว เมื่อเข้าไปทำงานในสถานประกอบการก็ไม่จำเป็นต้องฝึกงาน เพราะได้ผ่านการฝึกงานในสถานประกอบการจริงมาแล้วจะได้รับประกาศนียบัตรรับรองจากหอการค้าเยอรมนี-ไทย และภาษากลับมาด้วย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2557 ง) สอดคล้องกับมาตรการแลกเปลี่ยนนักเรียนนักศึกษาระหว่างประเทศ เช่น อินโดนีเซีย มาเลเซีย ช่วงเปิดภาคเรียน ตลอดจนกลุ่ม CLMV และมาตรการส่งเสริมการเรียนรู้ 2 ภาษา เช่น ภาษาจีน ภาษามลายูกลาง อาหรับ ให้แก่นักเรียนนักศึกษาอาชีวศึกษาชายแดนใต้ที่กระทำอยู่ในปัจจุบัน นอกจากนี้การให้ความสำคัญกับมาตรการผลิตกำลังคนต่อความต้องการขององค์กรแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) ได้สอดคล้องกับแนวทางการสนับสนุนการอาชีวศึกษาร่วมกับผู้บริหารระดับสูงของสถานประกอบการ ชี้นำ (CEO) การดำเนินการเพื่อเดินทางประเทศไทยจะต้องใช้การมองจากภายนอกเข้ามาเพื่อจะได้เห็นว่าประเทศไทยมีตัวอย่างอะไรบ้าง เพราะความท้าทายของประเทศไทยคือ การผลิตแรงงานให้สอดคล้องกับความต้องการของชาติและของโลก ซึ่งประเทศไทยมีความได้เปรียบหลายประเทศในเรื่องสภาพทางภูมิศาสตร์ คือ เป็นศูนย์กลางของภูมิภาคอาเซียน

ทำให้ไทยเป็นศูนย์กลางการติดต่อและเชื่อมโยงในภูมิภาค จึงต้องมีการเร่งการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ควบคู่กับการพัฒนาสาธารณูปโภคพื้นฐานเพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน ประเทศในภูมิภาคอาเซียน และประชาคมอื่นด้วย (ประยูรท์ จันทรีโอชา, 2557 ข) แต่ปัญหาอุปสรรคของยุทธศาสตร์ในการดำเนินงานโครงการความร่วมมือสำหรับการฝึกงานนักเรียนนักศึกษา อาชีวศึกษาในต่างประเทศคือ ปัญหาด้านภาษาและวัฒนธรรมที่แตกต่างกันของแต่ละประเทศ และปัญหาเกี่ยวกับเอกสารที่เกี่ยวข้อง เช่น การจัดทำหนังสือเดินทาง การขอ VISA และการขอใบอนุญาตการทำงานในบางประเทศ ทำให้ผู้วิจัยเห็นว่ารัฐบาลควรสนับสนุนงบประมาณเพื่อแก้ไขปัญหาด้านภาษาของนักเรียนนักศึกษาอาชีวศึกษาในประเทศ โดยใช้กลยุทธ์ส่งเสริมประเด็นความร่วมมือด้านการผลิตกำลังคนกับต่างประเทศ ด้วยการประชุมเพื่อพิจารณาแก้ไขปรับปรุงหลักสูตรสายอาชีวศึกษา ภายใต้ความร่วมมือกับองค์กร SEAMOLEC โดยเริ่มจากพัฒนาสื่อการสอนทางไกลผ่านห้องสนทนา EDMODO ซึ่งกำหนดให้มีเครือข่ายกับอาชีวศึกษาประเทศต่างๆ และแลกเปลี่ยนการจัดการเรียนการสอนระหว่างสถานศึกษาอาชีวศึกษาไทยและประเทศอาเซียนให้เป็นพื้นฐานด้านภาษาก่อนออกไปฝึกงานจริงในภูมิภาคอาเซียนและนานาชาติ ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 ที่ให้ความสำคัญกับการผลิตและพัฒนาากำลังคนในฐานะที่เป็นทุนมนุษย์ และเป็นขุมพลังในการเสริมสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศอย่างยั่งยืน ดังนั้น การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนในปัจจุบันต้องพัฒนาทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม จัดสรรทรัพยากรมนุษย์ให้เกิดประโยชน์ โดยเฉพาะการพัฒนาากำลังคนระดับกลาง ระดับสูง ให้มีความรู้ ทักษะ และมีสมรรถนะในการประกอบอาชีพได้

ยุทธศาสตร์การอนุรักษ์ทรัพยากรทางธรรมชาติตามแนวพระราชดำริเพื่อสร้างอาชีพอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย มาตรการฝึกอาชีพตามโอกาสความต้องการของประชาชนเพื่อการดำรงชีวิตบนพื้นฐานของการใช้ทรัพยากรและภูมิปัญญาในท้องถิ่น เนื่องจากในสภาพความเป็นจริงแล้วจังหวัดชายแดนภาคใต้มีความเป็นอัตลักษณ์ของภูมิปัญญาและมีทรัพยากรทางบกและทางทะเล ปริมาณมากไม่แพ้ภาคอื่นในประเทศ แต่ที่ผ่านมามีอาชีพดั้งเดิมของชุมชนกลับถูกละเลยไป เนื่องจากค่านิยมการประกอบอาชีพเดิมนั้นมีรายได้น้อยเกินไป ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมองว่าหากอาชีวศึกษาให้ความสำคัญและสามารถพัฒนาหลักสูตรในพื้นที่ชายแดนได้อย่างจริงจัง ทำงานในเชิงรุกให้มากขึ้น สร้างสรรค์อาชีพจากทรัพยากรและต่อยอดภูมิปัญญาให้เกิดผลิตภัณฑ์ เกิดศูนย์กลางอาชีวศึกษาชายแดนใต้ (HUB) จะทำให้ประชาชนมีระดับฐานะทางเศรษฐกิจที่ดีขึ้น ตลอดจนเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจให้แก่ประเทศ ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายรัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการ 2558 ข้อหนึ่งที่ได้ให้ไว้ว่า “การพัฒนากระบวนการจัดการศึกษาและการพัฒนาหลักสูตรทางการศึกษา จะต้องให้ความสำคัญกับการยกระดับความรู้ให้มีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล ควบคู่ไปกับการส่งเสริมการเรียนรู้

ภูมิปัญญาท้องถิ่น...” เช่นเดียวกับยุทธศาสตร์การพัฒนาการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของกระทรวงศึกษาธิการ 2558 ที่มีเป้าประสงค์ให้ประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้รับการพัฒนาศักยภาพและยกระดับคุณภาพชีวิต โดยมีอาชีวศึกษาเป็นหนึ่งในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2557 ฉ) ถ้าอาชีวศึกษาชายแดนใต้สามารถทำมาตรการฝึกอาชีพตามโอกาสความต้องการของประชาชนเพื่อการดำรงชีวิตบนพื้นฐานของการใช้ทรัพยากรและภูมิปัญญา ในท้องถิ่นอย่างจริงจัง จะทำให้การดำเนินนโยบายในเรื่องการพัฒนาการศึกษาและพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษามีความเหมาะสมกับพื้นที่ของอาชีวศึกษา มีข้อมูลสารสนเทศสำหรับรายงานผลได้นอกจากนี้ มาตรการเสริมสร้างความเข้าใจและเผยแพร่หลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่ นักเรียนนักศึกษาอาชีวศึกษาชายแดนใต้และประชาชนผู้สนใจกับมาตรการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาชีพ ตามโครงการพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเพื่อเลี้ยงชีพ ก็มีส่วนสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลทั้งนักเรียนนักศึกษา เยาวชน ประชาชนผู้สนใจได้รับโอกาสทางการศึกษาด้าน สัมมาอาชีพะ เช่น โครงการอาหารกลางวันแบบยั่งยืน โครงการฝึกอาชีพในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน โครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น เป็นต้น ซึ่งมาตรการนี้เป็นส่วนหนึ่งของนโยบายรัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการ 2558 เรื่อง การพัฒนาศักยภาพการแข่งขันและสนับสนุนการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ที่กำหนดเป้าหมายในการดำเนินนโยบายให้อาชีวศึกษามีกิจกรรมเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการเผยแพร่ความรู้และการพัฒนาต่อยอดความรู้เพื่อใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ วิชาหกิจ การประกอบอาชีพและดำเนินธุรกิจ ควบคู่ไปกับการเผยแพร่องค์ความรู้และแนวทางการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้กับการดำเนินชีวิตประจำวันในการศึกษา ทั้งในระบบและนอกระบบอย่างเป็นรูปธรรม (ฉรงค์ พิพัฒนาศัย, 2557 ก) สำหรับมาตรการอนุรักษ์ทรัพยากรดิน น้ำ ป่าไม้ เพื่อรักษาธรรมชาติให้ดำรงเป็นทรัพยากรทางอาชีพอย่างยั่งยืน เป็นมาตรการที่ต้องการเสนอความเป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาที่ยั่งยืน เพราะศักยภาพของธรรมชาติ ดิน น้ำ ป่าไม้สามารถเลี้ยงดูประชากรมนุษย์ ซึ่งการพัฒนาที่ยั่งยืนนั้นสามารถทำได้ คือ หยุดความเสื่อมโทรมที่เกิดขึ้นต่อสิ่งแวดล้อมโดยน้อมนำยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศว่าด้วยการเข้าใจ เข้าถึง และพัฒนาตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาเป็นหลักสำคัญและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งทรงเน้นความพอดี พอสมพอควรแก่ฐานะ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันมาเป็นแนวคิดสำหรับใช้ในการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาล 2557 ซึ่งเป็นไปตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ในยุทธศาสตร์การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและสังคมเป็นฐานที่มั่นคงของประเทศ ซึ่งเริ่มจากการสร้างศักยภาพชุมชนในการอยู่ร่วมกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน เช่น พัฒนาศักยภาพชุมชนในการอนุรักษ์ การจัดการและการสร้างกลไกปกป้อง คุ้มครองทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม กระจายอำนาจการจัดการ และส่งเสริมสิทธิชุมชนในการเข้าถึงทรัพยากรเพื่อการยังชีพอย่างเป็นธรรมและให้มีเครือข่ายชุมชน

ในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม ตลอดจนเสริมสร้างองค์ความรู้ให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ชิตชัย วรรณสถิตย์, 2548 ; ประยุทธ์ จันทร์โอชา, 2557 ก และสุวรรณ คำนัน, 2549) และผู้วิจัย มองว่ามาตรการนี้ควรมองให้รอบด้าน ฟังความคิดเห็นของประชาชนและสร้างความเข้มแข็งแก่องค์กรการปกครองทุกระดับ ตั้งแต่ระดับท้องถิ่นถึงระดับประเทศ หรือทุกองค์กรให้เข้ามาช่วยกัน ปลุกฝังจิตสำนึกเยาวชนรุ่นหลังให้รู้จักรักษาธรรมชาติให้ดำรงอยู่ไว้ เช่นเดียวกับยุทธศาสตร์ การพัฒนาภาคใต้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 ที่สนับสนุนในเรื่องการฟื้นฟู และบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อรักษาสมดุลเชิงนิเวศน้อยอย่างยั่งยืน และเมื่อปี 2554 รัฐบาลได้มีนโยบายมอบหมายให้กระทรวงศึกษาธิการจัดศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนทั่วประเทศ ใน 5 กลุ่มอาชีพใหม่ เพื่อพัฒนาระดับจัดการศึกษา เพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถให้ ประชาชนได้มีอาชีพที่สามารถสร้างรายได้ที่มั่นคงและมั่นคง ได้แก่ หลักสูตรใหม่ด้านเกษตรกรรม ด้านอุตสาหกรรม ด้านพาณิชย์กรรม ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านอำนาจการและอาชีพเฉพาะทาง ภายใต้ทรัพยากรธรรมชาติและศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ในแต่ละพื้นที่นั้นๆเช่นเดียวกัน (ศูนย์ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2554) แต่เป็นที่น่าเสียดายที่ มาตรการในการน้อมนำกระแสพระราชดำรัสของสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถมาใช้ในการ ดำรงชีวิต เช่น สร้างปะการังเทียม ธนาคารไข่หมึก หรือการศึกษาอาชีวศึกษาตามแนวเกษตรทฤษฎี ใหม่ยังถูกมองข้ามไปอาจเป็นเพราะสถานที่ตั้งลักษณะทางภูมิศาสตร์ของแต่ละสถานศึกษาที่แตกต่างกัน อย่างไรก็ตามถึงแม้วิทยาลัยบางแห่งอยู่ในเมืองบางแห่งอยู่นอกเมือง แต่ศูนย์การเรียนรู้ในพื้นที่ ห่างไกลที่อาชีวศึกษาชายแดนได้สร้างขึ้นเป็นนวัตกรรมนั้นเป็นแหล่งที่มีทรัพยากรทางธรรมชาติอยู่มากและในอนาคตกำลังจะพัฒนาขึ้นเป็นวิทยาลัย ถ้าหากมองถึงจุดนี้ก็สามารถเห็นในภาพรวมของ การพัฒนาอาชีพเป็นรายจังหวัด จัดให้มีแหล่งเรียนรู้เชิงอนุรักษ์ในสถานศึกษาของชายแดนภาคใต้ซึ่ง จะทำให้เกิดความสมบูรณ์แบบด้านการศึกษาสายอาชีพมากยิ่งขึ้น ซึ่งทั้ง 5 ยุทธศาสตร์ที่ผู้วิจัยค้นพบ นี้สามารถตอบสนองวิสัยทัศน์ “ประเทศมั่นคง ประชาชนมั่งคั่งอย่างยั่งยืน” ของประเทศไทย 2558-2560 ได้

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเรื่องยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ในทศวรรษหน้า (พุทธศักราช 2558-2567) ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ในเชิงนโยบายผลการวิจัยยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ในทศวรรษหน้า (พุทธศักราช 2558-2567) ในครั้งนี้มีประโยชน์ต่อการนำไปใช้ได้จริงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ คือส่งผลกระทบต่อนโยบายแก้ปัญหาความยากจนในมิติการศึกษาเพื่อการมีอาชีพและการมีงานทำที่สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาเป็นเจ้าภาพรับผิดชอบ ดังนั้น สามารถใช้นำเสนอต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. 2557 เพื่อบรรจุไว้ในแผนยุทธศาสตร์ของการพัฒนาการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้

2. ในเชิงปฏิบัติผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่ายุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา (2547-2556) สามารถตอบโจทย์และเสริมสร้างความมั่นคง การกินที่อยู่และคุณภาพชีวิตของคนในพื้นที่ที่ดีขึ้นในระดับหนึ่ง อีกทั้งยุทธศาสตร์บางส่วนยังคงมีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องและเชื่อมต่อกับยุทธศาสตร์ที่ผู้วิจัยศึกษา ยุทธศาสตร์อาชีวศึกษาในทศวรรษหน้า ดังนั้น ผู้กำหนดนโยบาย ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องควรนำยุทธศาสตร์เหล่านี้ โดยเฉพาะแนวปฏิบัติ มาตรการหรือโครงการที่โดดเด่นไปสู่การปฏิบัติหรือพัฒนา ปรับปรุง หรือต่อยอดให้เกิดความเป็นเลิศ อันจะเป็นการตอบสนองต่อการจัดการศึกษาในพื้นที่เฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

3. ถึงแม้ว่ายุทธศาสตร์ใน 10 ปีที่ผ่านมาจะตอบโจทย์ในพื้นที่ แต่ความเป็น Area best ของแต่ละพื้นที่มีข้อจำกัดที่แตกต่างกัน จากการที่ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์เรื่องของการใช้งบประมาณทำให้ทราบว่าการบริหารงบประมาณยังไม่เกิดประสิทธิภาพเท่าที่ควร เพราะฉะนั้นผู้วิจัยเห็นว่าการบริหารงบประมาณส่วนนี้ควรทำให้เกิดความเป็นระบบมากยิ่งขึ้น และให้สอดคล้องกับความต้องการที่เป็นจริง ซึ่งโครงการในยุทธศาสตร์ใหม่ไม่เกิดประสิทธิผลสามารถยุบโครงการนั้นได้

4. ยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ในทศวรรษหน้า (พุทธศักราช 2558-2567) เกิดจากกระบวนการพัฒนาการวิจัยอย่างต่อเนื่องให้มีความน่าเชื่อถือ มีความสอดคล้องกับบริบท ความต้องการและสถานการณ์ของพื้นที่ในปัจจุบัน ดังนั้น ผู้กำหนดนโยบาย ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้เกี่ยวข้องควรนำยุทธศาสตร์เหล่านี้ไปสู่การปฏิบัติให้เกิดรูปธรรม โดยการดำเนินงานตามมาตรการ โครงการต่างๆ โดยอาศัยความร่วมมือจาก

ทุกภาคส่วน รวมถึงการกำหนดแนวทางในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติให้ชัดเจน อันจะเกิดประโยชน์ต่อการจัดการอาชีวศึกษาในพื้นที่ต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยต่อไป

1. ควรมีการติดตามผลหรือศึกษาการนำยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ในทศวรรษหน้า (พุทธศักราช 2558-2567) ไปสู่การปฏิบัติว่าเกิดประสิทธิผลมากน้อยเพียงใด
2. ควรมีการศึกษาแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศของสถานศึกษาอาชีวศึกษาชายแดนใต้ในการนำยุทธศาสตร์ในทศวรรษหน้าไปสู่การปฏิบัติเพื่อเป็นแบบการดำเนินงานของสถานศึกษาอื่นได้

Prince of Songkla University
Pattani Campus

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551**. กรุงเทพฯ :
ราชกิจจานุเบกษา.
- _____. (2554 ก). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542**. กรุงเทพฯ :
กระทรวงศึกษาธิการ.
- _____. (2554 ข). **ราชกิจจานุเบกษาฉบับกฤษฎีกา**. [ออนไลน์] สืบค้นจาก :
<http://www.moe.go.th/main2/plan/p-r-b42-01.htm> [2 ตุลาคม 2554].
- _____. (2554 ค). **รายงานผลการดำเนินงานตามนโยบายรัฐบาลในรอบ 1 เดือน**.
[ออนไลน์] สืบค้นจาก :
www.moe.go.th/moe/thnews/detail.php?NwsID=26316&key=news47
[29 ธันวาคม 2554].
- _____. (2557 ก). **ประชุมคณะกรรมการเพื่อพัฒนาคนอย่างยั่งยืน**. [ออนไลน์] สืบค้น
จาก :
<http://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=38093&Key=news2>
[14 สิงหาคม 2557].
- _____. (2557 ข). **ผลการประชุมผู้บริหารองค์กรหลัก**. [ออนไลน์] สืบค้นจาก :
<http://www.moe.go.th/websm/2014/dec/181.html> [18 สิงหาคม 2557].
- _____. (2557 ค). **นโยบายรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ
2558**. [ออนไลน์] สืบค้นจาก :
<http://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=38495&Key=news20>
[15 กันยายน 2557].
- _____. (2557 ง). **แผนปฏิบัติการราชการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 ของ
กระทรวงศึกษาธิการ**. [ออนไลน์] สืบค้นจาก :
<http://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=38049&Key=news20>
[15 กันยายน 2557].
- _____. (2557 จ). **นโยบายการศึกษาชายแดนใต้**. [ออนไลน์] สืบค้นจาก :
<http://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=38847&Key=newsact>
[9 ตุลาคม 2557].

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2557 ฉ). **วิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ 2558**. [ออนไลน์] สืบค้นจาก : <http://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=38172&Key=aboutMoe> [20 สิงหาคม 2557].
- กิ่งพร ทองใบ. (2547). **กลยุทธ์และนโยบายธุรกิจ**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- กรุงเทพธุรกิจออนไลน์. (2557). **สอศ.ทุ่ม 82.5 ล้านรณรงค์อาชีวะสร้างชาติ**. [ออนไลน์] สืบค้นจาก : <http://www.bangkokbiznews.com/home/detail/politics/education/20140> [16 กันยายน 2557].
- กลุ่มติดตามและรายงาน สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2553). **หนึ่งปีที่ผ่านมาและความก้าวหน้าต่อไป**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2551, 1 กุมภาพันธ์). **รัฐบาลใหม่ต้องจัดการปัญหาภาคใต้อย่างเข้าใจ**. **หนังสือพิมพ์โลกวันนี้**, น.1.
- _____. (2553). **วิสัยทัศน์อาชีวศึกษา**. **รัฐสภาสาร**. 58(4), 101-104.
- กลุ่มนักวิชาการบริหารธุรกิจ. (2544). **คู่มือกลยุทธ์การบริหารองค์กรสู่ความสำเร็จ**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พัฒนวิทย์การพิมพ์.
- กองวิจัยทางการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2534). **ทิศทางของการจัดอาชีวศึกษา**. กรุงเทพฯ : กองวิจัยทางการศึกษา.
- กองอำนวยการเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้. (2548). **นโยบายเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ (คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ 200/2548)**. [ออนไลน์] สืบค้นจาก : <http://www.thaigov.go.th> [31 พฤษภาคม 2553].
- _____. (2555). **ยุทธศาสตร์กองอำนวยการเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้**. [ออนไลน์] สืบค้นจาก : http://region4.prd.go.th/ewt_news.php?nid=20817&filename=power_of_tai [14 สิงหาคม 2555].
- โกวิท วงศ์สุรวัฒน์. (2547, 16 มิถุนายน). **Strategy คือยุทธศาสตร์และกลยุทธ์**. **มติชนรายวัน**, น.16.
- จุมพล พูลภัทรชีวิน. (2546). **ปฏิบัติการวิจัยอนาคตด้วย EDFR**. **วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**. 32(1), 1-19.
- _____. (2548). **อนาคตศึกษา**. ม.ป.ท. : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.).

- จุฬากรณี มาเสถียรวงศ์. (2549). **นโยบายและยุทธศาสตร์การศึกษาแบบมุ่งอนาคตเพื่อเด็กและเยาวชนไทย**. วิทยานิพนธ์ระดับดุษฎีบัณฑิต ภาคศึกษานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา ครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เฉลียว อยู่สีมารักษ์. (2551, 15-16 ตุลาคม). บรรยายสรุปในการประชุมสัมมนาผู้บริหารสถานศึกษา ประจำปีงบประมาณ 2552 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. **เอกสารเผยแพร่**. โรงแรมเอเชีย แอร์พอร์ท จังหวัดปทุมธานี.
- ชิดชัย วรรณสถิตย์. (2548). **นโยบายเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้**. ม.ป.ท. : กองอำนวยการเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้.
- ชินวรรณ บุญเกียรติ. (2553). **นโยบายด้านอาชีวศึกษา**. [ออนไลน์] สืบค้นจาก : <http://www.chinnaworn.com/index.php> [30 มกราคม 2553].
- ชัชวาลย์ ทัดศิวัช. (2553). การวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟาย. **วารสารรัฐประศาสนศาสตร์**. 8(1), 185-223.
- ชัยพฤกษ์ เสรีรักษ์. (2556). **อาชีวะสร้างชาติ Empowering Thailand**. [ออนไลน์] สืบค้นจาก : <http://www.vec.go.th/ข่าว/รายละเอียดข่าว/tabid/103/ArticleId/1633/-Empowering-Thailand-72.aspx> [22 สิงหาคม 2556].
- _____. (2557). **ยกระดับการศึกษาวិชาชีพรองรับประชาคมอาเซียน**. [ออนไลน์] สืบค้นจาก : <http://www.vec.go.th/Default.aspx?TabId=103&ArticleId=1510> [8 กันยายน 2557].
- ณรงค์ พิพัฒนาศัย. (2557 ก). **นโยบายรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๘**. [ออนไลน์] สืบค้นจาก : <http://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=38495&Key=news20> [15 กันยายน 2557].
- _____. (2557 ข). **นโยบายการจัดการอาชีวศึกษา**. [ออนไลน์] สืบค้นจาก : <http://www.vec.go.th/portals/0/tabid/103/ArticleId/2787/2787.aspx> [2 ตุลาคม 2557].
- ดิลก บุญเรืองรอด. (2530). การวิจัยอนาคตทางการศึกษา. **วารสารการวิจัยเพื่อการพัฒนา**. 3(1), 19-25.
- เดลินิวส์ออนไลน์. (2557). **วางแผน 5 ปีคนไทย 'ฮับอาชีวะอาเซียน'**. [ออนไลน์] สืบค้นจาก : http://www.dailynews.co.th/Content/education/265149/วางแผน5ปีคนไทย_ฮับอาชีวะอาเซียน. [9 กันยายน 2557].
- ทวีป ศิริรัศมี. (2545). **การวางแผนพัฒนาและประเมินโครงการ**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).

- ไทยรัฐออนไลน์. (2557). ยุทธศาสตร์หลักในการแก้ไขปัญหา จชต. [ออนไลน์] สืบค้นจาก : <http://www.thairath.co.th/content/414384> [3 เมษายน 2557].
- ทองบ่อ เดชสองชั้น. (2548). รายงานการจัดงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2548 เพื่อดำเนินงานตามภารกิจของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ระหว่าง 1 ตุลาคม 2547-30 กันยายน 2548 ตามระบบและวิธีการจัดการงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 1. สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ : สำนักติดตามและประเมินผลการอาชีวศึกษา
- ทองสง่า ผ่องแผ้ว. (2551). การวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟาย. [ออนไลน์] สืบค้นจาก : http://www.bmamedia.in.th/index.php?option=com_content&task=view&id=298&Itemid=51 [12 พฤศจิกายน 2551].
- ชานินทร์ ศิลป์จารุ. (2549). การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS. กรุงเทพฯ : วี. อินเทอร์เน็ต พรินท์.
- ธงชัย สันติวงษ์. (2539). การบริหารเชิงกลยุทธ์. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : พิมพ์ลักษณ์.
- ธีรนนท์ นันทขว้าง. (2552). ยุทธศาสตร์ได้สันติสุขที่ยั่งยืน. เอกสารการประชุมวิชาการด้านความมั่นคง ปี พ.ศ.2552. โรงแรมรามาคาร์ดินัล กรุงเทพฯ.
- นัตยา บิลันธนานนท์. (2526). อนาคตศาสตร์. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์
- บัลลังก์ โรหิตเสถียร. (2557). ตรวจสอบเอเชีย. [ออนไลน์] สืบค้นจาก : http://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=38745&Key=news_act [2 ตุลาคม 2557].
- ปกรณ์ ปรียากกร. (2552). การวางแผนกลยุทธ์ : แนวคิดและแนวทางเชิงประยุกต์. พิมพ์ครั้งที่ 12. คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ประชุม รอดประเสริฐ. (2539). นโยบายและการวางแผน : หลักการและทฤษฎี. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร : เนติกุลการพิมพ์.
- _____. (2547). การบริหารโครงการ. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : เนติกุลการพิมพ์.
- ประเทือง เพ็ชรรัตน์. (2525). การจัดการศึกษาเพื่อการอาชีพของประเทศในภาคพื้นเอเชีย
 อาคเนย์ : รายงานการศึกษาเปรียบเทียบ. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
 แห่งชาติ.
- _____. (2530). เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique). วารสารการวิจัยเพื่อการ
 พัฒนา. 3(1), 38-42.
- _____. (2545). ภาพอนาคตของการศึกษาไทยในช่วง 10 ปีข้างหน้า พ.ศ. 2545-2554.
 สุขุทัยธรรมมาราช. 15(1), 82-87.

ประยุทธ์ จันทร์โอชา. (2557 ก). **คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี**. [ออนไลน์] สืบค้นจาก : <http://www.moe.go.th/websm/2014/sep/195.html> [12 กันยายน 2557]

_____. (2557 ข). **ปาฐกถาพิเศษ เรื่อง “ผู้เรียนอาชีวศึกษา คือผู้ทรงคุณค่าของสังคม”**. [ออนไลน์] สืบค้นจาก : <http://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=39543&Key=news2> [1 ธันวาคม 2557]

ปราวีณยา สุวรรณณัฐโชติ. (2547). **วิธีการในการศึกษาแนวโน้มกับการศึกษาแนวโน้มทางเทคโนโลยีการศึกษา**. ภาควิชาโสตทัศนศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 10 สิงหาคม 2547.

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11. (2554). **ข้อมูลและยุทธศาสตร์ด้านสังคม**. [ออนไลน์] สืบค้นจาก : <http://social.nesdb.go.th/social/>. [18 มีนาคม 2554].

พสุ เดชะรินทร์. (2547). **เส้นทางจากกลยุทธ์สู่การปฏิบัติด้วย Balanced Scorecard และ Key Performance Indicators**. พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พงศ์เทพ เทพกาญจนา. (2556, 14 มกราคม). **กรอบมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2556. ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ**.

ภาณุ อุทัยรัตน์. (2548). **สร้างความเป็นธรรม เสริมความเป็นไทย. เศรษฐกิจ**. เปิดจวนชวนคุย. 123(1), 27.

มติชน. (2557, 1 พฤศจิกายน). **สอศ.ล้งเลอยู่ใต้ ศธ. ตั้งกระทรวงใหม่ อาชีวะดัน 7 ยุทธศาสตร์ ปฏิรูปใน 10 ปี. หนังสือพิมพ์มติชน**. น.1.

มาโนชน์ เปรมวงศ์ศิริ. (2551, 15 ตุลาคม). **โครงการทำดีมีอาชีพ. เอกสารการบรรยาย**. โรงแรมเอเชียแอร์พอร์ต จังหวัดปทุมธานี.

มังกร หริรักษ์. (2555, 15 ตุลาคม). **มาตรฐานการอาชีวศึกษาไทย. หนังสือพิมพ์คมชัดลึก**, น.24.

ยงยุทธ แฉล้มวงษ์. (2554, 26 กันยายน). **ประชาคมอาเซียนกับการศึกษา การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และภาคแรงงานของไทย: ความคืบหน้า โอกาส ความท้าทาย และวาระการวิจัย. เอกสารสรุป**. ห้องประชุม 1 สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).

_____. (2557). **แรงงานไทยในบริบทใหม่: การเรียนสายอาชีพเพื่อชาติ**. [ออนไลน์] สืบค้นจาก : <http://tdri.or.th/tdri-insight/thai-labour-force> [15 เมษายน 2558].

ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์ และอัจฉรา ชำนิประศาสน์. (2547). **ระเบียบวิธีการวิจัย**. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดีการพิมพ์.

- วิยะดา สิมะเสถียร. (2550). **สันติวิธี: แนวทางแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างรัฐกับประชาชน**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินรัฐสภา.
- วีโรจน์ สารรัตน์. (2542). **แผนยุทธศาสตร์องค์การ**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ทิพย์วิสุทธิ์.
- _____. (2545). **การบริหาร : หลักการ ทฤษฎี ประเด็นทางการศึกษา และบทวิเคราะห์องค์การทางการศึกษาไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ทิพย์วิสุทธิ์.
- _____. (2546). **การบริหารการศึกษา : นโยบายและยุทธศาสตร์เพื่อการบรรลุผล**. กรุงเทพฯ : ทิพย์วิสุทธิ์.
- _____. (2548). **อนาคตศึกษา : วิสัยทัศน์เพื่อการบริหารและการพัฒนา**. [ออนไลน์] สืบค้นจาก : <http://www.gotoknow.org/blogs/posts/76101> [12 พฤษภาคม 2548].
- วีระศักดิ์ วงษ์สมบัติ. (2550, 1 พฤษภาคม). **นโยบายการเตรียมความพร้อม ปีการศึกษา 2550**. เอกสารการประชุม. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- ศศิธรา พิชัยชาญณรงค์. (2554). **การพัฒนาอาชีวศึกษาสำหรับประเทศไทย**. [ออนไลน์] สืบค้นจาก : <http://www.sueksa.go.th/index.php> [2 มกราคม 2554].
- ศากุล ช่างไม้. (2546). **การเก็บข้อมูล การจัดการกับข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ**. **วารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน**. 9(3), 164-173.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2556). **ทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิม**. พิมพ์ครั้งที่ 7. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2542). **การบริหารเชิงกลยุทธ์และกรณีศึกษา**. กรุงเทพฯ : ธีระฟิล์มและไซเท็กซ์.
- ศิริอร ชันธหัตถ์. (2539). **องค์การและการจัดการ**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ทิพย์วิสุทธิ์.
- ศรีวิการ์ เมฆธวัชชัยกุล. (2554). **อนาคตแรงงานจากการศึกษาสายอาชีพ**. [ออนไลน์] สืบค้นจาก : <http://www.thaigoodview.com/node/101059> [8 มิถุนายน 2554].
- ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้. (2550). **นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. 2550 – 2554**. [ออนไลน์] สืบค้นจาก : <http://deepsouthwatch.org/node/1033> [14 ตุลาคม 2553].
- ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2554). **รายงานผลการดำเนินงานตามนโยบายในรอบ 3 เดือน**. [ออนไลน์] สืบค้นจาก : www.moe.go.th/moe/thnews/detail.php?NwsID=263172&key=news47 [29 ธันวาคม 2554].
- ศูนย์พัฒนาการศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้. (2551). **แผนการพัฒนาระบบอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประจำปีงบประมาณ 2551**. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ..

ศูนย์พัฒนาการศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้. (2552 ก). **แผนการ**

พัฒนาการอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประจำปีงบประมาณ 2552. กรุงเทพฯ :
ม.ป.พ..

_____. (2552 ข). **โครงการประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการเพื่อสร้างความเข้าใจในการ**
จัดการอาชีวศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้. เอกสารเผยแพร่.

_____. (2553). **แผนการพัฒนาการอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประจำปี**
งบประมาณ 2553. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ..

_____. (2554). **แผนการพัฒนาการอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประจำปี**
งบประมาณ 2554. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ..

_____. (2555). **แผนการพัฒนาการอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประจำปี**
งบประมาณ 2555. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ..

_____. (2556). **แผนการพัฒนาการอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประจำปี**
งบประมาณ 2556. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ..

_____. (2557). **แผนการพัฒนาการอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประจำปี**
งบประมาณ 2557. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ..

สติ ดีหลี. (2550). **แนวทางการแก้ไขปัญหาการก่อความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้.**

ภาคนิพนธ์ การบริหารการจัดการสาธารณะสำหรับนักบริหาร. กรุงเทพมหานคร.
สำนักหอสมุด. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สรายุทธ กันหลง. (2554). **หลักการและแนวคิดการศึกษายุทธศาสตร์. เอกสารเผยแพร่.**

ลีปนันท เกตุทัต. (2536). **ความรู้ สื่อนาคต ลีปนันท.** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย

สิริรักษ์ รัชชุตานติ. (2554). **“อาชีวะ” รุ่ง อนาคตแรงงานจากการศึกษาสายอาชีพ. [ออนไลน์]**
สืบค้นจาก <http://www.thaigoodview.com/node/101059> [8 มิถุนายน 2554].

สุทธศรี วงษ์สมาน. (2557, 25 มิถุนายน). **การจัดการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้.**

บทสัมภาษณ์. โรงแรมทรราชเจปี อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา.

สุบิน แพทย์รัตน์. (2552). **การจัดอาชีวศึกษาของ Institute of Technology Education**
(ITE) ประเทศสิงคโปร์. [2 ตุลาคม 2554].

สุภางค์ จันทวานิช. (2554). **การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ.** พิมพ์ครั้งที่ 10.
กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

_____. (2554). **วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ.** พิมพ์ครั้งที่ 19. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- สุมน อมรวิวัฒน์. (2554). **การอาชีวศึกษา**. ในสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชนฯ เล่มที่ 2.
[ออนไลน์] สืบค้นจาก : http://guru.sanook.com/search/knowledge_search.php
[2 มกราคม 2554].
- สุรยุทธ์ จุลานนท์. (2549). นโยบายรัฐบาล พลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์. **เอกสารเผยแพร่**.
วันที่ 3 พฤศจิกายน พ.ศ. 2549.
- สุวรรณีย์ คำมัน. (2549 ก, 29 สิงหาคม). **สรุปแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10.**
เอกสารเผยแพร่. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
_____. (2549 ข). **สถานการณ์และแนวโน้มด้านสังคม**. **เอกสารเผยแพร่**.
- สุวรรณมา เชื้อรัตนพงศ์. (2528). การวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟาย. **การศึกษาแห่งชาติ**. 19(2),
69-77.
- สุวลี ทวีบุตร. (2540). การเปรียบเทียบผลการสร้างฉันทามติและระดับการให้ความร่วมมือของ
ผู้เชี่ยวชาญระหว่างการใช้เทคนิคเดลฟายแบบเดิมและเทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุงที่ใช้ใน
การประเมินความต้องการความจำเป็น. **วิทยานิพนธ์ ค.ม.วิจัยการศึกษา**. กรุงเทพฯ
บัณฑิตวิทยาลัย. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล ว่องวาณิช. (2548). **การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น**. กรุงเทพฯ : ธรรมดาเพรส.
เสนาะ ตีเขาว์. (2546). **การบริหารกลยุทธ์**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. **สำนักนายกรัฐมนตรี**. (2550).
แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 พ.ศ. 2550-2554. กรุงเทพฯ :
สูตรไพศาล.
_____. (2554). **สรุปผลการประชุมระดมความเห็นยุทธศาสตร์แผนฯ11 ระดับภาค**.
เอกสารการประชุม.
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2550). **แผนปฏิบัติการของสำนักงาน**
คณะกรรมการการอาชีวศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2550. กรุงเทพฯ : สำนัก
นโยบายและแผนการอาชีวศึกษา.
_____. (2552). **นโยบายการปฏิรูประบบการอาชีวศึกษา**. กรุงเทพฯ : สำนักนโยบาย
และแผนการอาชีวศึกษา.
_____. (2553 ก). **ประวัติความเป็นมา**. [ออนไลน์] สืบค้นจาก :
<http://vecnet.nti.co.th.aspx> [19 ธันวาคม 2553].
_____. (2553 ข). **แผนปฏิบัติการประจำปี**. กรุงเทพฯ :
ม.ป.พ..

- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2556). **ภารกิจ/นโยบาย**. [ออนไลน์] สืบค้นจาก : <http://www.vec.go.th/index.php> [22 มิถุนายน 2557].
- _____. (2557 ก). **Road map ปฏิรูปอาชีวศึกษา**. [ออนไลน์] สืบค้นจาก : <http://www.edreform.moe.go.th/home/doc/roadmapvec1july2014.pdf> [1 มิถุนายน 2557].
- _____. (2557 ข). **งานอาชีวศึกษาทวิภาคีไทย**. [ออนไลน์] สืบค้นจาก : <http://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=39543&Key=news2> [1 ธันวาคม 2557].
- _____. (2557 ค). **ผลิตภัณฑ์อาชีวะ : Gift Festival 2015**". [ออนไลน์] สืบค้นจาก : <http://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=39485&Key=news2> [25 พฤศจิกายน 2557].
- _____. (2557 ง). **7 ยุทธศาสตร์ปฏิรูปใน 10 ปี**. [ออนไลน์] สืบค้นจาก : <http://www.vec.go.th/index.php> [31 ตุลาคม 2557].
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2556). **รายงานผลการดำเนินงานตามนโยบายรัฐบาลและการสั่งการของนายกรัฐมนตรี**. [ออนไลน์] สืบค้นจาก : www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=33608&Key=news47 [30 มิถุนายน 2556].
- _____. (2557 ก). **แผนการพัฒนาศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2557-2558. เอกสารเผยแพร่**.
- _____. (2557 ข). **ผลการตรวจราชการของผู้ตรวจราชการ**. [ออนไลน์] สืบค้นจาก : <http://www.moe.go.th/websm/2014/apr/100.html> [21 เมษายน 2557].
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2554). **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550**. [ออนไลน์] สืบค้น จาก : http://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_parcy/ [2 ตุลาคม 2554].
- สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ. (2547). **นโยบายเสริมสร้างสันติสุขในพื้นที่จังหวัดชายใต้ภาคใต้และการจัดตั้งกองอำนวยการเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายใต้ภาคใต้ (กอ.สสส.จชต.)**. [ออนไลน์] สืบค้นจาก : <http://www.ryt9.com/s/cabt/137322> [4 พฤษภาคม 2547].

- สำนักงานสภาพัฒนาการศรัทธาแห่งชาติ. (2555). นโยบายความมั่นคงของสภาพัฒนาการศรัทธาแห่งชาติเกี่ยวกับจังหวัดชายแดนภาคใต้. [ออนไลน์] สืบค้นจาก : <http://www.nsc.go.th/Download1/PolicySouth42to46.pdf> [22 พฤษภาคม 2555].
- สำนักงานรัฐมนตรี. (2557 ก). นโยบายการพัฒนาการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้. [ออนไลน์] สืบค้นจาก : <http://www.moe.go.th/websm/2014/dec/181.html> [25 มิถุนายน 2557].
- _____. (2557 ข). อาชีวศึกษาทวิภาคีไทย. [ออนไลน์] สืบค้นจาก : <http://www.moe.go.th/websm/2014/nov/277.html> [28 พฤศจิกายน 2557].
- _____. (2557 ค). ผู้เรียนอาชีวศึกษาคือผู้ทรงคุณค่าของสังคม. [ออนไลน์] สืบค้นจาก : <http://www.moe.go.th/websm/2014/nov/275.html> [28 พฤศจิกายน 2557].
- _____. (2557 ง). การเพิ่มปริมาณผู้เรียนอาชีวศึกษา. [ออนไลน์] สืบค้นจาก : <http://www.moe.go.th/websm/2014/dec/315.html> [30 ธันวาคม 2557].
- สำนักนายกรัฐมนตรี. (2547). นโยบายและแนวทางการบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างสันติสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้ คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ 260/2547. [ออนไลน์] สืบค้นจาก : <http://www.ryt9.com/s/cabt/153746> [4 พฤษภาคม 2557].
- _____. (2548). นโยบายเสริมสร้างสันติสุขในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ..
- _____. (2549). นโยบายเสริมสร้างสันติสุขในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้. ม.ป.ท. : ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.).
- _____. (2553). พระราชบัญญัติการบริหารราชการจังหวัดชายแดนภาคใต้.[ออนไลน์] สืบค้นจาก : <http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2553/A/080/1.PDF> [4 พฤษภาคม 2557].
- สมชาย ภคภาสน์วิวัฒน์. (2547). การบริหารเชิงกลยุทธ์. พิมพ์ครั้งที่ 13. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- สมชัย ศรีสุทธิยากร. (2547). การวางแผนยุทธศาสตร์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (เอกสารบรรยาย) เดือนสิงหาคม 2547.
- อธิปัตย์ คลี่สุนทร. (2547). ยุทธศาสตร์การบริหารในยุคโลกาภิวัตน์. วารสารวิชาการสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 7(4), 26-31.
- อาร์วายทีไนน์. (2547). นโยบายเสริมสร้างสันติสุขในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้และการจัดตั้งกองอำนวยการเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้(กอ.สสส.จชต.). [ออนไลน์] สืบค้นจาก <http://www.ryt9.com/s/cabt/137322> [4 พฤษภาคม 2557].

- อุทิศ ชาวเอียร์. (2549). **การวางแผนกลยุทธ์**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุทัย ดุลยเกษม. (2545). **สังคมศาสตร์เพื่อการศึกษา: แนวคิดเกี่ยวกับการวิจัยและการพัฒนา**. จังหวัดพระนครศรีอยุธยา : โรงพิมพ์เทียนวัฒนา.
- เอกกมล เอี่ยมศรี. (2554). **PEST Analysis การทำความเข้าใจใน “ภาพรวม” ที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง**. [ออนไลน์] สืบค้นจาก :
<http://eiamsri.wordpress.com/2011/06/03/pest-analysis> [3 มิถุนายน 2554].
- เอกรินทร์ สังข์ทอง. (2554). **การวิเคราะห์เนื้อหาในการวิจัยเชิงคุณภาพ**. [ออนไลน์] สืบค้นจาก : http://edclass.pn.psu.ac.th/eduvic//file.php/486/Content_analysis_2-2011.pdf [1 เมษายน 2557].
- เอเอสทีวีผู้จัดการออนไลน์. (2557). **ท่ม 82.5 สำนบาทจัดอีเวนต์ “อาชีวะสร้างชาติ”**. [ออนไลน์] สืบค้นจาก
<http://www.manager.co.th/QOL/ViewNews.aspx?NewsID=9570000106489>
 [16 กันยายน 2557].
- เอื้อน ปิ่นเงิน. (2552). **นโยบายกรมอาชีวศึกษาตามแนวปฏิรูปการศึกษา**. [ออนไลน์] สืบค้นจาก : <http://www.idis.ru.ac.th/report/index.php?topic=558.0> [20 พฤศจิกายน 2552].
- ภาษาอังกฤษ**
- Adams, L. A. (1980). “Delphi forecasting : Future issues in grievance arbitration”. **Technological Forecasting and Social change**. 18(2) , 23-24.
- Ducanis, J. A. (1970). **The possible uses of the delphi technique in I.R. and planning in higher education**. Institutional research and communication in higher education. (10th ed.). Annual Forum.
- Allen, T. H. (1978). **Cross-impact analysis : A technique for managing interdisciplinary research**. **SRA journal**. 20(2), 248-249.
- Anderson, J. (2003). **Public policy making : An introduction**. (4th ed.). Boston : Houghton Mifflin company.
- Appleton, J. V. (1995). “Analysing qualitative interview data: addressing issues of validity and reliability”. **Journal of Advanced Nursing**. 11(4), 993-997
- Beatrice, H. (2007). **Clausewitz’ ideas of strategy and victory**. Oxford : Oxford university.

- Certo, S. C., & Peter, P. J. (1991). **Strategic management : Concept and applications**. New York : Mc Graw – Hill.
- Cronbach, L.J. and Meehl, P.E. (1955). Construct validity in Psychological test. **Psychological Bulletin**. 52 : 281-302.
- Cornish, E. (1983). **The Study of the Future**. (5th ed.). World Future Society : Washington D.C..
- Dalkey, N. C. (1969). **An experimental study of group opinion : The delphi method**. *Futures* 2(3). 408-426.
- David, F. R. (2000). **Strategic management : Concept and Case**. (8th ed). Prentice Hall, Inc..
- David, S. (1920). **Vocational education**. New York : Macmillan.
- Denzin, N. K. & Lincoln, Y. S. (2000). **Handbook of qualitative research**. (2nd ed.). Thousand Oaks CA : Sage publications.
- Dye, T. R. (2002). **Understanding public policy**. (7th ed.). Englewood cliffs, NJ : Prentice-Hall.
- Fraenkel, J. R. & Wallen, N. E. (2006). **How to design and evaluate research in education** (6th ed.). New York : Mc Graw Hill Companies, Inc.
- Glenn, J. C. (2009). **Futures wheel : Futures research methodology**. Volume 3, The millennium project, Washington, D.C..
- Gordon, T. J. & Helmer, O. (1964). **Report on a long-range forecasting study**. CA : The Rand Corporation.
- Greenwood, W. T. (1965). **Management and organizational behavior : An interdisciplinary approach**. Ohio : South Western Publishing Co.
- Haimann, T. S., William. G. , & Connor, P. E. (1978). **Managing the modern organization**. (3rd ed.). Boston, Houghton Mifflin.
- Helmer, O. (1975). **In the delphi method : Techniques and applications**. Edited by H. Linstone and M. Turoff. Reading, mass : Addison-wesley publishing, Co.
- International IDEA. (2003). **Reconciliation after violent conflict: A handbook**. Stockholm, Sweden: International IDEA.
- James, A. W. (2010). **Needs assessment**. Los Angeles : Sage publications.

- Jamson, B. S. (1994). **Social policy : From theory to policy practice.** (2nd ed.). Belmont, CA : Wadsworth, Inc..
- Jensen, C. (1996). **Delphi in depth : Power techniques from the experts berkeley.** Singapore : Mc Graw-Hill.
- Johnson, B. & Christensen, L. (2008). **Educational research : Quantitative, qualitative and mixed approaches.** London : Sage publications.
- Lasswell, H. D. & Kaplan, A. (1950). **Political science.** Volume 2, Yale university press.
- Massie, J. L. & Douglas, J. (1981). **Managing : A contemporary introduction.** (3rd ed.). Englewood Cliffs, NJ. : Prentice-Hall, Inc..
- Macmillan, T. T. (1971). **The delphi technique.** Paper presented at the annual meeting of the California junior colleges associations committee on research and development. CA : Monterey.
- Mayring, P. (2001). **Combination and integration of qualitative and quantitative Analysis.** Forum qualitative social research, 1(2) Retrieved June 4, 2011 from <http://www.qualitative-research.net/index.php/fqs/article/view/967>
- Miles, M. B. & Huberman, A. M. (1994). **Qualitative data analysis.** (2nd ed.). Thousand Oaks : Sage publications.
- Mintzberg, H. & et al. (1998). **Strategy Safari : A guided tour through the wilds of strategic management.** New York : Prentice Hall.
- Mondy, R. W. (2008). **Human resource management.** Upper Saddle River, NJ. : Pearson Prentice Hall.
- Nash, N. (1978). **Delphi and educational research : A review.** ED 151 950..
- Quinn, J. B. & et al. (1988). **Strategic planning : Case Studies.** New York : Prentice Hall.
- Rasp, A. F. (1974). **Delphi : A strategy for decision implication.** Educational planning 1(2).
- Rovinelli, R. J. & Hambleton, R. K. (1976). "On the use of content specialists in the assessment of criterion-referenced test item validity". **Dutch Journal of Educational Research.**

- Schwandt, T.A. (2001). **Qualitative inquiry : A dictionary of terms.** Thousand Oaks, CA : Sage.
- Seale, C. (1999). Quality in qualitative research. **Quality Inquiry.** 5(4), 465-478.
- Terry, G. R. (1977). **Principle of Management.** (7th ed.). Homewood, Ill : Richard D. Irwin, Inc..
- Thornton, G. C. & Deborah, E. R. (2006). **Assessment centers in human resource management : Strategies for prediction, Diagnosis and Development.** Mahwah : New Jersey.
- Weatherman, R. & Swenson, K. (1974). **Delphi technique : Futurism in education.** In J. L. Barnes. 2(3).
- White, C. (2004). **Strategic Management.** New York : McMillan.

Prince of Songkla University
Pattani Campus

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ภาคผนวก ก

รายนามผู้เชี่ยวชาญให้ข้อมูลเพื่อการวิจัย

รายนามผู้เชี่ยวชาญให้ข้อมูลเพื่อการวิจัย

	ชื่อ - นามสกุล	ตำแหน่ง
กลุ่มผู้กำหนดนโยบาย		
1	นายประดิษฐ์ ระลิตานนท์	รองเลขาธิการ สอศ.
2	ดร.อกนิษฐ์ คลังแสง	รองเลขาธิการ สอศ.
3	นายวณิชย์ อ่วมศรี	รองเลขาธิการ สอศ.
4	นายประเสริฐ แก้วเพชร	ที่ปรึกษา ศพต.
5	นายธีระ มินทรศักดิ์	อดีตผู้ว่าราชการจังหวัดปัตตานี
6	นายอดิษฐ์ ปากบารา	ผู้ตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการ
7	นายเจียง วงศ์สวัสดิ์สุริยะ	ที่ปรึกษาด้านนโยบายและแผนอาชีวศึกษา
8	ดร.พีรศักดิ์ รัตนะ	ผู้อำนวยการสำนักบริหารยุทธศาสตร์ฯที่ 12
9	นายปรีชา เวชศาสตร์	ผู้อำนวยการสำนักประสานนโยบายการศึกษา
10	นายวิหวัต ปัญจมะวัต	นักวิเคราะห์นโยบายและแผน ชำนาญการ
11	นางสุรีพร สังข์อ่อน	นักวิเคราะห์นโยบายและแผน ชำนาญการ
กลุ่มผู้นำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ		
12	นางยุพดี อ่องวุฒิวัฒน์	ผู้อำนวยการวิทยาลัยการอาชีพปัตตานี
13	นายอิสมัน อิศระมะแอ	ผู้อำนวยการอาชีวศึกษายะลา
14	ดร.เสริมศักดิ์ นิลวิสัย	ผู้อำนวยการการอาชีพสุโขทัย-ลก
15	นายมนัสमान์ ชูเชิด	ผู้อำนวยการเทคนิคจะนะ
16	นายเหมพงศ์ ทวีกาญจน์	ผู้อำนวยการเทคนิคสตูล
กลุ่มนักวิชาการศึกษา		
17	ผศ.ปิยะ กิจถาวร	รองเลขาธิการ ศอ.บต. (ด้านการศึกษา)
18	รศ.ดร.ศรีสมภาพ จิตรภิรมย์ศรี	อาจารย์คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
19	ดร.สมภาพ สุวรรณรัฐ	อาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ ภาควิชาอาชีวศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ภาคผนวก ข

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

ลำดับที่	ชื่อ -นามสกุล	ตำแหน่ง
1	น.อ.ผศ.ดร.สรายุทธ กั้นหลง	อาจารย์พิเศษมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
2	ผศ.จุฑา ธรรมชาติ	อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ ภาควิชาประเมินผลและวิจัยทางการ ศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
3	ดร.จารุวรรณ พลอยดวงรัตน์	ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายวิชาการ และ อาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

Prince of Songkla University
Pattani Campus

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ภาคผนวก ค

หนังสือขอความอนุเคราะห์

ที่ ศธ ๐๕๒๑.๒.๐๗๐๒ /ว๔๙๓

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
วิทยาเขตปัตตานี ๙๔๐๐๐

๑ กันยายน ๒๕๕๗

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญให้ข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบตอบรับ

จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย นางสาวสุมาวดี พวงจันทร์ เป็นนักศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี อยู่ระหว่างดำเนินการวิจัย วิทยานิพนธ์ เรื่อง “ยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในทศวรรษหน้า(พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๖๗)” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอกรินทร์ สังข์ทอง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้นักศึกษาจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้หรือประสบการณ์ด้าน ยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษา และเห็นว่าท่านเป็นบุคคลสำคัญในวงการศึกษามีความเชี่ยวชาญที่จะให้ ข้อมูลเพื่อการวิจัยได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้นักศึกษาจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญดังกล่าว ซึ่งขอรบกวน เก็บรวบรวมข้อมูลประมาณ ๓ รอบ เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.เรชา ชูสุวรรณ)

หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

โทร. ๐ ๗๓๓๑ ๓๙๒๘-๕๐ ต่อ ๑๖๒๔

โทรสาร ๐ ๗๓๓๓ ๗๓๘๔

แบบตอบรับเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรื่อง ยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้
ในทศวรรษหน้า (พุทธศักราช ๒๕๕๘-๒๕๖๗)

ข้าพเจ้า.....ตำแหน่ง.....

- () ยินดีให้ข้อมูลเพื่อการวิจัยสำหรับนักศึกษาไว้ใช้เป็นประโยชน์ในทางวิชาการ
ต่อไป
- () ไม่สะดวกในการให้ข้อมูล
- () ยินดีให้ข้อมูลเพื่อการวิจัย แต่ขอข้อมูลเพื่อเพิ่มเติม

ลงชื่อ.....

(.....)

ตำแหน่ง.....

ชื่อและช่องทางเพื่อส่งสำเนาแบบตอบรับกลับ

นางสาวสุมาวดี พวงจันทร์

ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

โทรศัพท์ ๐๘๓ ๑๖๙ ๙๗๓๕

โทรสาร ๐ ๗๓๓๓ ๗๓๘๔

E-mail: psumawadee@outlook.co.th

ที่ ศธ ๐๕๒๑.๒.๐๗๐๒ /ว๕๐๗

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
วิทยาเขตปัตตานี ๙๔๐๐๐

๑๖ กันยายน ๒๕๕๗

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาเข้าทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อดำเนินการวิจัย
เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางสาวสุมาวดี พวงจันทร์ เป็นนักศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหาร
การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ได้ดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์
เรื่อง “ยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ในทศวรรษ
หน้า(พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๖๗)” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอกรินทร์ สังข์ทอง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย
ในการนี้ เพื่อให้การดำเนินงานวิจัยเป็นไปด้วยความเรียบร้อย จึงขออนุญาตให้นักศึกษา
ทำการเก็บข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญ โดยการใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลดังกล่าวใน
วันที่ ๒๒-๒๕ กันยายน ๒๕๕๗ และขอความกรุณาส่งแบบสอบถามกลับคืนมาที่ภาควิชาการบริหาร
การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ หมายเลขโทรศัพท์ ๐๘๓-๑๖๙-๙๗๓๕ หรือ E-
mail: psumawadee@outlook.co.th ภายในวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๗

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา
ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.เรชา ชูสุวรรณ)

หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

โทร. ๐ ๗๓๓๑ ๓๙๒๘-๕๐ ต่อ ๑๖๒๔

โทรสาร ๐ ๗๓๓๓ ๗๓๘๔

ที่ ศธ ๐๕๒๑.๒.๐๗๐๒ /ว๔๙๙

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
วิทยาเขตปัตตานี ๙๔๐๐๐

๘ กันยายน ๒๕๕๗

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ตรวจสอบเครื่องมือเพื่อทำการวิจัย

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางสาวสุมาวดี พวงจันทร์ เป็นนักศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี กำลังดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในทศวรรษหน้า (พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๖๗)” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอกรินทร์ สังข์ทอง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย ซึ่งในการดำเนินงานวิจัยในครั้งนี้จำเป็นต้องให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่จะใช้ในการวิจัยก่อนที่จะนำไปเก็บข้อมูลในขั้นตอนต่อไป

ในการนี้ ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์ในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ และให้ข้อเสนอแนะในการนำไปปรับปรุงและพัฒนาเครื่องมือวิจัย อันจะส่งผลให้ได้งานวิจัยที่มีคุณภาพต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.เรชา ชูสุวรรณ)

หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

โทร. ๐ ๗๓๓๑ ๓๙๒๘-๕๐ ต่อ ๑๖๒๔

โทรสาร ๐ ๗๓๓๓ ๗๓๘๔

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ภาคผนวก ง

หนังสือขอบคุณในความอนุเคราะห์

ที่ ศธ ๐๕๒๑.๒.๐๗๐๒ /ว๕๔๔

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
วิทยาเขตปัตตานี ๙๕๐๐๐

๑๒ ธันวาคม ๒๕๕๗

เรื่อง ขอบขอบคุณในความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน

อ้างถึง หนังสือเลขที่ศธ ๐๕๒๑.๒.๐๗๐๒ /ว๕๐๗ เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

ตามหนังสือที่ศธ ๐๕๒๑.๒.๐๗๐๒ /ว๕๐๗ นางสาวสุมาวดี พวงจันทร์ นักศึกษา
ระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
วิทยาเขตปัตตานี ได้ทำการเก็บข้อมูลเพื่อการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ยุทธศาสตร์การจัดการ
อาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในทศวรรษหน้า (พ.ศ.๒๕๕๘-
๒๕๖๗)” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอกรินทร์ สังข์ทอง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย

ในการนี้ การดำเนินงานวิจัยเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ภาควิชาการบริหาร
การศึกษาจึงขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญที่ให้ความอนุเคราะห์ มา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.เรชา ชูสุวรรณ)

หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

โทร. ๐ ๗๓๓๑ ๓๙๒๘-๕๐ ต่อ ๑๖๒๔

โทรสาร ๐ ๗๓๓๓ ๗๓๘๔

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ภาคผนวก จ

เครื่องมือการวิจัย

คำชี้แจงประกอบการวิจัย

เรื่อง ยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้
ในทศวรรษหน้า (พุทธศักราช 2558-2567)

Strategic Management of Vocational Education of Special Administrative
Development Zone in Southern Border Provinces in the Next Decade (2015-2024)

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อรวบรวมความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ในการกำหนดนโยบาย ผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ในการนำไปสู่การปฏิบัติและนักวิชาการศึกษา ได้แก่ ผู้ที่ดำรงตำแหน่งเป็นข้าราชการในภาครัฐและมีหน้าที่รับผิดชอบกำหนดนโยบายและวางแผนเกี่ยวกับการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาหรืออาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยตรง ผู้ที่มีประสบการณ์ในการกำหนดนโยบายอาชีวศึกษาหรือนโยบายเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผู้ที่มีผลงานวิชาการทางด้านนโยบายการศึกษาหรือการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อใช้ข้อมูลเป็นแนวทางในการพิจารณายุทธศาสตร์ฯ ให้เหมาะสม รวมทั้งใช้เป็นข้อเสนอเชิงนโยบายให้สอดคล้องกับบริบทของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ในทศวรรษหน้า (พุทธศักราช 2558-2567) ได้

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุง (Modified delphi technique) ในการรวบรวมความคิดเห็น รวม 3 รอบ คือ

รอบที่ 1 มีจุดมุ่งหมายที่จะให้ผู้เชี่ยวชาญได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ในทศวรรษหน้า (พุทธศักราช 2558-2567) โดยการให้สัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง และการระดมความคิดเห็นเพื่อนำคำตอบของผู้เชี่ยวชาญไปพิจารณาสร้างแบบสอบถามที่เป็นมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ (Rating scale)

รอบที่ 2 ขอให้ผู้เชี่ยวชาญตอบแบบสอบถามที่เป็นมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ และเสนอแนะในเรื่องยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ในทศวรรษหน้า (พุทธศักราช 2558-2567) ที่พัฒนาขึ้นมาจากการสัมภาษณ์และระดมความคิดรอบที่ 1

รอบที่ 3 ขอให้ผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็นในแบบสอบถามชุดเดิมที่ปรับปรุงแล้ว พร้อมให้ผู้เชี่ยวชาญได้ทราบความเห็นของกลุ่ม รวมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้เชี่ยวชาญได้ทราบความเหมือนความแตกต่างของคำตอบตน โดยแสดงตำแหน่งค่ามัธยฐาน (Median) และพิสัยระหว่างควอไทล์

(Interquartile Range) ตำแหน่งที่ผู้เชี่ยวชาญตอบในรอบที่ 2(*) ของแต่ละข้อ เพื่อเทียบกับคำตอบของกลุ่ม ถ้าคำตอบใดอยู่นอกพิสัยระหว่างควอไทล์ ผู้เชี่ยวชาญสามารถเปลี่ยนแปลงหรือยืนยันคำตอบของตนได้ โดยแสดงเหตุผลประกอบ

ในการตอบคำถามทั้ง 3 รอบ ผู้วิจัยอาจรบกวนเวลาของท่าน แต่คำตอบของท่านจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการศึกษา และความคิดเห็นของท่านจะไม่ถูกนำไปเปิดเผยแต่จะเป็นข้อมูลที่ใช้พิจารณาร่วมกับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญท่านอื่นๆ เพื่อหาความสอดคล้องกันและนำมาแปลผลซึ่งเมื่อเสร็จสิ้นการวิจัยแล้ว ผู้วิจัยจะส่งสรุปผลรายงานการวิจัยที่ท่านกรุณาให้ความร่วมมือมาให้ท่านทราบ ผู้วิจัยใคร่ขอความกรุณาจากท่านตอบแบบสอบถามในแต่ละรอบ ภายในระยะเวลา 1 สัปดาห์ โดยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านในการตอบแบบสอบถามเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณในความอนุเคราะห์ของท่านมา ณ โอกาสนี้

ด้วยความเคารพอย่างสูง

สุมาวดี พวงจันทร์

(นางสาวสุมาวดี พวงจันทร์)

นักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

แบบสัมภาษณ์ เดลฟายรอบที่ 1

เรื่อง ยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้
ในทศวรรษหน้า (พุทธศักราช 2558-2567)

ชื่อและตำแหน่งวิชาการผู้ทรงคุณวุฒิ.....นามสกุล.....
ตำแหน่ง.....
สถานที่ทำงาน.....โทรศัพท์มือถือ.....
โทรศัพท์ที่ทำงาน.....โทรสาร.....
วันที่สัมภาษณ์.....เวลาที่สัมภาษณ์.....
สถานที่สัมภาษณ์.....
ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์(E-mail).....

ประเด็นการสัมภาษณ์

ท่านคิดว่า ยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ในทศวรรษหน้า (พุทธศักราช 2558-2567) ควรมีแนวทางการพัฒนาแต่ละมิติดังต่อไปนี้
อย่างไร (โปรดให้รายละเอียด)

1. มิติความมั่นคงและสันติสุข
2. มิติเพื่อการมีงานทำ
3. มิติแก้ปัญหาความยากจน
4. มิติการศึกษาเพื่อโลกนี้และโลกหน้า
5. มิติความร่วมมือกับประเทศอาเซียน
6. มิติอื่นๆที่เกี่ยวข้อง

1. มิติความมั่นคงและสันติสุข

.....

.....

.....

.....

.....

2. มิติการศึกษาเพื่อการมีงานทำ

.....

.....

.....

.....

.....

3. มิติการศึกษาเพื่อแก้ปัญหาคความยากจน

.....

.....

.....

.....

.....

4. มิติอาชีวศึกษากับประเทศอาเซียน

.....

.....

.....

.....

.....

5. ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....

.....

.....

.....

.....

Prince of Songkhla University
Prattani Campus

แบบสอบถามการวิจัย เดลฟายรอบที่ 2

เรื่อง ยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้
ในทศวรรษหน้า(พุทธศักราช 2558-2567)

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้ ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการประมวลความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ ในประเด็นสำคัญๆจากการสัมภาษณ์ ระดมความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญในรอบแรก และเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เก็บข้อมูลในรอบที่ 2 พร้อมทั้งปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ผศ.ดร.เอกรินทร์ สังข์ทอง และที่ปรึกษา ร่วม 2 ท่าน คือ รศ.ดร. ผ่องศรี วัฒนชัยศุภวงศ์ และ ดร.เรชา ชูสุวรรณ โดยจุดมุ่งหมายของการเก็บข้อมูลครั้งนี้เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญ 19 คน ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ในทศวรรษหน้า (พุทธศักราช 2558-2567)

2. แบบสอบถามนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ในทศวรรษหน้า (พุทธศักราช 2558-2567) มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับและมีข้อความปลายเปิดสำหรับผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม

3. วิธีการตอบแบบสอบถามในรอบนี้ ผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านพิจารณาข้อความคำถามในแต่ละข้อ และกาเครื่องหมาย / ลงในช่องระดับความเหมาะสมในตารางที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน ดังนี้

- 5 หมายถึง ยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษาในทศวรรษหน้ามีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง ยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษาในทศวรรษหน้ามีความเหมาะสมในระดับมาก
- 3 หมายถึง ยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษาในทศวรรษหน้ามีความเหมาะสมในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง ยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษาในทศวรรษหน้ามีความเหมาะสมในระดับน้อย
- 1 หมายถึง ยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษาในทศวรรษหน้ามีความเหมาะสมในระดับน้อยที่สุด

นอกจากนี้ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์จากท่านกรุณาช่วยเพิ่มเติมข้อความ/ข้อเสนอแนะในประเด็นที่เห็นว่าสำคัญและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาอาชีวศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ในตอนท้ายของแบบสอบถาม ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า จะได้รับความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามตามขั้นตอนของเทคนิคเดลฟายรอบที่ 3 อีกครั้งหนึ่ง และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

สมาวดี พวงจันทร์

(นางสาวสมาวดี พวงจันทร์)

นักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

แบบสอบถาม (เคลฟายรอบที่ 2)

เรื่อง ยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ในทศวรรษหน้า (พุทธศักราช 2558-2567)

ข้อ	ยุทธศาสตร์	ระดับความเหมาะสม					ความคิดเห็นเพิ่มเติม
		5	4	3	2	1	
ยุทธศาสตร์จัดการศึกษาให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชนจังหวัดชายแดนภาคใต้							
1	ปรับพฤติกรรมนักเรียนนักศึกษาเข้าใหม่ให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์						
2	ปรับพื้นฐานความรู้วิชาชีพให้แก่ นักเรียนนักศึกษาเข้าใหม่						
3	จัดการศึกษาวิชาชีพควบคู่การประกอบกิจการศาสนา						
4	ส่งเสริมกิจกรรมสันติสุขโดยสันติวิธีในวิทยาลัย เช่น กิจกรรมลูกเสือ หรือกิจกรรมอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมจริยธรรมซึ่งอาจเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องในเรื่องความคิดแตกต่างแต่ไม่แตกแยก						
5	ส่งเสริมการเรียนรู้ขนบธรรมเนียมประเพณีชาติพันธุ์ที่หลากหลายให้แก่ผู้เรียนอย่างเหมาะสม						
6	จัดค่ายอาชีวะจิตอาสาเพื่อนำพาสันติสุขทำดีเพื่อประเทศในสังคมพหุวัฒนธรรม						
7	ส่งเสริมประเพณีความสามัคคีระหว่างบ้าน วัด มัสยิด วิทยาลัย						
8	จัดการศึกษาอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้รูปแบบภาคีเครือข่าย เช่น ผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา ผู้ปกครอง สถานประกอบการ						
9	จัดตั้งศูนย์บ่มเพาะการเรียนรู้วิชาชีพในสถานศึกษาโดยใช้โครงการเป็นฐาน (Project Based Learning : PBL)						

ข้อ	ยุทธศาสตร์	ระดับความเหมาะสม					ความคิดเห็นเพิ่มเติม
		5	4	3	2	1	
ยุทธศาสตร์จัดการศึกษาให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชนจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ต่อ)							
10	ฝึกอาชีพให้แก่แก่นักเรียนนักศึกษาภายในวิทยาลัยเพื่อสร้างรายได้ระหว่างเรียน (One College One Product : OCOP)						
11	ฟื้นฟูวิชาชีพภูมิปัญญาท้องถิ่นวิถีชีวิตชายแดนใต้ให้มีประสิทธิภาพ						
12	ฝึกอาชีพให้แก่ประชาชนมุ่งสู่มาตรฐานสินค้าชุมชน(One Tambon One Product : OTOP)ชายแดนใต้						
13	ส่งเสริมและยกระดับผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นให้เป็นผลิตภัณฑ์อาหารฮาลาลที่ถูกต้องตามมาตรฐาน						
14	สร้างการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาตามสภาพบริบทของพื้นที่แต่ละวิทยาลัยให้เกิดความเป็นเลิศ (Area Best)						
อื่นๆ(โปรดระบุ)							

ข้อ	ยุทธศาสตร์	ระดับความเหมาะสม					ความคิดเห็นเพิ่มเติม
		5	4	3	2	1	
ยุทธศาสตร์ฝึกทักษะและอบรมวิชาชีพเพื่อส่งเสริมความเสมอภาคทางสังคม							
1	สร้างศูนย์กลาง(HUB) อาชีวศึกษาชายแดนใต้ ให้เป็นศูนย์กลางของประเทศ						
2	ขยายศูนย์การเรียนรู้วิชาชีพในพื้นที่ชายขอบให้เป็นวิทยาลัย						
3	พัฒนาเครือข่ายการอบรมวิชาชีพเชิงระบบ (System Approach) ให้ทั่วถึงทุกภาคส่วน						
4	ต่อยอดความสัมพันธ์กับสมาคมหอการค้าไทย และสถานประกอบการอย่างจริงจัง						
5	ฝึกทักษะสร้างงานสร้างอาชีพอย่างครบวงจรด้วยระบบการมีส่วนร่วมทั้งสังคม						
6	ฝึกทักษะสร้างงานสร้างอาชีพที่โดดเด่นให้แก่ประชาชนเฉพาะสาขาชายแดนภาคใต้						
7	ส่งเสริมผลผลิต การตลาด ระบบบัญชีครัวเรือนที่มีคุณภาพ						
8	พัฒนาอาชีพหลักของประชาชนควบคู่การฝึกทักษะอาชีพเสริม						
9	พัฒนาอาชีพชุมชนให้เกิดรายได้แก่ครอบครัว						
10	ส่งเสริมการฝึกอาชีพให้กับโรงเรียนขยายโอกาส เรือนจำ สถานพินิจคุ้มครองเด็ก สตรีสายสัมพันธ์ องค์กรสังคมพัฒนาชุมชน กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กลุ่มเป้าหมายพิเศษ ตามความต้องการ						
11	เสริมสร้างทักษะแรงจูงใจเรียนสายอาชีพให้ทั่วถึงทุกพื้นที่ในสังคมชายแดนใต้						

ข้อ	ยุทธศาสตร์	ระดับความเหมาะสม					ความคิดเห็นเพิ่มเติม
		5	4	3	2	1	
ยุทธศาสตร์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาและฝึกอาชีพทุกภาคส่วน							
1	จัดการศึกษาหลักสูตรคู่ขนานโดยความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาปอเนาะและโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม						
2	จัดการศึกษารูปแบบ 9+1, 12+1, การศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย (กศน.), วิทยาลัยชุมชน(วชช.),สถาบันการศึกษาปอเนาะ โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม โรงเรียนมัธยมขยายโอกาส						
3	ฝึกอบรมวิชาชีพให้แก่ผู้นำศาสนา พระภิกษุ สามเณร						
4	ฝึกอบรมวิชาชีพพระยะสันให้แก่นักเรียน นักศึกษาเยาวชน ประชาชนผู้สนใจ						
5	จัดทำแผนงานเพิ่มปริมาณผู้เรียนอย่างเป็นระบบกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) กศน. วชช. มหาวิทยาลัย						
6	ปรับทัศนคติการเรียนสายอาชีพให้แก่นำนักเรียนมัธยมต่างๆ						
7	จัดตั้งเครือข่ายเยาวชนแลกเปลี่ยนเรียนรู้การศึกษาอาชีวศึกษาทุกระดับ						
8	ฝึกอบรมอาชีพให้ประชาชนเชื่อมโยงตลาดผู้บริโภคและกลุ่มผู้ประกอบการสินค้า						
9	ส่งเสริมการจัดมหกรรมอาชีพอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้						
10	จัดสร้างระบบอินเทอร์เน็ต หรือ ICT ในการเรียนการสอนโดยสร้างความร่วมมือกับภาคเอกชน						

ข้อ	ยุทธศาสตร์	ระดับความเหมาะสม					ความคิดเห็นเพิ่มเติม
		5	4	3	2	1	
ยุทธศาสตร์ทำความร่วมมือกับต่างประเทศในภูมิภาคอาเซียน							
1	เตรียมความพร้อมหอพักรองรับนักเรียนนักศึกษาอาเซียน						
2	พัฒนาระบบสารสนเทศ สื่อวิทยุ(R-Radio) สื่อการสอนทางไกล (Video-Conference) ให้เป็น English Program						
3	เพิ่มโอกาสการมีงานทำโดยส่งนักเรียนนักศึกษาฝึกงานต่างประเทศ						
4	ส่งเสริมการเรียนรู้ 2 ภาษา เช่น ภาษาจีนและภาษามลายูกลางให้แก่แก่นักเรียน นักศึกษาอาเซียนชายแดนใต้						
5	อาชีวศึกษาชายแดนใต้ ทำความร่วมมือ (MOU) กับกลุ่มประเทศกัมพูชา ลาว เมียนมาร์ และเวียดนาม (CLMV)						
6	แลกเปลี่ยนนักเรียนนักศึกษาระหว่างประเทศ เช่น อินโดนีเซีย มาเลเซีย ช่วงเปิดภาคเรียน ตลอดจนกลุ่ม CLMV						
7	ส่งเสริมความร่วมมือปลูกป่าอาเซียนโดยนักเรียนนักศึกษาอาชีวศึกษาแต่ละประเทศ						
8	เพิ่มคุณวุฒิวิชาชีพ/เกียรติบัตรให้ผู้ไปประกอบการต่างประเทศ เช่น มาเลเซีย สิงคโปร์						
9	ผลิตและยกระดับสินค้าฮาลาลอาชีวศึกษาชายแดนใต้ส่งออกนอกประเทศ						

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เกี่ยวกับยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ในทศวรรษหน้า (พ.ศ.2558-2567)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณในความอนุเคราะห์มา ณ ที่นี้

นางสาวสุมาวดี พวงจันทร์

โทร 083-1699735/โทรสาร 073-337384

E-mail: psumawadee@outlook.co.th

แบบสอบถามการวิจัย เดลฟายรอบที่ 3

เรื่อง ยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้
ในทศวรรษหน้า(พุทธศักราช 2558-2567)

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ในทศวรรษหน้า (พุทธศักราช 2558-2567) ที่มาจากการประมวลผลคำตอบทางสถิติและปรับปรุงตามข้อความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในเดลฟาย รอบที่ 2 เพื่อให้ท่านได้พิจารณาคำตอบในรอบนี้อีกครั้งหนึ่งว่า ยืนยัน หรือ เปลี่ยนแปลง โดยกาเครื่องหมาย / ลงในช่องระดับความเหมาะสมที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน ดังนี้

- 5 หมายถึง ยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษาในทศวรรษหน้ามีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง ยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษาในทศวรรษหน้ามีความเหมาะสมในระดับมาก
- 3 หมายถึง ยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษาในทศวรรษหน้ามีความเหมาะสมในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง ยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษาในทศวรรษหน้ามีความเหมาะสมในระดับน้อย
- 1 หมายถึง ยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษาในทศวรรษหน้ามีความเหมาะสมในระดับน้อยที่สุด

สัญลักษณ์ในแบบสอบถาม

- Mdn.* แทน ค่ามัธยฐาน (Median) คำตอบของผู้เชี่ยวชาญทั้งกลุ่ม
- ←→ แทน ความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่สอดคล้องกัน
- * แทน ตำแหน่งของคำตอบของท่านได้เลือกไว้ในเดลฟายรอบที่ 2

ในการพิจารณาให้ความเห็นในรอบนี้ หากต้องการ เปลี่ยนแปลง ผู้เชี่ยวชาญโปรดให้เหตุผลประกอบในช่องความคิดเห็นเพิ่มเติม

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

สุมาวดี พวงจันทร์

(นางสาวสุมาวดี พวงจันทร์)

นักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

แบบสอบถาม (เคลฟายรอบที่ 3)

เรื่อง ยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ในทศวรรษหน้า (พุทธศักราช 2558-2567)

ข้อ	ยุทธศาสตร์	ระดับความเหมาะสม					ความคิดเห็นเพิ่มเติม
		5	4	3	2	1	
ยุทธศาสตร์จัดการศึกษาให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชนจังหวัดชายแดนภาคใต้							
1	ปรับพฤติกรรมนักเรียนนักศึกษาเข้าใหม่ให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์กับวิถีชีวิตและอัตลักษณ์ของพื้นที่	Mdn. ←→					
2	ปรับพื้นฐานความรู้และทัศนคติเชิงบวกด้านวิชาชีพให้แก่แก่นักเรียนนักศึกษาเข้าใหม่	Mdn. ←→					
3	จัดการศึกษาวิชาชีพควบคู่การปฏิบัติศาสนกิจ	Mdn. ←→					
4	ส่งเสริมกิจกรรมสันติสุขโดยสันติวิธีในวิทยาลัย เช่น กิจกรรมลูกเสือ กิจกรรมความต่างที่สร้างความรู้ความเข้าใจเห็นคุณค่าสังคมพหุวัฒนธรรม การเคารพหรือกิจกรรมอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมจริยธรรม	←→	Mdn.				
5	ส่งเสริมการเรียนรู้ขนบธรรมเนียมประเพณีชาติพันธุ์ที่หลากหลายและคุณค่าทางสังคมพหุวัฒนธรรมให้แก่ผู้เรียนอย่างเหมาะสม	←→	Mdn.				
6	จัดค่ายอาชีวะจิตอาสา เพื่อชุมชน สร้างจิตสำนึกเพื่อนำพาสันติสุขทำดีเพื่อประเทศในสังคมพหุวัฒนธรรม	←→	Mdn.				

ข้อ	ยุทธศาสตร์	ระดับความเหมาะสม					ความคิดเห็นเพิ่มเติม
		5	4	3	2	1	
ยุทธศาสตร์จัดการศึกษาให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชนจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ต่อ)							
7	ส่งเสริมประเพณีกิจของสถาบันครอบครัว ศาสนา และวิทยาลัยร่วมกันที่สร้างความรักความสามัคคี	←	Mdn.	→			
8	จัดการศึกษาอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้รูปแบบภาคีเครือข่าย เช่น ผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา ผู้ปกครอง สถานประกอบการ	←	Mdn.	→			
9	จัดตั้งศูนย์ป่มเพาะการเรียนรู้วิชาชีพในสถานศึกษาโดยใช้โครงการเป็นฐาน (Project Based Learning : PBL)	←	Mdn.	→			
10	ฝึกอาชีพให้แก่แก่นักเรียนนักศึกษาภายในวิทยาลัยเพื่อสร้างรายได้ระหว่างเรียน (One College One Product : OCOP)	←	Mdn.	→			
11	ฟื้นฟูวิชาชีพภูมิปัญญาท้องถิ่นวิถีชีวิตชายแดนใต้ให้มีประสิทธิภาพ	←	Mdn.	→			
12	ส่งเสริมและสนับสนุนผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นให้เป็นผลิตภัณฑ์อาหารฮาลาล (อาหารที่ถูกต้องได้มาตรฐานตามหลักศาสนาอิสลาม)	←	Mdn.	→			
13	สร้างการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาตามสภาพบริบทของพื้นที่แต่ละวิทยาลัยให้เกิดความเป็นเลิศ (Excellence)	←	Mdn.	→			

ข้อ	ยุทธศาสตร์	ระดับความเหมาะสม					ความคิดเห็นเพิ่มเติม
		5	4	3	2	1	
ยุทธศาสตร์ฝึกทักษะและอบรมวิชาชีพเพื่อส่งเสริมความเสมอภาคทางสังคม							
1	สร้างศูนย์กลาง(HUB) ฝึกทักษะและอบรมอาชีพทางอาชีวศึกษาชายแดนใต้ ให้มีความเป็นเลิศ	←	Mdn.	→			
2	เพิ่มประสิทธิภาพศูนย์ฝึกอบรมวิชาชีพประจำอำเภอในพื้นที่ห่างไกลให้เป็นเลิศในด้านต่างๆตามศักยภาพและต้นทุนของแต่ละพื้นที่	←	Mdn.	→			
3	พัฒนาเครือข่ายการอบรมวิชาชีพเชิงระบบ (System Approach) และเป็นกรปฏิบัติจริงให้ทั่วถึงทุกภาคส่วน	←	Mdn.	→			
4	พัฒนาความสัมพันธ์กับสมาคมหอการค้าไทย สภาอุตสาหกรรม และสถานประกอบการอย่างจริงจัง	←	Mdn.	→			
5	ฝึกทักษะเพื่อสร้างงานสร้างอาชีพอย่างครบวงจรด้วยระบบการมีส่วนร่วมทั้งสังคม	←	Mdn.	→			
6	ฝึกทักษะสร้างงานสร้างอาชีพที่โดดเด่นให้แก่ประชาชนในเขตชายแดนภาคใต้	←	Mdn.	→			
7	ส่งเสริมผลผลิต การตลาด ระบบบัญชีครัวเรือนที่มีคุณภาพ	←	Mdn.	→			
8	พัฒนาอาชีพหลักของประชาชนควบคู่การฝึกทักษะอาชีพเสริม	←	Mdn.	→			

ข้อ	ยุทธศาสตร์	ระดับความเหมาะสม					ความคิดเห็นเพิ่มเติม
		5	4	3	2	1	
ยุทธศาสตร์ฝึกทักษะและอบรมวิชาชีพเพื่อส่งเสริมความเสมอภาคทางสังคม (ต่อ)							
9	พัฒนาอาชีพให้เกิดรายได้แก่ครอบครัวให้ดีขึ้น	Mdn.					
10	ส่งเสริมการฝึกอาชีพให้กับโรงเรียนขยายโอกาส เรือนจำ สถานพินิจคุ้มครองเด็กสตรีสายสัมพันธ์ องค์กรสังคมพัฒนาชุมชน กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กลุ่มเป้าหมายพิเศษ ตามความต้องการ	Mdn.					
11	เสริมสร้างทักษะแรงจูงใจและทัศนคติเชิงบวกเรียนสายอาชีพให้ทั่วถึงทุกพื้นที่ในสังคมชายแดนใต้	Mdn.					
12	จัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างเครือข่ายและการประชาสัมพันธ์ เช่น เปิดบ้านคนพันธุ์อาร์	Mdn.					
13	สนับสนุนกิจกรรมนักเรียนทุนทั้งระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) จนถึงระดับปริญญาตรีเทคโนโลยีสายปฏิบัติการ (ทล.บ.)	Mdn.					
14	จัดกิจกรรมส่งเสริมอาชีพศึกษาบริการร่วมด้วยช่วยประชาชน เช่น ศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน (Fix it Center)	Mdn.					

ข้อ	ยุทธศาสตร์	ระดับความเหมาะสม					ความคิดเห็นเพิ่มเติม
		5	4	3	2	1	
ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาและฝึกอาชีพ ทุกภาคส่วน							
1	จัดการศึกษาหลักสูตรคู่ขนานโดยความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาปอเนาะและ โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม	←	Mdn.	→			
2	จัดการศึกษารูปแบบ 9+1, 12+1, การศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย (กศน.), วิทยาลัยชุมชน(วชช.),สถาบันการศึกษาปอเนาะ โรงเรียนเอกชนสอนศาสนา อิสลาม โรงเรียนมัธยมขยายโอกาส	←	Mdn.	→			
3	ฝึกอบรมวิชาชีพที่เหมาะสมให้แก่กลุ่มเป้าหมายพิเศษ เช่น ผู้นำศาสนา พระภิกษุ สามเณร		←	Mdn.	→		
4	ฝึกอบรมวิชาชีพระยะสั้นให้แก่นักเรียน นักศึกษาเยาวชน ประชาชนผู้สนใจ	←	Mdn.	→			
5	จัดทำแผนงานเพิ่มปริมาณผู้เรียนสายอาชีพอย่างเป็นระบบกับองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น (อปท.) กศน. วชช. มหาวิทยาลัย	←	Mdn.	→			
6	ปรับทัศนคติเชิงบวกการเรียนสายอาชีพให้แก่นำนักเรียนมัธยมต่างๆและ ผู้ประกอบการ	←	Mdn.	→			
7	จัดตั้งเครือข่ายเยาวชนแลกเปลี่ยนเรียนรู้การจัดการศึกษาอาชีวศึกษาทุกระดับ	←	Mdn.	→			

ข้อ	ยุทธศาสตร์	ระดับความเหมาะสม					ความคิดเห็นเพิ่มเติม
		5	4	3	2	1	
ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาและฝึกอาชีพ ทุกภาคส่วน (ต่อ)							
8	ฝึกอบรบอาชีพให้ประชาชนเชื่อมโยงตลาดผู้บริโภครวมและกลุ่มผู้ประกอบการสินค้า	←	Mdn.	→			
9	ส่งเสริมการจัดมทรรรมอาชีพอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน	←	Mdn.	→			
10	จัดสร้างระบบอินเทอร์เน็ต หรือ ICT ในการเรียนการสอนโดยสร้างความร่วมมือกับภาคเอกชนที่สามารถใช้ประโยชน์ได้จริง	←	Mdn.	→			
11	จัดการศึกษารูปแบบทวิภาคีกับสถานประกอบการอย่างจริงจังโดยสนับสนุนทุนการศึกษาและการมีงานทำกับสถานประกอบการ	←	Mdn.	→			
ยุทธศาสตร์ทำความร่วมมือกับต่างประเทศในภูมิภาคอาเซียนและนานาชาติ							
1	เตรียมความพร้อมหอพักรองรับนักเรียนนักศึกษาไทย อาเซียนและนานาชาติ	←	Mdn.	→			
2	พัฒนาระบบสารสนเทศ สื่อวิทยุ (R-Radio) สื่อการสอนทางไกล (Video-Conference) ให้เป็น English Program	←	Mdn.	→			
3	เพิ่มโอกาสการมีงานทำโดยส่งนักเรียนนักศึกษาฝึกงานต่างประเทศในลักษณะสัญญาเงินทุน	←	Mdn.	→			

ข้อ	ยุทธศาสตร์	ระดับความเหมาะสม					ความคิดเห็นเพิ่มเติม
		5	4	3	2	1	
ยุทธศาสตร์ทำความร่วมมือกับต่างประเทศในภูมิภาคอาเซียนและนานาชาติ (ต่อ)							
4	ส่งเสริมการเรียนรู้ 2 ภาษา เช่น ภาษาจีน ภาษามลายูกลาง อาหาร ให้แก่นักเรียนนักศึกษาอาชีพชายแดนใต้	Mdn.					
5	อาชีพศึกษาชายแดนใต้ ทำความร่วมมือ (MOU) กับกลุ่มประเทศกัมพูชา ลาว เมียนมาร์ เวียดนาม (CLMV) และกลุ่มภูมิภาคอาเซียน		Mdn.				
6	แลกเปลี่ยนนักเรียนนักศึกษาระหว่างประเทศ เช่น อินโดนีเซีย มาเลเซีย ช่วงเปิดภาคเรียน ตลอดจนกลุ่ม CLMV	Mdn.					
7	ส่งเสริมความร่วมมือปลูกป่าอาเซียนและการอนุรักษ์พันธุทรัพยากรชายฝั่งป่าพรุ โดยนักเรียนนักศึกษาอาชีพศึกษาแต่ละประเทศ		Mdn.				
8	เพิ่มคุณวุฒิวิชาชีพ/เกียรติบัตรให้ผู้ไปประกอบการต่างประเทศ เช่น มาเลเซีย สิงคโปร์		Mdn.				
9	ผลิตสินค้าฮาลาลอาชีพศึกษาชายแดนใต้ส่งออกไปยังกลุ่มประเทศอาเซียน ยุโรป และโลกมุสลิม รวมถึงการแลกเปลี่ยนความร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม (Socio Cultural Economics)	Mdn.					
10	ผลิตกำลังคนต่อยอดความต้องการขององค์กรแรงงานระหว่างประเทศ (ILO)	Mdn.					

ข้อ	ยุทธศาสตร์	ระดับความเหมาะสม					ความคิดเห็นเพิ่มเติม
		5	4	3	2	1	
ยุทธศาสตร์การอนุรักษ์ทรัพยากรทางธรรมชาติตามแนวพระราชดำริเพื่อสร้างอาชีพอย่างยั่งยืน							
1	ฝึกอาชีพตามโอกาสความต้องการของประชาชนเพื่อการดำรงชีวิตบนพื้นฐานของการใช้ทรัพยากรและภูมิปัญญาในท้องถิ่น	Mdn.					
2	เสริมสร้างความเข้าใจและเผยแพร่หลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่นักเรียนนักศึกษาอาชีวศึกษาชายแดนใต้และประชาชนผู้สนใจ	Mdn.					
3	สถานศึกษาสร้างอาชีพที่โดดเด่นตามบริบทพื้นที่ของประชาชนโดยเน้นการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรในแต่ละท้องถิ่น		Mdn.				
4	ส่งเสริมการเรียนรู้วิชาชีพตามโครงการพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเพื่อเลี้ยงชีพ	Mdn.					
5	อนุรักษ์ทรัพยากรดิน น้ำ ป่าไม้ เพื่อรักษาธรรมชาติให้ดำรงเป็นทรัพยากรทางอาชีพอย่างยั่งยืน	Mdn.					

Prince of Songkhla University
Pattani Campus

ภาคนวค ฉ

คุณภาพเครื่องมือวิจัย

คุณภาพเครื่องมือวิจัย

เรื่อง ยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ในทศวรรษหน้า (พุทธศักราช 2558-2567)

ข้อที่	ประเด็นคำถามยุทธศาสตร์	ระดับความสอดคล้องของ ผู้เชี่ยวชาญคนที่			IOC	ผลการ พิจารณา
		1	2	3		
ยุทธศาสตร์จัดการศึกษาให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชนจังหวัดชายแดนภาคใต้						
1	ปรับปรุงพฤติกรรมนักเรียนนักศึกษาเข้าใหม่ให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
2	ปรับปรุงพื้นฐานความรู้วิชาชีพให้แก่เรียนนักศึกษาเข้าใหม่	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
3	จัดการศึกษาวิชาชีพควบคู่การประกอบกิจการศาสนา	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
4	ส่งเสริมกิจกรรมสันติสุขโดยสันติวิธีในวิทยาลัย เช่น กิจกรรมลูกเสือ หรือกิจกรรมอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมจริยธรรมซึ่งอาจเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องในเรื่องความคิดแตกต่างแต่ไม่แตกแยก	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
5	ส่งเสริมการเรียนรู้ขนบธรรมเนียมประเพณีชาติพันธุ์ที่หลากหลายให้แก่ผู้เรียนอย่างเหมาะสม	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
6	จัดค่ายอาชีวะจิตอาสาเพื่อนำพาสันติสุขทำดีเพื่อประเทศในสังคมพหุวัฒนธรรม	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
7	ส่งเสริมประเพณีความสามัคคีระหว่างบ้าน วัด มัสยิด วิทยาลัย	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ข้อที่	ประเด็นคำถามยุทธศาสตร์	ระดับความสอดคล้องของ ผู้เชี่ยวชาญคนที่			IOC	ผลการ พิจารณา
		1	2	3		
ยุทธศาสตร์จัดการศึกษาให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชนจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ต่อ)						
8	จัดการศึกษาอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้รูปแบบภาคีเครือข่าย เช่น ผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา ผู้ปกครอง สถานประกอบการ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
9	จัดตั้งศูนย์บ่มเพาะการเรียนรู้วิชาชีพในสถานศึกษาโดยใช้โครงการเป็นฐาน (Project Based Learning : PBL)	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
10	ฝึกอาชีพให้แก่แก่นักเรียนนักศึกษาภายในวิทยาลัยเพื่อสร้างรายได้ระหว่างเรียน(One College One Product : OCOP)	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
11	ฟื้นฟูวิชาชีพภูมิปัญญาท้องถิ่นวิถีชีวิตชายแดนใต้ให้มีประสิทธิภาพ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
12	ฝึกอาชีพให้แก่ประชาชนมุ่งสู่มาตรฐานสินค้าชุมชน(One Tambon One Product : OTOP) ชายแดนใต้	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
13	ส่งเสริมและยกระดับผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นให้เป็นผลิตภัณฑ์อาหารฮาลาลที่ถูกต้องตามมาตรฐาน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
14	สร้าง Area Best ตามสภาพบริบทของแต่ละวิทยาลัยให้เกิดความเป็นเลิศ	0	+1	+1	0.67	ใช้ได้
ยุทธศาสตร์ฝึกทักษะและอบรมวิชาชีพเพื่อส่งเสริมความเสมอภาคทางสังคม						
15	สร้าง HUB อาชีวศึกษาชายแดนใต้ให้เป็นศูนย์กลางของประเทศ	0	+1	+1	0.67	ใช้ได้

ข้อที่	ประเด็นคำถามยุทธศาสตร์	ระดับความสอดคล้องของ ผู้เชี่ยวชาญคนที่			IOC	ผลการ พิจารณา
		1	2	3		
ยุทธศาสตร์ฝึกทักษะและอบรมวิชาชีพเพื่อส่งเสริมความเสมอภาคทางสังคม (ต่อ)						
16	ขยายศูนย์การเรียนรู้วิชาชีพในพื้นที่ชายขอบให้เป็นวิทยาลัย	0	+1	+1	0.67	ใช้ได้
17	พัฒนาเครือข่ายเชิงระบบ (System Approach) ให้ทั่วถึงทุกภาคส่วน	0	+1	+1	0.67	ใช้ได้
18	ต่อยอดความสัมพันธ์กับสมาคมหอการค้าไทย และสถานประกอบการอย่างจริงจัง	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
19	ฝึกทักษะสร้างงานสร้างอาชีพอย่างครบวงจรด้วยระบบการมีส่วนร่วมทั้งสังคม	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
20	ฝึกทักษะสร้างงานสร้างอาชีพที่โดดเด่นให้แก่ประชาชนเฉพาะสาขาชายแดนภาคใต้	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
21	ส่งเสริมผลผลิต การตลาด ระบบบัญชีครัวเรือนที่มีคุณภาพ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
22	พัฒนาอาชีพหลักของประชาชนควบคู่การฝึกทักษะอาชีพเสริม	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
23	พัฒนาอาชีพชุมชนให้เกิดรายได้แก่ครอบครัว	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
24	ส่งเสริมการฝึกอาชีพให้กับโรงเรียนขยายโอกาส เรือนจำ สถานพินิจคุ้มครองเด็ก สตรีสายสัมพันธ์ องค์กรสังคมพัฒนาชุมชน กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กลุ่มเป้าหมายพิเศษ ตามความต้องการ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
25	เสริมสร้างทักษะแรงจูงใจเรียนสายอาชีพให้ทั่วถึงทุกพื้นที่ในสังคมชายแดนใต้	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
26	เปิดบ้านคนพันธุ์อาร์เพื่อสร้างเครือข่ายครูแนะแนวประชาสัมพันธ์เด็กรุ่นใหม่	0	+1	+1	0.67	ใช้ได้

ข้อที่	ประเด็นคำถามยุทธศาสตร์	ระดับความสอดคล้องของ ผู้เชี่ยวชาญคนที่			IOC	ผลการ พิจารณา
		1	2	3		
ยุทธศาสตร์ฝึกทักษะและอบรมวิชาชีพเพื่อส่งเสริมความเสมอภาคทางสังคม (ต่อ)						
27	สนับสนุนกิจกรรมนักเรียนทุนทั้งระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) จนถึงระดับปริญญาตรีเทคโนโลยีสายปฏิบัติการ (ทล.บ.)	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
28	ส่งเสริมอาชีพศึกษาร่วมด้วยช่วยประชาชน เช่น Fix it Center , Flag Ship	0	+1	+1	0.67	ใช้ได้
ยุทธศาสตร์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาและฝึกอาชีพทุกภาคส่วน						
29	จัดการศึกษาหลักสูตรคู่ขนานโดยความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาปอเนาะและโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
30	จัดการศึกษารูปแบบ 9+1, 12+1, การศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย (กศน.), วิทยาลัยชุมชน(วชช.),สถาบันการศึกษาปอเนาะ โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม โรงเรียนมัธยมขยายโอกาส	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
31	ฝึกอบรมวิชาชีพให้แก่ผู้นำศาสนา พระภิกษุ สามเณร	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
32	ฝึกอบรมวิชาชีพระยะสั้นให้แก่ นักเรียน นักศึกษาเยาวชน ประชาชนผู้สนใจ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
33	จัดทำแผนงานเพิ่มปริมาณผู้เรียนอย่างเป็นระบบกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) องค์กรบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) เทศบาล กศน. วชช. มหาวิทยาลัย	0	+1	+1	0.67	ใช้ได้
34	ปรับทัศนคติการเรียนสายอาชีพให้แก่นำนักเรียนมัธยมต่างๆ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ข้อที่	ประเด็นคำถามยุทธศาสตร์	ระดับความสอดคล้องของ ผู้เชี่ยวชาญคนที่			IOC	ผลการ พิจารณา
		1	2	3		
ยุทธศาสตร์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาและฝึกอาชีพทุกภาคส่วน (ต่อ)						
35	จัดตั้งเครือข่ายเยาวชนแลกเปลี่ยนเรียนรู้การศึกษาอาชีวศึกษาทุกระดับ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
36	ฝึกอบรบอาชีพให้ประชาชนเชื่อมโยงตลาดผู้บริโภครวมและกลุ่มผู้ประกอบการสินค้า	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
37	ส่งเสริมการจัดมหกรรมอาชีพอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
38	จัดสร้างระบบอินเทอร์เน็ต หรือ ICT ในการเรียนการสอนโดยสร้างความร่วมมือกับภาคเอกชน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
39	เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดสร้างสรรค์ผลิตสินค้าท้องถิ่นผ่านทางอินเทอร์เน็ต	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
40	จัดการศึกษารูปแบบทวิภาคีกับสถานประกอบการอย่างจริงจัง	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ยุทธศาสตร์ทำความร่วมมือกับต่างประเทศในภูมิภาคอาเซียน						
41	เตรียมความพร้อมหอพักรองรับนักเรียนนักศึกษาอาเซียน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
42	พัฒนาระบบสารสนเทศ สื่อ R-Radio Video-Conference ให้เป็น English Program	0	+1	+1	0.67	ใช้ได้
43	เพิ่มโอกาสการมีงานทำโดยส่งนักเรียนนักศึกษาฝึกงานต่างประเทศ	0	+1	+1	0.67	ใช้ได้
44	ส่งเสริมการเรียนรู้ 2 ภาษา เช่น ภาษาจีนและภาษามลายูกลางให้แก่แก่นักเรียนนักศึกษาอาชีวศึกษาชายแดนใต้	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ข้อที่	ประเด็นคำถามยุทธศาสตร์	ระดับความสอดคล้องของ ผู้เชี่ยวชาญคนที่			IOC	ผลการ พิจารณา
		1	2	3		
ยุทธศาสตร์ทำความร่วมมือกับต่างประเทศในภูมิภาคอาเซียน (ต่อ)						
45	อาชีวศึกษาชายแดนใต้ ทำความร่วมมือ (MOU) กับกลุ่มประเทศกัมพูชา ลาว เมียนมาร์ และ เวียดนาม (CLMV)	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
46	แลกเปลี่ยนนักเรียนนักศึกษาระหว่างประเทศ เช่น อินโดนีเซีย มาเลเซีย ช่วงเปิดภาคเรียน ตลอดจนกลุ่ม CLMV	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
47	ส่งเสริมความร่วมมือปลูกป่าอาเซียนโดยนักเรียนนักศึกษาอาชีวศึกษาแต่ละประเทศ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
48	เพิ่มคุณวุฒิวิชาชีพ/เกียรติบัตรให้ผู้ไปประกอบการต่างประเทศ เช่น มาเลเซีย สิงคโปร์	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
49	ผลิตและยกระดับสินค้าฮาลาลอาชีวศึกษาชายแดนใต้ส่งออกนอกประเทศ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
50	ผลิตกำลังคนต่อยอดความต้องการขององค์กรแรงงานระหว่างประเทศ (ILO)	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ยุทธศาสตร์อนุรักษ์ทรัพยากรทางธรรมชาติเพื่อสร้างอาชีพอย่างยั่งยืน						
51	ฝึกอาชีพตามโอกาสความต้องการของประชาชนเพื่อการดำรงชีวิตบนพื้นฐานของการใช้ ทรัพยากรในท้องถิ่น	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
52	เสริมสร้างความเข้าใจและเผยแพร่หลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่แก่นักเรียนนักศึกษา อาชีวศึกษาชายแดนใต้และประชาชนผู้สนใจ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ข้อที่	ประเด็นคำถามยุทธศาสตร์	ระดับความสอดคล้องของ ผู้เชี่ยวชาญคนที่			IOC	ผลการ พิจารณา
		1	2	3		
ยุทธศาสตร์อนุรักษ์ทรัพยากรทางธรรมชาติเพื่อสร้างอาชีพอย่างยั่งยืน (ต่อ)						
53	สร้างแหล่งเรียนรู้เชิงอนุรักษ์ในสถานศึกษาจังหวัดชายแดนใต้	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
54	สถานศึกษาสร้าง Area Best ที่โดดเด่นเพื่อสร้างอาชีพให้แก่ประชาชนแต่ละพื้นที่	0	+1	+1	0.67	ใช้ได้
55	ส่งเสริมการเรียนรู้วิชาชีพด้านการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำตามโครงการพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเพื่อเลี้ยงชีพ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
56	แนะแนวการศึกษาอาชีพศึกษาตามแนวเกษตรทฤษฎีใหม่	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
57	น้อมนำกระแสพระราชดำริของสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถมาใช้ในการดำรงชีวิต เช่น สร้างปะการังเทียม ธนาคารไข่หมึก	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
58	อนุรักษ์ทรัพยากรดิน น้ำ ป่าไม้ เพื่อรักษาธรรมชาติให้ดำรงเป็นทรัพยากรทางอาชีพอย่างยั่งยืน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ สกุล สุมาวดี พวงจันทร์
รหัสประจำตัวนักศึกษา 5220130018

วุฒิการศึกษา

วุฒิ	ชื่อสถาบัน	ปีที่สำเร็จการศึกษา
วิทยาศาสตร์บัณฑิต	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล	2547
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	2550

ทุนการศึกษา

ทุนบัณฑิตศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ทุนบัณฑิตศึกษา สถานวิจัยพหุวัฒนธรรมศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ตำแหน่งและสถานที่ทำงาน

ครู
วิทยาลัยเทคโนโลยีการเกษตรและประมงปัตตานี สถาบันการอาชีวศึกษาภาคใต้ 3
สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

การตีพิมพ์เผยแพร่ผลงาน

สุมาวดี พวงจันทร์. (2556). การเทียบเคียงความเป็นเลิศของวิทยาลัยประมงปัตตานี.
วารสารวิชาการและการวิจัย ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีวศึกษาภาคใต้.
1(1), 55-64. ตุลาคม 2556 – มีนาคม 2557.

สุมาวดี พวงจันทร์ และเอกรินทร์ สังข์ทอง. (2557, 29-30 พฤษภาคม). ยุทธศาสตร์
ทางการศึกษาอาชีวศึกษาเพื่อเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้.
การประชุมวิชาการระดับชาติ ศึกษาศาสตร์วิจัย ครั้งที่ 1. คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, น.68.

สุมาวดี พวงจันทร์ และคณะ. (2559). ยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนา
พิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ในทศวรรษหน้า (พุทธศักราช 2558-2567).
วารสารศึกษาศาสตร์. 27(2), พฤษภาคม – สิงหาคม.